

σχοήτης



**ΜΑΞ ΦΡΙΣ:
«ΖΗΛΕΙΑ»**

**Θ. ΚΑΤΡΙΒΑΝΟΣ-
Κ. ΦΙΛΙΝΗΣ:
ΓΙΑ ΤΑ ΕΞΑΡΧΕΙΑ**

**ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ
ΑΠ' ΤΗ Ν. ΑΦΡΙΚΗ**

**Κ. ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ:
ΟΙ ΦΥΛΑΚΕΣ
ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ**



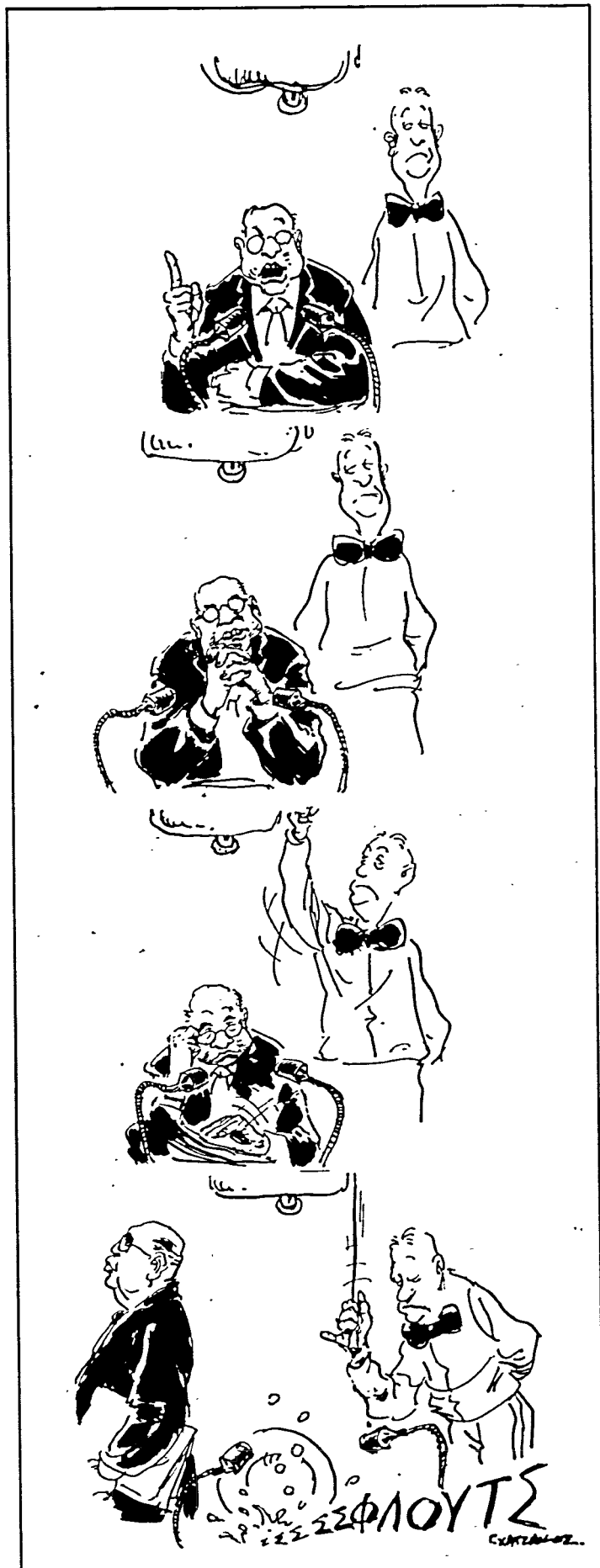
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ, ΗΠΙΟ ΚΑΙ...ΜΑ	4	ΓΡΑΜΜΑΤΑ	31
ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΡΧΕΙΑ	6	ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΟΠΛΑ	33
ΤΟ ΤΣΕΡΝΟΜΠΙΛ ΚΑΙ ΠΑΛΙ	9	Η «ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ» ΤΩΝ ΕΞΑΡΧΕΙΩΝ	34
ΤΑ ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΣΤΟΝ ΑΡΑΞΟ	12	Η ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ	36
Κ. ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: ΓΙΑ ΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	13	ΑΡΚΑΣ, SHOW BUSINESS	38



ΔΙΕΘΝΗ ΣΧΟΛΙΑ	16	ΒΙΒΛΙΟΨΙΑ	42
ΟΖΑΛ: Ο «ΤΑΡΖΑΝ» ΤΩΝ ΑΥΕΗΣΕΩΝ	17	ΜΑΞ ΦΡΙΣ, ΖΗΛΕΙΑ	44
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΑΠ' ΤΗ ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ	19	SCRIPTA MANENT	46



ΟΙ ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΖΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	24	ΓΕΜΑΤΕΣ ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΑΔΕΙΕΣ ΚΕΡΚΙΔΕΣ,	47
ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ	25	Η ΤΕΧΝΗ ΑΠΟ ΠΑΝΩ ΚΙ ΑΠΟ ΚΑΤΩ	48
ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΓΕΛΙΕΣ ΜΙΚΡΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ	26	ΚΑΝΑΛΙΑ ΚΑΙ ΚΥΜΑΤΑ	49
50 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 4η ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ	28	MISTER KESSAR	50
		Γ. ΜΑΝΤΕΛΑ, Α. ΣΙΖΟΥΛΟΥ	52



T

η στιγμή που οι υποψήφιοι δήμαρχοι ξεκουράζονται για το κουραστικό φθινόπωρο που τους περιμένει, και μόνο όσοι έχουν την τύχη να κατεβαίνουν σε παραθαλάσσιες περιοχές συνεχίζουν απόπτοι την προεκλογική εκστρατεία τους, διάλεξε ο Σχολιαστής να αιφνιδιάσει τους δύο υποψήφιους της Αριστεράς στην Αθήνα. Τι θα κάνετε *εσείς* για τα Εξάρχεια;

Γιατί βέβαια ξέρουμε πια τι κάνει ο στρατηγός στα Εξάρχεια, και τι *δεν* κάνει ο υπουργός Δικαιοσύνης για το σωφρονιστικό σύστημα: Οι φυλακές της Κέρκυρας, για μια ακόμα φορά «τρούν πιστά το νόμο». Το νόμο που υπογράφουν οι σημερινοί κρατούμενοι του Κορυδαλλού μαζί με όλη την πρώτη απριλιανή κυβέρνηση.

Υπάρχουν όμως και χειρότερα. Όπως το «περιδέραιο», το φλεγόμενο λάστιχο που σφίγγουν στο λαιμό των αγωνιστών μαύρων της Νότιας Αφρικής οι πραπωριανοί του Μπότα. Η ιστορία της Γουίνι Μαντέλα και της Αλμπερτίνα Σιζούλου είναι σίγουρα μια εγγύηση πως ο αγώνα του λαού της Ν. Αφρικής δεν είναι μάταιος.

Σ



Εργατικός έλεγχος στις προβληματικές

Δεκάδες συνδικαλιστές και πανεπιστημιακοί πήραν την πρωτοβουλία μ' ένα κείμενο να εκδηλώσουν τη συμπάραστασή τους στους εργαζόμενους των προβληματικών επιχειρήσεων και δηλώνουν ότι θα συμπαραταχθούν

«με κάθε κίνησή τους, οργανωμένη ή αυθόρμητη, γενική ή μεμονωμένη, που θα έχει σα στόχο της τον εργατικό έλεγχο της παραγωγής».

Όπως εξηγούν:

«Η προοπτική αυτή δεν είναι ένα μακρινό όραμα, ούτε μια ρομαντική ουτοπία. Είναι μια τάση ενυπαρκτή στην καπιταλιστική παραγωγή και γίνεται έκδηλη σε κάθε κρίση της. Ανέναντι στο κλείσιμο μιας προβληματικής ή τις μαζικές απολύσεις οι μεσοβέζικες λύσεις δεν έχουν καμιά θέση. Η ιστορική πείρα του εργατικού κινήματος έχει αποδείξει ότι οι εργαζόμενοι ή θα τραβήξουν το δρόμο για τα σπία τους ή θα κάνουν πράξη το σύνθημα του εργατικού ελέγχου: κατάσχεση και δημοσιοποίηση όλων των στοιχείων της εταιρίας, άρνηση υπακοής στις εντολές του διοικητικού προσωπικού και της κρατικής γραφειοκρατίας, ανάπτυξη της πρωτοβουλίας των εργαζομένων μέσα σε μορφές άμεσης δημοκρατίας, συγκρότηση εργατικών συμβουλίων και επιτροπών, λήψη αποφάσεων μετά από συλλογική μελέτη και συλλογικές διαδικασίες, διαφάνεια στην οικονομική διαχείριση (την κατάσταση της επιχείρησης, το εμπορικό δίκτυο, το κόστος παραγωγής, τις σχέσεις με τους προμηθευτές και τους πελάτες), παρέμβαση πάνω στις μεθόδους παραγωγής και την οργάνωση της εργασίας, ανάπτυξη της αλληλεγγύης

με φορείς και άτομα που μπορούν να μεταφέρουν γνώσεις θεωρητικές ή πρακτικές στα όργανα εργατικού ελέγχου».

Σ.

Αχ αυτό το Μακεδονικό

Θέλετε να μάθετε ποια είναι τα Εθνικά ζητήματα σύμφωνα με το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας;

1. Μακεδονικό
2. Κυπριακό
3. Βορειοηπειρωτικό
4. Ξένες μειονότητες στην Ελλάδα
5. Ελληνικές Παροικίες στο Εξωτερικό.

Έτσι ακριβώς, και μ' αυτή τη σειρά (είναι άραγε και αξιολογική;) αναφέρονται τα εθνικά θέματα στα οποία ενημερώνονται οι Αξιωματικοί που τοποθετούνται στο εξωτερικό. Το απόσπασμα είναι από το «Παράρτημα Α» της Πάγιας Διαταγής του ΓΕΕΘΑ και έχει ημερομηνία 5 Μαρτίου 1983. Αυτή η ενημέρωση γίνεται από το Υπουργείο Εξωτερικών. Όσον αφορά την ΚΥΠ, αυτή είναι αρμόδια να ενημερώσει τους Αξιωματικούς στα παρακάτω θέματα:

1. Πολιτική-Κοινωνική-Οικονομική κατάσταση κρατών.
2. Αναρχικές και Εξτρεμιστικές Οργανώσεις.
3. Ειδικές πληροφορίες για τις χώρες που τοποθετούνται οι Αξιωματικοί.
4. Τρόπος συλλογής πληροφοριών.
5. Οργάνωση-Μέθοδοι Δράσεως Ξένων Πρακτόρων.

Γνωρίζοντας την ιδιαίτερη κλίση της ΚΥΠ να κατατάσσει αρκετά ευρύ πολιτικό φάσμα στον «αναρχισμό» και τον «εξτρεμισμό», περιμένουμε να πληροκορηθούμε ποιες είναι σύμφωνα με την ΚΥΠ αυτές οι οργανώσεις σε κάθε χώρα. Και για να μην πάμε μακριά: Ποιες λέτε να θεωρεί

η ΚΥΠ αναρχικές οργανώσεις στην Τουρκία;

Σ.

Μισές αλήθειες

Από το Διευθυντή της «Πρώτης» κ. Κομίνη λάβαμε την ακόλουθη επιστολή, που αναφέρεται σε σχόλιο του τεύχους Ιουλίου:

Αξιότιμη κύριε Πιτουρόπουλε,

Σε σχόλιο του περιοδικού σας που δημοσιεύτηκε στην τρίτη σελίδα του τεύχους του Ιουλίου, με τίτλο: «Αλλαγές και ανταλλαγές» ειρωνεύεστε την εφημερίδα «ΠΡΩΤΗ», γιατί δεν δημοσίευσε —όπως ισχυρίζεστε στο σχόλιο— τρεις καταχωρήσεις του περιοδικού σας σε αντιστάθμισμα δικής σας δημοσίευσης για την εφημερίδα μας. Θέλω να επισημάνω τα εξής:

1. Η συμφωνία της ανταλλαγής της διαφήμισης δεν έγινε με τον υπογράφωντα ούτε με κανέναν από τη σύνταξη της εφημερίδας.

2. Όπως μου εξήγησαν από το λογιστήριο της εφημερίδας, η συμφωνία δεν ήταν αυτή που ισχυρίζεστε, αλλά σπριζόταν σε οικονομική βάση. Δηλαδή οι καταχωρήσεις του περιοδικού σας στην εφημερίδα μας θα έκλειναν το ποσό του κόστους της δικής μας καταχώρησης στο περιοδικό σας.

3. Μετά τη δημοσίευση της δικής μας διαφήμισης στο περιοδικό σας, καταχωρήθηκε στην εφημερίδα μας μια δική σας διαφήμιση, κάτι που αποκρύπτετε από το σχόλιο που δημοσιεύσατε.

Μετά από αυτές τις εξηγήσεις νομίζω ότι τα ειρωνικά περί δεοντολογίας δεν ευσταθούν, γιατί στο σχόλιό σας περιλαμβάνετε την μισή αλήθεια και αποκρύπτετε το ότι η σύνταξη δεν είχε ιδέα για τις συμφωνίες σας με το λογιστήριο της «ΠΡΩΤΗΣ».

Θα ήθελα να σας εξηγήσω ότι η διαφορά μας με την «ΕΞΟΡΜΗΣΗ» διαφε-

Ρετζίλα

• «Πρύτανη της τρομοκρατίας» αποκάλεσε με θαυμασμό ο στρατηγός Δροσοσίαννης τον Ρολφ Πόλε. Και φαίνεται ότι έχει δίκιο. Γιατί πώς αλλιώς να εξηγήσει κανείς το γεγονός ότι ενώ ο Πόλε βρίσκεται, σύμφωνα με «αστυνομικές πηγές», πίσω από κάθε ανατρεπτική ενέργεια στη χώρα μας (Κάραβελ, Εξάρχεια, δραπετές κ.λπ.), δεν υπάρχει κανένα αποδει-

κτικό στοιχείο. Μάλιστα πρόσφατος είναι ο αυτοτραυματισμός του Πόλε που εμφανίστηκε σαν δήθεν επίθεση εναντίον του. Στην πραγματικότητα ήταν φαίνεται σκηνοθετημένος απ' τον ίδιο, για να εξαπατήσει την κοινή γνώμη, και να αφήσει υπόνοιες ότι μπορεί αυτοί που τον χτύπησαν να ήταν θαλτοί! • Με την ευκαιρία, λίγες μέρες μετά την επίθεση

Οι φονιάδες της Κέρκυρας

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΟΤΣΗ

Για τους φονιάδες της Κέρκυρας ο λόγος. Όχι για τους «λυσσασμένους εγκάθετους» —κατά την καθωσπρεπική γραφή του Άγγλου δικηγόρου, που γέννησε πριν 25 χρόνια τη «Διεθνή Αμνηστία». Σκέτα για τους φονιάδες (έτσι, για να ερεθιστεί πάλι ο αποτροπιασμός του ευαίσθητου στρατηγού Δροσογιάννη: «Δεν ντρέπονται να εγκωμιάζουν κακούργους και φονιάδες. Έτσι θα διαπαιδαγωγήσουμε τα Ελληνόπουλα».)

Είναι βέβαιον ότι υπάρχουν παντού εγκληματίες και φονιάδες —ακόμη και στις φυλακές, όπου οι ατυχέστεροι.

Με κοινά χαρακτηριστικά και οι τρεις ισοβίτες της Κέρκυρας, που με τις δραπετεύσεις τους και το ντόρο γύρω από την Κατερίνα Ιατροπούλου, γνώρισαν, τελευταία, μεγάλη δημοσιότητα. Και οι τρεις από φτωχές, εργατικές και διαλυμένες οικογένειες. Και οι τρεις από παιδιά στα «αναμορφωτήρια» —αυτά τα άντρα της κτηνώδους βίας, τα φυτώρια της εγκληματικότητας. Και οι τρεις γίνονται φονιάδες σε κάποια διάλειμμα, που βρίσκονται έξω από τα κάγκελα — γύρω στα είκοσι χρόνια τους. Ο Γιάννης Πετρόπουλος σκοτώνει τον διαστητή της μάνας του: «Ενήργησα —λέει στην τελευταία απολογία του— με την ηθική, που σεις με διδάξατε στα σχολεία, την ηθική που μου έλεγε να μην επιτρέψω σε οποιονδήποτε άνθρωπο να βιάσει, να χτυπήσει, να εξευτελίσει τη μητέρα μου». Ο Χάρης Τεμπερεκίδης, γεννημένος στην Πολωνία από πολιτικούς πρόσφυγες, έχει ζήσει έξω από τις φυλακές όλους κι όλους πέντε μήνες, τα τελευταία είκοσι χρόνια (από 14 χρονών, όταν τον έπιασαν επί δικτατορίας, ενώ προσπαθούσε να το σκάσει στη Βουλγαρία). Κλεφτρόνι, έκανε το φόνο όταν ξαφνικά βρέθηκε μπροστά του ο ιδιοκτήτης. Νεότερος απ' όλους όμως, ο Γιάννης Παπαδόπουλος (πρέπει να έχει και το ρεκόρ: επίσημη βεβαίωση ότι στο «Νταχάου» της Κέρκυρας επί πέντε χρόνων, 1979-1984, δεν είχε ούτε ένα επισκεπτήριο, είτε από συγγενείς είτε από δικηγόρους) μαχαίρωσε, μεθυσμένος, σε καυγά, άγνωστό του ταξιτζή.

Ισοβίτες και συγγενείς φονιάδες και οι τρεις, αφού δεν τους έλαχε να ανημερωθούν με τις μοντέρνες περί δικαίου και εγκληματικότητας αναλήψεις του μικρομεσαίωνα, που επιφύλασσαν άλλη μοίρα σε ορισμένους, επίσης φονιάδες όπως:

Ο πατέρας από τους Μολάους Λακωνίας, που σκότωσε μέσα στα χέρια των χωροφυλάκων τον κρατούμενο για φόνο ομοφυλόφιλο γιο του: καταδικάστηκε σε φυλάκιση έξι μηνών για παράνομη μόνον οπλοχρησία.

Ο πατέρας της Άμφισσας, που σκότωσε τον «χαπάκια» γιο του —και καταδικάστηκε σε επτά χρόνια.

Ο αδελφός, τέλος, που ξέπλυσε την τμή της οικογένειας στον Πειραιά, σκότωσε τον ομοφυλόφιλο αδελφό —και αθώωθηκε.

Οι τρεις της Κέρκυρας είναι στυγνοί φονιάδες, γιατί προφανώς παραμένουν και μέσα στα σίδερα, ανυπότακτοι. Και είναι ισοβίτες γιατί ούτε οδρά αμειβόμενους μεγαλοδικηγόρους είχαν, ούτε συνηγόρους συνδεδεμένους με το υπουργείο Δικαιοσύνης είχαν, ούτε υπηρέτησαν με το μαχαίρι και το πιστόλι την ελληνοχρισπανική ηθική —για να ξεσηκωθεί η περιβόητη κοινή γνώμη στο πλευρό τους.

Να θυμηθούμε, τώρα που η δωδεκάχρονη μεταπολίτευση μπήκε στην εφηβεία της, τον πρώτο καιρό μετά την κατάρρευση της στρατοκρατικής τυραννίας. Τότε, που ομόφωνα ο πολιτικός κόσμος μιλούσε για κατάλυση κάθε έννοιας νομιμότητας στην επατεία. Και ούτε ένας διανοήθηκε να πει ότι η κουνική νομιμότητα είναι διαβλητή, όπως εκφράστηκε και ως ποινική κατάσταση. Ότι και οι ποινικές δίκες γίνονταν από εντεταλμένους και υποταγμένους δικαστές, με βασανιστές μάρτυρες κατηγορίας, με φοβισμένους δικηγόρους και μέσα σ' ένα κλίμα εκθροιστικό κι εκδικητικό για τους κατηγορούμενους, δημιουργημένο από ένα κατευθυνόμενο Τύπο και μια κοινή γνώμη γαλουχημένη με τις αξίες και τα ιδεώδη της «Ελλάδος των Ελλήνων Χριστιανών».

Να θυμηθούμε, ακόμη, ότι όταν θεσμοθετήθηκε το δικαίωμα της έφεσης και για το κακούργοδικείο (με το νόμο 969/79) δεν βρέθηκε κανείς, μέσα κι έξω από το νομοθετικό σώμα, να προτείνει μια μεταβατική διάταξη για να αποκτήσουν το δικαίωμα αυτό και οι ως τότε βαρυποινίτες.

ρει από τη δική μας διαφορά. Με την «ΕΞΟΡΜΗΣΗ» είχαμε κάνει επί επιπέδου σύνταξης τη συμφωνία και η άρνηση από μέρους της να δημοσιεύσει την διαφήμισή μας, δεν στηριζόταν σε οικονομικούς λόγους. Κάποιος κύριος Τσαλακός την απέρριψε, γιατί θεωρούσε ότι η διαφήμιση θίγει την κυβέρνηση! Το σχετικό της απορρίψης, χαρακτηρίζει και την νοοτροπία των αρμοδίων της σύνταξης της κομματικής αυτής εφημερίδας.

Νομίζω ότι θα ήταν περιπτώ να επικαλεστώ λόγους «δεοντολογίας» για τη δημοσίευση της επιστολής μου αυτής.

Φιλικά
Λ. ΚΟΜΙΝΗΣ
Διευθυντής

Ο κ. Κομίνης αποδίδει τη μη τήρηση της συμφωνίας ανταλλαγής διαφημίσεων, στο γεγονός ότι η συνεννόηση έγινε με το λογιστήριο της εφημερίδας. Μάλιστα μας κατηγορεί πως αποκρύπτουμε «ότι η σύνταξη δεν είχε ιδέα». Όμως η συμφωνία για ανταλλαγή διαφημίσεων έγινε με πρωτοβουλία της ΠΡΩΤΗΣ και όχι του ΣΧΟΛΙΑΣΤΗ. Τώρα, αν το λογιστήριο έχει τέτοιες αρμοδιότητες χωρίς να ενημερώνει τη σύνταξη, είναι θέμα εσωτερικού της εφημερίδας. Θέμα, που όπως φαίνεται διευθετήθηκε, αν κρίνουμε απ' την άμεση παρέμβαση του κ. Κομίνη και του κ. Τσαγκρή που είχε σαν αποτέλεσμα να δημοσιευτούν (έστω και με καθυστέρηση ενός μηνός) τα διαφημιστικά του ΣΧΟΛΙΑΣΤΗ.

Σ.

Στη Βαρκελώνη, 50 χρόνια μετά...

«Μην πιστεύετε τους πολιτικούς είναι τσαρλατάνοι!»

Μια μεγάλη τοιχογραφία της CNT-FAI (της παλαι-ποτέ) παντοδύναμης αναρχικής εργατικής συννομοσπονδίας) μας αποσπά την προσοχή. Διασχίζουμε με το τρένο τη βιομηχανική ζώνη, κατευθυνόμενοι από το αεροδρόμιο στο κέντρο της Βαρκελώνης. Βρεθήκαμε για λίγες μέρες στην Καταλονία στις εκδηλώσεις για τα πενήντα χρόνια απ' την επανάσταση του '36 με την εντύπωση ότι το αναρχικό εργατικό κίνημα της Ισπανίας αποτελεί πλέον μια ιστορική ιδιομορφία προς μελέτη. Ότι οι φετινές εκδηλώσεις θα είναι λίγο μουσειακές, ακίνδυνες φολκλορικές.

Τα πράγματα δεν είναι όμως ακριβώς έτσι. Η CNT-FAI, μετά και την τελευταία διάσπαση, έχει χάσει βεβαίως τη μεγάλη επιρροή της. Διατηρεί όμως το σεβασμό και τη συμπάθεια ενός μεγάλου τμήματος

των εργαζομένων και της νεολαίας. Στο περίπερο ενημέρωσης της συννομοσπονδίας στην Ramblas (στο κέντρο της Βαρκελώνης) ο κόσμος κοντοστέκεται, αγοράζει υλικό συζήτησης.

Υπάρχει ένα ακόμη στοιχείο. Εκτός από τους νέους αναρχικούς μπαίνουν τώρα στα γραφεία της CNT-FAI νέοι εργάτες κάτω από τριάντα χρόνων (μεσαιές ηλικίες λείπουν λόγω της δικτατορίας του Φράνκο) με αποτέλεσμα ν' αλλάξει το κλίμα. Έτσι οι εκδηλώσεις τελείωσαν με μεγάλη ροκ συναυλία, αφιερωμένη στα 50 χρόνια απ' την ισπανική επανάσταση.

Παρακολουθήσαμε την πορεία για την απελευθέρωση ενός νέου αντιρρησία συνειδησίας που φυλακίστηκε επειδή αρνήθηκε να υπηρετήσει στο στρατό. Τριακόσιοι-τετρακόσιοι νέοι, μεταμφιεσμένοι με φαντασία, πολλές σειρές τύμπανα, καρμύζες χάλαναν τον κόσμο. Η παρουσία της αστυνομίας διακριτική.

Οι αναρχικοί, πολλές μικρές ομάδες της Αριστεράς κάνουν αισθητή την παρουσία τους. Η πόλη είναι γεμάτη από συνθήματα και αφίσες τους.

ΟΤΑΝ ΝΟ (όχι στο ΝΑΤΟ) είναι ένα σύνθημα που βλέπεις παντού. Σης τελευταίες εκλογές, η ενωμένη Αριστερά πήρε γύρω στο 4%, αλλά οι καταλάνοι ψήφισαν ΟΧΙ στο ΝΑΤΟ, μόνοι σ' όλη την Ισπανία.

Στην νεολαία και το συνδικάτο του Σοσιαλιστικού κόμματος τα προβλήματα μεγαλώνουν τώρα με τις βίαιες συγκρούσεις της αστυνομίας με τους απεργούς.

Παρ' όλο που η άνετη νίκη των σοσιαλιστών στις τελευταίες εκλογές έδωσε την εντύπωση ότι δεν υπάρχει κενό εκηροσώπησης, εδώ στη Βαρκελώνη διακρίνεται κανείς εύκολα μια περιέργη, υπόγεια πολιτική κινητικότητα.

Ανδρέας Ρουμेलιώτης



κατά του Πόλε, η «Μεσημβρινή» θεώρησε καλό να τον συμπεριλάβει σε... σταυρόλεξο. Διαβάζουμε το 6 κάθετο του φύλλου της 29η Μαΐου: «Γερμανός τρομοκράτης που είχε επισκεφθεί και την πατρίδα μας (με άρθρο)». Και την επομένη η λύση: «ΟΠΟΛΕ». Αυτά, για όσους νομίζουν ότι οι μηχανισμοί επηρεασμού της κοινής γνώμης περιορίζονται στα οχτάστη-

λα και τα πρωτοσέλιδα. • Αναγκαία επανόρθωση: Στη θέση του Γιώργου Τσακίρη, συγγραφέα του άρθρου για τη NESTLE στο προηγούμενο τεύχος, ο «δαίμων» τοποθέτησε τον Γιώργο Τζεδάκη. Ζητούμε συγγνώμη και απ' τους δύο.

ΗΠΙΟ ΚΛΙΜΑ

ΤΟΥ ΓΙΑΝΗ ΛΟΑΝΟΥ



K&F



K&F



ΠΑΝΤΟΤΕ οι Δημοτικές Εκλογές ήταν η χρυσή εποχή των «συνοδοιπόρων». Όχι μόνο γιατί ο ρόλος της «προσωπικότητας» είναι σ' αυτές τις αναμετρήσεις κυρίαρχος, αλλά και γιατί οι πολιτικές θέσεις των φορέων προβάλλονται κάπως ανέξοδα, οι συμμαχίες πραγματοποιούνται πιο ελεύθερα, ο οπουρτουρισμός μπορεί να ονομάζεται «συμμόρφωση στις ειδικές συνθήκες» και η ταχυδακτυλουργία μπορεί να εξωραϊζεται ως τολμηρός πειραματισμός.

Τις σκέψεις αυτές προκάλεσε και η πρόσφατη αρθρογραφία γύρω απ' τις Δημοτικές Εκλογές. Αφού για ένα διάστημα αιωρήθηκε πάνω απ' τη διάταξη των κομμάτων μια υποψία πολιτικής αναμέτρησης, τα πράγματα φαίνεται να ξαναπήραν τον «κανονικό» τους ρυθμό. Με την επιλογή Κατριβάνου, το ΚΚΕ έδειξε τα όρια του «μαθήματος» που θέλει να δώσει στο ΠΑΣΟΚ, το δε ΚΚΕ εσ. ξεκινά τη βουτιά στα βαθιά νερά των πλατιών σχημάτων με την πιο στενή κομματική επιλογή.

Η δυναμική μιας πολιτικής αντιπαράθεσης με την κυβέρνηση φαίνεται ότι φόβισε όλη την Αριστερά, ιδίως όταν παρουσιάστηκαν τα πρώτα δείγματα μαζικής ανταπόκρισης στις σχετικές πρωτοβουλίες. Έτσι, για μια ακόμα φορά, τη λύση θα τη δώσουν οι «συνοδοιπόροι». Η συλλογή υπογραφών, δηλώσεων, και άρθρων αναμένεται να κυριαρχήσει και πάλι. Οι μεταγραφές προσωπικοτήτων από άλλους κοινωνικούς χώρους αλλά και από αντίπαλα πολιτικά ψηφοδέλτια ήδη έχουν αρχίσει. Τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται εκατέρωθεν έχουν μόνο στόχο τον εντυπωσιασμό και κανείς δεν ασχολείται με τη συνέχεια και τη συνέπεια του πολιτικού του προβληματισμού. Ο Α. Κύρκος που για λόγους «αντιπολιτικούς» απέκρουσε τις προτάσεις για συμπαράτηση στην Αθήνα, κατηγορεί το ΚΚΕ επειδή αυτό έχρισε υποψήφιο έναν νομάρχη του ΠΑΣΟΚ. Κι ο κ. Κατριβάνος του απαντά ότι κι απ' το ΚΚΕ εσ. του έγιναν προτάσεις, και ότι πάντως αν του είχε προτείνει το ΠΑΣΟΚ θα είχε δεχθεί...

Κι όλα αυτά, ενώ το καλοκαίρι έχει ακόμα δρόμο πολύ...

Δ.Ψ.

ΤΟΝ «ΚΑΠΕΛΩΤΙΚΟ» χαρακτήρα του ΚΚΕ θέλει να αποκαλύψει ο Πότης Παρασκευόπουλος σε άρθρο του στην *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία* (13.7). Και για να το κάνει, ειρωνεύεται τους συμμάχους του ΚΚΕ, επειδή δημοσιεύτηκε δήλωση 68 καπετάνιων του εμφύλιου πολέμου για τις δημοτικές εκλογές και τη συμπαράτηση της Αριστεράς. Γράφει ο Π.Π.: «Οι κ.κ. Κατριβάνος, Πρωτοπαπάς, Αρσένης και άλλοι, ικανοποιημένοι από τη δήλωση της ηγεσίας του ΚΚΕ ότι δεν θα τους καπελώσει, έκλεισαν τα μάτια και φόρεσαν, μετά 40 χρόνια, το πολύ... συμφιλιωτικό δίκρο των καπεταναίων του Δημοκρατικού Στρατού. Και όπως δήλωσαν οι καπεταναίοι έπεται και συνέχεια...».

Προειδοποιεί, λοιπόν, ο Π.Π. τους «συνεταίρους του μετώπου» για τους κινδύνους που παραμονεύουν στη γωνία, και κατηγορεί το ΚΚΕ ότι δεν κατάφερε να εκσυγχρονιστεί. Πόσο «εκσυγχρονισμένη» είναι όμως η επιχειρηματολογία του Π.Π., που επισείοντας τον μπαμπούλα των καπεταναίων, θέλει να νουθετήσει τους παρασυρμένους «μοναχικούς», εξηγώντας τους ότι η ατομική προοπτική τους είναι σκοτεινή;

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ:

Η ώρα των «συνοδοιπόρων»

Η ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ της υποψηφιότητας του Θ. Κατριβάνου μεθοδεύτηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτευχθεί η «μεγαλύτερη δυνατή συμπαράτηση» και να ασκηθούν πιέσεις προς την πλευρά του ΚΚΕ εσωτ. με στόχο αν όχι να το μεταπείσουν, τουλάχιστον να κερδηθούν οι εντυπώσεις. Ήταν επομένως φυσικό να μην γίνει η επίσημη «ανακήρυξη», παρά στο τέλος μιας σειράς διαπραγματεύσεων, διερευνητικών επαφών και αντεγκλήσεων των κομμάτων.

Αυτό όμως που μας έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση είναι ότι η πρώτη δημόσια υποστήριξη του κ. Κατριβάνου προέρχεται όχι από το ίδιο το ΚΚΕ, αλλά απ' τον ανεξάρτητο βουλευτή Μανώλη Δρεττάκη. Δύο μέρες πριν την «ανακήρυξη», ο *Ριζοσπάστης* φιλοξένησε πρωτοσέλιδη δήλωση του κ. Δρεττάκη με την οποία χαρακτηρίζει την υποψηφιότητα Κατριβάνου ως «εξαιρετικά εύστοχη επιλογή». Είναι γνωστό ότι ο κ. Δρεττάκης συγκέντρωνε μέχρι εκείνη τη στιγμή πολλές πιθανότητες να πάρει αυτός το «χρίσμα». Η δήλωσή του είχε συνεπώς καταρχήν την έννοια ότι ο ίδιος αποσύρεται και τάσσεται στο πλευρό του νέου υποψηφίου. Αυτό το τυπικό, να αναλαμβάνει δηλαδή ο «χαμένος» μιας εσωκομματικής μονομαχίας της ευθύνης για την ανακοίνωση της ήττας του είναι πολύ συνηθισμένο στην πρακτική των Κομμουνιστικών κομμάτων της Ανατολικής Ευρώπης και κυρίως στο ΚΚΣΕ. Γι' αυτό ίσως δε θάπρεπε να μας ξαφνιάσει η μεθόδευση του *Ριζοσπάστη*.

Φαίνεται όμως ότι και η *Αυγή* θρήκε κάποια πλεονεκτήματα στη μέθοδο αυτή. Και την Κυριακή 13 Ιουλίου που οριστικοποιήθηκε η επιλογή του Κ. Φιλίνη ως υποψήφιου της Ανανεωτικής Αριστεράς, η ανακοίνωση συνοδεύτηκε από μια και μόνο δήλωση: του *Μ. Παπαγιαννάκη*, που μέχρι εκείνη τη στιγμή εμφανιζόταν ως υποψήφιος προωθούμενος από «ανένταχτους» της ανανεωτικής αριστεράς. «Είμαστε πολλοί που θα προτιμήσουμε να ψηφίσουμε Αριστερά», δήλωσε ο κ. Παπαγιαννάκης ξεκαθαρίζοντας τη θέση του...



ΚΑΤΡΙΒΑΝΟΣ:

1 □ Δεν έχω ακριθή γνώση για το σχέδιο «αναβάθμισης των Εξαρχείων» που ήδη εκτελεί το ΥΠΕΧΩΔΕ. Η ερώτησή σας με υποχρεώνει αμέσως να πάω επί τόπου για να δω τι γίνεται και να ζητήσω πληροφορίες για να έχω γνώμη υπεύθυνη. Πέρα όμως από οποιοδήποτε τεχνικό πρόγραμμα που θα μπορείτε να συμφωνείτε ή να διαφωνείτε, δεν συμφωνώ με κανένα τρόπο να χρησιμοποιείται η αναβάθμιση για άλλους λόγους εκτός από αυτούς που ακριβολογεί η έννοια «αναβάθμιση».

2 □ Η Δημοτική αρχή έχει ευθύνη και συνεπώς και λόγο για κάθε συνοικία της για όλα και πολύ περισσότερο αν υπάρχει αστυνομοκρατία. Και ακριβώς αυτή η ηθική ευθύνη και ο λόγος μαζί με τη φύση της ως φορέας λαϊκής προέλευσης και συγκατάθεσης, της επιβάλλουν παρεμβάσεις και επιτυχείς αντιμετώπισεις.

3 □ Εκπροσωπώ ένα ευρύτατο φάσμα δημοκρατικών δυνάμεων στη βάση ενός μίνιμουμ αγωνιστικού Δημοτικού προγράμματος, δεν μπορώ να γνωρίζω τι έκαναν στην όπωσ την λέτε «επιχείρηση αρετής».

Εκείνο που μπορώ προκαταβολικά να σας θεβαιώσω είναι ότι θα ξέρουμε τι πρέπει να κάνουμε όταν εγώ και οι συνεργάτες μου θα είμαστε δημοτική Αρχή.

«Τι θα κάνω στα Εξάρχεια»



ΦΙΛΙΝΗΣ:

Οι δυο υποψήφιοι της Αριστεράς απαντούν σε 3 ερωτήματα

1 ■ Αν εκλεγείτε Δήμαρχος, θα υποστηρίξετε ή όχι το σχέδιο «αναβάθμισης των Εξαρχείων» που ήδη εκτελεί το ΥΠΕΧΩΔΕ;

2 ■ Έχει κατά τη γνώμη σας ευθύνη, και συνεπώς λόγο, η δημοτική αρχή στην αστυνομοκρατία ορισμένων περιοχών της πόλης;

3 ■ Τι έκαναν οι πολιτικές δυνάμεις που εκπροσωπείτε στο παρόν Δημοτικό Συμβούλιο τις ημέρες των «επιχειρήσεων αρετής» στο κέντρο της Αθήνας;

1 ■ Όχι. Η Αυτόνομη Δημοτική Κίνηση για την Αθήνα των Πολιτών αγωνίζεται για να γίνει η Αθήνα βιώσιμη πόλη, βασισμένη σ' ένα σύνθετο πολιτικό σχέδιο που αντιμετωπίζει ταυτόχρονα με την απασχόληση και την εξυπηρέτηση των κατοίκων, την ανασυγκρότηση της πολυκερματισμένης πόλης μας. Σ' αυτό το σχέδιο θλέπουμε το χώρο στενά δεμένο με τις παραγωγικές και ανθρώπινες σχέσεις που εκδηλώνονται μέσα του.

Δεν θέλουμε λοιπόν η πόλη μας ν' «αναβαθμιστεί» και να γίνει νεκρόπολη. Διαφωνούμε ριζικά με «αναβαθμίσεις» που σκοπό έχουν να οργανώσουν την πόλη σε μονολειτουργικές ζώνες (κατοικία, εργασία, αναψυχή) που κάθε μια θα ζει ορισμένες ώρες, για ορισμένες χρήσεις και για ορισμένα θαλάντια (π.χ. Πλάκα). Δεν θέλουμε ο ανθρώπινος χρόνος να διαιρείται ασφυκτικά σε εργάσιμο και ελεύθερο (χρόνο για την κατανάλωση). Διαφωνούμε με τους στόχους καταστολής των ζωντανών κοινωνικών δυνάμεων της πόλης (νεολαία, πολιτικές ομάδες κ.λ.π.) και την απομόνωσή τους στο χώρο.

Έτσι λοιπόν υποστηρίζουμε τα Εξάρχεια σαν μια περιοχή πλούσια και αντιφατική στην κοινωνική της σύνθεση, σαν μια περιοχή υποδειγματική για την ποικιλία χρήσεων και δραστηριοτήτων. Οι μόνοι ανεπιθύμητοι στα Εξάρχεια είναι τα ΜΑΤ και οι έμποροι ναρκωτικών. Οι προτάσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ που σκοπό έχουν να εκδώξουν ορισμένες δραστηριότητες και επομένως ορισμένες ομάδες κατοίκων, ν' αναβαθμίσουν το χώρο ώστε να είναι απροσπέλαστος στους

ασθενέστερους οικονομικά, να ξεριζώσουν δηλ. μια ζωή που στήνεται στο χώρο και το χρόνο, επιτρέποντας μόνο «νομοταγείς» πολιτιστικές δραστηριότητες για τουρίστες και καταναλωτές, μας βρίσκουν αντίθετους. Εδώ πρέπει να επισημάνουμε ότι ό,τι έγινε στα Εξάρχεια με κραυγαλέο τρόπο γίνεται και αλλού (π.χ. στα Δικαστήρια ακόμα και στην πλατεία Μητροπόλεως). Παντού επεμβαίνει το κράτος με τα χρήματα και τις εξουσίες του. Ο συγκεντρωτισμός είναι νομοτελειακά φορέας μιας ορισμένης απαράδεκτης πολιτικής. Η αποκέντρωση και οι συμμετοχικές διαδικασίες εμπεριέχουν εν δυνάμει τη δυνατότητα άσκησης μιας αριστερής πολιτικής για τα προβλήματα της πόλης και των πολιτών.

2 ■ Βεβαίως έχει. Στη συνέντευξη Τύπου που δώσαμε στις 17 Ιουλίου αναφέρουμε επιγραμματικά «τι σημαίνει για μας ποιότητα ζωής». Σημαίνει πολλά και ένα από τα σημαντικότερα είναι «να φύγουν τα σώματα καταστολής από τους χώρους που ζούμε και εργαζόμαστε». Όταν μιλάμε για αποκεντρωμένο δημοκρατικό κράτος, για Αποκέντρωση με Αυτοδιοίκηση, δεν εννοούμε φυσικά μόνο ένα σύστημα θεσμών που επιτρέπουν στο κράτος να χαλαρώσει μέσα στη δημοκρατία ώστε να μην αντιστρατεύεται επ' άπειρον την προοπτική της αυτοδιαχειριζόμενης κοινωνίας. Η πολιτική που θα ασκεί η Αυτοδιοίκηση που υποστηρίζουμε θα είναι ριζικά διαφορετική από τη σημερινή σε όλα τα θέματα από το νέφος μέχρι την ανάπτυξη. Κυρίως δεν θα λειτουργεί με μηχανισμούς καταστολής πάνω στην κοινωνία. Άμεσα, θ' αγωνιστούμε για να φύγουν τα ΜΑΤ και τα ΜΕΑ από τα Εξάρχεια και τους άλλους χώρους της Αθήνας. Η εκλεγμένη κυβέρνηση της πόλης έχει λόγο και ευθύνη στα θέματα αυτά.

3 ■ Η Αυτόνομη Δημοτική Κίνηση για την Αθήνα των Πολιτών δημιουργήθηκε τον Ιανουάριο του '86 από πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις της Ανανεωτικής και ευρύτερης αριστεράς.

Η Δημοτική Ομάδα του ΚΚΕσσ. που μετέχει στην Α.Δ.Η.Κ. εκδηλώθηκε δημόσια από τις πρώτες μέρες που ξεκίνησαν οι επιχειρήσεις αρετής στα Εξάρχεια. Ειδικότερα σε όλες τις αστυνομικές παραβιάσεις των χώρων και των συνταγματικών δικαιωμάτων των πολιτών ήταν παρούσα η τ. πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Άννη Βρυχεία.

Η Δημ. Ομάδα διαμαρτυρήθηκε στο Δ.Σ. όταν ανακοινώθηκε στον τύπο ότι ο Δήμαρχος και το ΥΠΕΧΩΔΕ προχωρούν στην Ανάπλαση των Εξαρχείων και ζήτησε να συζητηθεί το θέμα με όλες τις πλευρές του Δ.Σ. Οι δημοτικοί σύμβουλοι και οι άλλοι εκλεγμένοι της Α.Δ.Η.Κ. ήταν παρόντες στις εκδηλώσεις που έγιναν στην πλατεία για το θέμα αυτό. Ειδικότερα ο Αντιδήμαρχος Παναγιώτης Γκάζγκας και η Άννα Σολωμού (τ. πρόεδρος του Διαμ. Συμβ. του 1ου Διαμερίσματος) και η Έλενα Κλεώπα (αντιπρόεδρος του Διαμ. Συμβ. σήμερα) παρουσίασαν τις θέσεις μας στη συγκέντρωση συζήτηση του 1ου Διαμ. στην πλατεία.

Σε παρόμοια θέματα καταστολής (απεργία οδηγών απορριματοφόρων, νόμος για τις αφισσκολλήσεις) η Δημοτική μας Ομάδα είχε ανάλογη θέση και την υπερασπίσθηκε δημόσια με όποιο τρόπο μπορούσε (π.χ. παρουσία σε δίκες).



AGATHA CHRISTIE

ΗΡΑΚΛΗΣ
ΠΟΥΑΡΟ

Ο ΦΟΝΟΣ
ΤΟΥ
ΡΟΤΖΕΡ
ΑΚΡΟΥΝΤ

ΑΓΡΑ



**ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ** Ζ. Πηγής 17
τηλ. 3639980

ΓΚΥ ΝΤΕΜΠΟΡ
Η κοινωνία
του θεάματος

Μ. ΜΠΑΚΟΥΝΙΝ
Θεοί και Κράτος
Ζ. ΜΕΡΣΙΝ
Το ένστικτο
του θανάτου

ΤΖΑΚ ΚΕΡΟΥΑΚ
Τριστέσσα

25
ΙΟΥΛΗΣ 1986

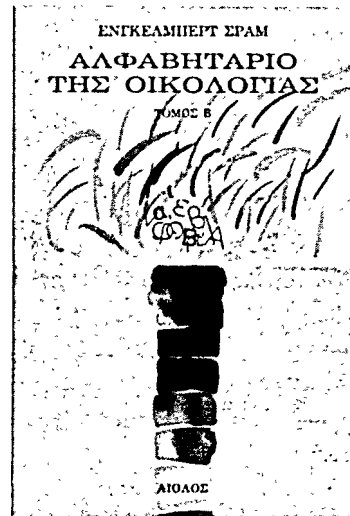
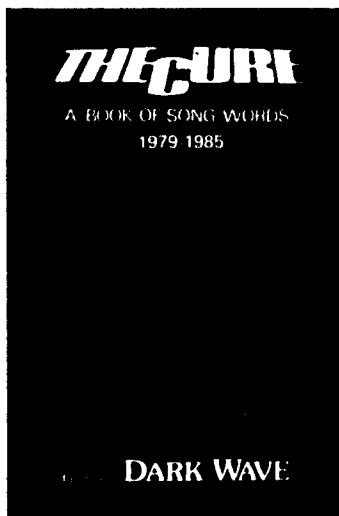
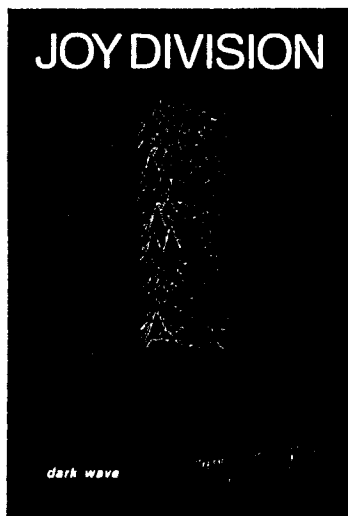
ραδιενέργη
ΡΗΞΗ
για ένα αυτόνομο συνδικαλιστικό κίνημα



Όσο Βολφ
Τσερνομπίλ
Το πυρηνικό κράτος
Μουντιάζ
Έκθεση Χαλκιά
Cure
ΣΧΟΛΙΑ
Γράμμα στο στρατηγό
Αυτοπαρουσίαση
ΚΚΕ εσωτερικού



αιολος

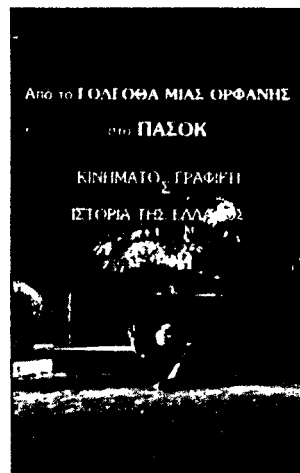


Κεντρική διάθεση Εκδόσεις ΑΙΟΛΟΣ

Εκδόσεις ΑΙΟΛΟΣ Σόλωνος 114, 106 81 ΑΘΗΝΑ, τηλ. 36.30.214-36.38.624



Ανθολογία μαύρου χιούμορ
3 τόμοι με τους κορυφαίους του
μαύρου χιούμορ.



Από το Γολγοθά
μας ορφανής στο ΠΑΣΟΚ
Ένα πολιτικοκινηματογραφικό σι-
νερομάντισο.



Κηθ Ρίντερ
Ο παγκόσμιος κιν/φος από τις
αρχές του μέχρι σήμερα.



Ονειροκριτικά
«Ο Αρτεμίδωρος από τη Δάνδη μας
έχει προικίσει με την πληρέστερη
και προσεκτικότερη επεξεργασία
των ονείρων».

Φρόνι

ΑΙΟΚΕΡΩΣ: Ζωοδόχου Πηγής 17 τηλ. 3613137.

του ατυχήματος απ' τους επιστήμονες

Ο απολογισμός

που πρόκειται στο ΚΚΕ

ΤΣΕΡΝΟΜΠΙΛ:

Μεθεόρπα



ΔΥΟ ΕΙΝΑΙ τα κύρια στοιχεία της παγκόσμιας Αγωγής του Πολίτου που επιχειρήθηκε μετά το πυρηνικό ατύχημα από τα παντοία «μέσα επικοινωνίας».

— Η υποβάθμιση και συγκαλύψη της σημασίας και των επιπτώσεων του ατυχήματος, επιβάλλεται τώρα, που έλαβε πλέον πραγματικές και όχι θεωρητικές διαστάσεις. Και επειδή δεν πρόκειται να είναι το τελευταίο, οφείλεται από μέρους μας μια κάποια εξοικείωση, τήρηση κάποιων εκ των υστέρων προστα-

τευτικών μέτρων κλπ, προς Θεού όμως, όχι υστερίες!

Για τα αίτια του ατυχήματος υπάρχει μια περίεργη σύμπτωση σε Δύση κι Ανατολή: Τόσο οι μεν, όσο κι οι δε είναι σίγουροι πως δεν φταίει η τεχνολογία. Για τους δυτικούς, η μάχη των εντυπώσεων δίνεται πάνω στο γνωστό επιχείρημα της σοβιετικής καθυστέρησης —φταίνε οι σοβιετικοί αντιδραστήρες, η σοβιετική τεχνολογία, η σοβιετική τσιγκουνιά.

Για τους σοβιετικούς φταίξαν οι άνθρωποι: έτσι σε

ανακοίνωση του ΠΓ της ΚΕ του ΚΚΣΕ υπογραμμίζεται ότι το ατύχημα «ήταν αποτέλεσμα μιας σειράς παραβιάσεων των κανόνων λειτουργίας των ατομικών αντιδραστήρων, από ένα μέρος των εργαζομένων του σταθμού... Η ανευθυνότητα, η προχειρότητα και η απειθαρχία οδήγησαν σε σοβαρές συνέπειες» (Ρίζος τ. Δευτ. 21.7).

— Μια άλλη πλευρά της διεθνούς νουθέτησης κινείται παράλληλα: Το ατύχημα αυτό είναι αδύνατο να συμβεί ξανά σ' αυτήν την έκταση, και είτε είναι τυ-



χαίο, είτε επανορθώσιμο. Γράφουν οι Financial Times: «Ο απολογισμός που υπεσχέθη η Σοβιετική Ένωση μετά το ατύχημα του Τσερνόμπιλ θα γίνει στη Βιέννη στις 25-29 Αυγούστου, στην έδρα του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας. Αυτός ο απολογισμός είναι κρίσιμος για την πορεία της πυρηνικής βιομηχανίας, που αυτή τη στιγμή καλύπτει το 15% των αναγκών ηλεκτρικής ενέργειας διεθνώς. Αν οι ειδικοί δεν μπορέσουν να αποδείξουν με πειστικότητα ότι αυτό που συνέβη στο Τσερνόμπιλ ήταν τόσο απίθανο ώστε εύλογα μπορούμε να αποκλείσουμε μελλοντική επανάληψή του, η κοινή γνώμη, διεθνώς, θα στραφεί κατά της πυρηνικής βιομηχανίας που θα τείνει να εκλείψει». (Το ΒΗΜΑ 20.7)

*

Το περιοδικό «Επιστημονική Σκέψη», δίμηνη επιθεώρηση κοινωνικών επιστημών, τεύχος 28, οργάνωσε μια συζήτηση ειδικών επιστημόνων με θέμα Τσερνόμπιλ και πυρηνική ενέργεια. Η Επ. Σκ. ενδιαφέρεται να αντιμετωπίσει την ανορθόλογη, αντιδραστική κλπ. αντιμετώπιση του ζητήματος, την «άρνηση απέναντι στην επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο που βρίσκει αντικειμενικό έδαφος στην όξυνση της καπιταλιστικής κρίσης».

Η συζήτηση των ειδικών, που δεν στερούνταν ενδιαφέροντος, περιστράφηκε αρκετά γύρω από μια καθόλο το μέτωπο σύγκριση του ατυχήματος του Τσερνόμπιλ με εκείνο του 1979 στο Θρι Μάιλ Άιλαντ, καθώς και ιδιαίτερα με την υπεράσπιση που φαίνεται πως χρειάζεται αυτές τις μέρες η πυρηνική ενέργεια, αλλά και αυτήν που κρίνουν οι συζητητές πως έχει ανάγκη η ΕΣΣΔ.

Όσον αφορά τα αίτια υποστηρίχθηκε ότι σχετίζονται με τον ανθρώπινο παράγοντα, ενώ η «τεχνολογία» θγαίνει καθαρή, παραδόξως δε μπροστά και από τους ανθρώπους: «Είναι σαφές ότι οι ολοκληρωση των δύο ατυχημάτων οφείλεται σε συνδυασμό αστοχιών, ελλείψεων εξοπλισμού και σειρά λαθών χειρισμού... Η τεχνολογία αναπτύσσεται πολύ πιο γρήγορα από την ικανότητα της κοινωνίας να παράγει το αντίστοιχο επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό.

Όσο για την έκταση του ατυχήματος, υποστηρίζεται πράγματι πως «σχετικά με το είδος... φαίνεται ότι

συνέβη το χειρότερο που μπορούσε να συμβεί... Όλες οι ενδείξεις, χωρίς κανέναν να είναι απόλυτος, δείχνουν ότι αν δεν ήταν το μεγαλύτερο που μπορούσε να γίνει, πάντως είναι και τα μεγαλύτερα». Είναι αυτό που λέγαμε παραπάνω πως οφείλει –παραδόξως– να υποστηρίζεται διεθνώς, προς όφελος της πυρηνικής βιομηχανίας τόσο δυτικής όσο και ανατολικής.

Στα θέματα ασφαλείας όμως, σημειώθηκε αντίθετη γνώμη, απ' αυτήν που κατά κόρον δεχθήκαμε από τα δυτικά μέσα ενημέρωσης: «Η άποψη ότι αυτός ο τύπος αντιδραστήρα είναι εξαιρετικά ασφαλής, είναι κατά τη γνώμη μου δικαιολογημένη... Η λογική άκρη οικονομίας και ασφαλείας καταλήγει στον αντιδραστήρα αυτό του Τσερνόμπιλ», υποστηρίζει ο πρώτος ομιλητής. Ο επόμενος, συνεχίζοντας, προσθέτει: «Νομίζω πραγματικά, ότι αυτή τη φιλοσοφία (ασφαλείας) είναι η σωστή και ταιριάζει με τη γενικότερη κοινωνική φιλοσοφία και τις αξίες της χώρας που της έτυχε το μεγάλο ατύχημα». Σε αντιδιαστολή, χαρακτηρίζει τη λογική της έκθεσης για την ασφάλεια των αντιδραστήρων των ΗΠΑ «στενά τεχνοκρατική» της «μεθοδολογίας κόστους-οφέλους!» (όπως, προφανώς, η «λογική άκρη οικονομίας και ασφαλείας» του προλαλήσαντος είναι... ευρύτερα τεχνοκρατική).

Εξίσου εκτός τεχνοκρατικής λογικής είναι και ο ακόλουθος συλλογισμός: «Θέμα ασφαλείας τώρα ασφαλώς υπάρχει και μπορεί να αντιμετωπισθεί. Θέλω να τονίσω ότι είναι θέματα και τεχνολογικό πρόβλημα, είναι όμως και ζήτημα κόστους. Τι είναι δηλαδή διατεθειμένη να πληρώσει κάθε συγκεκριμένη χώρα, για να έχει την ηλεκτρική ενέργεια που χρειάζεται».

Πολλή σημασία δόθηκε από τα δυτικά μέσα στην έλλειψη προστατευτικού θόλου από μπετόν πάνω από τον αντιδραστήρα. Δίνοντας ανάλογη σημασία στο θέμα, καταγγέλλει ένας ομιλητής ότι δεν είναι θέμα κόστους ο θόλος, ο άλλος δηλώνει ότι «πρέπει το τοίχωμά του να είναι πάρα πολύ χοντρό, πολύ ανθεκτικό» και ο τρίτος αναρωτιέται «πού θα ήταν καλύτερα τοποθετημένα τα χρήματα. Σ' ένα τέτοιο δοχείο εγκλωβισμού ή σε έρευνα και ανάπτυξη της εγγενούς ασφάλειας του σταθμού;» Εδώ, πράγματι, χτυπήθηκαν οι αντίπαλες απόψεις με τα ίδια τους τα όπλα –την λογική κόστους– οφέλους!

Χαρακτηριστικό του βάρους που δόθηκε στη

συζήτηση είναι όταν, στο τέλος, ένας ομιλητής προσθέτει «επειδή δεν θίχτηκε καθόλου,... υπάρχει πρόβλημα με τα ραδιενεργά κατάλοιπα, από την άλλη μεριά όμως υπάρχει και όλος ο χρόνος αλλά και η κατεύθυνση έχει ήδη αρχίσει να φαίνεται, για την επίλυσή του». Αυτά τα ολίγα, for the record only, για το μεγαλύτερο πρόβλημα, μετά τη λειτουργία του πυρηνικού αντιδραστήρα! Πράγματι, με το γνωστό χρόνο υποδιπλασιασμού του πλουτωνίου (24.000 χρόνια) υπάρχει άνεση χρόνου να εκτοξευθούν στο διάστημα με ασφαλή τρόπο τα ραδιενεργά κατάλοιπα, μαζί με τα πυρηνικά εργοστάσια που μετά από λίγες δεκαετίες πρέπει να σταματήσουν τη λειτουργία τους (εκτός εάν ταφούν στο τσιμέντο, κατά το πρότυπο του Τσ.)...

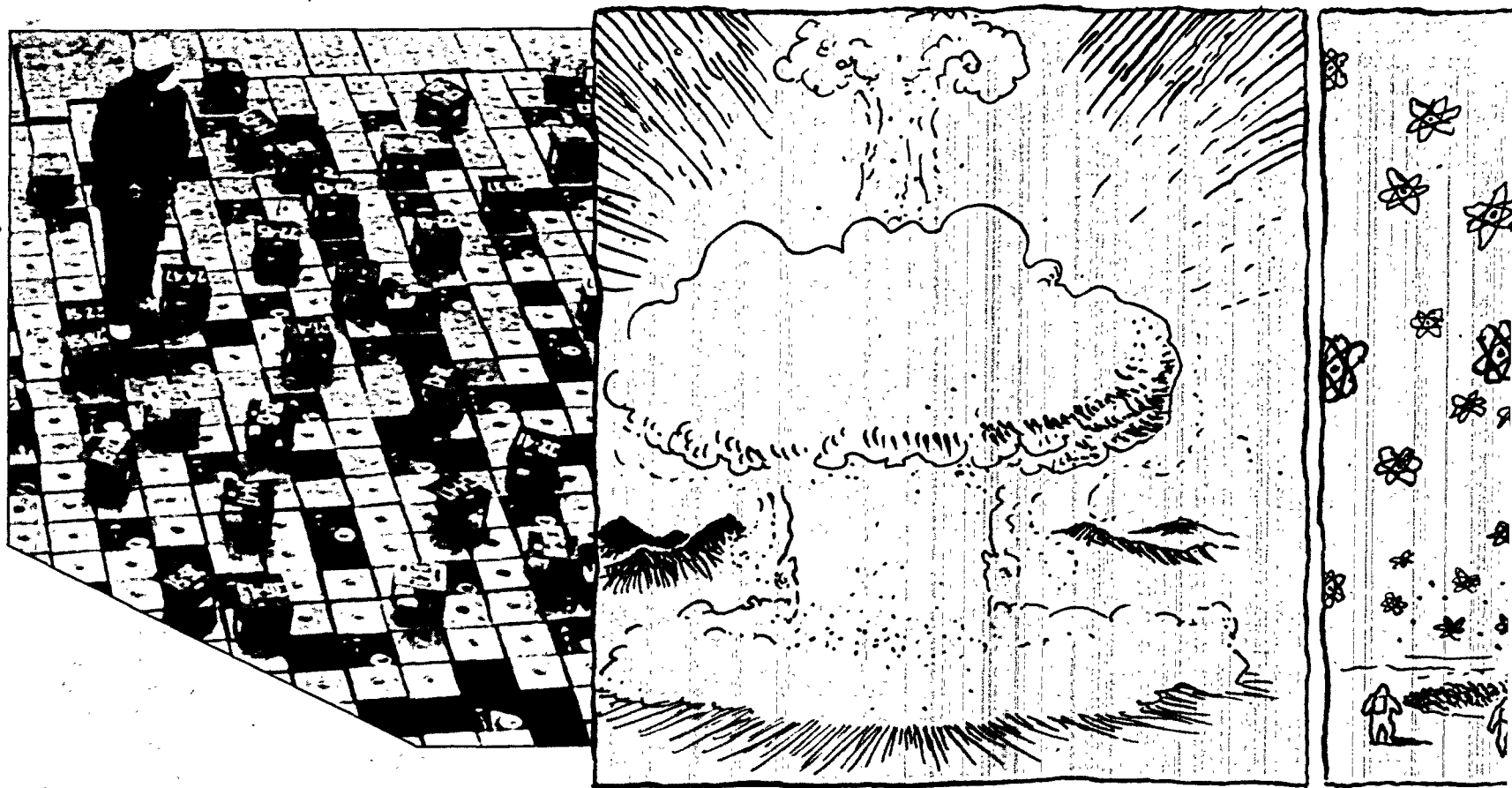
*

Η αντίληψη που θέλει την πρόοδο της τεχνολογίας και την οικονομική ανάπτυξη να ταυτίζονται με την ιστορική πρόοδο σαν ύστατο κριτήριό της, προϊόντα μιας συνεχούς εξελικτικής πορείας «ανάπτυξης» του «ανθρώπου», αποτελεί ένα από τα αποτελέσματα μιας θεωρητικής και πολιτικής «διαστρέβλωσης», που έχει αρκετά περιγραφεί και αναλυθεί ως οικονομισμός.

Με αυτήν την κριτική ματιά, το πυρηνικό ατύχημα δυστυχώς δεν αποτελεί «θυσία στο θωμό της προόδου» όπως έχει κατά κόρον γραφεί, επειδή η πρόοδος αυτή δεν μετριέται με το ποσοστό της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται με πυρηνικούς αντιδραστήρες.

Χωρίς να είναι κανείς «λουδιστής» –όπως εκείνοι που πριν 150 χρόνια κατέστρεφαν τις μηχανές αποδίδοντας σ' αυτές, μέσα στην άγνοιά τους, τα δεινά που τους απειλούσαν– και χωρίς να κυρήττει τον περιορισμό αποκλειστικά στις λεγόμενες «ήπιες τεχνολογίες», μπορεί να υποστηρίξει με απτές αποδείξεις και χωρίς κανένα μυστικισμό ότι σήμερα δεν υπάρχει επαρκής ασφάλεια στη χρησιμοποίηση της πυρηνικής τεχνολογίας για μαζική παραγωγή ενέργειας.

Ποιος, π.χ., είναι ο επικαθορισμός αυτός που οδηγεί τον συντονιστή της συζήτησης στην Επ. Σκ. να δηλώνει πως «οι κίνδυνοι αυτοί (της τεχνολογίας των ταχέων αναπαραγωγικού τύπου πυρηνικών αντι-



δραστήρων) είναι με βεβαιότητα, μονοσήμαντα κατά κάποιο τρόπο, μέσα στα πλαίσια κυριαρχίας τους απ' την πλευρά του ανθρώπου», καλώντας μας να «σταθούμε απέναντι σ' αυτό το ζήτημα νηφάλια, αντικειμενικά και με κάποιο επιστημονικό βλέμμα» για να διαπιστώσουμε ότι «δεν μπορούμε να παραιτηθούμε γενικά από την πυρηνική τεχνολογία και τη χρήση της πυρηνικής ενέργειας για ειρηνικούς σκοπούς»; Πόσο μπορεί να υποστηρίζεται σαν κινητήρια αρχή μιας κοινωνίας η επιταγή της άμεσης εφαρμογής των αποτελεσμάτων επιστήμης και τεχνολογίας; (Η «τεχνολογική πρόοδος», τα «επιτεύγματα του ανθρώπινου πολιτισμού», οι «κατακτήσεις της ανθρώπινης σκέψης».)

Ενώ ο συντονιστής της συζήτησης υποστηρίζει ορθά πως «αυτό που έχει καθοριστική σημασία είναι οι κοινωνικοπολιτικοί όροι κάτω απ' τους οποίους θα χρησιμοποιηθούν οι τεχνολογίες αυτές, σε τελευταία ανάλυση οι παραγωγικές σχέσεις στις οποίες θα ενταχθούν», ολόκληρη η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από την αποθώωση της τεχνολογίας αφεαυτής, με καταλήξεις «κοινής λογικής», όπως «η τεχνολογία, ιδιαίτερα η ενέργεια και η ηλεκτρική ενέργεια, είναι φανερό ότι απελευθερώνει τον άνθρωπο από τη χειρωνακτική εργασία και του αφήνει χρόνο διαθέσιμο για μια σειρά άλλα πράγματα»!

Αυτὸν τον γενικόλογο αφορισμό θα μπορούσε κανείς επιεικώς να χαρακτηρίσει ως συντηρητικό. Φαίνεται πως στον χώρο όπου η «τεχνολογία», η «επιστήμη» και λοιπές θεές αναλαμβάνουν την απελευθέρωση του «ανθρώπου», υπάρχει βαθιά ριζωμένη η πεποίθηση πως «αυτός» δεν μπορεί πια ν' απελευθερωθεί «μόνος» του (ήταν ισχυρότερη παλαιότερα η άποψη πως η κοινωνική εξέλιξη είναι αποτέλεσμα κοινωνικών και όχι επιστημονικών αγώνων και πως επιστήμη/τεχνολογία εντάσσονται και όχι μεταβάλλουν τις παραγωγικές σχέσεις -όπως ήθελε παραπάνω και ο συντονιστής).

*

Απ' αυτή τη σκοπιά και θγάζοντας τα «απαραίτητα διδάγματα» από το ατύχημα, «το ΠΓ της ΚΕ του ΚΚΣΕ απαιτήσε από τα υπουργεία και τους οργανισμούς σε σύντομο χρονικό διάστημα, να εξετάσουν και να πάρουν συμπληρωματικά μέτρα για την

ασφάλεια λειτουργίας των ατομικών σταθμών, την εδραίωση της τεχνολογικής πειθαρχίας σε όλα τα επίπεδα». Αποφασίστηκε ακόμα «η ενίσχυση του ρόλου των κομματικών οργανώσεων των σταθμών με την καθιέρωση της θέσης του κομματικού οργανωτή που θα διορίζεται από την ΚΕ του ΚΚΣΕ!». (Ρ.τ.Δ. 21.7).

Όταν το ΠΓ της ΚΕΡ του ΚΚΣΕ, θεωρεί ότι αυτό που έλειπε ως τώρα από άποψη ασφάλειας στα πυρηνικά εργοστάσια ήταν η «πολιτική βούληση» που λέμε και στη χώρα μας (καθόλου αυτοκριτικό παρεμπιπτόντως), αυτό δεν δηλώνει καθόλου αδυναμία σύλληψης του προβλήματος στο σύνολό του, ή ακόμα, κάποιο πονηρό κομμουνιστικό ελιγμό, όπως θα πίστευε ο αφελής αναγνώστης, αλλά, αντίθετα, φανερώνει εν τέλει κάποια πράγματα για τις υπάρχουσες εκεί παραγωγικές σχέσεις.

Το σοβιετικό ΠΓ υπογράμμισε στη συνέχεια την «ανάγκη, της πλατιάς διεθνούς συνεργασίας και των κοινών προσπαθειών των διαφόρων χωρών για την πυρηνική ασφάλεια», εξήρε τη σημασία της διασκέψεως του ΔΟΑΕ που αναφέραμε στην αρχή, όπου «είναι έτοιμη για εποικοδομητική συμμετοχή» κλπ.

Πού βασίζεται η προτεινόμενη διεθνής συνεργασία; Στη συζήτηση της Επ.Σκ. έχουμε κάποια στοιχεία:

— «...είναι τεράστια τεχνολογία και μόνο ένα κράτος με πολύ μεγάλες οικονομικές δυνατότητες που να μπορεί να στηρίξει οικονομικά ένα τέτοιο εργοστάσιο μπορεί να το κάνει...»

— «Άλλωστε πρέπει να το πάρουμε απόφαση, ότι με την πρόοδο της επιστήμης και της τεχνολογίας, μικρυνε τόσο πολύ ο πλανήτης μας, και έγιναν τόσο διεθνείς οι κίνδυνοι και τα οφέλη, που τελικά είμαστε υποχρεωμένοι να δεχτούμε τη συλλογική επιλογή του κόσμου...»

— «Πρέπει να υπάρξει μια διεθνής αστυνόμευση, μ' έναν τέτοιο οργανισμό, όπως είναι ο ΔΟΑΕ, στον οποίο συμμετέχουν οι περισσότερες χώρες. Επίσης οι χώρες που αρνούνται να υπογράψουν την διεθνή συμφωνία, πρέπει να απομονωθούν και να καταδικαστούν απ' όλες τις άλλες. Πρέπει να τους επιβληθεί ο έλεγχος αυτός από τη Διεθνή Κοινότητα, γιατί δεν είναι μόνο δικό τους θέμα. Είναι θέμα του πλανήτη Γη».

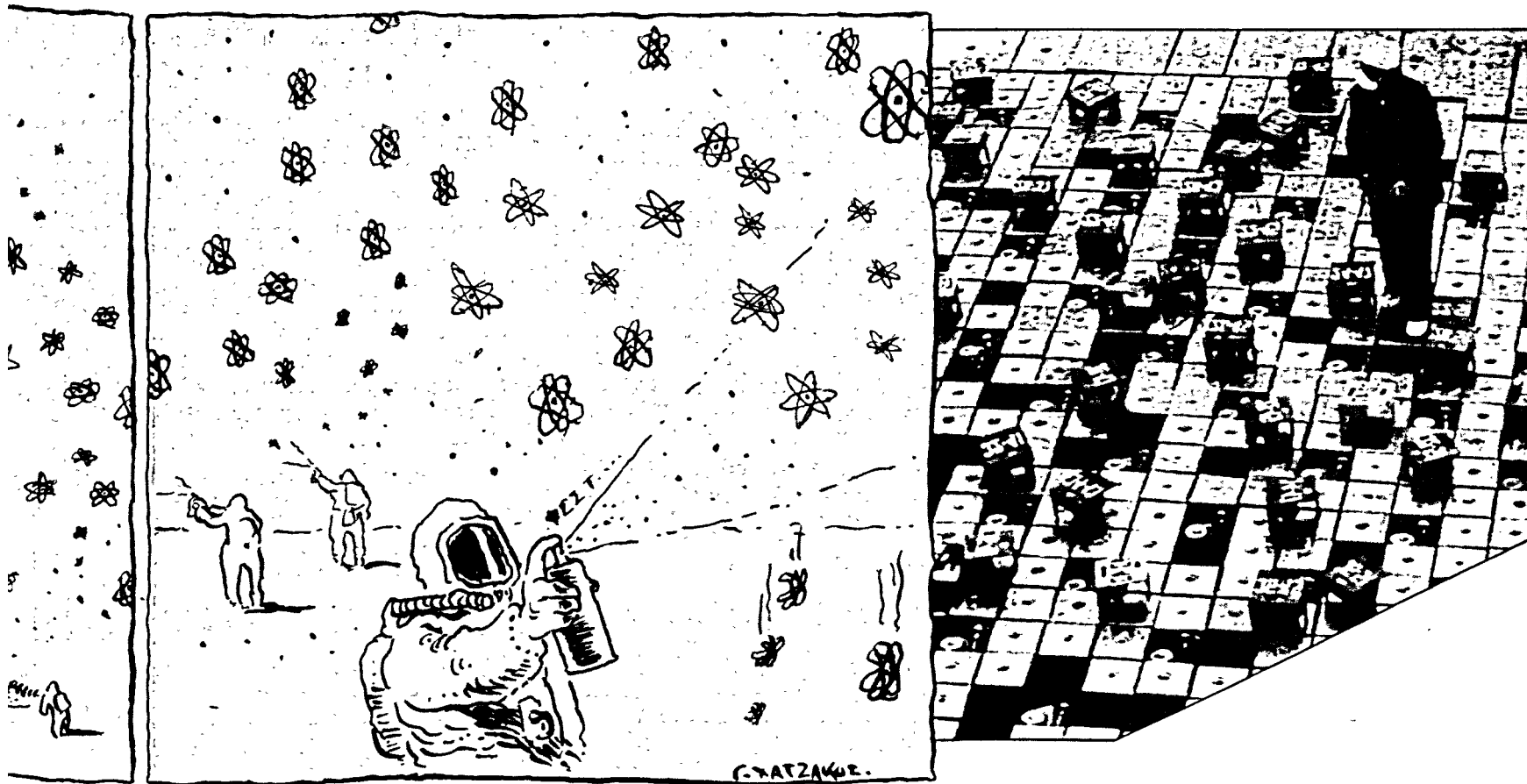
Προτείνεται έτσι μια διακρατική οργάνωση, που όπως αβίαστα μπορεί να φοβηθεί κανείς, μπορεί άνε-

τα να περιοριστεί σ' αυτούς που έχουν λόγο: ΗΠΑ, ΕΣΣΔ και ολίγοι ακόμη παραγωγοί. Αυτοί πράγματι έχουν κοινό συμφέρον βελτίωσης της ασφάλειας, γιατί έχουν δικά τους συμφέροντα παραγωγής και πώλησης των πυρηνικών σταθμών ενέργειας. Εξάλλου, η συνεργασία τους υφίσταται ήδη: Ορισμένα συστήματα ασφαλείας στο Τσ. προέρχονταν απ' την Δυτική Ευρώπη. Η προτεινόμενη διακρατική οργάνωση στόχο έχει την ανάπτυξη και προώθηση ενός προϊόντος, που... δεν υπάρχει ακόμα, της ασφάλειας των πυρηνικών σταθμών. Ως προς αυτό, είναι μάλλον εσωτερικό πρόβλημα η συνεργασία και δεν λύνει τα υφιστάμενα σοβαρά προβλήματα της ειρηνικής χρήσης της ατομικής ενέργειας. Αυτό όμως που θα μπορούσε να κάνει μια τέτοια διεθνής συνεργασία είναι να φροντίσει για τη διατήρηση του μονοπωλίου της τεχνολογίας ως διακρατικού απορρήτου. Γιατί γίνεται τόσος λόγος εκατέρωθεν -με όρους επιστημονικής φαντασίας- για ενδεχόμενο «πυρηνικής τρομοκρατίας»; Έχουν λυθεί τα λοιπά πριν τους Ράμπο ή πρόκειται για πιθανούς μικρούς ανταγωνιστές;

Η παραγωγή ενέργειας από πυρηνικούς αντιδραστήρες είχε κοινά χαρακτηριστικά με την παραγωγή πυρηνικών όπλων: Οι δύο τομείς αλληλοτροφοδοτούνται σε πρώτες ύλες και τεχνολογία, και βασίζονται σε κρατικής κλίμακας οργάνωση. Έτσι οι ιδιοκτήτες και παραγωγοί της ειρηνικής τεχνολογίας κρατάνε εξίσου το «κουμπί», ανάλογα μ' εκείνο του πυρηνικού ολέθρου. Με τα δεδομένα αυτά, η σημερινή ειρηνική χρήση της πυρηνικής ενέργειας με την οργάνωση και τα ατυχήματά της, λειτουργεί, δυστυχώς, εξοικειωτικά προς την υπάρχουσα πυρηνική «ισορροπία».

Όσο δε για τον παγκόσμιο πυρηνικό αφοπλισμό αυτός φαίνεται να απομακρύνεται όσο λειτουργούν κάτω από τις σημερινές, ανεπαρκείς από άποψη ασφαλείας, συνθήκες τα «ειρηνικά» πυρηνικά. Κάτω απ' αυτή τη σκοπιά, λοιπόν, φαίνεται μάλλον κυνικό το κλείσιμο της συζήτησης στην Επ. Σκ., ότι «τόσο σοβαρά ατυχήματα... δείχνουν τις δυνατότητες του ανθρώπου, όχι θέβαια του ανθρώπου γενικά και αόριστα, αλλά της οργανωμένης ανθρώπινης κοινωνίας και, αν θέλετε, της συγκεκριμένης κοινωνίας στη Σοβ. Ένωση, να ξεπερνά μια σειρά από προκλήσεις που πηγάζουν από την ίδια την τεχνολογία».

Γ. Κόκκινος



Τα πυρηνικά «ξανάρχονται»

ΕΥΤΥΧΩΣ, οι επίσημες κυβερνήσεις διέψευσαν τις πληροφορίες και εμείς ησυχάσαμε, ευτυχώς, μέσα στο καλοκαίρι και πριν τις διακοπές. Η μετατροπή του ελληνικού αεροδρόμιου του Άραξου σε υπερσύγχρονη πυρηνική βάση των ΗΠΑ δεν ήταν τίποτε περισσότερο από ένα «σύνθηδες αίτημα» των ΗΠΑ, μας θεβαίωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, Κ. Μιλτιάδης Παπαϊωάννου, που εμείς όμως ανασκουμπώθηκαν και το απορρίψαμε «για το λόγο ότι τα πυρηνικά όπλα απομακρύνονται από το ελληνικό έδαφος... κ.λ.π., σύμφωνα με διακηρυγμένη αρχή της ελληνικής κυβέρνησης πρόκειται να απομακρυνθούν ολοσχερώς κ.λ.π.». Αυτά.

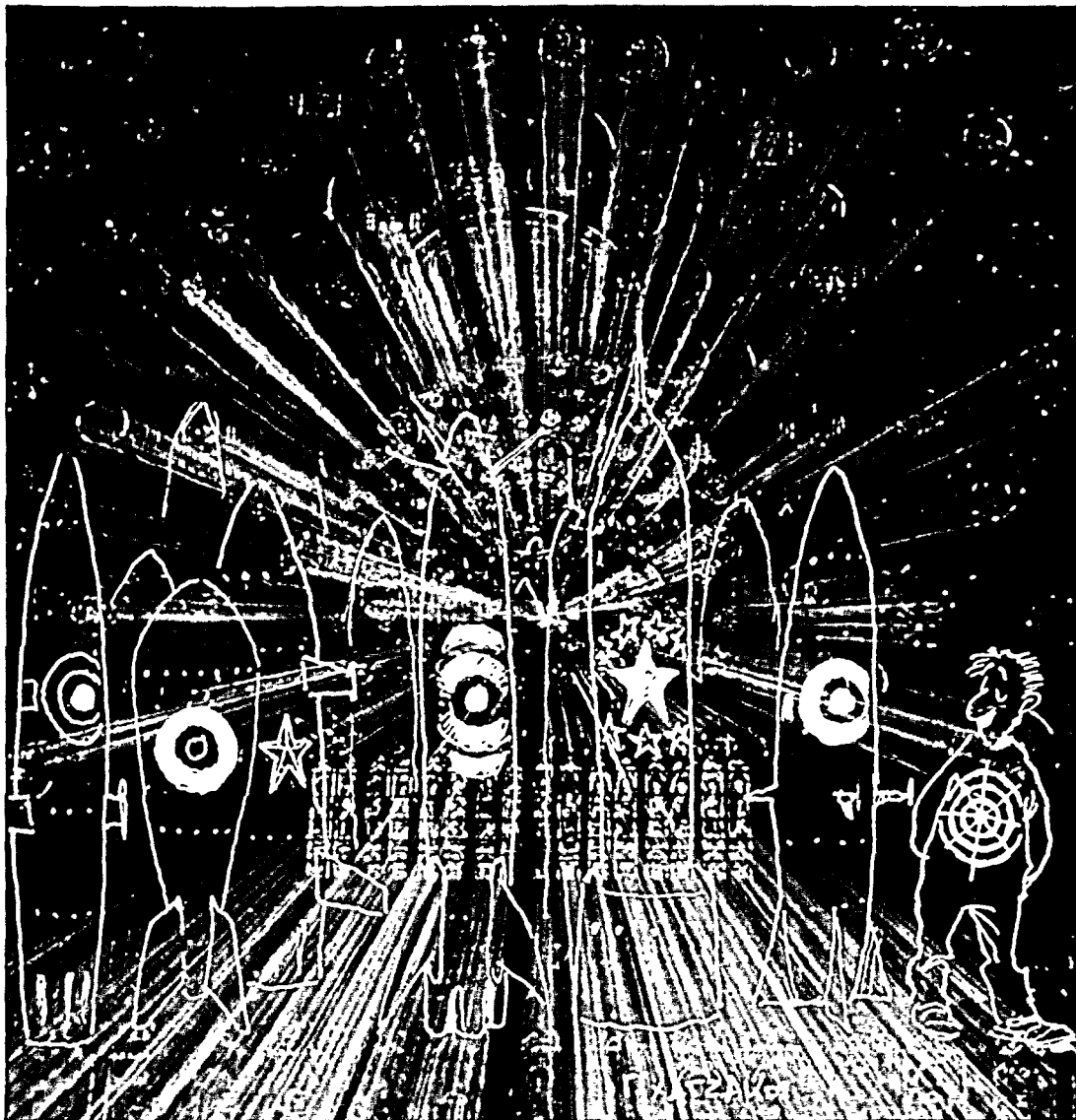
Κάπως έτσι και σε παρόμοια σκληρή γλώσσα «τά ψαλλε» και η Άγκυρα στους Αμερικάνους, να μην νομίσουν δηλαδή οι τελευταίοι... Ο τούρκος κυβερνητικός εκπρόσωπος, κ. Eralp Yafim, αν και δεν αφομώσε ακόμη το χαρακτηρισμό «περίεργες για να μην πούμε ύποπτες» πληροφορίες τις καταδίκασε μια για πάντα σαν «φαντασιώσεις και ιστορίες»: «οι νέες ιστορίες για δήθεν αεροπλάνα των ΗΠΑ με πυρηνικές κεφαλές σε ορισμένες βάσεις είναι εκτός της βάσεως του Incirlik λανθασμένες». Οι «ορισμένες βάσεις» του κυρίου Eralp είναι σύμφωνα με τον τουρκικό τύπο οι στρατιωτικές αεροπορικές βάσεις στο Balikesir (πάνω από την Σμύρνη), στο Muried της Άγκυρας, στο Eskisehir, στο Erhac της Malatya και η περίφημη πια βάση του Incirlik.

Συνειπαρμένος από την αίσθηση εθνικής υπερφάνειας ο κυβερνητικός εκπρόσωπος της αντιπέρα όχθης του Αιγαίου ήταν λαλίστερος απ' το δικό μας: «οι ιστορίες αυτές δεν έχουν καμιά σχέση με την αναβάθμιση των ιδίων όπλων. Οι στρατιωτικές πυρηνικές κεφαλές αλλάχτηκαν στην Τουρκία εδώ και ένα χρόνο». Και όμως κάπου εκεί την πάτησε ο κύριος Eralp επιβεβαιώνοντας έτσι έμμεσα τις πληροφορίες: «Πρόκειται μόνο για την ασφάλεια των στρατιωτικών αποθηκών».

Άλλωστε και οι εντεινόμενες πληροφορίες μιλούσαν μόνο για την αναβάθμιση της ασφάλειας των αμερικανικών μονάδων «ταχείας ετοιμότητας», γνωστών σαν μονάδες «Quick reaction alert» (QRA). Οι μονάδες αυτές, στις οποίες υπάγονται βομβαρδιστικά εφοδιασμένα με πυρηνικές κεφαλές δεν είναι βέβαια τίποτα καινούργιο. Ήδη στη δεκαετία του '60 είχαν μεταφερθεί 400 αεροπλάνα αυτού του είδους στη Δυτική Ευρώπη αν και μετά την εγκατάσταση των πυραύλων Pershing και Cruise ο αριθμός αυτός πρέπει να έχει μειωθεί αισθητά. Τα βομβαρδιστικά σταθμεύουν δίπλα στον αεροδιάδρομο, είναι σε ετοιμότητα 24 ώρες το 24-ωρο και έτοιμα για πτήση σε 15 λεπτά.

Καινούριο είναι ότι τώρα ξέρουμε πως είναι 19 αυτές οι βάσεις στη Δυτική Ευρώπη και πού βρίσκονται: πέντε στη Δυτική Γερμανία—είναι οι αεροπορικές βάσεις του Ramstein in der Eifel, του Beuel bei Loechem an der Mosel, του Memmingen im Allgaeu bei Biberach, του Noerwenich bei Dueren και του Hahn im Hunsrueck. Πέντε στην Τουρκία, τρεις στη Μ. Βρετανία και Ιταλία καθώς και από μία στην Ολλανδία, στο Βέλγιο και στην Ελλάδα (Άραξος).

Το Αμερικάνικο Πεντάγωνο σχεδιάζει για τον επόμενο χρόνο την αναβάθμιση της ασφάλειας των βάσεων αυτών. Πρόκειται να χτιστούν—άρχισαν ήδη στην Δυτική Γερμανία—νέες υπόγειες «αποθήκες ασφαλείας» που πρέπει να είναι αρκετά μεγάλες ώστε να χωρούν εκτός τις πυρηνικές κεφαλές και τα βομβαρδιστικά των QRA και τα νέα πυρηνικά όπλα, τα οποία θα μεταφερθούν σύμφωνα πάντα με το σχέδιο του Πενταγώνου των ΗΠΑ στη Δυτική Ευρώπη. Οι πυρηνικές κεφαλές βέβαια δραστηριοποιούνται μόνο με διαταγή του Αμερικανού προέ-



δρου. Και τα βομβαρδιστικά πετούν αφού η Ουάσιγκτον δώσει την εντολή πτήσεως.

Από λάθος των Αμερικάνων μάθαμε και μεις, φτωχοί πλην όμως άκρως υπάκουοι Ευρωπαίοι, πως πρόκειται να μας προστατεύουν οι Ατλαντικοί φίλοι. Ήταν πριν περίπου ένα μήνα, όταν εκπρόσωποι του Αμερικάνικου Πενταγώνου, στο ετήσιο κυνήγι για νέα κονδύλια, εξηγούσαν στην υποεπιτροπή για στρατιωτικό σχεδιασμό της αμερικάνικης βουλής πώς πρόκειται να διαθέσουν τα ψιλά. Και απαριθμούσαν περισσότερο από λόγους εντυπώσεων το ένα μετά το άλλο τα ονόματα των βάσεων—κάτι που συνήθως ανήκει στα άκρως απόρρητα στοιχεία. Άνθρωποι είναι, κάνουν λάθη και αυτοί.

«Ο Τούρκος πολίτης μαθαίνει αυτά που τον ενδιαφέρουν συνήθως από τις ΗΠΑ» έγραφε στις 14

του Ιούλη ο Σχολιαστής της Cumhuriyet, Ilhan Selcuk. «Αν ένας τούρκος δημοσιογράφος έγραφε ότι υπάρχουν πυρηνικά όπλα στην Τουρκία θα γινόταν της τρελής. Πιθανόν να τον κατηγορούσαν ότι προδίδει κρατικά μυστικά, κ.τ.λ., κ.τ.λ.». Στο Briefing του κ. Παπαϊωάννου ένας έλληνας δημοσιογράφος είχε το θράσος να ρωτήσει: «κύριε υπουργέ, γιατί ενώ το γεγονός έχει συμβεί εδώ και δέκα μήνες (απόρριψη του αμερικάνικου αιτήματος) το πληροφορούμαστε σήμερα και μάλιστα όχι από την ελληνική κυβέρνηση αλλά από δημοσίευμα αμερικανικής εφημερίδας;» Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος έδωσε την εμπνευσμένη απάντηση: «τι ερώτημα είναι αυτό;» Σε τέτοιες λεπτομέρειες θα σκοντάψουμε τώρα; Άλλωστε προηγούνται οι διακοπές.

Χ. Ανδρέου

**Η αποκάλυψη
για την αμερικάνικη πυρηνική
βάση στον Άραξο**

«Θα τηρήσουμε πιστά το νόμο»...

Στην Κέρκυρα διατηρείται το Νταχάου



Επιμέλεια: Κατερίνα Ιατροπούλου

«Μήπως ο σοσιαλιστικός μετασχηματισμός της κοινωνίας μας κάπου περιλαμβάνει και το μήνυμα της κοινωνίας χωρίς φυλακές;

Ας προβληματιστούμε όλοι. Κι ας μην ξεχνάμε πως η γαλλική επανάσταση άρχισε με την καταστροφή της Βαστίλλης».

Γιάννης Πανούσης

αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Θράκης

Αμέσως μετά την απολογία τους στον ανακριτή της Αθήνας οι δύο δραπετές Γιάννης Πετρόπουλος και Χάρης Τεμπερεκίδης, παρά τα διαθήματα των συνηγόρων, συγγενών και φίλων τους (που ζητούσαν να μη μεταφερθούν πίσω στη φυλακή της Κέρκυρας αλλά σε οποιαδήποτε άλλη φυλακή της χώρας) μεταφέρθηκαν με δρακόντεια μέτρα ασφάλειας και με μια μεταγωγή χωρίς διακοπή στη φυλακή της Κέρκυρας απ' όπου είχαν δραπετεύσει.

Ο Γ. Γ. του Υπουργείου δίνει την υπόσχεση στους συνηγόρους τους ότι θα μπορούν να επικοινωνούν μαζί τους με τηλέφωνο ή με επισκεπτήριο και να έχουν μία άμεση αντίληψη για τη μεταχείρισή τους εκεί, που ο ίδιος υπόσχεται ότι θα είναι καλή και ότι δεν πρόκειται να κακοποιηθούν.

Από την επόμενη μέρα της μεραφοράς τους ο διευθυντής της φυλακής Ιωσήφ Κόλλας αρνήθηκε την οποιαδήποτε επικοινωνία μαζί τους, επικαλούμενος - κι αυτός - τον Σωφρονιστικό Κώδικα (άρθρο 98 παρ. 3) που απαγορεύει την επικοινωνία των τιμωρημένων στο «πειθαρχικό κελλί» και κυρίως τις αυ-

Άρθρον 94

Παραπτώματα των κρατουμένων

1. Ως παραπτώματα, συνεφεκόμενα πειθαρχικήν ποινήν κατά του υπαιτίου, θεωρούνται πράξεις ή παραλείψεις εκ προθέσεως ή βαρείας αμελείας, διακυβεύουσαι την εν τω καταστήματι υγιεινήν, τάξιν και ασφάλειαν ή αντιστρατευόμεναι εις τον σκοπόν της σωφρονιστικής μεταχείρισεως, είτε ρητώς εν τω παρόντι κατονομάζονται, είτε και μη.

2. Τοιαύται πράξεις ή παραλείψεις είναι ιδία:

α) ρυπαρότης του κρατουμένου ή του ατομικού κελλίου ή του κοινού κοιτώ-
νος,

β) ρύπανσις εγκαταστάσεων ή κοινόχρηστων χώρων διά κηλίδων, επιγραφών ή ιχνογραφημάτων και φθορά εκ προθέσεως ή βαρείας αμελείας βιβλίων, εργα-
λείων, μηχανημάτων ή ετέρων αντικειμένων, ειδών και πρώτων υλών,

γ) ραθυμία ή αμέλεια εν τω σχολείω ή τη εργασία,

δ) άρνησις άνευ αποχρώντος λόγου λήψεως τροφής πέρα του εικοσιτετρά-
ρου,

ε) χρήσις ασέμνων εκφράσεων ή σκωμμάτων προς λοιπούς κρατουμένους,

ς) εγκατάλειψις άνευ αδείας του ατομικού κελλίου ή άλλης ορισθείσης θέσεως
κατά την ημέραν, μάλιστα δε κατά την νύκτα,

ζ) παραμονή άνευ αποχρώντος λόγου εν τη κλίνη κατά την διάρκειαν της ημέ-
ρας,

η) αδικαιολόγητος καθ' υποτροπήν άρνησις εργασίας ή φοιτήσεως εν τω scho-
λείω ή εκτέλεσις έργου διαφόρου του διαταχθέντος,

θ) άπρόθυμος ή ράθυμος εκτέλεσις ή άρνησις εκτελέσεως διαταγής υπαλλη-
λου,

ι) ανάρμοστος ή σκαιά συμπεριφορά προς επισκέπτας ή προς σωφρονιστικούς
υπαλλήλους ή απρεπείς ή ανάρμοστοι προς τούτους πρατηρήσεις,

ια) ασεβής στάσις ή συμπεριφορά εν ώρα θρησκευτικής ιεροτελεστίας ή άλλης

τελετής,

ιβ) απόπειρα επικοινωνίας δι' οιοδήποτε μέσου μετά κρατουμένων ή ετέρων
ατόμων εντός ή εκτός του καταστήματος, παρά τα κεκανονισμένα,

ιγ) φωνασκία, άσματα, θωμολοχίαί, βλασφημίαί, άσεμνοι εκφράσεις ή χρήσις
χυδαίου γλωσσικού ιδιώματος, εν τη μεθ' ετέρων κρατουμένων αναστροφή και
συνδιαλέξει,

ιδ) ανταλλαγή ή εκχώρησις άνευ αδείας προς κρατουμένους τροφίμων ή άλ-
λων ειδών,

ιε) αθέμιτον κέρδος ή όφελος εξ ειδών ατομικής χρήσεως, εκ τη εργασίας ή
της τροφής των λοιπών κρατουμένων,

ις) κατοχή άνευ αδείας χρημάτων ή απγορευμένων ειδών ή οργάνων και
απόπειρα προς απόκτησιν τοιούτων ειδών ή οργάνων ή κρύφα εκτέλεσις ερ-
γασίας,

ιζ) διεξαγωγή απγορευμένων παιγνίων,

ιη) ακόλαστοι ή ανήθικοι πράξεις ή προτροπή προς τέλεσιν τοιούτων πράξεων,

ιθ) ψευδής απόπειρα αυτοκτονίας ή αυτοτραυματισμός εξ επιπολής ή και
βαρύτερος, προς αποφυγήν εργασίας, εντολής ή ετέρας υποχρεώσεως,

κ) άσκησις επί κρατουμένων σωματικής ή ψυχολογικής βίας ή απειλής,

κα) εκθιάσις, εξύβρισις, άδικος επίθεσις, αικία ή σωματικάί θλάβαι, συμμετοχή
εις βιαιότητα, διαπληκτισμούς ή και συμπλοκάς μεθ' ετέρων κρατουμένων,

κβ) συκοφαντικά καθ' υπαλλήλων αιτιάσεις εις αναφοράς προς διοικητικάς ή
δικαστικάς αρχάς ή καθ' υποτροπήν υποβολή άδικαιολογητών ή ανυποστάτων
παραπόνων,

κγ) φθορά ή καταστροφή εκ προθέσεως πινάκων ή άλλων οδηγίων, ανηρημέ-
νων εις οιονδήποτε μέρος του καταστήματος και παραποίσις ή πλαστογραφία
εγγράφων ή βιβλίων προς ίδιον όφελος,

κδ) κλοπή και υπεξαίρεσις,

κε) ανυπακοή εις παραινήσεις, προτροπάς ή διαταγάς του προσωπικού φυλά-
ξεως ή αρχιτεχνιτών, ή εργοδηγών μη καταδίκων, και άρνησις εκτελέσεως της
επιβληθείσης πειθαρχικής ποινής.

κς) υποβολή ομαδικών παραπόνων,

στηρές εντολές – που εκτελούσε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, και ανακοινώνει ότι θα παραμείνουν 20 ημέρες στην απομόνωση, και ότι διατηρεί επιφυλάξεις για το πόσα και πόσοι δικηγόροι θα μπορέσουν να έχουν επικοινωνία μαζί τους!!... μετά την απομόνωση – (πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει μέχρι σήμερα «κλειστός αριθμός» στην επικοινωνία κρατουμένων και συνηγόρων, αλλά ο κρατούμενος βλέπει και επικοινωνεί στο διάστημα της κράτησής του με όποιον δικηγόρο θέλει με έναν απλό διορισμό τον οποίον υπογράφει στο επισκεπτήριό του).

Έτσι οι Γιάννης Πετρόπουλος και Χάρης Τεμπερεκίδης για ένα ολόκληρο μήνα από τη σύλληψή τους μεταφέρονται από την απομόνωση της Ασφάλειας στην απομόνωση του Κορυδαλλού και από εκεί κατευθύνονται στο πειθαρχείο της πειθαρχικής φυλακής, χωρίς καμιά επαφή και επικοινωνία με συγγενείς, φίλους, δικηγόρους χωρίς επαφή με γράμματα, τηλέφωνο, ή εφημερίδα.

Ο Σωφρονιστικός Κώδικας, που την εφαρμογή του επικαλείται το Υπουργείο, ουσιαστικά δεν εφαρμόζεται σε καμιά ελληνική φυλακή. Ακόμα και το κείμενο του Νόμου έχει αποσυρθεί από την κυκλοφορία. Εφαρμόζεται μόνο ο κανονισμός του διευθυντή της φυλακής που απλουστευτικά λέει, τι επιτρέπεται και τι απαγορεύεται μέσα στη φυλακή.

Τυπικά δεν έχει καταργηθεί, όχι τόσο γιατί η επιτροπή που έχει διοριστεί από το Υπουργείο Δικαιοσύνης το 1982 για τη Σύνταξη Νέου Σωφρονιστικού Κώδικα (αποτελείται από ένα διευθυντή της Φυλακής (Κορυδαλλού), έναν Εισαγγελέα, μία κοινωνική λειτουργό (του Κορυδαλλού), ένα ψυχίατρο (του Κορυδαλλού) και ένα εγκληματολόγο!) δεν έχει προχωρήσει στη σύνταξη σχεδίου νόμου, όσο στην απροθυμία της Κυβέρνησης να διαθέσει ελάχιστα

κονδύλια στο χώρο αυτό, (οι κρατούμενοι περιμένουν τρία χρόνια να λειτουργήσουν οι σχολές του ΟΑΕΔ για επιμόρφωση, παρόλο ότι υπάρχουν και οι κτιριακές εγκαταστάσεις) και να εγκαταλείψει την πεπατημένη «σωφρονιστική αντίληψη» της Δεξιάς και την κληρονομημένη κατάσταση με τα μικροσυμφέροντα που τη στηρίζουν.

Η επιβολή πειθαρχικών ποινών και μέτρων ασφαλείας που προβλέπονται σ' αυτόν είναι ενταγμένα οργανικά στη διαίρεση των κρατουμένων σε τρεις τάξεις – και αντίστροφα σε ανάλογες φυλακές – όπου η μετάβαση του κρατούμενου από τη μία στην άλλη γίνεται με τη γνωστή μέθοδο του ξύλου με το καρότο, με αποτέλεσμα βέβαια την αύξηση της υποκριτικής ικανότητας του κρατούμενου.

Η διαίρεση βέβαια αυτή δεν γίνεται, και από όλο το «σύστημα» που προβλέπει ο Σ.Κ. (αντιγραφά του αποτυχημένου εγγλέζικου Σ.Κ. της αρχής του αιώνα) η ελληνική φυλακή πέρα από την αυτονόητη διατήρηση σε φυλακή ανδρών, γυναικών, παιδιών και... τρελών υιοθετεί το σύστημα της κλειστής, ανοιχτής και πειθαρχικής που ανταποκρίνεται απόλυτα και στις ικανότητες του «φυλακτικού» της προσωπικού και στην έλλειψη σωφρονιστικής αντίληψης.

Στην πειθαρχική φυλακή δίνεται το «προνόμιο» της εφαρμογής αυτούσιων των άρθρων του Σ.Κ. που οριοθετούν σαν παραπτώματα τη συμπεριφορά του κρατούμενου που «άδει άσματα» ή «παραμένει άνευ αποχρώντος λόγου εν τη κλίνη»... (βλέπε άρθρ. 94 Σ.Κ.) και τη δικαιοδοσία του διευθυντή των φυλακών να επιβάλλει πειθαρχικές ποινές και μέτρα ασφαλείας στον κρατούμενο.

Οι αποφάσεις του αυτές δεν περιβάλλονται βέβαια με τις εγγυήσεις του φυσικού δικαστηρίου (δημο-

Το παρακάτω κείμενο υπογράφεται από 100 πολίτες που ξεκίνησαν μια πρωτοβουλία για το κλείσιμο των φυλακών της Κέρκυρας, και την αλλαγή της σωφρονιστικής πολιτικής:

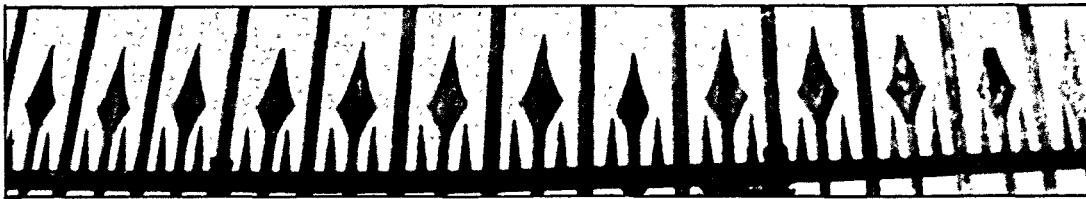
Σε μια περίοδο που η κατασταλτική δραστηριότητα της εξουσίας τείνει να καταστήσει οποιονδήποτε πολίτη ύποπτο και άρα υποκείμενο σε κάθε μορφής ψυχολογική ή και σωματική βία, είναι ηθικά απάνθρωπο και πολιτικά επικίνδυνο να δεχόμαστε την ισχύ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μόνο για ορισμένες κατηγορίες ατόμων.

Η εκδικητική άσκηση σωματικής βίας, ειδικότερα στους κρατούμενους (συλλαμβανόμενους, υπόδικους και καταδικασμένους) και η αθλιότητα των συνθηκών διαβίωσής τους δεν είναι δυνατόν να πνίγεται στη σιωπή και τη γενική αδιαφορία. Η έλλειψη σεβασμού στα δικαιώματα, την προσωπικότητα, τη σωματική ακεραιότητα και τη ζωή των κρατουμένων δεν οφείλεται σε κάποια κοινωνική αντίδραση απέναντι στην παρανομία και το έγκλημα. Είναι, αντίθετα, το μέτρο της ένοχης υποκρισίας απέναντι στην πραγματικότητα μιας ιεραρχημένης κοινωνίας, που γεννά, αναπαράγει καθημερινά και διαιωνίζει την αδικία και τις διακρίσεις.

σιότητα ακροαματικότητα) ούτε υπόκεινται σε έλεγχο από τη διοίκηση και αποτελούν κατάφωρες παραβιάσεις των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, και αθέμιτες επεμβάσεις στην προσωπικότητα του κρατούμενου. Άλλωστε πουθενά δεν υπάρχει η πρόβλεψη ότι μπορεί το Υπ. Δικαιοσύνης ή ο Διευθυντής της φυλακής να επιβάλλει και νέες ποινές επιπλέον της ποινής που του επέβαλε νόμιμα το φυσικό Δικαστήριο.

Η πολιτεία είναι υποχρεωμένη απλά να επιβλέπει την εκτέλεση αυτής της ποινής και όχι να προσθέτει ποινή στην ποινή με σιωπηλές διαδικασίες.

Με τον Σ.Κ. που «ισχύει», ο διευθυντής της φυλακής μπορεί να επιβάλλει μέτρα Ασφαλείας (άρ-



κζ) απόπειρα αποδράσεως και απόδρασις εκ του καταστήματος ή ετέρου τόπου νομίμου κρατήσεως,

κη) ομαδική απείθεια ή ανυπακοή εις παραινέσεις, προτροπές ή διαταγές του διευθυντού,

κθ) εξύβρισις, απειλαί, άδικος επίθεσις, αικίαι ή σωματικάί θλάβαι καθ' υπαλήλλων αρχιτεχνιτών, ή εργοδηγών μη καταδικών,

λ) ομαδικαί θορυβώδεις συγκεντρώσεις άνευ άδειας ή κραυγαί απειλητικά ή παροτρύνσεις ετέρων κρατουμένων προς διαταραχάς ή στασιαστικάς ενεργείας, θρασυτής κατά της αρχής, ανταρσία, στάσις ή συμμετοχή ή προτροπή εις τινα των ανωτέρων ενεργειών,

λα) οιαδήποτε έτερα παράβασις των διατάξεων του παρόντος ή του εσωτερικού κανονισμού ή θαρεία προσβολή ή απόπειρα προς διασάλευσιν της τάξεως ή της πειθαρχίας.

Άρθρον 95

Πειθαρχικάί ποιναί

1. Αι δυνάμεναι να επιβληθούν εις τους κρατούμενους πειθαρχικάί ποιναί είναι αι ακόλουθοι:

α) Επίπληξις προφορική παρά του διευθυντού, παρουσία του αρχιφύλακος ή και ετέρων υπαλλήλων,

β) στέρησις περιπάτου μέχρι 10 ημερών ή αποκλεισμός από τον αθλοπαιδειών ή άλλης ψυχαγωγίας,

γ) ελάττωσις, μέχρι του ημίσεος, του αριθμού των κεκανονισμένων επιστολών ή και των επισκέψεων,

δ) στέρησις απονεμηθεισών ηθικών ή και υλικών αμοιβών,

ε) περιορισμός εν ειδικώ κελλίω επί 1-20 ημέρας μετά της συνήθους διαίτης και κλινοστρωμνής,

ς) μόνωσις εν πειθαρχικώ κελλίω επί 1-20 ημέρας, μετά της συνήθους διαίτης

και κλινοστρωμνής,

ζ) υποθιβάσις από της πρώτης τάξεως εις την δευτέραν ή την πειθαρχικήν τάξιν.

2. Κατά την εκτέλεσιν των υπό στοιχεία ε' και ς' πειθαρχικών ποινών, απαγορεύεται πάσα δι' αγοράς ή παραλαβής τροφίμων έξωθεν, βελτίωσις της διατροφής του κολαζομένου.

3. Αι υπό στοιχεία, α', β', γ' και δ' της πρώτης παραγράφου πειθαρχικάί ποιναί, επιβάλλονται αποκλειστικώς υπό του διευθυντού, η δε υπό στοιχείον ε' απαγγέλλεται υπό του διευθυντού μεν, όταν ο περιορισμός δεν πρόκειται να υπερβή τας πέντε ημέρας, υπό του συμβουλίου δε του καταστήματος, όταν απαγγέλλεται διά μείζον των πέντε ημερών διάστημα χρόνου. Εις την αποκλειστικήν του συμβουλίου αρμοδιότητα ανήκει και η επιβολή των υπό στοιχεία ς' και ζ' πειθαρχικών ποινών.

4. Η αρμοδία προς άσκησιν της πειθαρχικής εξουσίας αρχή δεν δύναται να επιβάλη έτεραν, μη ρητώς εν τω παρόντι κατονομαζομένην, πειθαρχικήν ποινήν.

Άρθρον 101

Μέτρα ασφαλείας

1. Μέτρα ασφαλείας κατά κρατούμενου δύναται να διαταχθούν, μόνον οσάκις κινδυνεύει η τάξις ή η ασφάλεια εν τω καταστήματι εκ θιαίων ή ετέρων ενεργειών του κρατούμενου, στρεφόμενων καθ' εαυτού ή κατ' άλλων, αλλ' ουδέποτε προς τιμωρίαν.

2. Τοιαύτα μέτρα είναι: Η πέδη των χειρών ή και των ποδών του κρατούμενου, η χρήσις ζώνης ασφαλείας ή μανδύου ακινητοποιήσεως, ο εγκλεισμός εν ειδικώ κελλίω, η χρήσις θραχείας ράβδου, υδραντλίας και δακρυγόνων αερίων.

3. Παν μέτρον ασφαλείας, καταναγκασμού ή καταναγκασμού προς αποτροπήν

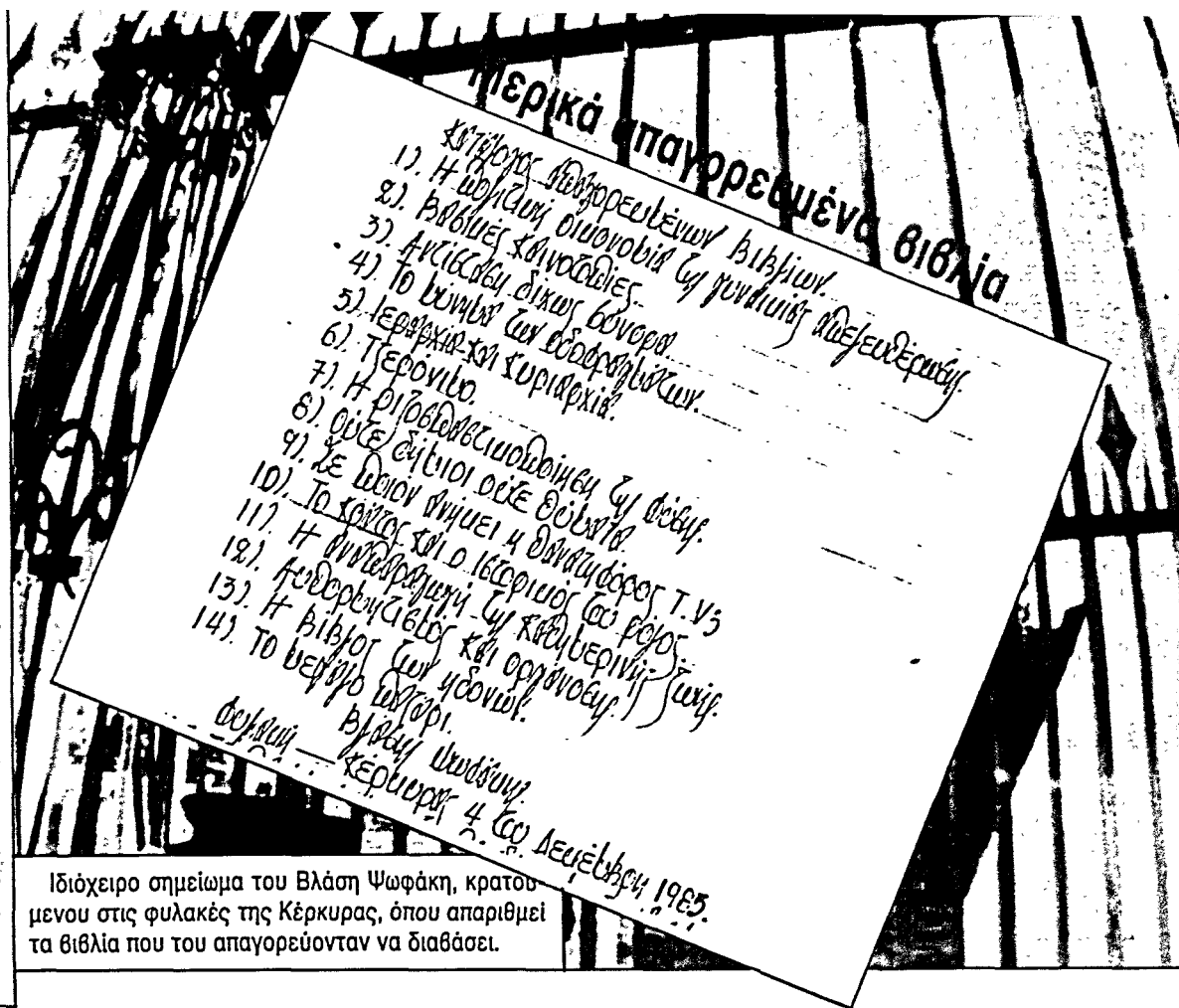
είναι συνενοχή

Όσοι υπογράφουμε το κείμενο αυτό:

- ΔΕΝ ΔΕΧΟΜΑΣΤΕ ότι ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας σταματάει στις πόρτες των κρατητηρίων και των φυλακών.
- ΔΕΝ ΔΕΧΟΜΑΣΤΕ ότι τα αστυνομικά όργανα και οι υπάλληλοι των σωφρονιστικών καταστημάτων δεν δεσμεύονται από τη συνταγματική νομιμότητα.
- ΔΕΝ ΔΕΧΟΜΑΣΤΕ ότι ο οποιοσδήποτε πολίτης μπορεί να παραμένει έκθετος στη διαπόμπευση και να χάνει την προσωπικότητα και τα δικαιώματά του μόλις του φορέσουν χειροπέδες.

Επειδή πιστεύουμε ότι η σωπή είναι συνενοχή:

- Καλούμε κάθε ελεύθερη συνείδηση, κάθε πολίτη που ανησυχεί από τη διευρυνόμενη καταστολή και την περιστολή των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, να αξιώσει μαζί μας να γίνουν πράξη οι κυβερνητικές επαγγελίες για μια νέα, ριζοσπαστική σωφρονιστική πολιτική.
- Θεωρούμε πρώτο αναγκαίο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή την κατάργηση των φυλακών της Κέρκυρας, που έχουν στιγματιστεί στην κοινή συνείδηση ως μεσαιωνικό κάτεργο και «Νταχάου».



Ιδιόχειρο σημείωμα του Βλάση Ψωφάκη, κρατούμενου στις φυλακές της Κέρκυρας, όπου απαριθμεί τα βιβλία που του απαγορεύονταν να διαβάσει.

θρο 101 Σ.Κ.) που συνίστανται «στην πέδη των χειρών και των ποδιών του κρατούμενου, στη χρήση ζωής ασφαλείας και μανδύου ακινητοποιήσεως, στον εγκλεισμό εν ειδικώ κελλίω, στη χρήση βραχείας ράβδου, υδραντλίας και δακρυγόνων αερίων».

Αυτός είναι ο Σ.Κ. που εφάρμοσε και στην περίπτωση του Γ.Π. και Χ.Π. το Υπουργείο Δικαιοσύνης «πιστά» και «καμία παρανομία δεν έγινε αλλά ισχύσε ο Νόμος που ισχύει για όλους τους κρατούμενους» σύμφωνα με δήλωση του Γενικού Γραμματέα Αστυνομίας (εφημερίδα «Πρώτη», 18.7.84, απαντώντας σε δημοσίευμα, καταγγελία για την κακομεταχείριση των δύο δραπέτων) και ευτυχώς με υπόσχεση του ίδιου του Γ. Γραμματέα που έδωσε

στους συνηγόρους του και που τηρήθηκε στο έπακρον, απέφυγαν τον άγριο ξυλοδαρμό που συνοδεύει το πειθαρχείο, όπως τουλάχιστον διαβεβαίωσε την εφημερίδα ο ίδιος, δεν απέφυγαν όμως (γιατί δεν είχε υποσχεθεί κάτι τέτοιο) όλες τις άτυπες και μη αναγραφόμενες πονηρές που είναι η νηστεία, τα θρώμικα ρούχα, οι εξευτελισμοί κάθε είδους από κάθε θιγμένο φύλακα που τιμωρήθηκε για την απόδρασή τους, το δέσιμο και η παραμονή στο κελλί που δεν ανταποκρίνεται καν στα 18-20 κυβικά μέτρα, ούτε φωτίζεται και αερίζεται επαρκώς και στοιχειώδεις συνθήκες υγιεινής δεν υπάρχουν.

Αυτά σαν αφιέρωμα στην ευαισθησία της σημερινής κυβέρνησης που βάφτισε μία από τις 10 πτέρυ-

γες της φυλακής μουσείο – για το γεγονός της παραμονής και πολιτικών κρατουμένων εκεί στην επταετία – σαν δείγμα βαρβαρότητας των συνταγματαρχών, και διατήρησε το πειθαρχείο και τις 9 πτέρυγες της φυλακής με ακέραιο το «φυλακτικό της προσωπικό» για να διαιωνίζει το καθεστώς της βίας στους συνανθρώπους μας έλληνες πολίτες που αποκαλούνται «ποινικοί». Οι κτιριακοί εκσυγχρονισμοί – που έχουν κατά γενική ομολογία αποτύχει οικτρά – δεν έχουν αγγίξει τη βαρβαρότητα της φυλακής της Κέρκυρας που κρατά το γόητρό της χάρη στην επίδειξη της γυμνής βίας πάνω στα θύματά της, τους αθώους από τέτοια κακουργήματα που κρατούνται στην Κέρκυρα.

βιαιοτήτων κατά προσώπων ή προς αποσόβησιν φθοράς πραγμάτων, διατάσσεται υπό του διευθυντού, μετά γνώμην του ιατρού του καταστήματος. Εν κατεπιγούση περιπτώσει, απόντος δε του διευθυντού, τοιούτο μέτρον δύναται να διατάξη ο νόμιμος τούτου αναπληρωτής, ή ο εκτελών καθήκοντα αρχιφύλακος, αναφερόμενος περί τούτου εις τον διευθυντήν προς έκδοσιν σχετικής αποφάσεως.

4. Παν μέτρον καταναγκασμού ή κατευνασμού, δι' οιαδήποτε αιτίαν ληφθέν, δεν πρέπει να παρατείνεται πέρα του απολύτως αναγκαίου χρόνου, ουδέ να διαρκή πλέον των 24 ωρών, άνευ συμφώνου γνώμης του ιατρού του καταστήματος. Αν ούτος δεν συμφωνή, ο διευθυντής υποχρεούται αμέσως να άρη το διαταχθέν μέτρον και να προκαλέσει αποφάσιν του συμβουλίου του καταστήματος περί συνεχίσεως του μέτρου και πέρα του 24ώρου, οσάκις κρίνει τούτο σκόπιμον, αναφερόμενος αμέλλητί εις το Υπουργείον της Δικαιοσύνης.

5. Οιονδήποτε αντικείμενον, εργαλείον ή όργανον, δυνάμενον να αποθή εις χείρας του κρατουμένου εν συγκεκριμένη τινί περιπτώσει επικίνδυνον, αφαιρείται αμέσως παρά της υπηρεσίας.

6. Χρήσις βραχείας ράβδου ή ετέρου μέσου καταναγκασμού ή ακινητοποιήσεως, υδραντλίας ή δακρυγόνων αερίων, επιτρέπεται μόνον προς την άμυναν κατά κρατουμένων, οίτινες προσκαλούμενοι δεν αποθέτουν ή δεν παραδίδουν το υπ' αυτών κατεχόμενον εργαλείον, όργανον ή άλλο επικίνδυνον αντικείμενον ή αποπειρώνται απόδρασιν και, παρά την πρόσταγήν, δεν παραιτούνται ταύτης ή προβαίνουν εις αντίστασιν έργω ή απειλή βίας ή εις έτεραν εγκληματικήν πράξιν κατά σωφρονιστικού ή ετέρου υπαλλήλου εν τη εκτελέσει των καθηκόντων αυτού ή στασιάζουσι.

7. Εις τα περιπτώσεις της προηγουμένης παραγράφου, αν τα ληφθέντα μέτρα δεν ετελεσφόρησαν εκ των πραγμάτων εδείχθησαν ανεπαρκή ή δεν είναι πρόχειρα, ο δε κίνδυνος άμεσος και επικείμενος, δύναται να γένηται χρήσις των όπλων, καθ' ο μέτρον αύτη είναι αναγκαία, πάντοτε δε μετά προηγουμένην προειδοποίησιν προς τους αρνούμενους να υπακούσουν ή τους αποδιδράσκοντας, τους βιαιοπραγούντας ή στασιάζοντας κρατουμένους.

8. Τα μέτρα ασφαλείας αίρονται, ευθύς ως εκλείψει η δικαιολογητική τούτων

αιτία.

9. Σπουδαία ή έκτακτα συμβάντα καταχωρίζονται ημερολογιακώς υπό του διευθυντού εν ειδικώ βιβλίω.

10. Ο τύπος της πέδης, της ζωής ασφαλείας, του μανδύου ακινητοποιήσεως, της βραχείας ράβδου και παντός ετέρου μέσου καταναγκασμού ή ακινητοποιήσεως, είναι όμοιος δι' άπαντα τα καταστήματα, εγκρίνεται δε παρά του Υπουργείου της Δικαιοσύνης.

Άρθρον ακροτελεύτιον

Η ισχύς του παρόντος Κώδικος άρξηται μετά εξ μήνας από της δημοσιεύσεως αυτού εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Εν Αθήναις τη 24 Αυγούστου 1967

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β.

Το Υπουργικόν Συμβούλιον

Ο Πρόεδρος
ΚΩΝΣΤ. ΚΟΛΛΙΑΣ

Ο Αντιπρόεδρος
ΓΡ. ΣΠΑΝΤΙΔΑΚΗΣ

Τα Μέλη

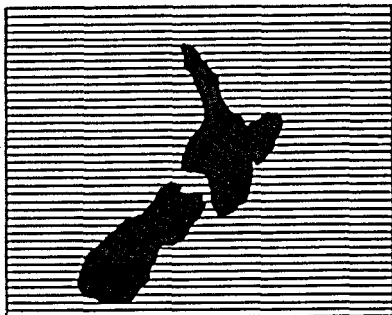
Ν. Μακαρέζος, Λεων. Ροζάκης, Στ. Παττακός, Γ. Παπαδόπουλος, Παυλ. Τοτόμης, Κων. Καλαμποκιάς, Αδ. Ανδρουτσόπουλος, Γ. Παπαδημητράκοπουλος, Ν. Οικονομόπουλος, Π. Τσαρούχης, Ιωαν. Τσαντίλας, Αλεξ. Ματθαίου, Ευσταθ. Πουλαντζάς, Αθ. Ν. Αθανασίου, Αλεξ. Λέκκας, Ιωανν. Ροδιγός-Ορλάνδος, Σπ. Λιζάρδος, Γ. Γεωργακέλος.

Εθωρήθη και ετέθη η μεγάλη του Κράτους σφραγίς.

Εν Αθήναις τη 29 Αυγούστου 1967

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός
ΛΕΩΝ. ΡΟΖΑΚΗΣ

ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ



ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ: Η «τιμή» της ειρήνης

Έναν ολόκληρο χρόνο μετά την εγκληματική ανατίναξη και βύθιση από Γάλλους σαμποτέρ του πλοίου «Ραιννμποου Γουάρικωρ» στο νεοζηλανδικό λιμάνι του Όκλαντ, Γαλλία και Νέα Ζηλανδία υπέγραψαν συμφωνία «για την εκτόνωση της κρίσεως», στις αρχές Ιουλίου. Ο διακανονισμός του θέματος κατέστη δυνατός με τη μεσολάβηση του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ Ξαβιέ Περέζ ντε Κουεγιάρ, ο οποίος χρειάζονταν πλέον να επιδείξει και κάποια «επιτυχία», ικανή να επισκιάσει (προσωρινά) τις ατελέςφορες παρεμβάσεις του σε χρόνια προβλήματα όπως το Κυπριακό ή το μεσανατολικό.

Όπως και νάναι, φαίνεται πως η ειρήνη δεν είναι και πολύ ακριβή στο πολιτική τιμολόγιο των Νεοζηλαντών. Κοστίζει μόνο επτά εκατομμύρια δολάρια... Σ' αυτή την τιμή «τα βρήκε» η κυβέρνηση του πρωθυπουργού Νάινβιν Λάνγκι — που αρχικά ζητούσε γύρω στα δέκα εκατομμύρια... — με τη γαλλική κυβέρνηση — που δεν δέχονταν να ανέβει πάνω απ' τα πέντε... Το ποσό θα καταβληθεί ως αποζημίωση εκ μέρους της Γαλλίας, η οποία θα ζητήσει και επίσημα «συγγνώμη» για την ανατριχιαστική, όσο και κλασική αυτή περίπτωση κρατικής τρομοκρατίας, που είχε σαν αποτέλεσμα τον άδικο χαμό ενός Ολλανδού φωτορεπόρτερ.

Ο ταγματάρχης Αλαίν Μαφφάρ, 35 ετών, και η λοχαγός Ντομινίκ Πιέρ, 37 ετών, ήταν οι μόνοι συλληφθέντες (το έπαζαν «τουρίστες...») από την ομάδα που βύθισε τον «Πολεμιστή του Ουράνιου Τόξου», το περασμένο καλοκαίρι. Θα περίμενε κανείς πως το πληγωμένο εθνικό γόντρο των Νεοζηλαντών θα τους επέβαλε τουλάχιστον, να κρατήσουν στις φυλακές του Όκλαντ το ζεύγος (και στη ζωή), εφόσον ήδη είχε καταδικαστεί από δικαστήριο σε βαριές ποινές φυλάκισης. Όμως η συμφωνία είναι συμφωνία. Και προβλέπει την άμεση αποφυλάκιση των δύο πρακτόρων, την παράδοσή τους στις γαλλικές αρχές και τη μεταφορά τους σε γαλλικές στρατιωτικές εγκαταστάσεις στον Ειρηνικό, όπου θα παραμείνουν υπό περιορισμό για τρία χρόνια.

Όταν θα διαβάζετε αυτές τις γραμμές, το υποδειγματικό εκείνο ζεύγος θα αναπαύεται σε κάποια αιόλη του Ειρηνικού. Ο «περιορισμός» είναι κυρίως χρονικός και σημαίνει, ότι οι δύο πράκτορες δεν θα μπορούν να έρθουν σε επαφή με δημοσιογράφους (άλλο που δεν θέλουν...), ενώ φίλοι και συνάδελφοί τους, ντόπιοι



και από τη Γαλλία, έχουν δικαίωμα να τους κρατούν συντροφιά στις άφθονες ελεύθερες ώρες τους...

Ειούτη η εκπόνευση της ειρήνης εμφανίζεται παράλληλα με την υποπθήμενη προώθησή της στις μεσολαβητικές προσπάθειες, ανέξοδες και ακίνδυνες ούτως ή άλλως, του προέδρου Φρανσουά Μιτεράν για την πραγματοποίηση νέας συνάντησης κορυφής Ρέγκαν-Γκορμπατόφ — αποκτώντας και την έξωθεν καλή μαρτυρία για τους αδαείς. Την ίδια στιγμή, η συμφωνία Γαλλίας-Νέας Ζηλανδίας περιέχει κάποιους ενδιαφέροντες όρους, που πέρασαν σχεδόν απαρατήρητοι στα εφημεριδιακά μονόστηλα, δίχως να επισημανθεί ο χαρακτηριστικός για το κλίμα δοσοληψίας που επικράτησε, ρόλος τους. Για παράδειγμα, η Γαλλία δεσμεύεται από την υποκρέωση «να προωθήσει στην αγορά της Ευρωπαϊκής Κοινότητας τα γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα της Νέας Ζηλανδίας» — μονομερής δέσμευση που σίγουρα παρουσιάζει και νομικό ενδιαφέρον, εφόσον ένα κράτος/μεσάζων αναλαμβάνει την προώθηση οικονομικών συμφερόντων άλλου κράτους προς τρίτους (της χώρας της ΕΟΚ), οι οποίοι δεν έλαβαν μέρος στην συμφωνία και ούτε καν ρωτήθηκαν...

Τέλος, ιδιαίτερα αξιοσημείωτη είναι η αντιφατική στάση — τουλάχιστον τις πρώτες μέρες μετά την ανακοίνωση της συμφωνίας — της ίδιας της οργάνωσης «Γκρήνπης», στην οποία ανήκε το «Ραιννμποου Γουάρικωρ». Ακολουθώντας τις σχεδόν ενθουσιώδεις δηλώσεις των Γάλλων «συγκατοίκων στην εξουσία» Μιτεράν και Σιράκ (αλλά σε χαμηλότερους τόνους, είναι αλήθεια), η ηγεσία της οργάνωσης στο Λονδίνο εξέδωσε αρχικά μια ανακοίνωση όπου εκφράζεται η «ικανοποίησή της» για τη διευθέτηση του προβλήματος και τη θεωρούμενη ως ήπια των Γάλλων υποχρέωσή τους να ζητήσουν «συγγνώμη». Αλλά την ίδια μέρα (8.7.86) το ολλανδικό παράρτημα της «Γκρήνπης», χωρίς κανένα φραστικό ή άλλο ενδοιασμό, καταδίκασε απερίφραστα την δοθείσα λύση. Επίσης, ακολουθήσαν κινητοποιήσεις και εκδηλώσεις διαμαρτυρίας κατά των γαλλικών προσβειών σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες.

Νομίζω νομιμοποιείται κάθε καλοπροαίρετος παρατηρητής να αναρωτηθεί αν η ευρισκόμενη υπό εξέλιξη αγωγή της «Γκρήνπης» για αποζημίωση από την γαλλική κυβέρνηση επέβαλε, τυπικά ελπίζουμε, τη χρήση κάπως «διπλωματικότερης» γλώσσας και όχι την ξεκάθαρη, άμεση και συνολική καταδίκη μιας κυδαιας συνδιαλλαγής, που εμφανίζεται ως συμφωνία κυρίων...



KINA: Τέχνη και φιλελευθεροποίηση

«Αφήστε εκατό λουλούδια ν' ανθίσουν. Αφήστε εκατό διαφορετικές πνευματικές σχολές ν' αναπτυχθούν». Το σύνθημα αυτό, για όσους διαθέτουν καλή μνήμη, υπήρξε η φράση-κλειδί μιας πολιτιστικής εκστρατείας φιλελευθεροποίησης στην Κίνα του Μάο Τσε Τουνγκ, στα μέσα της δεκαετίας του 50. Επρόκειτο για μια προσπάθεια απεγκλωβισμού των επισημόνων, των καλλιτεχνών και των πνευματικών δημιουργών, από την ασφυκτική αγκάλη του κράτους. Η σοσιαλιστική πηκή —είπαν τότε οι κομματικοί ηγέτες στους περιχारेis διανοούμενους— δεν πρέπει να σας εμποδίσει στην έρευνα για την ανακάλυψη της αλήθειας. Και η αλήθεια μπορεί να μην είναι μία και μοναδική, αλλά... εκατό: «εκατό λουλούδια»...

Τα «εκατό λουλούδια», όμως, έβγαλαν κάποιες αγκάθια πολύ δυσάρεστα. Ξεκινώντας από την κατάσταση στους χώρους της επιστημονικής έρευνας και της τέχνης ένα κύμα κριτικής πέρασε, γρήγορα, στο χώρο της παιδείας και κατέληξε, εύλογα, να θέτει ερωτήματα για την ακαμψία των υφιστάμενων κοινωνικών δομών και την έκφραση της ιδιαιτερότητας κάθε ανθρώπου μέσα από τον τρόπο ζωής, την τέχνη και το λόγο. Δεκάδες χιλιάδες Κινέζοι επέκριναν ανοικτά την ηγεσία του κόμματος για επίδειξη μονολιθικότητας στο παρελθόν και υπέβαλλαν προτάσεις για τον οφειλόμενο επάναπροσδιορισμό της πορείας των επιστημών και των τεχνών σε μια σοσιαλιστική κοινωνία.

Η απάντηση ήρθε με τις εκκαθαρίσεις του 1957. Διαγραφές, καταναγκαστικά έργα, εκποίσεις και περιορισμοί, έδωσαν το μήνυμα στους Κινέζους διανοούμενους —κατά τεκμήριο αγαθούς και αιθεροβάμονες, όπως λίγο-πολύ όλοι οι συνάδελφοί τους στον κόσμο. Πρώτος το παιχνίδι καθορίζεται εκ των άνω προς τα κάτω. Και δεύτερον: η συμμετοχή στην αναζήτηση των «οριακών κανόνων» του

παιχνιδιού σε συνεργασία με την εξουσία, δύναται να μεταβληθεί σε επώδυνη προσωπική περιπέτεια.

Δεν είναι κάποια μυστηριώδης παρελθοντολογική διάθεση που μας θύμισε την άδοση αυτή ιστορία. Διότι, σήμερα, στην Κίνα του Ντένγκ Ξιάο Πινγκ, στην Κίνα των «ανοιγμάτων» προς τη δύση (πόσες καρδούλες... Ελλήνων βιομηχάνων δεν σκίρτησαν —π αφέλεια!— με την πρόσφατη επίσκεψη στην Αθήνα του πρωθυπουργού Ζάο Ζι Γιανγκ...) το ξεκασμένο εκείνο σύνθημα για τα «εκατό λουλούδια» που θ' αφήνονταν ν' ανθίσουν, κατέβηκε απ' τα ράφια, ξεσκονίστηκε, συμμαζεώθηκε και έγινε η αρχή και η κατακλείδα του λόγου που εκπορεύεται από το υπουργείο Πολιτισμού της χώρας.

Με άλλα λόγια, ο νέος υπουργός Πολιτισμού, συγγραφέας Ουάνγκ Μενγκ, εγκαινίασε στις αρχές του χρόνου μια πολιτιστική εκστρατεία ολόγεια με την περιπετειώδη εκείνη του 1956, τριάντα χρόνια πριν. «Πολλοί σήμερα φοβούνται την «δημόσια κριτική» δήλωσε απερίφραστα ο υπουργός. Και διευκρίνισε ότι η «η τέχνη και η λογοτεχνία πρέπει να θεμελιώνονται πάνω στην ισότητα και τη λογική, αλλά πρέπει και να είναι απαλλαγμένες από την πίεση της εξουσίας».

Βεβαίως, είναι εξαιρετικά νωρίς για να αναληφθεί κανείς η επιπτώσεις θα έχει η πρόσφατη εξαγγελθείσα εκστρατεία φιλελευθεροποίησης στην πολιτιστική και επιστημονική δραστηριότητα των Κινέζων. Πάντως, νομίζω ότι δεν είναι άσκοπο να αναφερθούμε στην χαρακτηριστική «υποδοχή» του τελευταίου βιβλίου ενός Κινέζου λογοτέχνη, που υπήρξε θύμα των εκκαθαρίσεων του '57: του πρεσβύτη σήμερα συγγραφέα Ζανγκ Ξιάν Γιανγκ. Στο μυθιστόρημά του «Το έτερο ήμισυ του άνδρα είναι η γυναίκα» ο Ζανγκ διηγείται την ιστορία ενός συγγραφέα που στάλθηκε στην εξορία και στα καταναγκαστικά έργα στα τέλη της δεκαετίας του '50, επειδή άσκησε κριτική για την πολιτιστική πολιτική του κόμματος. Η ιστορία περιέχει αρκετά αυτοβιογραφικά στοιχεία και πλησιάζει με ελευθεροδότους σε σεξουαλικές αναφορές. Η σεξουαλική καταπίεση και η ανδρική ανικανότητα —άμεσα αποτελέσματα του εκποτισμού του— χρησιμεύουν στον συγγραφέα σαν ξεκάθαρα σύμβολα πολιτιστικής ανελευθερίας και πνευματικής στέρωσης.

Το βιβλίο αυτό δέχθηκε μεν δριμύτατες κριτικές από διάφορα κομματικά έντυπα, αλλά συζητήθηκε ελεύθερα σε κοινωνικές ομάδες πολύ ευρύτερες των διανοούμενων, έγινε «μπεστ-σέλλερ» μέσα σε ελάχιστο χρόνο από την έκδοσή του, και η κυκλοφορία του στα βιβλιοπωλεία δεν συνάντησε κανένα απολύτως εμπόδιο.

Στα χρόνια της πολιτιστικής επανάστασης —που οι άτεγκτες αρχές της τόσο πολύ γοήτευαν κάποτε τους δυτικούς διανοούμενους— μια τέτοια έκδοση θα συνιστούσε, αφενός σκάνδαλο, και αφετέρου η διακρινόμενη ανοχή της σημερινής κομματικής ηγεσίας μπροστά σε παρόμοια φαινόμενα θα ήταν απλά αδιανόητη. Τώρα όμως, τα πράγματα είναι, ή δείχνουν πολύ διαφορετικά.

Άραγε πόσο αδικαιολόγητη μπορεί να είναι η σκέψη ότι οι *βαλβίδες ασφαλείας* αυτού του είδους βολεύουν την εξουσία;

Γιώργος Ι. Αλλαμάνης

ΟΖΑΛ: «Ο Ταρζάν των αυξήσεων»

•Ο πρωθυπουργός της Τουρκίας Τουργκούτ Οζάλ φαίνεται πως δεν αρκέστηκε στην καταρράκωση της οικονομίας της «Μητέρας Πατρίδας» κι έβαλε στόχο να εφαρμόσει τα ίδια οικονομικά μέτρα και στην κατεχόμενη Κύπρο. Μάλιστα σύμφωνα με οδηγίες του ίδιου, μια μέρα πριν την άφιξή του σταμάτησε κάθε κρατική βοήθεια και σημειώθηκε σημαντική αύξηση στις τιμές (1/2 ψωμί από 60 λ. έγινε 90, το κρέας από 2.200 σε 2.500, η ζάχαρη από 270 λ. σε 310 κλπ.). Ο τύπος κι η αντιπολίτευση και στις δυο πλευρές κάθε άλλο παρά με καλό μάτι είδαν αυτήν την επίσκεψη. Τα εργατικά συνδικάτα ξεκίνησαν σειρά διαμαρτυριών για τις ξαφνικές αυξήσεις και τ' αριστερό κόμμα της Κοινωνικής Απελευθέρωσης που συμμετέχει στην κυβέρνηση συνασπισμού δήλωσε ότι θ' αποχωρούσε αν γινόταν δεκτό το οικονομικό μοντέλο του Οζάλ. Όσοι τούρκοι τυχαίνει να επισκέπτονται την Β. Κύπρο λένε στους ντόπιους μεταξύ σοβαρού κι αστείου «Τόσο καιρό υποφέραμε εμείς, τώρα ήρθε και η δική σας σειρά».

•24 Άγγλοι βουλευτές συγκρότησαν μια ομάδα «φίλων των Τουρκοκυπρίων Βουλευτών». Το πρωτόκολλο υπέγραψαν ο τουρκοκύπριος Γκιουνάι Τσαϊμάζ κι ο βουλευτής του Συντηρητικού κόμματος της Αγγλίας Keith Speed.

•Για να προφυλάξει τους δημάρχους του κόμματός του από τα σκάνδαλα τις καταχρήσεις και τις απάτες που ολοένα αυξάνονται και απειλούν την αξιοπιστία και ό,τι έχει απομείνει από το γόητρο της κυβέρνησής του ο Οζάλ κατέφυγε σε μια αντιδημοκρατική επιλογή. Τα δημοτικά συμβούλια κάνοντας χρήση του δικαιώματός τους απομάκρυναν τους καταχραστές δημάρχους, δικαίωμα που ο Οζάλ δήλωσε ότι θα καταργήσει. Μ' αυτόν τον τρόπο πασχίζει να εμποδίσει τον διασυρμό του κόμματός του καλύπτοντας κλέφτες κι απατεώνες. Ωστόσο δεν δίστασε να προκαλέσει τα κόμματα της αντιπολίτευσης λέγοντας «είμαι κι ο πρώτος πεχλιθάνης της πολιτικής».

•Έτσι αυτοαποκαλείται ο ίδιος. Ο τύπος όμως τον χαρακτηρίζει σαν τον «ταρζάν των αυξήσεων». Οι πενιχρές αυξήσεις στους μισθούς εξανεμίστηκαν από την άνοδο του τιμαριθμού. 12 εκατ. βιοτέχνες και μικροεπιχειρηματίες αντιμετωπίζουν τη χρεωκοπία, κι οι μισθοσυντηρητικοί και συνταξιούχοι αγανακτισμένοι φωνάζουν πως ο Οζάλ παίζει μαζί τους όταν λέει πως όλα υπάρχουν στην αγορά. Με μια λίρα αγοράζετε δύο σπιρτόξυλα κι ένας υπάλληλος πρέπει να εργαστεί μια βδομάδα για ν' αγοράσει 1 κιλό γραδιέρα (6.500 λ. το κιλό), πέντε βδομάδες για μια αυτόματη κούκλα που λέει «καλημέρα» (40.000 λ.), τέσσερις μήνες για ένα στεγνωτήριο ρούχων (110.000 λ.) εννέα μήνες για ένα αυτόματο πλυντήριο (250.000 λ.).

•Κοινοποίηση για ψωμί και δικαιώματα ετοιμάζουν μετά την «αίτηση των διανοομένων» οι τούρκοι διανοούμενοι. Η κοινοποίηση θα περιορίζεται στην οικονομική κατάσταση της χώρας και θα επισημαίνει θέματα όπως: οικονομία και δημοκρατία, Εθνική ανεξαρτησία στα πλαίσια των οικονομικών δικαιωμάτων, εξωτερικά χρέη, ακρίβεια, ρουσφέτι, συνδικαλιστικά δικαιώματα και ξεπούλημα της χώρας στους ξένους.



•Στο περασμένο τεύχος αναφερθήκαμε πως η κουλούρα των κούρδων είναι στο στόχαστρο του τουρκικού κράτους. Τώρα το Υπ. Εθνικής Παιδείας και Αθλητισμού κινητοποιήθηκε για να εμποδίσει τη διάδοση προπαγάνδας «των τρομοκρατικών και διασπαστικών οργανώσεων» στην ανατολική και νοτιοανατολική Τουρκία. Σε έκθεση του υπουργείου τονίζεται η αναγκαιότητα εκμάθησης της τουρκικής γλώσσας και κυρίως να μην διορίζονται δάσκαλοι ή δικοικητικά στελέχη από τους ντόπιους ή όσους έχουν κοινά χαρακτηριστικά μ' αυτούς. Για το σκοπό αυτό προγραμματίστηκε επείγοντως η χορήγηση 10 δις τ.λ.

•Μια ομάδα από το διδακτικό προσωπικό του Μεσανατολικού Πανεπιστημίου εκδίδει φυλλάδια με τίτλους όπως «Πώς οι Ρώσοι κατέκτησαν την Κεντρική Ασία», «Ισλαμική κοινότητα της Κίνας», «Οι μουσουλμάνοι του Βόλγα και των Ουραλίων κάτω από το κομμουνιστικό καθεστώς» κ.ά. Τα θέματα αφορούν κυρίως τους μουσουλμάνους και τούρκους της Ασίας και της Αφρικής ενώ κύριοι αρθρογράφοι είναι ο πρώην σταθμάρχης της CIA στην Άγκυρα τη δεκαετία του '70 Paul Henze και συνεργάτες του στην έκθεση που ετοίμασε το 1984 για την Τουρκία και παρουσίασε στο Πεντάγωνο, Marie Mc Nally Broxoup και

Alexandre Benningson. Τα έντυπα χρηματοδοτούνται από το ίδιο το πανεπιστήμιο.

•Η αυταρχικότητα, η καταπίεση μέσα κι έξω από την οικογένεια, το άγχος που δημιουργεί το εκπαιδευτικό σύστημα, το ξύλο στα σχολεία, το αίσθημα της αποτυχίας, η έλλειψη προοπτικών οδηγεί κυρίως τους νέους στην αυτοκτονία που τα τελευταία χρόνια βρίσκεται σε έξαρση. Οι περιπτώσεις αυτοκτονίας υπερδιπλασιάστηκαν από το '80, ο δε αριθμός των νέων μεταξύ 15-19 χρόνων που αυτοκτονούν τα τελευταία χρόνια σημείωσε αύξηση από 100%-530%.

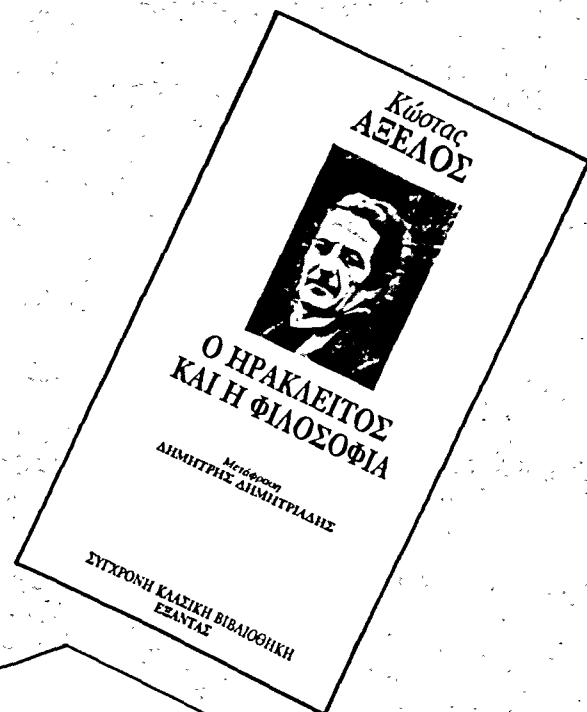
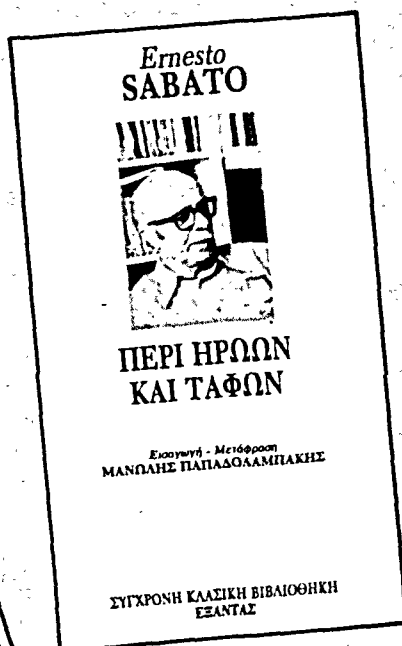
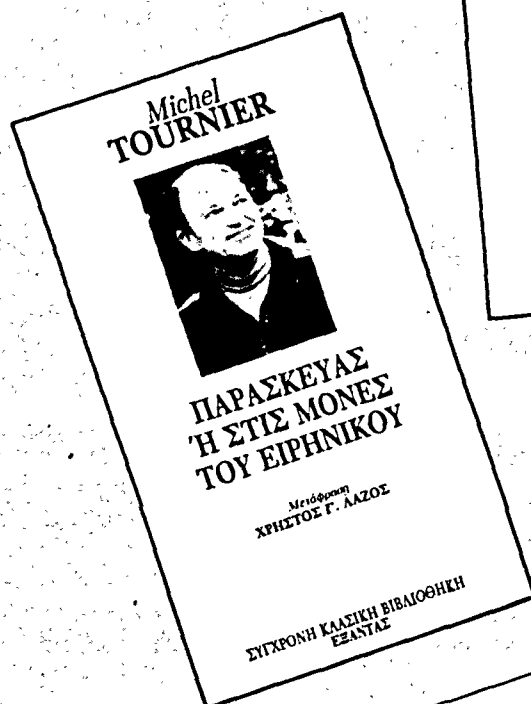
•Κάθε σχολείο, κάθε πανεπιστήμιο αποκτάει το δικό μεστζίτ (μικρό τζαμί για προσευχή), όσα σχολεία δεν έχουν ακόμη οι μαθητές οδηγούνται από τους δασκάλους στα κοντινότερα τζαμιά με τα σχολικά λεωφορεία για την καθημερινή προσευχή και κατήχηση. Οι διαμαρτυρίες των γονέων καθημερινά φθάνουν μέχρι το υπουργείο Παιδείας που κάνει τα στραβά μάτια. Το ίδιο το υπουργείο έχει εκδόσει ένα φυλλάδιο με ομιλία του Κεμάλ από τον «άλλο κόσμο» που υπαγορεύτηκε σ' ένα μνήμερι.

Μουράτ Αϊντίν

ΓΡΑΜΜΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

ΕΞΑΝΤΑΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ

Νέα σειρά
Σύγχρονη κλασική βιβλιοθήκη



ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ
ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΝΑΓΚΟΥΑ

ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ:

Τα όρια της λογοκρισίας

Ο Κώστας Κυριακίδης που είναι μόνιμα εγκαταστημένος στη Μανάγκουα εξηγεί τους λόγους που οδήγησαν στην επιβολή λογοκρισίας απ' το καθεστώς των Σαντινίστας.

ΕΝΑ ΠΟΛΥ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟ τροπάρι της κυβέρνησης των ΗΠΑ και αρκετών συμμάχων της είναι η παρουσίαση της Νικαράγουας σαν ένα ολοκληρωτικό σύστημα, μια ακριβή αντιγραφή του σοβιετικού μοντέλου και σαν αποδεικτικό στοιχείο παρουσιάζουν την ύπαρξη της λογοκρισίας.

Αυτοί οι κριτές συμπτωματικά ξέχασαν τις δηλώσεις του αντιπρόεδρου της Νικαράγουας Σέρχιο Ραμίρεζ στο περιοδικό ΤΑΙΜ, 27/5/1985, σελ. 27 «ποτέ δεν σκεφτήκαμε να εγκαθιδρύσουμε ένα μονοκομματικό σύστημα μαρξισμού. Δεν θέλουμε ένα πολιτικό μοντέλο όπως της Σοβιετικής Ένωσης ή όπως της Βουλγαρίας», και τις δηλώσεις του προέδρου Ντανιέλ Ορτέγα προς τους δημοσιογράφους στις 14/6/1985. «Οι σκληρές επιθέσεις των ΗΠΑ ενάντια στη χώρα μας δημιουργήσαν μια τεταμένη κατάσταση, μια κοινωνία υπερευαίσθητη. Εάν δεν είχαμε αυτές τις επιθέσεις δεν θα ασχολούμαστε με τις τρέλες που θα έλεγε ένας εκφωνητής ή που θα έγραφε ένας δημοσιογράφος». Ξέχασαν επίσης κομμάτια της δικής τους ιστορίας που όταν οι χώρες τους αντιμετώπιζαν επιθέσεις ή όταν επιτίθονταν (όπως οι ΗΠΑ ενάντια στη Γρανάδα) χρησιμοποίησαν το μέσο της λογοκρισίας.

Οι περιορισμοί στα μέσα επικοινωνίας άρχισαν στη Νικαράγουα λίγες μέρες μετά την επανάστασή του 1979 μια και ένας από τους στόχους της νέας κυβέρνησης ήταν να δώσουν ένα τέλος στην μέχρι αυτή τη στιγμή παράδοση της υποταγής των μέσων επικοινωνίας στις ανάγκες του καπιταλιστικού κέντρου (των ΗΠΑ). «Η σχολή δημοσιογραφίας ξεκίνησε στη χώρα μας μεταξύ των χρόνων 1956-60, ιδρύθηκε με χρηματοδότηση της πρεσβείας των ΗΠΑ με μια υποδομή μόρφωσης που υπόδειξε η πρεσβεία, και με υποτροφίες προς καθηγητές και μαθητές στις ΗΠΑ»¹.

Η λογοκρισία, με τη σημερινή μορφή της που επηρεάζει τον στρατιωτικό και οικονομικό τομέα, «ξεκίνησε στις 15 του Μάρτη 1982 όταν οι επιθέσεις των ΗΠΑ είχαν γενικευτεί στον στρατιωτικό, οικονομικό και αποπληροφοριακό τομέα. Μορφές που οι ΗΠΑ και οι νικαραγουανοί σύμμαχοί τους προσπαθούν να εκμεταλλευτούν για να δημιουργήσουν ανάμεσα στον πληθυσμό ένα κλίμα αγωνίας, απελπισίας και στη συνέχεια μια απόρριψη του επαναστατικού προγράμματος. Μια και η ανάγκη του στρατιωτικού εξοπλισμού (60% του προϋ-

πολογισμού) για την αντιμετώπιση των ενόπλων επιθέσεων και το πρόγραμμα οικονομικής λιτότητας για την αντιμετώπιση του οικονομικού αποκλεισμού που κήρυξαν οι ΗΠΑ χαμήλωσε αρκετά το θωτικό επίπεδο του πληθυσμού. Οι ΗΠΑ χρησιμοποιούν τα ίδια τεχνάσματα που υιοθέτησαν με αρκετή επιτυχία ενάντια στην κυβέρνηση του Σαλβαδόρ Αλιέντε της Χιλή το 1973, τεχνάσματα που θα αποτύχουν στην Νικαράγουα μια και έχουμε την ευαισθησία να μαθαίνουμε από παλιά λάθη»... «πιστεύω ότι είναι αρκετά αντιληπτός ο λόγος για τη λογοκρισία στις στρατιωτικές ειδήσεις, αλλά γιατί τις οικονομικές ειδήσεις; Σε μια χώρα όπως τη δική μας δεν μπορείς να κάνεις ανάλυση οποιουδήποτε φαινομένου ξεχνώντας τις επιδράσεις του πολέμου στον οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό τομέα. Αυτό μεταφράζεται μεταξύ άλλων πραγματικοτήτων στη μείωση των δυνατοτήτων μας να προσφέρουμε τις αναγκαίες και βασικές υπηρεσίες προς τον πληθυσμό»... «όταν αυτές οι αδυναμίες που μας επίβαλαν οι ΗΠΑ με τις επιθέσεις τους χρησιμοποιούνται από τους εσωτερικούς συμμάχους των ΗΠΑ σαν συνθήματα ενάντια στην κυβέρνηση, αναφέροντας αυτές τις αδυναμίες δίχως να αναφέρουν το ρόλο των ΗΠΑ για αυτό, και παρουσιάζοντας την κυβέρνηση σαν τους προδότες των ιδανικών της επανάστασης... ποια άλλη διεξόδος μένει;» δήλωσε η 27χρονη υπεύθυνη της λογοκρισίας Νέλμα Μπλαντόν².

ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Επίσης σχετικό θέμα για την ύπαρξη ελευθερίας στα μέσα επικοινωνίας στη Νικαράγουα είναι οι μέθοδοι της παροχής και διαμόρφωσης των ειδήσεων και πληροφοριών και η ιδιοκτησία των μέσων επικοινωνίας στη Λατινική Αμερική. Ένα θέμα που δεν αφορά μόνο τη Λατινική Αμερική, αλλά που βαθιά αγγίζει τη διαμόρφωση των κοινωνιών των χωρών του «τρίτου κόσμου».

Όπως τόνισε ο συγγραφέας Εδουάρδο Γαλεάνο «η ιστορία παραμορφώθηκε και αποκρύφθηκε από τους κατόχους της εξουσίας». Κάτοχοι της πληροφοριακής και ειδησεογραφικής εξουσίας και σε αρκετό βαθμό διαμορφωτές των διαφόρων αναγκών των κοινωνιών

στη Λατινική Αμερική είναι οι δυτικές πολυεθνικές εταιρίες. Μόνα τους τα μεγάλα ειδησεογραφικά πρακτορεία των ΗΠΑ μεταδίδουν κάθε μέρα 8 εκατομμύρια λέξεις ενώ τα πιο σημαντικά πρακτορεία χωρών του «τρίτου κόσμου» μεταδίδουν μόνο 50.000 λέξεις κάθε μέρα. Σε παγκόσμιο επίπεδο τα 80 τοις εκατό των διεθνών ειδήσεων μεταδίδονται από τα πρακτορεία Associated Press (AP) και United Press International (UPI), οργανισμούς που δεν είναι μόνο ειδησεογραφικοί αλλά και οικονομικοί, πολιτικοί και μερικές φορές αποπληροφοριακοί³.

Χαρακτηριστικά ήταν τα τηλεγραφήματά τους σε περιόδους κρίσης της ηγεμονίας της «αυτοκρατορίας» των ΗΠΑ.

«ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ - 17 ΑΠΡΙΛΗ 1961 (AP): Αντικουβανικές δυνάμεις εισέβαλαν σήμερα στην Κούβα από τρία διαφορετικά σημεία, και η κύρια πόλη στο ανατολικό τμήμα της χώρας Σαντιάγο, μπορεί να βρίσκεται ήδη στα χέρια τους. Η πολιτοφυλακή του Κάστρο, μαζί με το στρατό και το πολεμικό ναυτικό ενώθηκε με τους εισβολείς».

«ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ - 17 ΑΠΡΙΛΗ 1961 (UPI): Δυνάμεις εισβολής κατέλαβαν την πόλη Πινάρ ντε Ρίο, πρωτεύουσα της ομώνυμης επαρχίας. Η εισβολή στις επαρχίες Ματάνσας και Σαντιάγο προχωρά με επιτυχία».

«ΜΑΪΑΜΙ - 17 ΑΠΡΙΛΗ 1961 (AP): Υπάρχουν ενδείξεις ότι διεξάγονται μάχες στους δρόμους της Αβάνας»⁴.

Τα τελευταία 7 χρόνια ο νέος «κίνδυνος» για την ηγεμονία της «αυτοκρατορίας» των ΗΠΑ στη Λατινική Αμερική είναι η Νικαράγουα και τα σοβαρά διεθνή έντυπα συνεχίζουν την παράδοση:

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ ΠΟΣΤ - ΙΟΥΛΗΣ 1981: Η εφημερίδα της Νικαράγουας «ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ (LA PRENSA - Ο ΤΥΠΟΣ)» είναι ένα φαντακτερό στολίδι για την κυβέρνηση, η ασπίδα της... πραγματοποίησης του πολυκομματισμού».

ΕΚΟΝΟΜΙΣΤ - 24 ΟΚΤΩΒΡΙΗ 1981: Η «ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ, το σύμβολο της ελευθερίας τύπου υπό τους σαντινίστας (είναι) όπως ήτανε υπό τον τώος δικτάτορα (Σομόζα)».

ΝΙΟΥ ΡΕΠΑΠΛΙΚ - 18 ΙΟΥΛΗ 1981: «αυτή η εφημερίδα (ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ) χρησιμοποιεί τις σελίδες με ειδήσεις τις οποίες καλύπτει από μια γωνία που οι άλλες εφημερίδες (ΜΠΑΡΡΙΚΑΔΑ - BARRICADA - ΟΔΟΦΡΑΓΜΑ, ΕΛ ΝΟΥΕΒΟ ΝΤΙΑΡΙΟ - EL NOEVO DIARIO - Η ΝΕΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ) αγνοούν»⁵.

Η αποπληροφόρηση δεν γίνεται μόνο σε αυτό το

θέμα, μια και υπάρχει μια πληθώρα υπονοιών και κατηγοριών κατά της Νικαράγουας από τα μεγάλα ειδησεογραφικά πρακτορεία για:

- την κουθανο-σοβιετική επίδραση σε όλους τους τομείς
- τον μαρξιστικό λενινιστικό προσανατολισμό της χώρας
- τον πολιτικό ολοκληρωτισμό
- την εξαγωγή της επανάστασης σε γειτονικές χώρες
- τις στρατιωτικές εισχωρήσεις σε εδάφη της Κόστα Ρίκα και της Ονδούρα και
- τα εσωτερικά οικονομικά προβλήματα⁶.

Ξεχνώντας πάλι τις δηλώσεις του υπουργού εσωτερικών της χώρας, Τόμας Μπόρχε, «στη Νικαράγουα δεν υπάρχει ένα σοσιαλιστικό σύστημα ή ένα καπιταλιστικό σύστημα. Εδώ οι εργάτες κάνουν υποχωρήσεις προς τους αστούς και η κυβέρνηση υποδοχά την ιδιωτική οικονομία με την παραχώρηση δανείων και ενθαρρύνσεων σε μορφή δολαρίων προς τους ιδιώτες που εξαγωγή αγροτικά προϊόντα. Η υποστήριξη της μικτής οικονομίας και του πολυκομματισμού είναι αποτέλεσμα της πραγματικότητας και των ιδιαιτεροτήτων της κοινωνίας μας»⁷.

Σε μια έρευνα που έκανε τον Οκτώβρη του 1984 η Λαϊκή Ραδιοφωνική Εταιρία της Νικαράγουας (Corporación de Radiodifusión del Pueblo - CORADEP) το γεγονός που βγήκε στην επιφάνεια είναι ότι η πλειοψηφία των 50 ραδιοφωνικών σταθμών (που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από πολυεθνικές) που καλύπτουν με σήματά τους ολόκληρη την Κεντρική Αμερική, άρχισαν να εκπέμπουν σήματα μετά την επανάσταση της Νικαράγουας⁸.

Ένας δυνατός σταθμός που απευθύνει προγράμματα προς τη Νικαράγουα από την Κόστα Ρίκα είναι το ΡΑΔΙΟ ΙΜΠΑΚΤΟ (RADIO IMPACTO - ΡΑΔΙΟ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ), αντίστοιχος των σταθμών ΡΑΔΙΟ ΦΡΗ ΓΙΟΥΡΟΠ (RADIO FREE EUROPE - ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΥΡΩΠΗ) και ΡΑΔΙΟ ΛΙΠΕΡΤΗ (RADIO LIBERTY - ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ) (αυτού του σταθμού που πρόσφατα ο πρώην υπεύθυνος των ρωσικών προγραμμάτων Όλεγκ Τουμάνοφ κατάγγειλε την ΣΙΑ για άμεση ανάμειξη)⁹.

Συμπληρώνοντας το μωσαϊκό των μελών του συνδισμού των απο-πληροφοριακών επιθέσεων κατά της Νικαράγουας ήταν η πρόσφατη εκπομπή σημάτων της ΦΩΝΗΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ (VOICE OF AMERICA). Αν και οι νόμοι της Κόστα Ρίκα απαγορεύουν την παρουσία ξένων ραδιοφωνικών σταθμών, οι νόμοι ξεχάστηκαν μετά από ισχυρές πιέσεις των ΗΠΑ. Η ποιότητα των προγραμμάτων της ΦΩΝΗΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ είναι ανύπαρκτη εν σχέσει με τα «επεξεργασμένα» προγράμματα που ακούγονται στην Ευρώπη μια και τα προγράμματα που απευθύνονται προς το κοινό της Νικαράγουας παρουσιάζουν τους σαντινίστας σαν νέους άθεους κομμουνιστές και στυγνούς δολοφόνους της Κεντρικής Αμερικής.

Η επίδραση του ραδιοφώνου προς τον πληθυσμό αυτής της χώρας, όπως και των άλλων χωρών του «τρίτου κόσμου», είναι πιο αποτελεσματική από την επίδραση των εφημερίδων και των περιοδικών «μια και δεν μπορεί να ξεχάσουμε ότι πριν την επανάσταση ο αναλφαριθμισμός στην Νικαράγουα ήταν 40% (μετά την εκστρατεία αλφαριθμισμού του 1980, ο αναλφαριθμισμός έπεσε στο 12%) και για τις τόσες χιλιάδες που έμαθαν να διαβάζουν και να γράφουν χρειάζεται αρκετός καιρός για να τους γίνει συνήθειο το διάβασμα και το γράψιμο και με τα οικονομικά και συγκοινωνιακά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, οι εφημερίδες, περιοδικά και βιβλία δεν είναι προσιτά σε όλο τον πληθυσμό, ιδιαίτερα τον αγροτικό»¹⁰. Δίνοντας την ευκαιρία στους κατόχους των ραδιοφωνικών σταθμών να έρθουν σε επαφή και να βάλουν ιδέες σε άτομα που ζουν σε απομονωμένες περιοχές και που δεν ξέρουν να διαβάζουν μέσω ενός μικρού φτηνού τρανσίστορ.

Η άλλη αποπληροφορηση που επιδιώκουν τοποθετώντας την Νικαράγουα στο «κουθανο σοβιετικό μπλοκ», είναι η προαγωγή της ιδέας ότι όλα τα μέσα πληροφοριών είναι κρατικά.

Υπάρχουν 51 ραδιοφωνικοί σταθμοί ποικίλων προ-



γραμμάτων στη χώρα από τους οποίους οι 34 είναι ιδιωτικοί και από τους 56 ραδιοσταθμούς ειδήσεων οι 42 είναι σε ιδιωτικά χέρια. Εξάφρση είναι οι δύο σταθμοί τηλεόρασης που είναι κρατικοί, όμως ούτε η τηλεόραση ούτε οι ραδιοφωνικοί σταθμοί λογοκρίνονται. Η μόνη εξαίρεση ήταν το κλείσιμο στις αρχές αυτού του χρόνου του ραδιοσταθμού ΡΑΔΙΟ ΚΑΤΟΛΙΚΑ (RADIO CATHOLICA - ΡΑΔΙΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ) που είχε μια προϊστορία παραβιάσεων των νόμων και που την τελευταία περίοδο υποκινούσε τον πληθυσμό σε ανυπακοή των νόμων της χώρας. «Εμείς δεν ελέγχουμε όλα τα μέσα πληροφοριών σε αυτή τη χώρα, και ούτε καν το επιζητούμε»¹¹.

ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

Από τα 7 πολιτικά κόμματα που έλαβαν μέρος στις εκλογές του Νοέμβρη του 1984, μόνο δύο δεν έχουν τις δικές τους εφημερίδες, καθημερινές ή εβδομαδιαίες, αλλά τακτικά εκδίδουν τα πληροφοριακά τους φυλλάδια.

Το κόμμα των σαντινίστας (Frente Sandinista de liberación Nacional - FSLN) εκδίδει την καθημερινή εφημερίδα ΜΠΑΡΡΙΚΑΔΑ που κυκλοφόρησε λίγες μέρες μετά την επανάσταση. Όπως το περιγράψε ο διευθυντής αυτής της εφημερίδας Κάρλος Φερνάντο Τσιαμόρρο (γιος του δολοφονηθέντος από τους Σομόζα διευθυντή της εφημερίδας ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ), «ο Μπαγιάρτο Άρσε (ένας από τους 9 αρχηγούς της επανάστασης) μάζεψε μια ομάδα δημοσιογράφων που πολέμησαν κατά της δικτατορίας, ένας από αυτούς και εγώ, και μας έδωσε δυο μέρες όριο για να εκδώσουμε την εφημερίδα. Με την προϋπόθεση να εκφράσουμε στον κόσμο τους αληθινούς σκοπούς της επανάστασης και να βοηθήσουμε το FSLN στην προσπάθειά του για την ανοικοδόμηση της οικονομίας και τη δημιουργία μιας δίκαιης κοινωνίας»¹².

Αν και η ΜΠΑΡΡΙΚΑΔΑ είναι το εκφραστικό όργανο των σαντινίστας, «ο σκοπός μας δεν είναι να δημιου-

γούμε και να οδηγούμε ιδεολογικά τα μέλη και τους οπαδούς του FSLN, θέλουμε και κάθε μέρα προσπαθούμε να δημιουργήσουμε μια λαϊκή εφημερίδα και όχι να καταντήσουμε όπως οι άλλες εφημερίδες κομμάτων που είναι εσωστρεφείς»¹³.

Η ποιότητα των άρθρων της ΜΠΑΡΡΙΚΑΔΑ είναι χαμηλή (ένα γεγονός που είναι αντιπροσωπευτικό του σταδίου της δημοσιογραφίας σε αυτή τη χώρα) όμως οι συνεχείς κριτικές της εφημερίδας κατά της διαφθοράς κρατικών υπαλλήλων και της γραφειοκρατίας, το απλό λεξιλόγιο και η σχετική άνοδος της ποιότητας των άρθρων την έχουν βοηθήσει να ξεπεράσει την καθημερινή κυκλοφορία των 75.000 που είχε το 1982 και να έχει σήμερα μια κυκλοφορία 100.000.

Η άλλη εφημερίδα, ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ, ιδρύθηκε το 1926 και μετά λίγα χρόνια αγοράστηκε από την οικογένεια Τσιαμόρρο, μια οικογένεια που ήταν ενάντια στη δικτατορία των Σομόζα. Αυτός ο ανταγωνισμός είχε σαν αποτέλεσμα τη δολοφονία του διευθυντή της εφημερίδας Πέδρο Χοακίν Τσιαμόρρο το 1978 από τους Σομόζα. Μέχρι το τέλος της δικτατορίας αυτή η εφημερίδα είχε μια θέση ανεξάρτητη από τα πολιτικά κόμματα και τα κίνημα των σαντινίστας.

Με τον θάνατο του Πέδρο Χοακίν, διευθυντής διορίστηκε ο αδελφός του, Χαθιέρ Τσιαμόρρο, που ξεκίνησε το 1958 σαν υποδιευθυντής. Όταν οι Σομόζα φυλάκισαν τον Πέδρο Χοακίν ο τακτικός αντικαταστάτης του ήταν ο Χαθιέρ. Γενικός υπεύθυνος ήταν ο άλλος αδελφός ο Χάιμε Τσιαμόρρο και επί των πωλήσεων και κυκλοφορίας υπεύθυνοι ήταν η αδελφή τους Ανίτα και ο υιός του Πέδρο Χοακίν, ο Πέδρο Χοακίν Τσιαμόρρο νεώτερος (διευθυντής της ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ από το 1980 μέχρι το 1982, που αυτοεξορίστηκε στην Κόστα Ρίκα διότι δεν «άντεχε την λογοκρισία»). Συνεχίζοντας αυτό το οικογενειακό κύκλο, ο άλλος γιος του Πέδρο Χοακίν, Κάρλος Φερνάντο Τσιαμόρρο μαζί με τις δύο αδελφές του Κλάουδια και Μάρτζιπ δούλευσαν και αυτοί για τη εφημερίδα (σήμερα ο Κάρλος Φερνάντο είναι διευθυντής της ΜΠΑΡΡΙΚΑΔΑ, η Κλάουδια είναι πρόεδρος



της Νικαράγουας στην Κόστα Ρίκα και η Μάρτζιπ συνεχίζει στην ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ).

Άλλα μέλη της οικογενείας που έγιναν πιο ενεργά μετά τον θάνατο του Πέδρο Χοακίν είναι η χήρα του Βιολέττα Μπάρριος που σήμερα είναι γενική υπεύθυνη της ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ και ο ανεψιός του Πέδρο Χοακίν, ο ποιητής Πάβλο Αντόνιο Κουάδρα που τις δεκαετίες 1930, 1940 ενεργά υποστήριζε τον φασισμό και που σήμερα είναι ο διευθυντής της ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ. Υποδιευθυντής αυτής της εφημερίδας σήμερα είναι ο Χάιμε Τσιαμόρρο. (Επίσης ανεψιός του Πέδρο Χοακίν Τσιαμόρρο είναι οι αδελφοί Καρδενάλ, ο υπουργός πολιτισμού Ερνέστο Καρδενάλ και ο υπουργός παιδείας Φερνάντο Καρδενάλ!).

Από το θάνατο του Πέδρο Χοακίν μέχρι τον Μάρτη του 1980 διευθυντής ήταν ο Χαθιέρ, αλλά ύστερα από ιδεολογικές διαφορές μεταξύ αυτού και της Βιολέττα Μπάρριος, του Χάιμε, του Πέδρο Χοακίν νεώτερου, και του Πάβλο Αντόνιο Κουάδρα αποφάσισαν να τον απολύσουν (υποστήριξαν ότι οι κριτικές του Χαθιέρ κατά των σαντινίστας ήταν ήπιες).

Αποτέλεσμα αυτής της απόφασης ήταν να αρχίσει τον Μάρτη του 1980 μια απεργία στην εφημερίδα που τέλειωσε τον Απρίλη με την αποχώρηση του Χαθιέρ Τσιαμόρρο μαζί με τα 90% των υπαλλήλων και την ίδρυση της νέας εφημερίδας ΕΛ ΝΟΥΕΒΟ ΝΤΙΑΡΙΟ.

Ο σημερινός εκδότης της ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ Κάρλος Ραμίρεζ, που ξεκίνησε σ' αυτή την εφημερίδα το 1965, υποστηρίζει ότι η δημοσιογραφική παράδοση υψηλής ποιότητας της ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ συνεχίζεται υπό τις αντιξοές συνθήκες της λογοκρισίας και των σαντινίστας που «κατηγορούν την ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ ότι είναι όργανα της ΣΙΑ, εμείς συνεχίζουμε τον δρόμο του Πέδρο Χοακίν Τσιαμόρρο υπερασπίζοντας κάθε μέρα την αλήθεια και τη δικαιοσύνη. Η εφημερίδα ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ είναι μια ανεξάρτητη εφημερίδα και άμα οι σαντινίστας θέλουν μια αντιπαράσταση μπορούν να την έχουν στον τομέα των ιδεών, αλλά όχι σε αυτό το επίπεδο των γελοίων κατηγοριών. Η εφημερίδα μας έχει ανοικτές τις πόρτες

για όλες τις πολιτικές δυνάμεις της χώρας αλλά κλειστές τις έχει για τους λογοκριτές. Πιστεύω ότι οποιοδήποτε δημοκρατικό καθεστώς η ελευθερία τύπου το ενισχύει»¹⁴.

Όμως για τον Κάρλος Φερνάντο Τσιαμόρρο, διευθυντή της ΜΠΑΡΡΙΚΑΔΑ, η «σημερινή εφημερίδα ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ είναι το εκφραστικό όργανο μιας πολωμένης ομάδας της κοινωνίας της Νικαράγουας, μιας ομάδας που είναι ενάντια στο πρόγραμμα της επανάστασης, που κάθε μέρα μου φαίνεται να χάνουν την αξιοπιστία τους σε μία ανεξάρτητη εφημερίδα αφού υπάρχει μια συνεχής σύμπτωση των ιδεών σε τέτοιο βαθμό που ούτε καν τη βλέπουμε στον μεγάλο τύπο των γιάνκηδων, τους ΝΙΟΥ ΓΙΟΡΚ ΤΑΪΜΣ, ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ ΤΑΪΜΣ, ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ ΠΟΣΤ. Σήμερα, η ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ μοιάζει με ένα από τα ενημερωτικά φυλλάδια που κυκλοφορεί η αμερικανική πρεσβεία της Νικαράγουας»¹⁵.

Οι δηλώσεις του Κάρλος Φερνάντο Τσιαμόρρο είναι πιο κοντά στην πραγματικότητα της σημερινής ποιότητας των άρθρων της ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ αφού υπάρχει μια πληθώρα άρθρων και τεχνασμάτων προπαγάνδας και αποπληροφόρησης που χρησιμοποιεί αυτή η εφημερίδα για την αποσταθεροποίηση του πολιτικού συστήματος της χώρας.

Χρησιμοποιεί την περιγραφή ενός μόνο μέρους ενός γεγονότος, την εσκεμμένη παράλειψη του πιο σημαντικού μέρους μιας συνέντευξης, κομμάτια μιας συνέντευξης που είναι εκτός θέματος, τίτλους με υπονοούμενα που δεν αντιπροσωπεύουν το άρθρο, την τοποθέτηση φωτογραφιών δίπλα σε τίτλους με υπονοούμενα (ιδιαίτερα φωτογραφίες μελών της κυβέρνησης για την δημιουργία λανθασμένων αντιλήψεων για αυτά τα άτομα, μια και αρκετοί αναγνώστες έχουν το συνήθειο να βλέπουν τη φωτογραφία και να διαβάσουν μόνο τον τίτλο).

Τεχνάσματα και συμβολισμούς ψυχολογικής προπαγάνδας, που περιγράφονται στο εγχειρίδιο τακτικών ψυχολογικού πολέμου του αμερικανικού στρατού ιδιαίτερα στο κεφάλαιο «142 Σύμβολα», που με επιτυχία

χρησιμοποίησαν η εφημερίδα ΕΛ ΜΕΡΚΟΥΡΙΟ (EL MERCURIO) της Χιλής ενάντια στην κυβέρνηση Αλιέντε και η εφημερίδα ΔΗ ΝΤΕΪΛΙ ΓΚΛΙΝΕΡ (THE DAILY CLEAR) της Ιαμαϊκής ενάντια στην κυβέρνηση του Μάνλεϊ.

Χαρακτηριστικές δηλώσεις και άρθρα που αντιπροσωπεύουν τη σημερινή ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ:

— «Οι κόντρας (αντεπαναστάτες) πολεμούν με τα όπλα και εμείς μαζί με τα πολιτικά κόμματα (τα κόμματα που δεν έλαβαν μέρος στις εκλογές του 1984) και τους επιχειρηματίες πολεμούμε με άλλη μέθοδο» Χάιμε Τσιαμόρρο, 20/3/85 — «Ζητούν αποκλεισμό της Νικαράγουας».

Απόστρατοι αξιωματικοί του στρατού των ΗΠΑ και χωρών της Λατινικής Αμερικής έλαβαν μέρος σε συνέδριο του Διεθνούς Συμβουλίου για την Ασφάλεια που διοργάνωσε ο οργανισμός CAUSA του ιεραποστόλου Σαν Μουσόνκ Μουν στο Παρίσι ζήτησαν τον στρατιωτικό αποκλεισμό της Νικαράγουας μια και η σοβιετική διείσδυση στην Καραϊβική είναι κίνδυνος για την ασφάλεια των ελεύθερων λαών (ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ, 20/2/86, σελ. 1).

— Η δημοσίευση μιας έρευνας της ΣΙΑ για τα κομμουνιστικά κόμματα της Λατινικής Αμερικής (ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ, 28/1/86, σελ. 2).

— «Η δημοκρατία της Κόστα Ρίκα υπερέχει του κομμουνιστικού παράδεισου της Κούβας».

Μια οικονομική ανάλυση ενός κουβανο-αμερικανού που συγκρίνει τις οικονομίες της Κόστα Ρίκα, και Χιλής από το 1960 μέχρι το 1985 που την προμήθευσε στη ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ η υπηρεσία πληροφοριών της αμερικανικής πρεσβείας της Νικαράγουας (ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ, 29/4/86 σελ. 3).

Για το εσωτερικό μέτωπο χρησιμοποιούνται εκτενώς τα τεχνάσματα που περιγράφει το εγχειρίδιο ψυχολογικού πολέμου του αμερικανικού στρατού, που μερικές φορές γλιστρούν από τα χέρια της λογοκρισίας. Όμως οι δηλώσεις των αρχηγών των αντεπαναστατών δεν περνούν αφού «μια στρατιωτική πληροφορία που προσπαθεί να δημοσιεύσει η ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ περιγράφοντας οδηγίες των Αρτούρο Κρουζ, Αλφόνσο Ροβέλο και Αλφόνσο Καλέρο (αρχηγών των αντεπαναστατών) προς τον πληθυσμό δεν επιτρέπεται μια και είναι ενάντια στην επανάσταση ενάντια στα συμφέροντα του λαού»¹⁶.

Εκτενείς έρευνες της αποπληροφόρησης που χρησιμοποιεί η εφημερίδα ΛΑ ΠΡΕΝΣΑ έχουν κάνει οι φοιτητές της δημοσιογραφίας του Πανεπιστημίου Κεντρικής Αμερικής της Νικαράγουας, ο Μαρσελίνο Μπισμπάλ του Κεντρικού Πανεπιστημίου της Βενεζουέλας, η Ένωση Δημοσιογράφων της Κούβας και το πρακτορείο τύπου Νέα Νικαράγουα¹⁷.

(Η συνέχεια στο επόμενο).
Κώστας Κυριακίδης

1. Νέλμα Μπλαντόν, συνέντευξη που έγινε μαζί με την εκδότρια του περιοδικού Πενσάμεντο Πρόπιο, Εντουϊζ Μπαλουτάνσκι στην Μανάγουα τις 17/4/86.

2. Νέλμα Μπλαντόν, συνέντευξη, 17/4/86.

3. Mario Benedetti, Maniobras y Mecanismos de la desinformación, EL NUEVO DIARIO, 27/12/1985 σελ. 2.

4. Λούκα Κακούλλη, Λατινική Αμερική: Γενοκτονία και καταλήστευση, σελ. 205-206.

5. Agencia Nueva Nicaragua - Ann, Coleccion Cuadernos. Informativos Ann: «La Prensa» y la libertad de pensamiento en la revolucion nicaraguense, σελ. 1.

6. Marcelino Bisbal, Nicaragua: Un caso de agresión informativa, universidad central de Venezuela, σελ. 324.

7. Tomas Borge, Tomas Define el caracter de la revolucion, El nuevo diario, σελ. 12.

8. Mattelart A. y Villandave R. Guillermo, Guerra, ideologia y comunicacion, σελ. 22.

9. Radio Liberty Manejada por la CIA, El Nuevo Diario, 29/4/86 σελ. 3.

10. Νέλμα Μπλαντόν, συνέντευξη, 17/4/86.

11. Νέλμα Μπλαντόν, συνέντευξη, 17/4/86.

12. Marcelino Bisbal, σελ. 109.

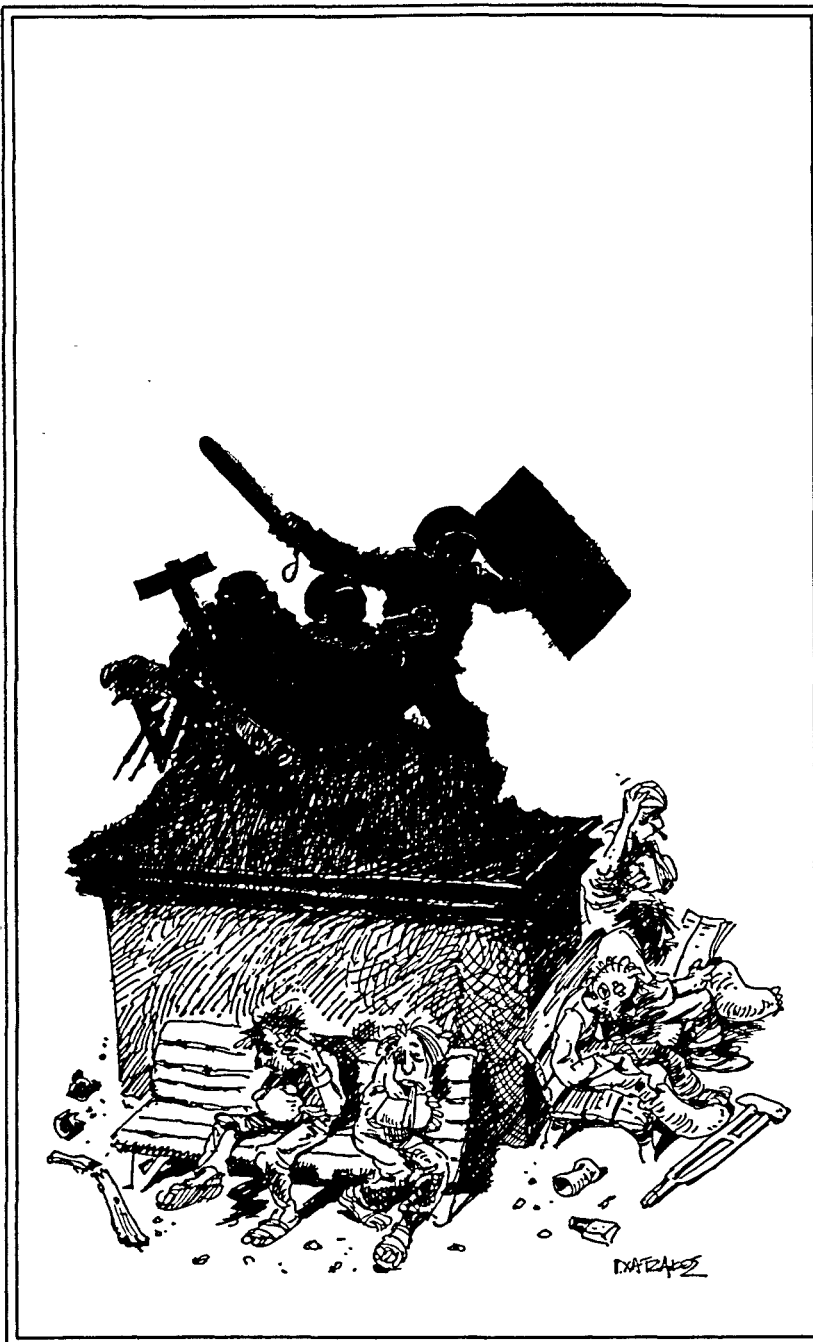
13. Κάρλος Φερνάντο Τσιαμόρρο, συνέντευξη, Μανάγουα, 25/4/86.

14. Κάρλος Ραμίρεζ, συνέντευξη, Managua, 17/3/86.

15. Κάρλος Φ. Τσιαμόρρο, συνέντευξη, 25/4/86.

16. Νέλμα Μπλαντόν, συνέντευξη, 17/4/86.

17. Escuela de periodismo, Universidad Centroamericana - UCA, para una lectura critica del Diario La Prensa, 1985 - Marcelino Bisbal, Nicaragua: un caso de agresión Informativa, universidad Central de Venezuela.



Ρύπανση και τιμωρία

Είναι αμφίβολο το κατά πόσο μπορούν να ποσοτικοποιηθούν και να διατυπωθούν σαν ένα χρηματικό μέγεθος οι ζημιές που προκλήθηκαν από το Τσερνομπίλ. Φυσικά δεν εννοούμε τις μακροπρόθεσμες —αυτές έτσι κι αλλιώς είναι τόσο ποικίλες ώστε δεν ποσοτικοποιούνται «με καμιά κυβέρνηση»: Οι ζημιές που εννοούμε είναι οι βραχυπρόθεσμες, και συγκεκριμένα αυτές που έπληξαν την αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή. Είναι αυτές που «ομολογήθηκαν», και που οδήγησαν στην απόσυρση των προϊόντων καθώς και σε συστάσεις στους καταναλωτές για την αποφυγή τους. Όσον αφορά τις «ανομολόγητες», αυτές που πέρασαν μέσα από τα κανάλια της αγοράς χάρη στην «ευαισθησία» των κυβερνήσεων απέναντι στις πιέσεις της πυρηνικής βιομηχανίας, σε ανειλημμένες διεθνείς υποχρεώσεις ή στις πιέσεις των ντόπιων παραγωγών, αυτές ούτε καταγράφκαν ούτε θα μπορούσαν ποτέ να καταγραφούν.

Σύμφωνα λοιπόν με την αντιπυρηνική καμπάνια των 24 οικολογικών, πολιτικών και κοινωνικών ομάδων, (στις αρχικές 15 προστέθηκε το περιοδικό ΣΧΕΔΙΑ, η ΕΞΕΛΑΝ, η ΡΙΓΑ, η ΡΗΞΗ, η ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ Θεσ/νίκης, η ΑΝΑΒΑΣΗ, το Πολιτιστικό Κέντρο Καματερού, η Οικολογική κίνηση Τρικάλων και η Αυτόνομη ομάδα Πατρίων) οι ζημιές που προκλήθηκαν από την πυρηνική ρύπανση πρέπει να πληρωθούν από αυτόν που τις προκάλεσε. Ο ρυπαίνων πρέπει να πληρώνει —όχι φυσικά γιατί η συνολική ζημιά επιδέχεται αποκατάστασή, ούτε γιατί η αποζημίωση είναι αποδεκτή στη θέση των αγαθών που προσβλήθηκαν: Ο

Ο στρατηγός του στρατηγού

ΘΕ(Α)ΜΑΤΑ

του Περικλή Κοροβέση

Τι κάνει ένας στρατηγός όταν δεν κάνει πόλεμο; Να ένα ακόμα ερώτημα που έχει λίγο απασχολήσει τη διανοήσή μας. Η Αριστερά, με την προσήλωσή της σ' ένα παρελθόν όπου κάθε στρατηγός, ήταν συνώνυμο και ομώνυμο κάποιας συνωμοσίας, άφησε ακόμα μια ευκαιρία να πάει χαμένη. Ουδέποτε τόλμησε ν' ασχοληθεί με τα προβλήματα των στρατηγών. Με την κοινή λογική, ένας στρατηγός που δεν κάνει πόλεμο, άρα για αντικειμενικούς λόγους δεν μπορεί να εξασκήσει το επάγγελμά του, θα έπρεπε κανονικά, να βρίσκεται στο Ταμείο Ανεργίας, όπως κάθε άλλος επαγγελματίας που δεν έχει δουλειά.

Εδώ όμως η πολιτεία, έχει πάρει ριζοσπαστικά μέτρα, κάνοντας μια σεμνή δουλειά πρωτοπόρου. Η ανεργία του στρατηγού θεωρείται δουλειά. Καταργείται ο επάριτος διψμός εργασίας-ανεργίας, και εισάγεται αθόρυβα η ολοκληρωτική κατάργηση της ανεργίας σ' αυτόν τον κλάδο. (Ένδειξη ίσως πως αργότερα θα μεταφερθεί και στο υπόλοιπο κοινωνικό σώμα; Άγνωστο ακόμα). Εντούτοις το αρχικό ερώτημα παραμένει. Τι κάνει ένας στρατηγός, όταν ασκεί την πληρωμένη ανεργία του;

Η περίπτωση του στρατηγού Δροσογιάννη προσφέρεται ιδιαίτερα για όσους έχουν τις αντίστοιχες ανησυχίες. Ο σοσιαλιστής στρατηγός, θέλησε να καλύψει το κενό που αφήνουν οι άνεργες ώρες του, μ' ένα επαναστατικό έργο. Επιχείρησε να πραγματοποιήσει το ξεχασμένο σύνθημα του Γαλλικού Μάν, «Η φαντασία στην εξουσία». Η «Υπόθεση Ιατροπούλου» πραγματικά θα μπορούσε να γίνει μια μεγάλη επιτυχία, και να είχαμε ένα υποδειγματικό σενάριο. Δυστυχώς για μια σειρά από λόγους σε διάστημα λιγότερο από μια βδομάδα, αυτή η προσπάθεια κατέληξε, ας μην φοβόμαστε να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους, σε μια θλιβερή αποτυχία. Παρενθετικά, ας μας επιτραπεί από τη θέση αυτή, να εξάρουμε για άλλη μια ακόμα φορά το ρόλο του Ελληνικού Τύπου, που σχεδόν σύσσωμος υποστήριξε και πρόβαλε με πρωτοσέλιδα την προσπάθεια του στρατηγού. Οι ελάχιστες εξαιρέσεις, ελαχίστων δημοσιογράφων και ακόμα πιο ελαχίστων εφημερίδων δεν μπόρεσαν ν' αμαυρώσουν την λαμπρή αυτή

ρυπαίνων πρέπει να πληρώνει, μέσα στα πλαίσια μιας γενικότερης πρακτικής ενάντια στη ρύπανση, μέσα στα πλαίσια μιας σειράς «αντίδοτων» και φραγμών ενάντια στις καταστάσεις που προσβάλλουν την ανθρώπινη ύπαρξη.

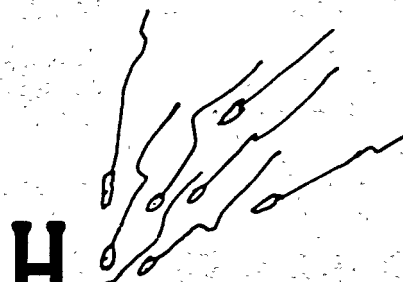
Ας φανταστούμε για μια στιγμή ένα εργοστάσιο με ιδιαίτερα ανθυγιεινές συνθήκες για τους εργάτες. Φυσικά οι εργάτες θα έπρεπε να κάνουν αγώνα ενάντια σ' αυτές τις συνθήκες, όμως εν τω μεταξύ, και ενόσω οι συνθήκες αυτές εξακολουθούν να υπάρχουν, δεν θα έπρεπε να ζητούν την καταβολή επιδομάτων ανθυγιεινής εργασίας. Με την επιφύλαξη λοιπόν ότι η υγεία δεν πληρώνεται με τίποτα, το επιδόμα ανθυγιεινής εργασίας θα μπορούσε να συμβάλει σ' έναν αγώνα για την κατάκτηση υγιεινών συνθηκών απασχόλησης, υψώνοντας τα κόστη του κεφαλαίου, στριμώχνοντας το και μιλώντας του με τη μόνη γλώσσα που αυτό μπορεί να καταλάβει μέσα σε συνθήκες κυριαρχίας του, δηλ. τη «γλώσσα» του απειλούμενου ποσοστού κέρδους...

Είναι ακατανόητη πραγματικά ένας αντιπυρηνικός αγώνας που δεν επιδιώκει να προσεγγίσει συγκεκριμένα εκείνες τις κοινωνικές τάξεις (στην προκειμένη περίπτωση τους αγρότες) που περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον θίχτηκαν από το Τσερνομπίλ καθώς και από τα διάφορα μικρο-Τσερνομπίλ που περισσότερο ή λιγότερο πέρασαν και περνούν στο ντούκου. Αντιπυρηνικές εκδηλώσεις και αντιπυρηνικά αιτήματα έγιναν και διατυπώθηκαν, θα γίνουν και θα διατυπωθούν, όμως αυτό που έχει βασική σημασία είναι η απο-περιθωριοποίηση και μαζικοποίηση τους. Η Διεθνής πυρηνική «ιερή συμμαχία» δεν φοβάται τις αντιπυρηνικές ρητορίες και το αντιπυρηνικό «θέμα», δεν φοβάται απλές διαμαρτυρίες ή μια δυσσχεστική διεθνή κοινή γνώμη, γι' αυτό και είχε πρόσφατα το απροσμέτρητο θράσος να εξαγγείλει σχέδια επί σχεδίων για την εγκατάσταση νέων πυρηνικών αν-

τιδραστήρων σε χώρες της Α. Ευρώπης. Η πυρηνική ιερή συμμαχία τρέμει μόνο μπροστά σε συγκεκριμένες κοινωνικές αντιστάσεις που θα συμπεριλαμβάνουν πλατείες κοινωνικές δυνάμεις.

Βεβαίως το πρόβλημα των αποζημιώσεων από την καταστροφή του Τσερνομπίλ είναι επόμενο να ενοχλεί αφάνταστα εκείνες τις «προοδευτικές» δυνάμεις που δύσκολα αποδέχονται την εξαγωγή συναλλάγματος από τη Σοβιετική Ένωση... και φυσικά το ίδιο πρόβλημα ενοχλεί τις επίσης «προοδευτικές» δυνάμεις που φοβούνται μήπως υπαχθούν στη κατηγορία «αντισοβιετικής» και υποστούν εν καιρώ τις σχετικές πολιτικές κυρώσεις... Όμως οι γνήσιες αντιπυρηνικές δυνάμεις δεν πρέπει να τρέφουν τέτοιους ενδοιασμούς και φοβίες. Η αντιπυρηνική κομπανία των 24 ομάδων, κινήσεων κλπ. παραμένει ανοικτή για όλους...

Γιάννης Σχίζας



Η σπερματεμ- πορία και πάλι...

Οι αναγνώστες του Σχολιαστή θα θυμούνται την υπόθεση. Ο στρατιωτικός γιατρός Αθαν. Δερμετζάκης που υπηρετούσε με το βαθμό του λοχαγού στο 96ΤΥΕΘ στη Χίο, σε συνεργασία με τον κλινικάρχη Ιωάνν. Αργυρούδη, εμπορευόταν το

σπέρμα των φαντάρων... Αντίμημο έκκυ-
σας: 1.000-1.500 δρχ.

Μετά το δημοσίευμα του περιοδικού μας και τη δημοσιότητα που του δόθηκε στον ημερήσιο τύπο διατάχθηκε Ένορκη Διοικητική Εξέταση (ΕΔΕ). Κι εμείς, που δεν μείναμε ικανοποιημένοι από τους αστεϊσμούς, η χιούμορ νάχει ένας καταδρομέας, του τότε Υπουργού Εθνικής Αμύνης στρατηγού Δροσογιάννη, επανερχόμαστε με κάποια νέα στοιχεία.

Η ΕΔΕ ήταν σχεπώς... σπημένη. Κανείς στρατιώτης, ή υπαξιωματικός, κανείς δηλ. πραγματικός μάρτυρας δεν εξετάστηκε. Η εξέταση περιορίστηκε στον διοικητή της μονάδας, άσχετο με την υπόθεση, και σε κάποιους αξιωματικούς άλλων μονάδων, φίλους του δράστη.

Οι διενεργήσαντες την εξέταση δεν έλαβαν υπόψη την καταγγελία στην τοπική εφημερίδα «ΧΙΑΚΟΣ ΛΑΟΣ», τριών γυναικολόγων του νοσίου, των κ.κ. Μαϊστρου, Μικαηλίδη και Σιτάκη που επώνυμα δήλωσαν ότι στη Χίο δεν υπάρχει η αναγκαία υποδομή για σπερματέγχυση και άρα τα περί «πειραμάτων» του λοχαγού Δερμετζάκη είναι φούμαρα.

Ο αξιόπημος κ. λοχαγός τέλος αντι για δυσμενή μετάθεση, την οποία μετά τα δημοσιεύματα φοβόταν, στέλνεται στο στρατιωτικό νοσοκομείο Κοζάνης, στην περιοχή δηλ. της καταγωγής του, ώστε να συνεχίσει απερίσπαστος τις έξτρα απασχολήσεις του...

Επιπλέον περιμένει και προαγωγή. Πρόκειται να γίνει δηλαδή ταγματάρχης, θα μπορεί άρα να διοικεί μονάδα, οπότε έχει κάθε λόγο να σχεδιάζει χωρίς έγνοιες επέκταση των δραστηριοτήτων του.

Πάει πολύ να περιμένουμε από τον τωρινό υπουργό Αμύνης κ. Χαραλαμπί-
πουλο κάποιες απαντήσεις, αυτές που δεν έδωσε ο προκάτοχός του;

Σ.

Μικρή ιστορία καλοκαιρινής τρέλας

Από τη μια η ΑΚΕΠ (Αυτοδύναμη Κίνηση Εργατικής Πολιτικής), η μικρή ομάδα αποχωρησάντων της ΚΝΕ με τις μεγάλες επιδόσεις στην αφισκοκόλληση! Ναι. Αυτοί που ανέλαβαν εργολαβικά να μας πληροφορήσουν για τις ρήσεις του Γκορμπατσόφ. Δεν γίνεται... Κάπου θα τους πήρε το μάτι σας. Δεν έχουν αφήσει τοίχο για τοίχο. «Ο Γκορμπατσόφ προτείνει. Να σταματήσουν οι πυρηνικές δοκιμές/Να καταργηθούν τα πυρηνικά όπλα/Να φύγουν οι στόλοι από τη Μεσόγειο/Να καταργηθούν οι δυο συνασπισμοί» Πασόκ; Ποιο Πασόκ;

Από την άλλη η ΟΑΚΚΕ (οργάνωση Ανασυγκρότησης του ΚΚΕ), που μάλλον δεν την ξέρετε. Νομίζω πως είναι διάσπαση του ΕΚΚΕ-ΜΛ ΚΚΕ ή κάτι τέτοιο... Ζήτησε πάντως τις «πρωτοβουλίες» της ΑΚΕΠ κι αποφάσισε να την αντιμετωπίσει με τα μέσα της. Νάσου λοιπόν η αφίσσα: «Αφγανιστάν, Τσερνομπίλ, Πολωνία, δείχνουν πόσο υποκριτής είναι ο Γκορμπατσόφ». Καταστολή; Ποια καταστολή;

Λογάριασαν όμως χωρίς τον ξενοδόχο! Η ΑΚΕΠ δεν πήρε άδικο τον τίτλο του καλύτερου αφισκοκόλλητη των Βαλκανίων! Λεπτά μόλις μετά την εμφάνιση της αφίσσας της ΟΑΚΚΕ η ΑΚΕΠ εξομολόγησε: αφισκοκόλληση πάλι! Πάνω από τα περί υποκρισίας του Γκορμπατσόφ ένα μικρό αφίσσκι με τις εργατικές επιθυμίες: «Οι εργάτες θέλουν ψωμί και τριαντάφυλλα... Αυξήσεις; Ποιες αυξήσεις;

Η ταξική πάλη συμπυκνωμένη σε αφισσομαχίες στη Σόλωνος, ντάλα μεσημέρι. Ή η Ιεχωβάδικη αντίληψη της πολιτικής που δεν πτοείται από τη ζέση... Παρέμβαση; Ποια παρέμβαση; Δ.Β.

εικόνα της εθνικής μας δημοσιογραφίας. Κάθε αποτυχία έχει και την εξήγησή της. Μια αποτυχία σημερινή, δεν απαγορεύει μια αυριανή επιτυχία, αρκεί γι' αυτό, να εντοπισθούν τα λάθη για να μην επαναληφθούν. Και αυτό δεν είναι δουλειά ενός ανθρώπου, απαιτεί τη συνεργασία πολλών παραγόντων. Τα λάθη του σεναρίου, πάντοτε βέβαια κατά τη δικιά μας κρίση, θα μπορούσαν να εντοπισθούν στις ακόλουθες κατηγορίες

Ιδεολογικά λάθη: Σαφέστατα υπάρχει στο σενάριο κάποιος μεγαλοϊδεατισμός. Ο συνδυασμός όλων των δυνατών εγκλημάτων σ' ένα και μόνο πρόσωπο προδίδει μεγαλομανία. Πώς είναι δυνατόν η κεντρική ηρωίδα να είναι ταυτόχρονα άνθρωπος των γερμανών τρομοκρατών, των ελληνικών τρομοκρατών, των ελληνικών ποινικών και ακόμα των Τούρκων; Επιπλέον ήταν και έμπορος ηρωίνης. Μα και η πιο χυδαία εταιρία παραγωγής βίντεο, θα απέριπτε αυτό το σενάριο σαν εξωφρενικό. Μοιραία αυτό το ιδεολογικό λάθος οδήγησε σε λάθος επιλογής ρόλων.

Λάθη στους ρόλους: Γιατί ο κεντρικός ρόλος να δοθεί σε μια δικηγόρο; Με τι προσόντα; Ήξερε γερμανικά; Πώς θα μιλάγε στην οθόνη με τους γερμανούς τρομοκράτες; Ήξερε μοτοσυκλέτα; Πώς θα έπαιζε τον ελληνικό τρομοκράτη; Αφού είχε κάνει ποινικό δίκαιο στο πανεπιστήμιο δεν ήταν στη δουλειά της ν' ασχολείται και με ποινικούς; Πώς θα έπαιζε σαν εγκέφαλος των ποινικών ειδικά μ' αυτό το λεπτεπίλετο φυτό; Αντίστοιχα λάθη έχουν γίνει και παλιότερα. Τίποτα δεν μάθαμε από τις περιπτώσεις π.χ. Ζηρίνη, Σερίφη, Κώτσου κλπ.; Το λάθος δεν είναι από την μεριά των ανθρώπων που κλήθηκαν να παίξουν. Ήταν από τη μεριά του σεναρίου. Μ' άλλο σενάριο θα είχαν αποδώσει θαυμάσια, όπως θα πρέπει θεωρητικά κάθε πολίτης να είναι έτοιμος να παίξει τον ρόλο που θέλει η πολιτεία. Φτάνει να υπάρχει η κατάλληλη τεχνολογική υποδομή. Και εδώ υπήρχαν πολλές ελλείψεις.

Τεχνολογική υποδομή: Στις ελλείψεις της τεχνολογικής υποδομής θα εντάξουμε το απεριόριστο μπέρδεμα, που μόνο φάρσα των αδελφών Μαρξ θα επέτρεπε. Οι ατάκες μπερδεύτηκαν από όλους, ακόμα και από τον ίδιο τον στρατηγό. Πήρε τα λόγια της προανάκρισης, ανάκρισης, και δικαστών πριν προλάβουν οι άνθρωποι να πουν λέξη. Η υπόθαλψη εγκλήματος είχε ανατεθεί στην Ιατροπούλου, αλλά ξαφνικά την ανέλαβαν οι εφημερίδες. Γιατί; Επιτρέπεται να υπάρχουν αστυνομικοί που να μη ξέρουν να μετρήσουν μέχρι το 31 και να καταθέτουν πως η 21η Ιούνη είναι μετά την 22η Ιούνη; Για τους ποινικούς τι να πούμε. Αντί να καταγγείλουν την Ιατροπούλου κατηγορησαν

τις συνθήκες φυλάκισης. Όσο για την ηρωίνη, χαιρετίσματα. Ακόμα και ένα παιδί το ξέρει. Πρώτα πρέπει να εθίζεται ο κατηγορούμενος και μετά να κατηγορείται.

Λάθος συγκυρίας: Το μουντάλ του Μεξικού και μάλιστα στην τελευταία του εβδομάδα, δεν άφηνε περιθώριο για άλλο θέμα. Μέχρι και ο Καραγκιόζης του Χαριδημού έκλεισε. Η Χάγη του Ανδρέα, πέρασε στα ψιλά. Μήπως εδώ πρέπει να μιλήσουμε για σαμποτάζ; Ας το σκεφθούν οι αρμόδιοι.

Ένα κράτος χρειάζεται εξόρισμο εχθρούς. Οι εχθροί ενός κράτους ορίζονται πάντα από την απόφαση της πολιτείας. Η απόφαση της πολιτείας δεν χρειάζεται απόδειξη, γιατί απόδειξη είναι η ίδια η απόφαση. Αυτό που χρειάζεται είναι ο εκμοντερνισμός της νομοθεσίας. Είναι καιρός πια να θεωρείται αυτόφορο έγκλημα η τιμία άσκηση ενός επαγγέλματος (γιατί παρεμποδίζει τη λειτουργία της κομίνης που στηρίζεται η εθνική μας ζωή) και η μη κομματική ένταξη (όλα τα κόμματα είναι ίσα, αλλά το ΠΑΣΟΚ είναι πιο πολύ ίσο) να θεωρείται απόδειξη τρομοκρατικής ενέργειας. Ξέρω ότι έχουν γίνει πολλά σ' αυτή την κατεύθυνση, αλλά χρειάζονται ακόμα περισσότερα. Απόδειξη η Ιατροπούλου. Για το συγκεκριμένο πρόσωπο, με την υπάρχουσα υποδομή προσώπων και πραγμάτων έπρεπε να κληθεί να παίξει ένα άλλο ρόλο.

Φαντασθείτε τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων με τα γνωστά μας τερατώδη τυπογραφικά στοιχεία. «ΓΑΤΑ (είχε) Η ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ», «ΟΡΓΙΑ» (φημών) ΤΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΝΑΣ, «ΤΟΝ ΠΗΡΕ (τον Πόλε) Η ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ», «ΕΞΕΔΙΔΕΤΟ ΜΕ ΕΝΑ ΚΑΤΟΣΤΑΡΙ (το περιοδικό της Ιατροπούλου), «ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΧΑΛΑΣΕ ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΜΟΥ» κλπ. Ναι, ναι, σωστά μαντέψατε. Ποιος θα μπορούσε ν' αντισταθεί σε μια εθνική τσόντα; Ποιος δεν θάταν πεισμένος για την ενοχή της; Μια γυναίκα-για να κατηγορηθεί δεν χρειάζεται ιδιαίτερη κατηγορία. Αρκεί το γεγονός του ότι είναι γυναίκα. Τίποτα δεν μάθαμε από την παράδοσή μας; Τίποτα δεν απέδειξε η Κολύτσο-πούλου;

Το νόημα της σύγχρονης πολιτικής είναι η δυνατότητα των μηχανισμών να επιβάλουν σύμβολα μέσα από ιστορίες που να μην αμφισβητούνται από τον αποδέκτη τους. Τα μαζικά μέσα επικοινωνίας παίζουν το ρόλο του παντοδύναμου αφηγητή, καταργώντας κάθε δυνατότητα κρίσης ή διαλόγου. Ο καλός πολίτης πρέπει να τα τρώει όλα. Από Τσερνομπίλ μέχρι Κόκα-Κόλα. Να είμαστε αισιόδοξοι. Το επόμενο σενάριο του στρατηγού θα 'ναι πιο πετυχημένο.

Απ' τη Μανίλα, στο Ψυχικό



ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ πόρνες στα στενά της Μανίλας και αρτίστες στα μετόπισθεν της Ομόνοιας. Στην πλειοψηφία τους είναι κύρια το σύμβολο της κοινωνικής αναβάθμισης και της νεοαποκτημένης ευημερίας των ανερχόμενων μεσαίων στρωμάτων της περιφέρειας νυν και τώως πρωτεύουσας.

Είναι οι φιλιππινέζες οικιακοί βοηθοί που απασχολούνται νόμιμα και παράνομα στα σπίτια της Αθήνας και πέραξ με συνθήκες δουλειάς που συχνά -αν και όχι πάντα- θυμίζουν άλλες εποχές και με όρους που μυρίζουν δουλοκτησία και εμπόριο λευκής σάρκας.

Υπάκουες, γλυκές, όμορφες στην πλειοψηφία τους (η συμφωνία κλείνεται απαραίτητα μετά από επίδειξη φωτογραφίας), νέες γενικά (το 70% είναι 25-36 ετών) και με ασυνήθιστα ψηλή μόρφωση (4 στις 5 έχουν απολυτήριο γυμνασίου και το 1/3 κολλεγική μόρφωση), έρχονται να προστεθούν στις στρατίες του τριτοκοσμικού δυναμικού που ενισχύει το βιομηχανικό μας «θαύμα» και ρυθμίζει τις αγορές εργασίας, απαλλάσσοντας τις πολιτισμένες κοινωνίες μας από τις υποβαθμισμένες, ανειδίκευτες και «θρώμικες» δουλειές.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις των ιδίων, είναι γύρω στις 5-6.000 οι φιλιππινέζοι, κυρίως γυναίκες, που βρίσκονται στην Ελλάδα σήμερα, δουλεύοντας κύρια σαν οικόσιτο υπηρετικό προσωπικό και ως επί το πλείστον παράνομα. Την ίδια στιγμή τα επίσημα στοιχεία του Υπ. Εργασίας μιλάνε για 1.324 φιλιππινέζους με νόμιμη άδεια εργασίας (31-3-1986) εκ των οποίων οι 1.253 γυναίκες. Σύμφωνα μ' αυτά τα στοιχεία αποτελούν το 5,5% των νόμιμα εργαζόμενων αλλοδαπών στη χώρα μας αν όμως δεν συνυπολογίσουμε τους ομογενείς που μετριούνται κι αυτοί σαν αλλοδαποί το ποσοστό αυτό ανεβαίνει γύρω στο 9-10%. Η απασχόλησή τους στη χώρα μας αυξήθηκε με εντυπωσιακούς ρυθμούς μέσα στα 10 τελευταία χρόνια. Το Υπ. Εργασίας κατέγραφε το 1976 μόνον 66 φιλιππινέζους νόμιμα εργαζόμενους στην Ελλάδα. Μόνον μέσα στον τελευταίο χρόνο ο αριθμός των νόμιμων αδειών εργασίας αυξήθηκε κατά 60%!!

Με το τεράστιο πρόβλημα ανεργίας και υποαπασχόλησης που αντιμετωπίζουν οι Φιλιππίνες, η μετανάστευση είναι αναγκαία σαν κρουνός αποσυμπίε-

σης των κοινωνικών εντάσεων και σαν σημαντική ευκαιρία χρηματοδότησης της οικονομίας σε συνάλλαγμα. Η ανεργία σήμερα ξεπερνά το 41% (12 εκατομμύρια άνεργοι στα 29 εκ. του ενεργού πληθυσμού) και το εξωτερικό χρέος ξεπερνά τα 25 δισ. δολάρια.

Το Κράτος ενισχύει την τάση για μετανάστευση, παίζοντας σαν υψηλός αντισυμβαλλόμενος το ρόλο προαγωγού, καθορίζοντας τους όρους ξεπουλήματος της εργατικής δύναμης της χώρας σε τιμές εξευτελιστικά χαμηλές για να μπορούν να είναι ανταγωνιστικές σε σχέση μ' αυτές των εργαζόμενων άλλων χωρών του τρίτου κόσμου. Για να φύγει σαν μετανάστης ο φιλιππινέζος από τη χώρα του πρέπει να προσκομίσει συμβόλαιο εργασίας, που οι όροι του καθορίζονται από το Κράτος. Πέρα από τους όρους εργασίας ρυθμίζεται και η υποχρέωσή του να στέλνει πίσω στη χώρα του σε συνάλλαγμα -όπου αυτό είναι δυνατό- μέχρι και το 70% των αποδοχών του.

Σήμερα υπολογίζονται γύρω στα 2,2 εκατομμύρια οι φιλιππινέζοι μετανάστες σ' όλο τον κόσμο, κύρια γυναίκες και κύρια οικιακοί βοηθοί. Η οδύσσεια αυτού του ιδιόμορφου σκλάβου των προοδευτικών κοινωνιών μας ξεκινά από τη χώρα του:

Για να μπορέσει να εξασφαλίσει μια προνομioύχα θέση σαν υπηρέτρια των 30.000 δραχμών το μήνα, η φιλιππινέζα θα πρέπει να πληρώσει στη χώρα της από 600 μέχρι 3.000 δολάρια για διαβατήρια, εισιτήρια και προμήθεια του γραφείου ευρέσεως εργασίας. Ο ανθηρός αυτός κλάδος της φιλιππινέζικης οικονομίας αριθμεί μόνο στη Μανίλα 182 επιχειρήσεις.

Τα γραφεία αυτά συνεργάζονται με αντίστοιχα ελληνικά, που με τη σειρά τους θα χρεώσουν στους πελάτες τους 20-60.000 την «παροχή υπηρεσιών», παρουσιάζοντας συνήθως τη φουσκωμένη προμήθεια σαν κόστος μεταφοράς της κοπέλας που θα κρατηθεί από το μισθό της.

Το συμβόλαιο εργασίας που υπογράφεται δεσμεύει ουσιαστικά μόνο την εργαζόμενη και ποτέ τον εργοδότη. Παρά το ότι προβλέπεται υποχρεωτικό όριο μισθού 300 δολαρίων, το ποσό αυτό σπάνια καταβάλλεται: ο μέσος μισθός είναι γύρω στις 25-30.000 δραχμές το μήνα, από τις οποίες κρατούνται τμηματικά τα υποτιθέμενα έξοδα μεταφοράς, παρότι σύμφωνα με το συμβόλαιο θαρύνουν τον εργοδότη.

Σημειωτέον ότι οι αντίστοιχες τιμές για μια ελληνίδα οικιακή βοηθό είναι από 45.000 δρχ. και πάνω, συν το ΙΚΑ, και για μια άλλη αλλοδαπή, αφρικανή για παράδειγμα 35-40.000. Τέλος, σε σπέσιαλ προσφορά του, γραφείο της οδού Σταδίου (που την ύπαρξή του αγνοεί και ο θυρωρός της πολυκατοικίας) σας υποσχεται μια γλυκύτατη φιλιππινέζα με μόνον 17.000 (!!!) δραχμές το μήνα.

17.000 δραχμές το μήνα λοιπόν, ή έστω 20, 25 ή και 30.000 για απεριόριστες ώρες εργασίας κάθε μέρα εκτός Κυριακής. Σύμφωνα με το συμβόλαιο η κοπέλα θα πρέπει να μείνει κοντά σας για δύο χρόνια ενώ εσείς μπορείτε να τη διώξετε όποτε θέλετε.

Για την ακριβή εκπλήρωση των όρων του συμβολαίου ο εργοδότης κρατά στα χέρια του το διαβατήριο και αφαιρεί από το μισθό, εκτός από το κόστος μεταφοράς, και κάθε ζημιά που τυχόν θα προξενήσει στο σπίτι η εργαζόμενη. Οι υπόλοιπες συνθήκες διαβίωσης (ύπνος, διατροφή, περιθαλψη κ.λπ.) αφήνονται στην καλή θέληση του εργοδότη. Και η θέληση δεν είναι πάντα καλή!

Και με το νόμο τι γίνεται; Τι γίνεται με τη συνθήκη φιλίας και εγκατάστασης που υπογράψαν η Ελλάδα και οι Φιλιππίνες το 1950;

Παρά τις διεθνείς συνθήκες που -καχύποπτα πάντα είναι αλήθεια υπογράφει η χώρα μας- το νομικό μας πλαίσιο εξασφαλίζει σίγουρα στους ξένους μας το πέρασμα αργά ή γρήγορα στην παρανομία.

Έτσι οι άδειες που παρέχονται στις φιλιππινέζες στην Ελλάδα είναι από την αρχή μη νόμιμες, αφού αφορούν υπηρεσίες νοσοκόμας και όχι οικιακής βοηθού! (να το πιστέψουμε άραγε ότι όλα τα καλοστεκούμενα αστικά σπίτια της Αθήνας -συμπεριλαμβανόμενου και αυτού του πρωθυπουργού- έχουν τουλάχιστον ένα άτομο κλινήρες με σοβαρά προβλήματα υγείας και ανάγκη αποκλειστικής, που μάλιστα προκύπτει πάντα από το πιστοποιητικό νοσηλευτικού ιδρύματος;).

Οι άδειες εξάλλου δεν είναι ανανεώσιμες πέρα από τα 3 χρόνια. Μετά τα τρία χρόνια η εργαζόμενη θα πρέπει να εγκαταλείψει τη χώρα ή να περάσει στην παρανομία, μια και από κει και πέρα αντιμετωπίζει συνεχώς τον κίνδυνο της απέλαιψης.

Εξ άλλου η άδεια εργασίας αφορά συγκεκριμένο εργοδότη. Αν η σχέση εργασίας διακοπεί για οποιοδήποτε λόγο, ακόμα και από καπρίτσιο του κυρίου του σπιτιού, η άδεια εργασίας παύει να ισχύει και μαζί μ' αυτήν ανακαλείται και η άδεια παραμονής. Έτσι συχνά με μια απλή δήλωση του πρώην εργοδότη, η εργαζόμενη συλλαμβάνεται και απελαύνεται.

Το σχέδιο εφαρμόζεται σοφά. Κάτω απ' αυτές τις προϋποθέσεις καμία δεν θα τολμήσει ποτέ και αν τολμήσει, δεν θα προφτάσει να αναζητήσει το δικό της ή την εφαρμογή του νόμου μπροστά στις Ελληνικές δικαστικές ή άλλες αρχές.

Το Υπουργείο Εργασίας άλλωστε επιδεικνύει έτσι κι αλλιώς χαρακτηριστική απροθυμία να εμποδίσει με την παρέμβασή του τις αδικίες που υφίστανται οι ξένοι εργαζόμενοι και ιδιαίτερα οι οικιακοί βοηθοί (που δεν καλύπτονται μάλιστα από την κοινή εργατική νομοθεσία). Αξίζει να αναφέρουμε τη στάση επόπτη εργασίας των θόρειων προαστείων που σε καταγγελία μας για την καταπάτηση βασικών δικαιωμάτων της εργαζόμενης φιλιππινέζας και μάλιστα για παράνομη παρακράτηση του διαβατηρίου της από τον τώως εργοδότη της αντέδρασε με τη φράση «Ελάτε εδώ, αν θέλετε, κι εγώ ειδοποιώ τώρα αμέσως το Κέντρο Αλλοδαπών, να έρθει να τη συλλάβει»!

Έτσι και τα αρμόδια γραφεία απασχόλησης στην Αθήνα, καθουχάζουν τις ανήσυχες συνειδήσεις: «Μη φοβάστε, το Υπουργείο δεν τους δίνει ποτέ δικιο»!!

Γιάννα Κούρτοβι

Χρονογράφημα

Και ο Αύγουστος- Αύγουστος...

Είναι μερικά πράγματα που αλλάζουνε δύσκολα, θα το ξέρετε. Η οικονομία φερ' ειπείν να πούμε. Είτε ο Αρσένης την αναλαμβάνει, τότε βέβαια που δεν γνώριζε ότι ήταν αριστερός παιδιόθεν, είτε ο Σημίτης, στα ίδια γάλια παραμένει, μηδέν βελτίωση. Θα μπορούσε βέβαια να την αναλάβει ο Κασιφάρας, αλλά σ' αυτό συμφωνούμε με τον Ανδρέα. Τόση αλλαγή δεν θα την αντέχαμε.

Αλλά και σε προσωπικό επίπεδο αυτά ισχύουν. Να, οι Πασοκτζήδες είναι ζωντανό παράδειγμα αυτής της περίπτωσης. Μιλάει ο Ανδρέας κραυγάζουν αυτοί, σωπαίνει ο Ανδρέας το βουλώνουν αυτοί, αλλάζει ο Ανδρέας, αλλάζουν κι αυτοί. Βέβαια καμιά φορά, ξυπνάει ο Ανδρέας κι αυτοί συνεχίζουν να κοιμούνται, αλλά αυτό δεν μετράει, είναι μόνο η εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα.

Αν κάτι έχει σημασία είναι ότι έχουν επιχειρήματα για αυτή τους τη στάση. Γιατί οι άνθρωποι το λένε καθαρά, δεν το κρύβουν: «Εμείς με μια ζωή αλλάζουμε κόμματα, ιδεολογία όμως δεν αλλάσαμε ποτέ! Πάντα με τον Αντρέα είμαστε»... Και τότε τι λες εσύ;

Γιατί κι εγώ έτσι είμαι, έχω τις έμμονες ιδέες μου. Και πρώτα πρώτα είμαι πατριώτης. Μ' αρέσει το σις κεμπάπ, και μάλιστα εκείνο του Αρμένι στο Μοναστηράκι, οι γιαλαντζί ντολμάδες, το ιμάμι, οι πίτσες, οι κρέπες και η καρμπονάρα. Ξέρω και ένα ιταλικό εστιατόριο άλλο πράγμα! Πώς να το κάνουμε; Ο πατριωτισμός είναι έμφυτος. Ή τον έχεις, ή δεν τον έχεις...

Κι εγώ τον Ελληνισμό τον έχω μέσα μου, να εδώ, λίγο πιο πάνω από την σκοληκοειδήτιδα αλλά οπωσδήποτε πιο κάτω απ' το στέρνο. Κάποτε κάποτε βέβαια μου δημιουργεί προβλήματα, κάτι σαν εντερικά από κατάχρηση μπύρας, αλλά γενικώς τον αντέχω. Για να καταλάβετε μάλιστα πόσο βαθιά είναι ριζωμένος μέσα μου ένα σας λέω: Τόσες πατριδοέτσι ελληνικούρες του Σαρτζετάκη, τόσοι «κρωγμοί αλλοφύλων», δεν κατάφεραν να με κάνουν να αλλάξω ακόμη. Παραμένω αμετανόητα Έλληνας.

Γι' αυτό μαζί με το χρονογράφημα, ετοιμάζω τις βαλίτσες μου. Μια παλιά παράδοση, που στόμα στόμα έφτασε ως τις μέρες μας, επιβάλλει αυτόν τον καιρό να την κάνουμε για μπάνια. Προ αμνημονεύτων μάλιστα χρόνων, στα 1975-76, κάπου εκεί, αστεεινόμεσαν λέγοντας ότι το καλοκαίρι δεν είναι για κινητοποιήσεις, το κίνημα πηγαίνει διακοπές. Τώρα βέβαια κίνημα δεν υπάρχει οπότε τι να κάνουμε, πώς αλλιώς να διατηρηθεί η παράδοση, πηγαίνουμε για διακοπές εμείς.



Και καλά κάνουμε. Είναι άλλωστε κι ένας ακόμη τρόπος να ελέγξουμε την ορθότητα των πολιτικών γραμμών που μας πλασάρονται. Γιατί μην μου πείτε πως δεν σας τη σπάει εκείνος ο χοντρός που προσπαθεί να ηγεμονεύσει στο κατάστρωμα, και σας τη βγαίνει δικομματικά, πέντε καρέκλες αυτός και δέκα η κυρία του, αφήνοντάς σας όρθιο να βιγλίζετε το πέλαιο;

Και τότε μπαίνει το ερώτημα: Αυτόνομη κάθοδος, ελπίζοντας ότι όλο και κάποιο κάθισμα θα σας εκχωρήσει, ή ευρύτερη συμπάταξη για τις καρέκλες;

Εγώ είναι αλήθεια, ερωτοτροπώ με την δεύτερη άποψη καθώς δεν γουστάρω τους χοντρούς και τις κυρίες τους και σας θυμίζω παρεμπιπτόντως ότι επιστρέφοντας το ΠΑΣΟΚ θα είναι πάντα ΠΑΣΟΚ, ο Κύρκος-Κύρκος και ο Αύγουστος-Αύγουστος...

Κ. Σ. Σβέικος

Μικρές αγγελίες - μικρά μηνύματα

ΕΧΤΑΧΤΟ

για την έχταχτη και ίσως κάποιον άλλο
Είπες δε θα χαθούμε θα περνάς νε με βλέπεις είπες...
Πάει μήνας και... που 'φυγες και γω έμεινα με τη μοναξιά και την πίκρα.
Όταν προτοβρεθήκαμε είμασταν άγνωστοι κι αδιάφοροι. Όταν γνωριστήκαμε είδαμε ότι διαφερόμαστε. Όταν είπαμε να μείνουμε μαζί διαφωνήσαμε και χωρίσαμε...
Κάποτε μ' είχες παρομοιάσει με κατσαρόλα -πρέπει να το θυμάσαι- σε πληροφορώ ότι η κατσαρόλα άρχισε να σκουριάζει και να κλείνει το καπάκι της ερμητικά σ' όποιο χέρι μπαίνει μέσα, μαλακία της θα μου πεις -αυτοάμυνα- ίσως.
Υ.Γ.: Αν τυχόν πεάσεις απ' το σπίτι και δεν με βρεις, έλα «Σελήνη».

Η κατσαρόλα

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ

Ανέμου κλυδωνισμοί.
Τι αναλλοίωτη αντιφατικότητα
Αυτή του Χώρου και του Χρόνου.
Τι λαμπρή εκδήλωση της μοναξιάς
μέσα από την υπερτροφικότητα
της ραδιενέργειας.
Και ένα Χαμόγελο...
Χαμόγελο ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ,
με αίσθημα και έκφραση.

Δημήτρης Β.

ΜΠΑΙΜ-ΜΠΑΙΜ

- Κατηφορίες κι ανηφορίες στα περιθώρια του παράδοξου
μαύρες τρύπες ασβέστη γεμάτες, μέσ' στη ζέση του καλοκαιριού
τρία κουφώματα και πέντε ντελίριου-τρέμενς
καθώς σε σκέφτομαι να ρολάρεις.
- Άσπρες θάρκες και ανισοεπίπεδες διαβάσεις
στη χασματική χώρα της ελληνικής βιομηχανίας,
όνειρα να ξεγλιστρούν απ' τα άπατα επιπεδα
της μη παραγωγικής σου γνώσης
- Επαναληπτική η κραυγή πόνου, ραντίζεται με φωτιστέφανα,
ανήλια μαλκόνια και ροδοψημένα μουστοκούλουρα
στις ακρογιαλιές τις σπαρμένες με σκουπίδια
κι ο Ντίντης ν' αποκαλύπτεται κλαυθμηρίζοντας
- Ροχάλες σαν τάληρα ν' αναπαύονται στις συκιές,
σπασμένα τζάμια να ματώνουν, να γίνονται σαντιγύ.
Τι ποιο αισχρό απ' τους ουρανοξύστες και τη σοκολάτα του ύπνου, ακροπερπατώντας στις φωλιές των σαλιγκαριών;
- Αγριόχορτα να τουρτουρίζουν λαχανιασμένα στις ρόδες των φορτηγών, να γίνονται ντοματοπελτές για τούρτες γαμήλιες, φεγγοβολούσες
καμήλες να τριποδίζουν στην άβυσσο της αθανασίας σου.
Αφιερωμένο σ' όλους τους φίλους, στο καλοκαίρι της σήψης, στην Ερεσσό του '85.

Παντελής

ΟΙ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ

Στην εποχή μας δεν βρίσκεις ρύχι ούτε ξυραφάκι να ξυριστείς, μα βρίσκεις μαχαίρια
στις μέρες μας βλέπεις τους ανθρώπους να τρέχουν να έχουν να φάνε, μα τα παιδιά κρατάνε όπλα
στις μέρες μας δεν πετάνε πέτρες ούτε βάζουν τις φωνές, το όπλο μόνο δουλεύουν
στις μέρες μας σαν είσαι λίγο αλλιώτικος θα σε κυνηγήσουν να σε πιάσουν σαν σπάνιο είδος
στις μέρες μας μη παρακαλάς για ζωή θέλεις τη συμβουλή του Κίνγκστον;

Όποιος ενδιαφέρεται ας γράψει.

Ηλιάδου Χαρά
Αναπαύσεως 58
18755 Κερατσίνι
ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΤΟ ΠΟΔΙ

Δεν είναι μήτε το πρώτο άγγιγμα με την άκρη των δακτύλων
μήτε η ζεστή γεύση στο στόμα από το πρώτο φιλι
μήτε είναι το θρόισμα από το ρούχο που χαϊδεύει το σώμα στη σιωπή του δωματίου
μήτε οι λουσμένοι στον ιδρώτα ερωτικοί σπασμοί της νύχτας
Περισσότερο από όλα είναι το λευκό πόδι που αποκαλύπτει η φούστα στο βάδισμα τα υγρά μαλλιά που στεγνώνουν κάτω από τον ανοιξιάτικο ήλιο
οι κόκκινες φράουλες μέσα στη χούφτα
Μα πάνω από όλα
η μορφή σου μέσα στον καθρέφτη σαν βάφεις τα μάτια σου
Σε όλες τις κοπέλες του κόσμου τώρα που μπήκε το καλοκαιράκι

Γιάννης

ΜΟΝΟΣ ΣΟΥ

Απέναντι
Το λιμάνι άσπρο
βουλιάζει στην αλμύρα
Χάντρες οι κόμποι
του ιδρώτα.
Χάντρες οι κόμποι
απ' το κλάμα της μικρής τρελής ερωτευμένης
που δειλά την τελευταία στιγμή την άφησε.
Οι γλάροι διαστικοί
ανοίγουν τις κονσέρβες,
και συ δεν κατάλαβες
ότι σ' άλλες ακτές
ξημερώνει.

Το ποντίκι

Γιατί Dolcino μου δεν είχες τη δύναμη να ξεκαθαρίσεις μόνος σου τα μόνο δικά σου θέματα;

Η ΦΥΛΑΚΗ ΜΟΥ

Φωνές αλλόκοτες αντηχούν γύρω μου
Φωνές απελπισμένες
Ζητώ βοήθεια πίσω από χοντρά σίδερα,
πίσω από γκριζούς
τοιχούς που κρύβουν τον ήλιο
Το μέλλον χάθηκε πριν πολλά όνειρα
Βασίλειο του σκότους και της μοναξιάς
Προσπαθούν οι αναμνήσεις να δημιουργήσουν ψεύτικες καταστάσεις
Αλλά ο μαύρος φύλακας της αυλής είναι απάισιος
Τριχωτός, καμπούρης και σαδιστής
Με μια αρμαθιά κλειδιά -όλα του παραδείσου- στο χέρι του
Προσπαθώ να αναδυθώ πίσω από αναμνήσεις του μέλλοντος
Κάποιος είπε ότι το μέλλον φαίνεται από τα χέρια
Τα δικά μου γεμάτα πληγές δεν αφήνουν περιθώρια
Θέλω να ξεφύγω απ' αυτό το μαρτύριο
Σηκώνομαι
Κοιτώ γύρω μου: γκριζοί τοίχοι που κρύβουν τον ήλιο και χοντρά σίδερα.
Μοναχικός ταξιδιώτης

Η ΠΛΑΤΕΙΑ

Για τη Μαρίκα

Δεν αντέχω πια
Να τις τρώω στην πλατεία
Να με τρώει η πλατεία
Να με σκοτώνουν οι θραυδές
Καθώς δεν αντέχω την ελευθερία τους
Βαρύνεται τα στέκια
Γιατί 'ναι στατικά
Γι' εγώ σφαδάζω για κίνηση
Εκτός ορίων εκτός πλεγμάτων
Εκτός ονομάτων
Εκτός εαυτού
Ερωτευμένος με τον εκ-στασιασμό
Η ανθρωπιά όσο κι αν είναι μέσα σου
Ανακαλύπτεται



50 ΧΡΟΝ
4η ΑΥΓ



1

ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝ

ΤΟ ΡΑΔΙΟ ΦΩΝΟ

ΑΝ Η ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ στην Ελλάδα ανδρώθηκε στη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας 67-74, το ραδιοφωνικό γεννήθηκε στους κόλπους της προηγούμενης δικτατορίας, 36-41. «Η ραδιοφωνία εν Ελλάδι είναι έργο της 4ης Αυγούστου», όπως ορθά διεκήρυττε το αρμόδιο «Υφυπουργείο Τύπου και Τουρισμού».

Ο Ραδιοφωνικός Σταθμός Αθηνών με σήμα τον τσομπανάκο ιδρύθηκε το 1938 και σύντομα υπήχθη στο Υφυπουργείο του ισχυρού φίλου του Μεταξά, Θ. Νικολούδη, που πρώτα-πρώτα απέλυσε όλο το προσωπικό για να επαναπροσλάβει το «κατάλληλο» 40% απ' αυτό. Ο μικρός σταθμός των 15KW - πολλοί σημερινοί ερασιτέχνες είναι ισχυρότεροι - που ξεκίνησε με 5ωρο καθημερινό πρόγραμμα το '38, είχε το 1940 11ωρη λειτουργία συνολικά, στην πρωινή, μεσημερινή και εσπερινή εκπομπή του. Από την πανηγυρική έκδοση του Εβδομαδιαίου προγράμματος του Ρ.Σ.Α. της 4ης-10ης Αυγούστου 1940, κάτι σαν την προγιαγιά της σημερινής «Ραδιοτηλεόρασης», σας δίνουμε μια ιδέα για τον ζωογόνο άνεμο που έπνεε στα ερτζιανά.

Φυσικά, τότε αν δεν υπήρχε πολυφωνία, υπήρχε πάντως με το παράπάνω συνέπεια στη γραμμή του καθεστώτος, ούτε λέξη δεν μεταδιδόταν αν δεν πέρανε την κρισάρα της λογοκρισίας:

...«το Τμήμα Ομιλιών, που αποτελεί ένα μέρος του προγράμματος από τα σπουδαιότερα, θέλει ιδιαίτερον προσοχήν. Η εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής εις το ραδιοφωνον διά του

τμήματος αυτού γίνεται και τούτο έχει την καθόλα εποπτεία επί των πάσης φύσεων κειμένων, πεζών ή εμμέτρων που εκπέμπονται».

Από τα κείμενα αυτά ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε σε όσα αφορούσαν τον παγκόσμιο πόλεμο, που συμπλήρωνε τότε τον πρώτο χρόνο του. Με «αντικειμενικό» κυνισμό, οι γραφιάδες του καθεστώτος συμπέραναν:

«Είναι παλιά αλήθεια το ότι ο πόλεμος, μ' όλες τις φρικιαστικές του καταστροφές και το τραγικό του αιματοκύλισμα, αποβαίνει σημαντικός παράγων στην τεχνική εξέλιξη της ανθρωπότητας. Η ανάγκη να επιταχυνθεί ο ρυθμός σε κάθε εκδήλωση της κοινωνικής ζωής έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία όλων εκείνων των όρων που επιτρέπουν την επίτευξη τεχνικών τελειοποιήσεων εξαιρετικής σημασίας. Ο κανών αυτός ισχύει και για την ραδιοφωνία η οποία προσαρμοσθείσα στις πολεμικές συνθήκες μπηκε εις εντελώς νέον δρόμον».

Η «εφαρμογή» αυτή όμως δεν αφορούσε μόνο τις ομιλίες, τα ποιήματα και τις ειδήσεις ή τα ρεπορτάζ από «τας μεγάλας συγκεντρώσεις και τας τελετάς»: Αφορούσε εξίσου και τους πάσης φύσεως εκπεμπόμενους ήχους: «Προς τούτο τα προγράμματα δίσκων καταρτίζονται με κάθε δυνατήν φροντίδα, ώστε ο λαός να έχει πραγματική πνευματικήν τροφήν και άθελά του κάτι να του μένει από τις εκπομπές. Και επί τη ευκαιρία ας πούμε εδώ δυο λόγια σχετικά με την σκοπιμότητα της συχνής επαναλήψεως ωρισμένων «τύπων» μουσικής που είναι συμφέρον να επικρατήσουν κυρίως ως προς την ελαφράν μουσικήν. Εις πολλάς ευρωπαϊκάς χώρας έχουν γίνει ειδικαί μελέται επί του σημείου αυτού και έτσι σήμερον μία από τας κατευθύνσεις όλων σχεδόν των ραδιοφωνικών σταθμών είναι η συχνή επανάληψις ωρισμένων «τύπων» μουσικών συνθέσεων. Διότι ο λαός είναι

καλύτερον να αφομοιώσει λίγα πράγματα, παρά να ακούσει πολλά χωρίς να τα αφομοιώσει».

Θα περίμενε κανείς πως το επίπεδο του νεαρού ραδιοφωνικού σταθμού θα υστερούσε κατά πολύ των προσδοκιών του κοινού. Αυτό όμως είναι μια επιφανειακή διαπίστωση, όπως έγραφε ο Σπύρος Μελάς (της Ακαδημίας Αθηνών) σε χρονογράφημά του τον Ιούλιο του 1940 στην Καθημερινή:

«Ξέρω, ότι υπάρχουν πολλοί που γκρινιάζουν για την ποιότητα των φωνών, ότι βρίσκουν το επίπεδο των εκτελέσεων όχι αρκετά ψηλό. Έχουν όμως δίκην; Θα μου επιτρέψουν ν' αμφιβάλλω. Ότι υπάρχει στον τόπο διαλεχτό σε φωνή και μουσικότητα, πέρασε με τη σειρά του από το εργαστήριο του ραδιοφώνου μας. Κι αν ο τόπος δεν έχει άλλα καλλιτεχνικά κεφάλαια να παρατάξει δε φταίει διόλου ο ραδιοφωνικός σταθμός Αθηνών». (Ίσως φταίνε οι καταπιέσεις, φυλακίσεις και εξορίες-) «Δεν υπάρχει αξία που να μην εχρησιμοποιήθη τόσο στο τραγούδι, όσο και σ' οποιαδήποτε άλλη εκδήλωση. Για τις εκπομπές του λόγου εκλήθησαν όλοι οι αρμόδιοι και οι σοφοί της Χώρας, ακαδημαϊκοί, καθηγηταί, λόγιοι, δημοσιογράφοι, καλλιτέχναι. Επί πλέον ο σταθμός έγινε μέσο διαφωτισμού των μαζών των μεγάλων πόλεων και της υπαίθρου, μέσο επικοινωνίας της κυβερνήσεως με το λαό, μεταδόσεως των μεγάλων γραμμών της πολιτικής του καθεστώτος της 4ης Αυγούστου. Ο κ. Αρχηγός της Κυβερνήσεως και οι κ. Υπουργοί μεταχειρίστηκαν πολλές φορές τη ραδιοφωνική εκπομπή για τη σημαντική αυτή εργασία».

Και για όσους δεν έχουν καταλάβει ακόμα ποιο είναι το μεγάλο προτέρημα της ραδιοφωνίας για τη φυλή μας, το εξηγεί ο κ. Γεώργιος Δ. Κορομηλάς: «Εκείνο όμως που την διακρίνει ιδιαίτερος και την καθιστά απολύτως

χρήσιμη για την Ελλάδα, είναι η έννοια της πειθαρχίας την οποίαν μας δίνει, με αυτήν την υπόστασή της. Ένας λαλεί, και οι άλλοι ακούν. Δεν συζητούν. Δεν μπορούν να συζητήσουν. Και αν ακόμη έχουν όρεξη να το κάνουν, και όταν, κοντά στο ραδιοφωνο, τους έρχεται η διάθεση να απαντήσουν, μια ακατανίκητη δύναμις, ή δύναμις ακριβώς της Ραδιοφωνίας, τους αναχαίττει, τους διακόπτει, τους σταματά. Και κυρίως, τους μαθαίνει ν' ακούν, χωρίς να συζητούν... Τρέμω την στιγμή που καμιά νέα εφεύρεσις θα διακόψει το αποκλειστικόν αυτό προνόμιον, ή μάλλον το προνόμιον της αποκλειστικότητας της σημερινής ραδιοφωνίας. Οπότε πάλιν θα λαλούν. πολλοί κοκκόροι, στην φρίκη της ραδιοφωνικής συζητήσεως».

Ο ΤΥΠΟΣ

Μια άλλη έκδοση του καθεστώτος, με τίτλο «Το πρώτον έτος του Υφυπουργείου Τύπου και Τουρισμού», 1936-1937» μας φωτίζει για τις διαθέσεις και πράξεις της 4ης Αυγούστου στον τύπο.

Την κεντρική γραμμή δίνει στην προμετωπίδα ο ίδιος ο δικτάτορας:

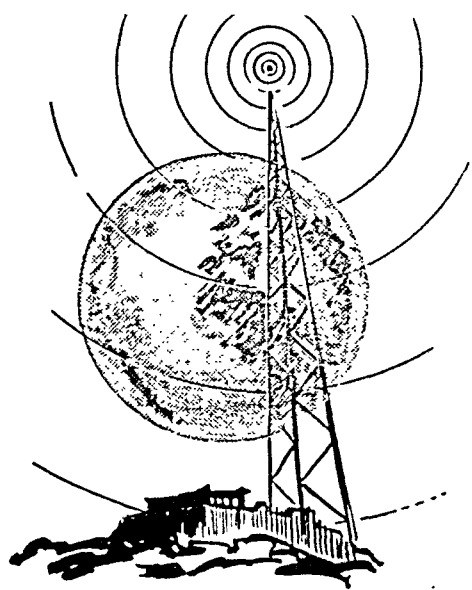
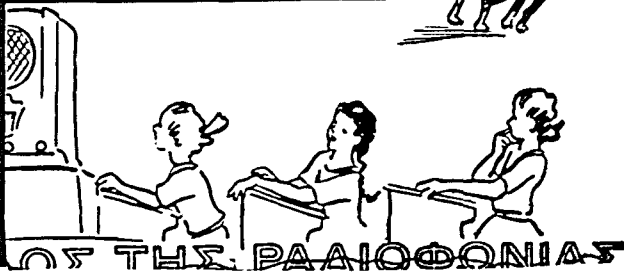
«Ο Τύπος πρέπει να είναι συνεργάτης του Κράτους εις την εν γένει κατεύθυνσιν της Κοινής Γνώμης... Όλας τας εφημερίδας θα τας συνδέει ένα κοινόν χαρακτηριστικόν: Η τέλεια επαφή προς το Κράτος και η εξυπηρέτησις των σκοπών του κράτους και της Κοινωνίας υπό την κατεύθυνσιν του Κράτους».

Σε ανάλογο πνεύμα ο πολύς Νικολούδης, εξηγεί στην εισαγωγή πως «η περίοδος κατά την οποίαν η θεωρία της τετάρτης εξουσίας του Τύπου είχε

ΤΟΥ Ν

ΑΠ' ΤΗΝ ΥΣΤΟΥ

36



ΚΑΙ Ο ΤΥΠΟΣ

δημιουργήσει τόσας παρεξηγήσεις και τόσας υπερβολές έληξε διά την Ελλάδα». Με βάση τις αρχές «ουδείς δύναται σήμερα να γνωρίζει περισσότερα των όσων γνωρίζει και επιδίδει το Κράτος διά την εξυπηρέτησιν του Έθνους και την ευημερίαν του κοινωνικού συνόλου» και

«η άνευ γενικωτέρων περιορισμών κοινωνική ελευθερία όπως και η άνευ χαλινού ελευθερία της σκέψεως απετέλεσαν πάντοτε ουτοπία. Η εξωτερική των ελευθεριών υπήρξε πάντοτε σχετική και ουδέποτε απόλυτος μέσα εις την έννοιαν, του ρυθμού και τις αναγκαιότητες του Κράτους», καλεί σε πειθαρχία, το παράδειγμα της οποίας «θα δώσουν πρώτα αι ηγήτιδες τάξεις. Οι διανοούμενοι, οι επιστήμονες, ο Τύπος». Παρακάτω διεκτραγωγείται η «μεγάλη κατάπτωσης» στην οποία είχε φτάσει «μέσα στην γενική αναρχίαν και σαπίαν του καταλυθέντος κομματικού καθεστώτος ο Τύπος...

Εφημερίδες, όχι μόνον οι κομμουνιστικά, αλλά και αστικά, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, γίνονται ασυναισθήτως φορείς των ανατρεπτικών ιδεών. Αι σελίδες των ήσαν γεμάτες από σκανδαλοθηρικά δημοσιεύματα, από ασέμνους εικόνες και ληστρικά αναγνώσματα. Τίποτε δεν εσέβοντο. Αι περισσότεραι μάλιστα, λησμονούσαι την δημοσιογραφικήν αποστολήν των, είχαν μεταβληθεί εις επιχειρήσεις λαχείων και δώρων. Ήτο η εποχή της παρεξηγημένης αχαλινώτου ελευθεροτυπίας...

...Προ της 4ης Αυγούστου εξέδιδοντο πολυάριθμα περιοδικά, τα οποία υπό τίτλους αθώους επροπαγάνδιζαν εντέχνως τας κομμουνιστικάς θεωρίας εις τους νέους. Πλην αυτών εκυκλοφόρουσαν ελευθέρως πλείστα άλλα ύποπτα έντυπα, εκβιαστικά, πορνογραφικά, άλλα, τέλος, των οποίων αι σελίδες δεν περιείχαν παρά ληστρικά,

σκανδαλώδη και χυδαία, κατά κανόνα αναγνώσματα...

Μετά την 4ην Αυγούστου όλα αυτά έλειψαν. Υπό την πνοήν του Εθνικού Κυβερνήτου Ιωάννου Μεταξά και την καθοδήγησιν του Υφυπουργείου Τύπου και Τουρισμού, ο Τύπος, εγκοπωθείς τας αρχάς του Νέου Κράτους, εξυγιάνθη, εσοβαρεύθη, έγινε σεμνός και ευπρεπής και απέκτησε πλήρη συνειδησιν της Εθνικής του αποστολής. Σήμεραν όλας τας εφημερίδας... διαπνέει αγνός πατριωτικός τόνος και ευγενής άμμιλα ποδηγετησεως της Κοινής Γνώμης προς τα εθνικά ιδεώδη».

Η... ευγενής αυτή ποδηγήτης έγινε δυνατή με το κλείσιμο των ανεπιθύμητων εφημερίδων, τους διωγμούς δημοσιογράφων και την ολοκληρωτική κάλυψη της λογοκρισίας. Στο βιβλίο της «4ης Αυγούστου» (Εκδ. Θεμέλιο, 1966) ο Σπ. Λιναρδάτος δημοσιεύει την διαταγή που συνέταξε και εξέδωσε την επομένη της επιβολής της δικτατορίας ο ίδιος ο Μεταξάς, που εξηγεί εύγλωττα πώς επετεύχθη η ποδηγήτης:

«1) Απαγορεύεται απολύτως η εμφάνισις λευκού εις τας στήλας των εφημερίδων. Αι εφημερίδες υποχρεούνται να συμπληρώνουν τα δημοσιουργούμενα κενά εκ των διαγραφών εις τας οποίας προβαίνει η υπηρεσία εποπτείας Τύπου. Απαγορεύεται η συμπλήρωσις των κενών εις την πρώτην και τελευταίαν σελίδα με διαφημίσεις. Απαγορεύεται απολύτως η αναγραφή πληροφορίας η οποία να αποκαλύπτει την άσκησιν προληπτικής λογοκρισίας.

2) Απαγορεύεται οιαδήποτε κρίσις περί του έργου της κυβερνήσεως, εκτός αν είναι ευμενής. 3) Απαγορεύεται η αναγραφή οιασδήποτε πληροφορίας αφορώσης πολιτικά κόμματα και πολιτευομένους εν γένει, ως και η αναγραφή των ονομάτων αυτών. 4) Απαγορεύεται η αναγραφή ειδή-

σεων περί μεταβολών των υπουργών και εν γένει συνθέσεως της κυβερνήσεως. 5) Περί ταξιδίων της Α.Μ. του Βασιλέως θα δημοσιεύονται μόνον όσα ανακοινούνται επισήμως. 6) Απαγορεύεται η δημοσίευσις κρίσεων ή πληροφοριών περί συναλλάγματος, δραχμής, δημοσίου χρέους, πίστεως της χώρας, εντόκων γραμματίων, μεταφοράς χρυσού και εν γένει περί της οικονομικής καταστάσεως της χώρας. Η δημοσίευσις τούτων επιτρέπεται μόνον, όταν δίδονται εγγράφως υπό του κ. υπουργού των Οικονομικών σχετικά ανακοινώσεις. 7) Απαγορεύεται η αναγραφή πάσης πληροφορίας, σχέσιν εχούσης με εργατικές και επαγγελματικές οργανώσεις και οιασδήποτε εκδηλώσεις αυτών, εκτός αν πρόκειται περί κινήσεων και εκδηλώσεων, αι οποίαι είναι ενισχυτικά του έργου της κυβερνήσεως, έχουν δε εγκριθή προηγουμένως υπό του υφυπουργού της Εργασίας διά τας Αθήνας ή την αρμόδιον υπηρεσίαν διά τας επαρχίας. 8) Απαγορεύεται η αρθρογραφία ή ειδησεογραφία περί ακριβείας του βίου, υπερτιμήσεως των ειδών, αισχροκερδείας και τιμαρίθμου εκτός αν πρόκειται περί υπουργικών ανακοινώσεων. 9) Εν γένει αι εφημερίδες δέον όπως εκθύνωσι και ενθουσιωδώς δι' άρθρων, σχολίων και πάσης φύσεως δημοσιευμάτων συμβάλωσι εις το αναμορφωτικόν και δημιουργικόν έργον της κυβερνήσεως. 10) Απαγορεύεται η αναγραφή ειδήσεων έξω να εμφανηται η ύπαρξις κάπνεμπορικού τρασ.

Προ της κυκλοφορίας εκάστης εφημερίς ή περιοδικόν, δέον να αποστέλλη εις την αρμόδιαν υπηρεσίαν εποπτείας Τύπου εν πρώτον φύλλον διά να παραβάλλεται με τα λογοκριθέντα δοκίμια και αφού ληφθή η άδεια αυτής διά σφραγίσεως του φύλλου τότε μόνον επιτρέπεται η κυκλοφορία».

Η μέριμνα του Υφυπουργείου Τύπου

επεκτάθηκε όπως ήταν φυσικό και στον έλεγχο των εκδόσεων βιβλίων, του δραματολογίου του θεάτρου και των κινηματογραφικών προγραμμάτων. Ούτε οι διαλέξεις, περισσότερο διαδεδομένες τότε από σήμερα, τη γλύτωσαν: «Και τας διαλέξεις επίσης το Υφυπουργείον υπήγαγεν υπό την επίβλεψίν του, ούτως ώστε να μη δύναται κάθε ύποπτον στοιχείον να γίνει αι ελευθέρως κήρυξ θεωριών αντικειμένων προς τα εθνικά συμφέροντα, προς την κοινωνικήν τάξιν, προς την θρησκείαν, την οικογένειαν και την ηθικήν, όπως εγίνετο τόσο συχνά άλλοτε».

Ειδικά για τα ανεπιθύμητα βιβλία – προφανώς όχι μόνο τα αριστερά – η 4η Αυγούστου επεφύλαξε την τύχη της δημόσιας πυράς. Ο Σπ. Λιναρδάτος αναφέρει την παρακάτω πρόσκληση που δημοσιεύθηκε στις εφημερίδες της 16.8.36:

«Η Εθνική Φοιτητική Νεολαία Πειραιώς προβαίνουσα εις την εξαφάνισιν διά πυράς ολοκληρού σειράς κομμουνιστικών εντύπων την προσεχή Κυριακήν... και ώραν θμ.μ. και εν τη πλατεία Πασαλιμανίου Πειραιώς, προσκαλεί άπαντας τους εθνικόφρονες νέους, όπως προσέλθουν εν τη πλατεία Τερψιθέας 7μ.μ. ίνα εν σώματι μεταθούν και συμμετάσχουν εις την τελετήν» (Σ. 70)

Τέλος, η 4η Αυγούστου ενέδωσε και με καθεστώς νομιμότητας την πολιτική της στο χώρο του Τύπου με τον νόμο του 1938, που αποτελεί ακόμα και σήμερα τη βάση της σχετικής νομοθεσίας. Στον απολογισμό της πρώτης χρονιάς του Υφυπουργείου που αναφέραμε λέει τα εξής λίγα και σεμνά: «Ο νέος περί τύπου νόμος, όστις βρίσκεται εις το τέλος της συντάξεώς του, αποτελεί μνημειώδη κώδικα, όστις καθορίζει επί νέων βάσεων τα της λειτουργίας του Τύπου και τα της σωματειακής οργανώσεώς του.» Πόσο αληθινά!

ΕΤΑΞΑ

οχοηασοτῖς

Τιμολόοντος Φιλήμονος 13
Αθήνα 115 21
τηλ. 6469827 - 6461380
Κυκλοφορεί κάθε 1η του μήνα
τ. 41, 1η Αυγούστου 1986, Δρχ 160

Ιδιοκτησία:
«Γ. Πιτουρόπουλος & ΣΙΑ» Ε.Ε.
Διαφήμιση:
Άντα Θεοδωρίδου
Φωτοσύνθεση:
Lexikon
Διδότου 26
Φωτολιθογραφική αναπαραγωγή:
RAY ΕΠΕ, Διδότου 26
Εκτύπωση:
«ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΠΕ»
Πάρνηθος 51-53

Εκδότης:
Γ. Πιτουρόπουλος
Διεύθυνση:
Κ. Βουρνάς
Π. Παναγιώτου
Δ. Ψαρράς
Πολιτική:
Χ. Βερναρδάκης
Π. Γεωργίου
Α. Λαζαρίδου
Γ. Μηλιός
Γ. Βότσης
Διεύθυνση:
Γ. Αλαμάνης
Α. Αρζιμάνογλου
Μ. Δεληπέτρος
Δ. Δεληολάνης
Τ. Κυπριανίδης
Τ. Κωστόπουλος
Κ. Πίττας
Κοινωνία:
Ε. Αρανίτσης
Α. Θεοδωρίδου
Γ. Κάλλας
Α. Καστάνας
Γ. Καραζάνος
Γ. Κόκκινος
Γ. Μαυρή
Α. Μαυρομάτη
Γ. Σχιζας
Τ. Υπέρμαχος
Τ. Χριστοδουλοπούλου
Α. Ψαρρά
Δ. Τρίψης
Ρ. Πόλε

Πολιτισμός:
Χ. Δασκαλόπουλος
Ε. Καλαφάτη
Α. Κελπέκης
Δ. Κούρτοβικ
Γ. Μακρής
Γ. Μαργαρίτης
Ν. Μαυροδύτης
Μ. Μειμάρης
Β. Ντάκουρη
Δ. Οικονομάκης
Σ. Παπασπύρου
Α. Περίδης
Δ. Πουλικάκος
Α. Τύρος
Σ. Χρυσουλάκη
Καλλιτεχνική επιμέλεια:
Α. Αηδόνης
Α. Θεοδωρίδου
Μ. Καλογεράκου
Σκίτσος:
Β. Ελευθερίου
Π. Ζερβός
Γ. Κουρουδής
Γ. Χατζάκος
Κόμικς:
Αρκάς
Γελοιογραφία:
Γ. Ιωάννου
Φωτογραφία:
Κ. Ελευθεράκης
Μ. Μπαμπούσης
Συνδρομές:
Εσωτερικών: 12 τεύχη δρχ. 2.000
Ευρώπη: 12 τεύχη δρχ. 2.300
Αμερική: 12 τεύχη δρχ. 2.600
Δημ. Οργ.: 12 τεύχη δρχ. 5.000

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ
Γιώργος Πιτουρόπουλος

Φοιτητικοί κύκλοι Ιταλίας

Τα πράγματα αρχίζουν κάπως έτσι:
Με μια θαλίτσα κι ένα σάκκο (πολλοί κουβαλάνε περισσότερα) κατεβαίνεις απ' το τρένο και φτάνεις στον προορισμό σου: Perugia, Siena, Firenze και δεν συμμαζεύεται, για να κάνεις τα απαραίτητα μαθήματα για τη γλώσσα. Γεμάτος ελπίδες, ή χωρίς ελπίδες και με το στίγμα της αποτυχίας πάνω σου, αρχίζει ο αγώνας για να βρεις σπίτι, και σε πιάνουν οι παλιοί Έλληνες που συναντάς:

- Νέος;
- Ναι.
- Σπίτι έχεις;
- Όχι.
- Δικέ μου είσαι κατεστραμμένος. Εμείς τόσες και τόσες ολυμπιάδες εδώ και δεν βρήκαμε σπίτι!
(Απογοήτευση Νο 1)

Κι αρχίζουν τα λεφτά να φεύγουν, λες κι οι τσέπες είναι τρύπιες κι αρχίζουν τα ξενύχτια στους σταθμούς κι αρχίζουν οι μπάτσοι να σου τα σπάνε, που σε βλέπουν «παρέω» με τους αλήτες... Τελικά, κουτσά-στραβά, κάπου δολεύεσαι κι αρχίζεις τα μαθήματα, μέχρι που γνωρίζεις καμιά τουρίστρια και στέλνεις στο διάολο και τη γλώσσα και τα πανεπιστήμια, ή δεν γνωρίζεις καμιά, γιατί σκέφτεσαι τη δικιά σου, που άφησες στην Ελλάδα και να πάρει... τότε αισθάνεσαι πιο καγούρης από κάθε άλλη φορά. Και ο καιρός περνάει... γράμματα, γράμματα, τηλεφώνια... υποσχέσεις, μέχρι που πλησιάζει η μέρα να δώσεις εξετάσεις στο πανεπιστήμιο. Έτσι τα μαζεύεις και φεύγεις για την πόλη των «ονείρων» σου...

Άντε πάλι, γάξιμο για σπίτι, με τα στραβά ιταλικά σου, φτου κι απ' την αρχή! Μέχρι, ω! του θαύματος! που συναντάς τον Ελληνικό φοιτητικό σύλλογο της πόλης. Ολομέλειες για σένα, συνελεύσεις για σένα, όλοι ενδιαφέρονται για σένα. Είναι δυνατόν; Κι όμως. Μεγάλη, την κάναμε λαχείο! Η ΠΕΚ σου υπόσχεται να σου βρει σπίτι και να σε βοηθήσει να ξεπεράσεις τα προβλήματα σου αρκεί να γραφτείς σ' αυτήν... Η ΠΑΣΠ σε καλωσορίζει κι απ' την πρώτη στιγμή σου ανοίγει την καρδιά της με τα προβλήματά της και σου κάνει τη δικιά σου περιδολι. Μπορεί να σου δανείσει και την μασκώτη της για καμιά βραδιά να ξελασκάρεις... Η ΔΑΠ σου υπόσχεται αυτοκίνητο, βίλλες, ψηλές θέσεις και σου χαρίζει μια κασέτα με τα τραγούδια της γαλάζιας γενιάς, αρκεί να μισείς τα κομμούνια... Ο ΔΑ μιλάει όμορφα, φιλοσοφούμενα και διοργανώνει «happyenings» για να τη βρεις... και γάχνεις απεγνωσμένα με ποιο μέρος να πας. Κι έτσι έρχεται η μέρα των εξετάσεων και με την ψυχή στο στομάχο περνάς στο πανεπιστήμιο. (Για όσους δεν περάσουν η ιστορία σταματάει εδώ). Είσαι φοιτητής πλέον! Χαρές, γέλια, γλέντια και δώσου ο καημένος ο γέρος να στέλνει λεφτά απ' την Ελλάδα στον κανακάρη του, που είναι φοιτητής.

Κι ύστερα;
Υστερα αρχίζει η μιζέρια το μονότονο διάβασμα, οι απαντώντες εξετάσεις, το απανωτό κόπιο, μα δεν το βάσεις κάτω, έχεις τον σκοπό σου: Την μεταγραφή στην Ελλάδα! Και κλαις τη μοίρα σου στα μπουζούκια και μπεκρουλιάζεις ακούγοντας Καζαντζίδη, και σκέφτεσαι τα ματάκια που άφησες πίσω σου και για να αλλάξεις περιβάλλον, πας να εκτονωθείς στις συνελεύσεις για τα προβλήματα που μέρα με τη μέρα γίνονται περισσότερα και το μόνο που κατορθώνεις είναι να μιζερώνεις, βλέποντας τους άλλους να θρίζονται χυδαία, για τις ηλίθιες ιδεολογίες τους, για τις απόψεις τους που θρωμάνε σαπίλα, συμφέρον, ψηφοθηρία και μικροπολιτική, οπότε αποφασίζεις να υψώσεις απότομα τη φωνή σου απέναντί τους, να φωνάζεις ότι είσαι άνθρωπος! Το αποτέλεσμα; Σε πιάνουν με τα πενηντόλιρα, οι «δημοκράτες», οι «υπερασπιστές» του ελεύθερου δικαιώματός σου να μιλήσεις... Στιγμένες συνελεύσεις, στιγμένες αποφάσεις, στιγμένες ψηφοφορίες, στιγμένη μας

την έχει και η κυβέρνηση. Ιδού η απάντησή της: «Αγαπητοί μας συμπατριώτες, δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα για σας...» Απομάκρυνση, μοναξιά από παντού.

Όπου φτάνει μετά ένα, δύο, τρία χρόνια η μέρα της μεταγραφής. Εξετάσεις κόντρα εξετάσεις, χαρτιά και σκέψεις, αν ο θείος ο Παναγιώτης βοηθήσει, ίσως περάσουμε στην Ελλάδα, αλλά ο θείος ο Παναγιώτης δεν βοηθάει ούτε την πρώτη, ούτε την δεύτερη, ούτε την τρίτη φορά... Μας τάζει λαγούς με πετραχήλια! Πίσω! Πίσω λοιπόν! Τόσοι και τόσοι σπουδασαν στην Ιταλία.

Παίρνεις νέες αποφάσεις και ελπίζεις κάποτε να τελειώσεις κι ας σου έχει κόψει τι κράτος το συνάλλαγμα, την αναβολή, το διαβατήριο και το αντίστοιχο Ιταλικό σε κυνηγάει συνέχεια, γιατί σου έχει στερήσει κι αυτό το πολύ απλό δικαίωμα της άδειας παραμονής... κατά τα άλλα, το δικαίωμα στη μόρφωση ανήκει σε όλους... Όρες-ώρες σκέφτεσαι ότι καλύτερα θα ήταν να ήσουν θλάκας και να μην είχες συνειδητοποιήσει τις καταστάσεις, για να νιώσεις λίγο ευτυχισμένος...

Φιλικά
Κ. Χ. Napoli

Ήμουν κι εγώ εκεί. Νο 2

Γύρισα τη μνήμη πίσω μετά τις γνωστές λέξεις και φράσεις που διάβασα. Πρώτα θυμήθηκα τη Λέξη Μόρια που δεν εγράφη στο προηγούμενο κείμενο. Μετά: Διοικητής 296ΤΕ Πέτρος Καμπύλης, 600-700 μέρες φυλακή, Φαγητό, Χαπάκια. Κατά τ' άλλα λεφτά υπάρχουν για το θέρετρο των αξιωματικών στην Προβοσκίδα. Τουαλέτες. Για αυτούς οι στρατιώτες είναι για να δουλεύουν σαν σκυλιά... προετοιμάζοντας τη θιρίνα. Βιρίνα που είναι σαν το άσπρο μάρμαρο ενός τάφου που από κάτω σκεπάζει τη σαπίλα. Και έρχεται στο νου μου ο Αύγουστος του '85 κουβαλούσαμε πέτρες για να πλακοστρώσουμε τις Ν. Κυδωνίες (οι στρατιωτικοί ξέρουν) να ξεφορτώνεις μέσα στον ήλιο του Αυγούστου και να σου έρχεται να λιποθυμήσεις κι από τα δόντια μου να φεύγει μια θλαστήνια προς την Παναγία που βλέπει την αδικία. Να έχεις να πάρεις άδεια, να πας στο σπίτι σου 6 μήνες και να ξεπροβάλλεις από πίσω σου ο Δντής Πέτρος Καμπύλης και για το ευχαριστώ να σου λέει: Παιδί μου 15 μέρες φυλακή γιατί είσαι ακούρευτος και γιατί θλαστήμησες τα θεία παρυσία του κου Δ/τού. Κάτι τέτοιες ώρες αναρωτιόμουν ποια ήταν η αποστολή μου, να μάθω τα όπλα για να υπερασπίσω την πατρίδα μου ή να κάνω τον μπετατζή, τον πετροκόπο ή το σκλάβο εργάτη. Να θυμώω το άλλο, να έχεις μπαλωμένα ρούχα, σχισμένα άρβυλα γιατί δεν ήρθε η χορήγηση και να σου δίνουν καινούρια στην παρέλαση ή στην επιθεώρηση όταν θα έρθει ο συνταγματάρχης και όταν τελειώνει η «παράσταση» να σου τα παίρνουν πίσω και όταν αρνηθείς να τα δώσεις να σου ρίχνουν φυλακή ότι είσαι ακούρευτος!!! Παρόλο που έχουν περάσει 6 μήνες ακόμα έχω πολλά ερωτηματικά, παρ' όλο που έγραψα στον κ. Δροσογιάννη ακόμα περιμένω απάντηση. Μια κι ανάλαβε υπουργός όπως ο μάρμα-Γιάννης και κι είναι πιο σχολιαστικός, μια κι μας ενώνουν κοινός αγώνας από το '75 μια και εξακολουθούμε να θρискόμαστε μαζί στο χαράκιμα της ΑΛΛΑΓΗΣ, αν δεν έχει φόρτο εργασίας ας μου απαντήσει μέσω του Σχολιαστή στο νεολαίο σύντροφό του.

Α. Αυγούστου '85
Διαταγή 98 ΑΔΕ 7ΕΓ
Να μάθετε να τραγουδάτε και να λέτε απ' έξω τα ποιήματα
1) Ελληνική σημαία
2) Ύμνος Ιερού Λόχου
3) Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει
4) Εθνικός Ύμνος
5) Περνάει ο Στρατός
6) Η Πίνδος μας

Γράμματα

7) Η Σημαία μας
8) Ολυμπιακός Ύμνος
όποιος δεν τραγουδάει ή δεν τα ξέρει τι-μωρείται!!!
Τα ποιήματα αυτά σαν δημοκράτης μου έφερναν και μου φέρνουν στο νου άλλες εποχές!

Μήπως οι ρίζες του «ΙΔΕΑ» ζουν και στις μέρες μας;
Β. Τι γίνεται με τις μεταθέσεις, γιατί δεν υπάρχει διαφάνεια, γιατί οργιάζει το γλυψίμο, γιατί ζουν οι παράγοντες, γιατί τα παιδιά των οικονομικά ευπορών υπηρετούν κοντά στα σπίτια τους, γιατί στην ΚΥΠ έφεδροι πηγαίνουν μόνο «ο γνωστός, του γνωστού του θείου μου του αξιωματικού».

Γ. Τι γίνεται με τους παλιούς φακέλους '63-'76 [«φακέλους τιμής»] όπως έχει πει ο συν. Μαγκάκης] των στρατιωτών που είναι στο Λόχο Στρατηγείου Μυτιλήνης.
Δ. Υλοποιήστε τις προτάσεις της Ν. ΠΑΣΟΚ για το στρατό, περιμένουμε την ισοπολιτεία.

Ένας πρώην «κυτυχιμένος Νο2» 3ου Λόχου υπό διοίκηση 296 ΤΕ.

Τάσος Μινέτας
Μουσάτα-Κεφαλλονιά

ΥΓ.: Ευχαριστώ για τη φιλοξενία και για το ότι το τεύχος 39 μου ξαναζωντάνεψε τη μνήμη ενός ακούραστου αναγνώστης σας.

Ερωτήματα στην κ. Ρεζάν

Δεν θα σχολιάσουμε την επίσκεψη της κ. Ρεζάν στο κατοχικό καθεστώς του Ντεκτάς τη στιγμή που οι Έλληνες κάτοικοι του Βορείου κατεχόμενου τμήματος της Κύπρου έχουν σφαιρασθεί και διαωχθεί και δεν μπορούν ούτε καν να επισκεφθούν τον τόπο που γεννήθηκαν. Θυμίζουμε απλώς ότι την εποχή της Χούντας στην Ελλάδα η της δικτατορίας του Φράνκο στην Ισπανία, θεωρείτο καθήκον κάθε συνειδητοποιημένου και ευαίσθητου δημοκράτη να μην επισκέπτεται αυτές τις χώρες. Πόσο μάλλον που εκτός από το φασιστικό καθεστώς της Εθρén στην Τουρκία έχουμε επί πλέον και ένα κατοχικό καθεστώς στη Βόρεια Κύπρο που έχει δολοφονήσει και εκτοπίσει τους Έλληνες κατοίκους από τον τόπο που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν.

Θα σταθούμε σε ένα μόνο σημείο της συνέντευξής της κ. Ρεζάν: «Αφήστε με να σας βεβαιώσω πως δεν υπάρχει ούτε ένας από τα εννιά εκατομμύρια Έλληνες που πιστεύει σήμερα -ή θέλει- την Ένωση». Αυτές τις διαβεβαιώσεις έδωσε η κ. Ρεζάν στον Εκπρόσωπο του κατοχικού καθεστώτος Ρ. Ντεκτάς, αυτές διάβασαν οι Έλληνες αναγνώστες του περιοδικού ΕΝΑ (τεύχος 29.5.86).

Απευθυνόμαστε και μες στην κ. Ρεζάν: Πως έτσι επιπόλεια δημιουργείτε εντυπώσεις για ένα τόσο βασικό θέμα και πως επιβάλλεται απόψεις στον ελληνικό λαό με το έτσι θέλω.

Ρωτήσατε κ. Ρεζάν και τα 9 εκατομμύρια των Ελλήνων για να είστε τόσο σίγουρη.

Το αίτημα της Αυτοδιάθεσης- Ένωσης της Κύπρου ήταν και είναι η ζώσα πραγματικότητα του Ελληνισμού.

Και σήμερα παρά τον αποπροσανατολισμό και την αλλοτρίωση δεκάδες σωματεία, φοιτητικές συσπειρώσεις, συνδικαλιστικές οργανώσεις και άλλες οργανωμένες καταστάσεις έχουν ως βασικό άρθρο στο καταστατικό τους το αίτημα της Αυτοδιάθεσης- Ένωσης. Τελευταία η συζήτηση της Βουλής των Ελλήνων για το φάκελο της Κύπρου, ο εκπρόσωπος της ΕΔΑ κ. Μανώλης Γλέζος τοποθέτησε το Κυπριακό ως θέμα αυτοδιάθεσης ενός λαού.

Τουλάχιστον το «ούτε ένας» μπορούμε να το ανατρέξουμε κι εμείς οι ίδιοι. Στη Λευκωσία εκδίδουμε το περιοδικό Αυτοδιάθεση (υποτίτλος: για την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα) που κυκλοφορεί σ' όλη την Ελλάδα και Κύπρο.

Αυτούμαστε κ. Ρεζάν για την πτώχευση που επιφέρατε στην Ελληνική δημοσιογραφία.

Διά την Επιτροπή της Αυτοδιάθεσης
Β. Φτωγόπουλος

Στρατιωτικός Μεσαίωνα

Στις 6 Ιούνη διαδραματίστηκαν γεγονότα στο ΚΕΤΘ που θυμίζουν μεσαιώνα, ιερές εξετάσεις, μπλακ χιούμορ, συγχωροχάρτια, ρατσισμό, φασισμό και σαδισμό.

Θέλουμε να καταγγείλουμε σε κάθε Δήμο κρατική συνείδηση στην Ελλάδα και σ' όλο το κόσμο τη βάρβαρη φασιστική, ενέργεια του «δημοκρατικού» ταξιαρχου Βερνίκου Διοικητή του ΚΕΤΘ, περιγράφοντας το τι έγινε στην αναφορά τη μέρα αυτή.

1ο. Κυκλοφόρησε μέσα στο στρατόπεδο την προηγούμενη μέρα ότι κάποιος φαντάρος λιποτάχτηκε. Αυτό το άκουσε ένας μισαμεινός και μην καταλαβαίνοντας τη «μητρική» του γλώσσα (!!!) τα ελληνικά φαντάστηκε πως λιποταχτώ σημαίνει αυτοκτονώ. Αυτό το μετέφερε στους διάφορους «φίλους» του (σειρές του) που ανάμεσα τους βρισκόταν και το απαραίτητο καρφί. Αυτό είπε και στον ταξιαρχο στην αναφορά (τον έβγαλε ο Διοικητής της μονάδας του). Εκείνες τις μέρες το νερό στο κέντρο ήταν βρώμικο και φυσικά αυτό συζητιόταν. Έτσι ο αποστρατευμένος από τη χούντα «δημοκρατικός» ταξιαρχος θέλοντας να δείξει (όπως είπε) πως μπορεί να πατάει κάθε έναν που υπονομεύει την ημερία του στρατοπέδου, ρίχνει μια 20άρα στον άτυχο φαντάρο για να πάει να θρεί (όπως είπε) το πτώμα. Εκτόνωσε έτσι τα φασιστικά ρατσιστικά του ένστικτα αποκαλύπτοντας σ' όλο το μεγαλείο την κρατική πειθαρχηση με πράσινο σοσιαλιστικό καπέλο.

2ο. Δύο μέρες πριν έγινε στο στρατόπεδο αγιασμός. Ένας φαντάρος θήκε και είπε πως δεν θέλει να παρακολουθήσει την τελετή και φυσικά έφαγε εκεί τα ανύλογα γκάζια.

Έτσι δυο μέρες μετά την αναφορά, ούτε λίγο ούτε πολύ ο πράσινος ταξιαρχος (ιερός εξεταστής) ζήτησε από όλους όσους δεν θέλουν να παρακολουθήσουν θρησκευτικές τελετές, να κάνουν υπεύθυνες δηλώσεις πως δεν είναι χριστιανοί για να τους ξέρουμε όπως είπε. Εδώ τα σχόλια περιττούν. Μόνο μια πρόταση έχουμε να κάνουμε για να βοηθήσουμε και μες την αλλαγή στο στρατό. Να δώσουμε σ' όλους όσους παρακολουθούν τέτοιες τελετές στο στρατό, ένα συγχωροχάρτι.

**ΚΑΤΩ Ο ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΦΑΣΙΣΜΟΣ
ΚΑΤΩ ΟΙ «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ» ΙΕΡΟΙ
ΕΞΕΤΑΣΤΕΣ
ΝΑ ΚΑΤΑΡΗΘΟΥΝ ΟΙ ΠΟΙΝΕΣ**

Επιτροπή φαντάρων του ΚΕΤΘ

Για τα γεγονότα της Θεσσαλονίκης

Ας θεωρηθεί το κείμενο αυτό μια μαρτυρία. Δεν είναι δικαιολόγηση κανενός και για κανένα λόγο. Η παρουσία μου και η μέχρι ενός σημείου συμμετοχή μου στα γεγονότα της Φ.Μ.Σ. μου επιτρέπει τη διατύπωση κάποιων γνώμης.

Όταν την Πέμπτη 6 Ιούνη έγινε συνέλευση από 150 περίπου ανθρώπους στην πλατεία Χημείου, ο καθένας απ' αυτούς ήξερε δυο πράγματα: 1ο) Η αστυνομία - για αστειούς λόγους - είχε απαγορεύσει συγκέντρωση και πορεία κάποιων που ήθελαν να διαδηλώσουν τη γνώμη τους. 2ο) Η τυχόν παραβίαση της απαγόρευσης θα είχε απρόδεκτες συνέπειες. Θα μπορούσαν οι άνθρωποι αυτοί να πουν «δε γίνεται τίποτα γιατί δεν έχουν διαμορφωθεί οι κατάλληλοι όροι για να απαιτήσουμε αυτό που θέλουμε», πράγμα που είπαν και που λένε πολλοί άλλοι. Έχοντας όμως την επίγνωση του ότι είναι οι μόνοι εκείνη τη στιγμή που πρόβαλλαν στοιχειώδη αντίσταση στην κρατική καταπίεση, αποφάσισαν να κάνουν το θήμα που κανένας δεν ήξερε πού θα οδηγούσε. Ήταν 9 παρά κάτι και οι περισσότεροι Έλληνες πολίτες βιαστικά συνεισφέρονταν στις ΤV για να δουν τον αγώνα του Μουντιάλ. Θα μπορούσαν να κάνουν και αυτοί το ίδιο ή να πάνε σε μια ταβέρνα.

Στον «αγώνα» όμως τον ποδοσφαίρου αντέταξαν τον αγώνα της ζωής. Προτίμησαν να ακούσουν την φωνή της συνείδησής τους και της ιδεολογίας τους ξεροντας ότι η συντριβή είναι πολύ πιθανή. Απέναντι ήταν εκατοντάδες ΜΑΤ με κράνη, ασπίδες, ρόπαλα και... περιστροφά. Το πολεμικό σύνθημα είχε ήδη δοθεί από το κράτος. Η απόπειρα πορείας θα γινόταν αναγκαστικά με ξύλα και μολότωφ... Όσοι διαφώνησαν, διακριτικά υποχώρησαν. Και όσοι δεν τόλγαν η καρδιά τους, έμειναν απ' έξω κάπου εκεί κοντά. Έμειναν να διαδηλώσουν γύρω στα 50 άτομα: οι αποφασισμένοι εχθροί της μιζερίας μας. Η «υποδοχή» των διαδηλωτών από τα ΜΑΤ γύρω στις 9.30 ήταν ιδιαίτερα θερμή. Η απάντηση άμεση. Αλλά η μάχη άνοιξε. Μόνη ελπίδα το περιβόητο «άσυλο». Η κατάληψη της Φ.Μ.Σ. ήταν γεγονός. Απ' τις 9.30 ως τις 11, όσοι ήταν κοντά στο Πανεπιστήμιο, είδαν την πιο επαίσχυντη και απροσχημάτιστη παραβίαση πανεπιστημιακού ασύλου στα χρονικά της Θεσσαλονίκης. Επί μιάμιση ώρα τα ΜΑΤ κυνηγούσαν σε όλους σχεδόν τους πανεπιστημιακούς χώρους τους πρώην διαδηλωτές με το μεγαλύτερο ζήλο και πάθος. Επίσης άνδρες των ΜΕΑ με πολιτικά, οπλισμένοι με ξύλα, επέδωσαν μαύρη τρομοκρατία στο πανεπιστήμιο καταδιώκοντας με λύσσα όποιον έβρισκαν μπροστά τους. Την ίδια ώρα έξω από τον πανεπιστημιακό χώρο είδαμε μπροστά στα μάτια μας τα χειρότερα: τα ΜΑΤ και ΜΕΑ κάνανε συνεχώς εφόδους σ' αυτούς που βρισκόταν απ' έξω αιωθώντας τους μακριά για να μη δλέπουν (αν είναι δυνατόν!) την παραβίαση. Όταν ο κόσμος δυσαρεστημένος φώναζε «άσυλο, άσυλο» και «ΜΑΤ και ΜΕΑ για μια Ελλάδα νέα» η αδρότητά τους ανέδρασε στο κατάρριψο. Όταν ο κόσμος φώναζε «μπάτσους» είχαμε κακοποιήσεις, ξυλοδαρμούς, και απαντήσεις του στυλ «της μάνας σου...» ή «θα σε... οι μπάτσους». Οι εκκαθαριστικές έφοδοι φτάνανε ως το Συντριβάνο και τη Ροτόντα. Την ώρα που ΜΕΑτζήδες κυνηγούσαν κάποιους που είχανε μαλλιά, σπάσανε (οι ΜΕΑτζήδες!) τζάμια αυτοκινήτων. Το αποτέλεσμα, να βγουν μερικά στα μπαλκόνια και να φωνάζουν «πιάστε τους αλήτες τους αναρχικούς». Για να δημιουργήσουν σύγχυση φωνάζανε οι ΜΕΑτζήδες (με πολιτικά) σε άγνωστη κατεύθυνση: «χαφιέδες!» Κλασικές περιπτώσεις προδοκατίας. Κάποιος με «φρικέ» ντύσιμο έφυγε από το πλήθος πτήκε σε αυτοκίνητο με ένα ΜΕΑτζή και εξαφανίστηκε. Κλασική περίπτωση χαφιέ! Και κάτι ακόμα: την ώρα που ο κόσμος ήταν άνω κάτω κάποιος στη Μελενίκου αγνοώντας το κυνηγητό που γινόταν γύρω τους εξακολούθησαν μακριά να δλέπουν τον αγώνα σαν να μη συμβαίνει τίποτα!

Το ίδιο βράδυ με πρωτοβουλία του πρώτα η οι αστυνομικές δυνάμεις εγκατέλειψαν τον πανεπιστημιακό χώρο και άρρηξαν οι διαπραγματεύσεις πανεπιστημιακών και αναρχικών. Είχε μπει όμως το αίτημα για δημόσια συγγνώμη της αστυνομίας για όσα έγιναν. Μια συγγνώμη που ήταν αδύνατο να δοθεί. Διακυβεύετο το «κρέος» του κράτους. Η συγγνώμη βέβαια θα ήταν δίκαιη. Πάντως οι μετριοπαθείς απόψεις μέσα στην κατάληψη και απ' έξω για αποχώρηση δεν ακούστηκαν και η κατάληψη κράτησε Παρασκευή, Σάββατο ως Κυριακή απόγευμα. Όλο αυτό το διάστημα η «πολεμική αντιπαράθεση» συνεχίστηκε. Από το πρώτο κιόλας βράδυ της κατάληψης ΜΕΑτζήδες με πολιτικά πλησίαζαν την κατάληψη «κόβοντας φάτσες» και κατασκοπεύοντας. Φυσικά μέσα στον πανεπιστημιακό χώρο. Όταν κάποιος τους αναγνώρισε (αφού πριν από λίγο κρατούσαν καδρόνια), απομακρύνθηκαν. Ήρθαν όμως άλλοι (όλες τις μέρες), όπως και ασφαλίτες (τους γνώριζαν αρκετοί και έδιωξαν μερικούς) χωρίς να υπολογίσουμε τους χαφιέδες (άραγε ήταν και μέσα στην κατάληψη). Λίγο παραπέρα στην Αγ. Δημητρίου, ΜΑΤτζήδες έβλεπαν τηλεό-

ραση στηριζόμενοι σε ξύλα και περιμένοντας να περάσει κανένας «αλήτης». Επίσης από το πρώτο βράδυ ΜΕΑτζήδες και ασφαλίτες κρυμμένοι σε κοντινό παρκάκι πετούσαν πέτρες και δημιουργούσαν σύγχυση. Το δεύτερο βράδυ ο πετροπόλεμος ήταν πιο έντονος, κάποιοι μάλιστα απ' τους αναρχικούς κτύπησε στο μάτι. Κλούβες υπήρχαν σ' όλο το χώρο γύρω από το Πανεπιστήμιο γεμάτες πανέτοιμα και προκλητικά «όργανα». Το τρίτο και μοιραίο πρωί κάποιος πήραν την πρωτοβουλία για επίθεση σε ένα ασφαλίτικο αυτοκίνητο που συμμετείχε στον κλοιό και την παρακολούθηση. Τα αποτελέσματα γνωστά. Η ενέργεια ήταν έξω από τους στόχους της κατάληψης θα πουν οι αναρχικοί. Το ίδιο απόγευμα θα εγκαταλείψουν τη Φ.Μ.Σ. Το κράτος είχε οργιστεί. Η εκδίκηση του -απειλεί ατομικά δικαιώματα, αξιοπρέπεια και ελευθερία κάθε αναρχικού που συμμετείχε ενεργά στην κατάληψη. Από και πέρα αρχίζει μια εκστρατεία συκοφαντήσεως του αναρχικού κινήματος με πρωταγωνιστές την κυβέρνηση και τα κόμματα (σε τέτοια θέματα άλλωστε η ομοφωνία είναι εκπληκτική). Η ταύτιση καθορισμένη και αναρχικού φαίνεται και στις δηλώσεις Δροσogiάννη όσο και στις ανακοινώσεις των κομματικών νεολαίων. Έγιναν και εκδηλώσεις «προοδευτικών» κομμάτων (οι πιο ύπουλοι αμύντορες της υπάρχουσας κατάστασης) όπου καταδικάζουν τους «προδοκότερους» αναρχικούς. Η τηλεόραση, το ραδιόφωνο και ιδίως ο τύπος (σχεδόν χωρίς εξαίρεση) ενορχήστρωσαν την προπαγάνδα και τη καθοδήγηση της κοινής γνώμης με την διαστρέβλωση των γεγονότων. Πρακτικές που εφαρμόζονται στα αστυνομικά ρεπορτάζ, βρήκαν άνετη εφαρμογή σε ανθρώπους που αντιστέκονται. Η αστική δικαιοσύνη -βοηθούμενη απ' τη νομοθεσία- θα αναλάβει να ολοκληρώσει το έργο της ασφάλειας. Στόχος, η εξόντωση των καθηγορευμένων και ο παραδειγματισμός όποιων σηκώνουν κεφάλι. Επιχειρήθηκε ασφαλώς η απομόνωση του επεισοδίου της επίθεσης κατά τον αυτοκίνητο. Εμφανίστηκε σαν επίθεση εναντίον δυο αθών οργάνων της τάξης που εκτελούσαν το έργο τους. Μια επίθεση με κίνητρα μίσους και απανθρωπιάς. Μελετημένη και εκτελεσμένη από άρρωστα μυαλά και εγκληματικά χέρια.

Πράγματι η πράξη από μόνη της φαίνεται παράλογη και εγκληματική. Πόσο θα πάρουν υπόψη τους τα όσα προηγήθηκαν, τη σύνδεση και την αλληλουχία των γεγονότων; Οι καμένοι αστυνομικοί δεν είναι κάποιοι οποιοδήποτε που δέχτηκαν απρόκλητη επίθεση. Ήταν άνθρωποι που συμμετείχαν (συνειδητά ή όχι) σε κρατική καταστολή και παρακολουθούσαν εξεγερμένους πολίτες. Αυτό που έγινε ήταν αποτέλεσμα αντιπαράθεσης κράτους και μιας μεριάς που το αμφισβητεί (και έχει λόγους γι' αυτό). Θα μπορούσαμε κάλλιστα στη Θεσσαλονίκη να είχαμε άλλο ένα νεκρό Καλιέζα. Αυτή τη φορά το κράτος στάθηκε τυχερό. Με βάση τον τραυματισμό των αστυνομικών μπόρεσε να ανασυντάξει τις δυνάμεις του και να κτυπήσει το αναρχικό και τελικά το λαϊκό κίνημα. Το κράτος είναι ο αποκλειστικός υπεύθυνος γι' αυτό που έγινε. Αυτό ήταν ο εργοδότης των αστυνομικών που σαν έργο είχαν την καταστολή συμπολιτών και συνανθρώπων τους. Αυτό ήταν που όξυνε τον πόλεμο και τους έστειλε υπηρέσει σε ζώνη μάχης. Αυτό ήταν που δεν τους υπολόγισε, αντίθετα τους χρησιμοποίησε. Αυτό είναι που προωθεί τον πολλαπλό διχασμό αυτών που θα έπρεπε να έχουν κοινά συμφέροντα (φοιτητές-υποψήφιοι, εργαζόμενοι-άνεργοι, ένστολοι πολίτες-απλοί πολίτες, πολίτες που δερνουν-πολίτες που δερνονται). Τα θύματα σε κάθε περίπτωση είναι απ' τη μεριά τη δική μας. Ποτέ απ' τη μεριά των συμφερόντων που το κράτος με τους ιδεολογικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς μηχανισμούς του, έχει αναλάβει να υπηρετεί.

Εδώ μπαίνουν κάποια ερωτήματα για τη συγκεκριμένη περίπτωση: Γιατί να

απαγορευτεί συνεχώς και χωρίς λόγο η πορεία; Ποιος έδωσε εντολή για επίθεση των ΜΑΤ μέσα στο πανεπιστήμιο; Ποιος συντόνισε την πολυώρη παραβίαση του ασύλου; Ποιοι μεθόδευαν τις προκλητικές τις επόμενες μέρες και ποιο σκοπό είχαν; Τι δουλειά είχαν οι δυο αστυνομικοί στα 80 μέτρα από την κατάληψη;

Και κάτι ακόμα. Η συμπεριφορά των ΜΑΤ και ΜΕΑ κτλ στα γεγονότα, δικαιολογούσε απόλυτα το λαϊκό χαρακτηρισμό «μπάτσους, γουρούνια, δολοφόνοι». Αν υπάρχουν κάποιοι αστυνομικοί που σκέφτονται ορισμένα πράγματα ας μην το παίρνουν προσωπικά. Είναι ένας δικαίος χαρακτηρισμός που αφορά αυτό που οι περισσότεροι συνάδελφοί τους είναι και αυτό που το κράτος θέλει να είναι. Αυτοί που κάνανε την παραβίαση του ασύλου και που αναλάβαμε αργότερα την στενή πολιτοκρία της κατάληψης εφαρμόσανε κοινωνικό ρατσισμό άνευ προηγουμένου. Λίγο μοιάζανε με ανθρώπους. Πολλοί παίρνανε πρωτοβουλία για εκκαθαριστικές επιχειρήσεις απειλώντας όσους «συνάδελφους» τους δεν έδειχναν το ανάλογο θάρρος. Μάλιστα αγνόησαν πολλούς φορές διαταγές αξιωματικών για υποχώρηση. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι ευθύνες βαρύνουν αποκλειστικά τους ανθρώπους αυτούς. Κάθε άλλο μάλιστα. Οι ευθύνες βαρύνουν αυτούς που τους θέλουν έτσι και τους διαπαιδαγωγούν κατάλληλα ριχνοντάς τους σε επικίνδυνες μάχες με ανθρώπους που θάπρεπε να αγκαλιάσουν. Προφανώς έχουμε να κάνουμε με ολόκληρο σύστημα συκοφαντήσεως μερίδας της νεολαίας. Το ότι δεν μπορούσαν λόγω υπηρεσίας να δούνε το ποδοσφαίρο ίσως ήταν η κατάλληλη αφορμή για να εκδηλωθεί η αγριότητά τους!

Τελειώνω με την ελπίδα ότι αυτό που έγινε στη Φ.Μ.Σ. θα δώσει πείρα και ωριμότητα στα κινήματα νεολαίας. Ο αυθορμητισμός και η αγνή επαναστατικότητα είναι όροι απαραίτητοι όχι όμως και αρκετοί. Η εκδίκηση είναι μάλλον άχρηστη αν θέλουμε να πετύχουμε. Τα παιδιά που βγάλανε την αψίδα εκείνη και ζητούσαν την εξόντωση του εκτελεστή του Καλιέζα ας επανεξετάσουν την άποψη αυτή. Στόχος δεν είναι η τιμωρία ανθρώπων αλλά η ανατροπή της δυναστείας του κράτους. Η αναγκαιότητα κινήματος είναι πιο δεδομένη. Όσο μεγαλύτερη είναι η συμμετοχή ανθρώπων και απόψεων στα επαναστατικά κινήματα τόσο περισσότερη περιορίζεται η δράση τυχόν προδοκατικών ή αδιέξοδων πρακτικών από λίγους. Οι ευθύνες ανήκουν στον καθένα μας. Αυτοί ωστόσο που έριξαν τη λάσπη αυτό τον καιρό και ζητάνε να σταυρώσουν τους «εγκληματίες» επιμένουν συν τους άλλους και στην ηλικία (17-22) των συλλληφθέντων. Γι' αυτούς είναι αποδείξη του ότι εκτελούν καρίστια. Η αλήθεια είναι ότι θα 'πρεπε να ντρεπόμαστε που το φίδι το βγάδω απ' την τρύπα οι «μικροί» και οι λιγότερο «συνειδητοποιημένοι» από μας. Φαίνεται πως η αρτηριοσκληρυνσή μας προχώρησε σε μεγάλο βαθμό. Οι «ώριμοι» πάλι «συνδικαλιστές» (κομματόσκυλα) ας ντρέπονται που τους παλιότερους αγώνες τους συνεχίζουν άνθρωποι εκτός Πανεπιστημίου (όπως τουλάχιστο λένε οι ίδιοι). Αν είναι έτσι τα «παιδιά» αυτά είναι ουσιαστικά δικαιούχοι του ασύλου που οι κομματικοί (κρατικοί) συνδικαλιστές επιβουλεύονται. Θα χρειαστεί μια στράτευση αυτό τον καιρό για να μπλοκάρουμε τα σχέδια της εξόντωσης νέων αγωνιστών. Σε καμία περίπτωση ένας στρατιώτης δεν είναι δολοφόνος, πόσο μάλλον όταν πολεμά το άδικο με όπλο τις ιδέες του. Οι μόνοι εγκληματίες και τρομοκράτες είναι το κράτος και όσοι κρύβονται πίσω του.

Θεωρώντας το «ΣΧΟΛΙΑΣΤΗ» όχι απλώς ένα περιοδικό που με φιλοξενεί αλλά ένα φορέα απόψεων και συζητήσεως, έχω την προσδοκία της δημοσίευσής της μακροπρόθεσμης αυτής επιστολής που «πιστεύω» να μην είναι αφορήτα άχρηστη.

15 Ιούνη
Γιάννης Ξ.

Ναρκωτικά και όπλα



Γ. ΚΑΤΣΑΡΟΥΛΗΣ

ΑΛΚΟΟΛ

«Καρότο και μαστίγιο» χρησιμοποιούσαν ήδη οι Ρωμαίοι ιμπεριαλιστές εδώ και 2.000 χρόνια για να επιβάλλουν στην ανθρωπότητα της εποχής τους την αντιδραστική ουτοπία για παγκόσμια κυριαρχία, δηλαδή τον ολοκληρωτικό έλεγχο ανθρώπων και φύσης. Κι αυτό ως το οδυνηρό τέλος του «ρωμαϊκού ιμπεριουμ». Αλκοόλ χρησιμοποιούσαν οι Ευρωπαίοι αποικιοκράτες για να μεθύσουν τους Ινδιάνους, Ατζέκους, Ίντιος της Αμερικής—που ανυποψίαστοι τους προσέφεραν την «πίπα της ειρήνης»—για να τους εξοντώσουν σχεδόν ολοκληρωτικά κι αυτούς και τις γυναίκες και τα παιδιά τους με τα πυροβόλα τους.

Αλκοόλ πότιζαν και ποτίζουν ακόμα οι πολέμαρχοι τους (απλούς) στρατιώτες για να τους δώσουν κουράγιο να γίνουν παρανάλωμα ευκολότερα προς χάριν-των ισχυρών.

Στη Δυτική Γερμανία σημειώνονται κάθε χρόνο περίπου 40.000 θάνατοι με άθλιο τρόπο από αλκοολική δηλητηρίαση. Για την είδηση αυτή όμως δεν διατίθεται κανένας κεντρικός τίτλος στα μέσα ενημέρωσης: Υπάρχουν τίτλοι μονάχα για τους 200-

400 νεκρούς από «ναρκωτικά», στα οποία οι διεθνείς αστυνομίες πλái στα πραγματικά ναρκωτικά, όπως την ηρωίνη, συγκαταλέγουν και τη μαριχουάνα και το χασίς—πιθανώς λόγω των Ινδιάνων καπνιστών της «πίπας της ειρήνης», ή ίσως πάλι επειδή οι Ινδιάνοι δεν μπορούσαν να διανοηθούν πως ένας άνθρωπος μπορεί να θέσει υπό την κατοχή του τη γη, τα ζώα, τα νερά, τον αέρα, τη φύση, σαν «ιδιοκτησία». Ή μήπως, επειδή η λέξη χασίς προέρχεται απ' το γαλλικό «assassin», όπως οι ίδιοι οι γάλλοι αποικιοκράτες και εξολοθρευτές των μαζών αποκαλούσαν τους Κούρδους που τους αντιστέκονταν (και που κάπνιζαν παραδοσιακά χασίς);

Κι ακόμα στη Δυτική Γερμανία πηχυαίοι είναι οι τίτλοι για τα «στηρίγματα του κράτους», τους ζυθοποιούς, οινοποιούς, βιομηχάνους αλκοολούχων και τους τραπεζίτες που σήμερα κατέχουν μεγάλο τμήμα αυτού του κλάδου. Ο ανερχόμενος Στράους, για παράδειγμα, γόνος χασάπη, έγινε δεκτός στη δυτικογερμανική υψηλή κοινωνία μόλις παντρεύτηκε την κόρη ενός πλούσιου βαυαρού ζυθοβιομήχανου, την Μαριάνε Τσθίκναγκελ. Κι όταν—όπως πέρυσι στην Αυστρία, Ιταλία και Γερμανία—επιάσανε τους οινοβιομήχανους (ανάμεσά τους μάλιστα και έναν υπουργό της CDU στο Δυτ. Βερολίνο ονόματι Πίροτ)

να νοθεύουν το κρασί με δηλητήριο, αντιψυκτικό υγρό για μηχανές αυτοκινήτων, για να το κάνουν «γλυκύτερο», τα αδικήματα θεωρήθηκαν ελάσσονα! Ο χαρακτηρισμός βέβαια δεν στερείται λογικής, αφού και χωρίς την πρόσμιξη αντιψυκτικού στο κρασί πεθαίνουν μόνο στη Δυτ. Γερμανία 40.000 άτομα το χρόνο από αλκοολική δηλητηρίαση.

Το αλκοόλ προκαλεί χαύνωση και επιθετικότητα. Για να παράγουν οι άνθρωποι στον κόσμο της υψηλής τεχνολογίας και του καταμερισμού της εργασίας, με ακρίβεια και ολοένα μεγαλύτερη ένταση χωρίς ποτέ να ρωτήσουν για ποιον δουλεύουν επιτέλους, και σε τι ωφελεί η εργασία τους (σύμφωνα με την αρχή: μερικός ορθολογισμός, γενικευμένη ανορθολογικότητα), δεν ενδεικνύεται το ναρκωτικό αλκοόλ. Ένας αμερικανός ή βρετανός πιλότος στον Β' Παγκ. Πόλεμο όφειλε να πετύχει ακριβώς το στόχο, τις εργατικές συνοικίες στη Γερμανία, ή ακόμα ολόκληρες πόλεις όπως το Αμβούργο και τη Δρέσδη, τη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι, αργότερα, στον πόλεμο του Βιετνάμ να καταστρέψει τους υδατοφράκτες ώστε να πλημμυρίσει το Βόρειο Βιετνάμ, τέλος στα 1982 να ρίξει στη Βηρυτό και στο Νότιο Λίβανο τις βόμβες - «παιχνίδια» με τέτοιο τρόπο ώστε να πετύχουν τις γυναίκες και τα παιδιά μέσα στα

αντιαεροπορικά καταφύγια... Επίσης το αλκοόλ στην αλυσίδα συναρμολόγησης της Φορντ και της Κράισλερ στο Νητρώιτ - είναι θλαβερό για την παραγωγή!

Έτσι φτάσαμε στην ποτοαπαγόρευση στην Αμερική της δεκαετίας του 20 και μαζί μ' αυτήν στην ανάπτυξη της μαφίας που αναδείχθηκε για πρώτη φορά σε διεθνώς σημαντικό παρακρατικό συγκρότημα. Ο Ρίτσαρντ Νίξον υπήρξε δικηγόρος της Μαφίας προτού γίνει Πρόεδρος των ΗΠΑ.

ΧΑΠΙΑ

Η «IG Farben», μετά το παρελθόν της στον Πρώτο (πόλεμος αερίων) και τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (βιομηχανικά οργανωμένη μαζική εξόντωση σε θαλάμους και φορτηγά αερίων) μετονομασμένη και τριχοτομημένη σε «Bayer», «BASF» και «Hoechst», αλλά και άλλες δυτικές χημικές εταιρίες πειραματίζονται από τον προηγούμενο αιώνα στους εγκλείστους σε ψυχιατρικά ιδρύματα, φυλακές, ακόμα και σε νοσοκομεία με όλο και καινούρια χημικά παρασκευάσματα για να πραγματοποιήσουν την αντιδραστική ουτοπία της ολοκληρωτικής κυριαρχίας πάνω στον άνθρωπο, την ανθρωπότητα, τον κόσμο, το σύμπαν, με εξοντωτικές συνέπειες για τα θύματα των πειραμάτων αυτών, όχι μόνο στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και σε άλλα ιδρύματα εγκλεισμού ως το 1945, αλλά στη συνέχεια μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. «Φάρμακα με μακροχρόνια επίδραση» (μήνες ή και χρόνια) φέρονται ως απαραίτητα για τη διατήρηση της «τάξης και της ασφάλειας» στις φυλακές, έγραφε το 1973 ένας γιατρός των φυλακών για ισοθίτες του Στράουμπινγκ σε ιατρικό επιστημονικό περιοδικό. Κι ακόμα: Επειδή οι περισσότεροι φυλακισμένοι δεν είναι «συνεργάσιμοι» τους έδινε τα φάρμακα αυτά χωρίς να το γνωρίζουν. Στα «ψυχιατρικά τμήματα» των φυλακών ασκείται θία, λ.χ. επιτίθενται στο θύμα και κάνουν την ένεση πάνω από τα ρούχα.

Μόλις πέρσει ένας θαρραλέος (έλληνας) ψυχίατρος αποκάλυψε πως στο Μάινκοφεν και το Άνσπαχ της Βαυαρίας συνεχίζονται τα πειράματα πάνω σε ανθρώπους.

Εξάλλου, η χημική βιομηχανία είναι στη Δυτική Γερμανία μια δύναμη πολύ μεγαλύτερη από το συγκρότημα του Φλίκ, π.χ. Το σύστημα υγείας και οι σχετικοί νόμοι βρίσκονται σε μεγάλο βαθμό στα χέρια της. Η προπαγάνδα του ψεύδους περί υποτιθέμενων «φυσικών» υπνωτικών και παυσιπόνων, ηρεμιστικών «χωρίς παρενέργειες», που δεν γεμίζουν μόνο τα δικά της ιατρικά περιοδικά και έντυπα, αλλά και διαφημίζονται κατά κόρον με δαπάνες δισεκατομμυρίων από τα μαζικά μέσα ενημέρωσης έχει λάβει διαστάσεις πλύσης εγκεφάλου, που παραπλανά τόσο τους γιατρούς όσο και τους ασθενείς. Εκατομμύρια είναι αυτοί που έχουν αποκτήσει εξάρτηση από το Βάλιουμ και τα άλλα χάπια με τις αντίστοιχες παρενέργειες για το σκώτι, τα νεφρά και τα άλλα όργανα. Δεν υπάρχουν στοιχεία για τα θύματα, είναι όμως σίγουρα περισσότερα από τα θύματα του ναρκωτικού αλκοόλ - για να μην αναφέρουμε την ηρωίνη.

ΗΡΩΙΝΗ

Στις αρχές του αιώνα διαφήμιζε η I. G. Farben την ηρωίνη (που παρασκευάστηκε από τους χημικούς της μετά τον λεγόμενο «πόλεμο του οπίου» με την Κίνα) με ρεκλάμες τύπου «jugendstil» (την επικρατούσα καλλιτεχνική τάση της εποχής) σαν ηρεμιστικό και αναλγητικό. Η ηρωίνη απορρόφηκε αργότερα, όταν αποδείχθηκε ότι προκαλεί ψυχική εξάρτηση.

Στη διάρκεια του πολέμου του Βιετνάμ το '60, τα αεροπλάνα της Air America, μιας εταιρίας της CIA, μετέφεραν τόννους ολόκληρους ηρωίνης από το λεγόμενο «χρυσό τρίγωνο» της Ινδοκίνας στην Αμερική. Οι ντόπιοι καλλιεργητές πήραν σε αντάλλαγμα οπλισμό και εκπαιδεύτηκαν με σκοπό να δημιουργηθεί εκεί μια βάση των ΗΠΑ κατά των λαών της Ινδοκίνας. Κατά τα άλλα, το παγκόσμιο εμπόριο της ηρωίνης περνούσε κυρίως απ' τα χέρια της μαφίας. Με τη βοήθειά της, και ιδιαίτερα του αφεντικού της Λάκι Λουτσιάνο οργάνωσε ο αμερικανικός στρατός την απόβαση στη Σικελία, και μετά στην υπόλοιπη Ιταλία κατά τον 2ο Παγκ. Πόλεμο. Σαν αποτέλεσμα αύξησε η μαφία την επιρροή της σ' ολόκληρη την Ιταλία, κυρίως μέσω του χριστιανοδημοκρατικού κόμματος. Η κοινή βάση για το φιλοναζιστικό Βατικανό, τη μαφία και την κυβέρνηση στις ΗΠΑ ήταν ο (τυφλός) αντικομμουνισμός.

Μια άλλη βάση του εμπορίου ναρκωτικών ήταν η Περσία του Σάχη - που ανέθηκε στην εξουσία με πραξικόπημα της CIA. Στη δεκαετία του 60, ο Σάχης προβλήθηκε διεθνώς ως ο πλέον αποφασιστικός πολέμιος των ναρκωτικών στον κόσμο, κι αυτό επειδή κάθε χρόνο διέταζε την εκτέλεση για πάνω από 100 χρήστες ναρκωτικών, ίσως ακόμα και εμπόρων - ανταγωνιστών. Χρειάστηκαν αρκετά χρόνια ώσπου ένας έντιμος δημοσιογράφος και πολλοί αριστεροί Ελβετοί - παρά την αντίδραση της ελβετικής κυβέρνησης και των τραπεζών, που ανησύχησαν για τις καταθέσεις των διαφόρων δικτατόρων, της μαφίας, των διεθνών τραστών ταμεία τους - αποκάλυψαν στην παγκόσμια κοινή γνώμη πως η αδελφή του Σάχη είχε συλληφθεί στο αεροδρόμιο Κλότεν της Ζυρίχης με 20 κιλά ηρωίνης στις... διπλωματικές αποσκευές και, φυσικά, αφέθηκε ανενόχλητη να συνεχίσει το ταξίδι της...

Τέλος, γνωρίζουμε από τον πάπα των ναρκωτικών Τιμόθυ Λήρυ πως η CIA πειραματιζόταν ήδη από τη δεκαετία του 50 - όχι μόνο με LSD, αλλά και με ηρωίνη και άλλα ναρκωτικά - πάνω σε κρατούμενους «κομμουνιστές» (πραγματικούς ή υποτιθέμενους) πράκτορες κ.ά.

Το εμπόριο ναρκωτικών έναντι όπλων έγινε γνωστό απ' όλες σχεδόν τις μισοφορικές ομάδες που εκπαιδεύτηκαν από τη CIA ή συμμαχικές μυστικές υπηρεσίες, π.χ. από τον πράκτορά της και συνταγματάρχη του τουρκικού στρατού Τουρκές, αρχηγό των φασιστικών «γκρίζων λύκων». Πρόσφατα έγινε ακόμα γνωστό ότι ο στρατός των μισοφόρων των ΗΠΑ που μάχονται τους Σαντινίστας στη Νικαράγουα, αυτοί που στη δύση ονομάζονται «Κόντρας» εμπορεύονται κοκαΐνη αντί όπλων.

ΚΟΚΑΪΝΗ

Με ποιον τρόπο η φασιστική διεθνής, χρηματοδοτούμενη κυρίως απ' το εμπόριο όπλων και ναρκωτικών, συντηρείται ακόμα στις ημέρες μας από τους ενδιαφερόμενους κύκλους ως εναλλακτική λύση απέναντι στην «κομμουνιστική απειλή», φαίνεται στην περίπτωση Κλάους Μπάρμπι. Ο δυτικογερμανός δημοσιογράφος Κάι Χέρμαν (πολεμικός ανταποκριτής στο Λίθανο, για τη δράση του οποίου έγραψε ένα βιβλίο ο Νικόλας Μπορν που γύρισε σε ταινία ο Σλέντορφ) δημοσίεψε το 1984 στο περιοδικό «Stern» μια σειρά για τον Μπάρμπι: «Η καριέρα ενός φονιά. Κλάους Μπάρμπι: Βασανιστής του Χίτλερ και των στρατοκρατών. Δράστης μαζικών δολοφονιών στην Λυόν και την Λα Παζ. Πράκτορας των Ες-Ες, της CIA και (των δυτικογερμανικών μυστικών υπηρεσιών) BND».

(Συνέχεια στο επόμενο τεύχος)
Ρολφ Πόλε

Στα δυο προηγούμενα τεύχη σε αφιερώματα για την καταστολή και την «αναθάμιση των Εξαρχείων» φιλοξενήσαμε, μεταξύ άλλων, και τις απόψεις του κ. Σπύρου Τσαγκαράτου που συντονίζει την ομάδα μελέτης του ΥΠΕΧΩΔΕ. Με επιστολή του προς το Σχολιαστή ο κ. Τσαγκαράτος επανέρχεται για να αποσαφηνίσει την άποψή του. Δημοσιεύουμε το κείμενό του και την απάντηση του συνεργάτη μας Χριστόφορου Σακελλαρόπουλου. Σημειώνουμε μόνο, ότι και η γραπτή διατύπωση της άποψης του Υπουργείου, όσο κι αν είναι προσεγγισμένη, δεν είναι λιγότερο εύγλωττη από την προφορική. Ρητά αναφέρεται στην επιστολή ότι στόχος της «αναθάμισης» δεν είναι μόνο οι έμποροι και χρήστες ναρκωτικών αλλά και «οι οπαδοί διαφόρων «μοδών». Είναι όμως προφανές ότι ακριβώς αυτός ο κοινός στόχος ενοποιεί την πολεοδομική και την αστυνομική παρέμβαση. Οι «οπαδοί μοδών» που ενοχλούν το ΥΠΕΧΩΔΕ, δεν είναι άλλοι απ' αυτούς που διώκει το υπουργείο Δημόσιας Τάξης, με κύρια μάλιστα κριτήρια, την εμφάνιση, την ηλικία και τον τρόπο συμπεριφοράς.

Είναι κατανοητό ότι το ΥΠΕΧΩΔΕ δε θα ήθελε να γίνεται αυτή η άμεση συνειρμική σύνδεση της πολεοδομικής παρέμβασης με τις επιχειρήσεις αρετής του κ. Δροσογιάννη. Δυστυχώς όμως, η σύνδεση αυτή προκύπτει αθίστα απ' την πολιτική πρακτική των δύο υπουργείων.

Δ.Ψ.

Η επιστολή του μελετητή του ΥΠΕΧΩΔΕ

Φίλε Συντάκτη,

κατ' αρχήν θεωρώ ότι ο Σχολιαστής είναι το έντυπο που συνέβαλε πιο ουσιαστικά στην σωστή (άρα αντικειμενική) πληροφόρηση στα Εξάρχεια.

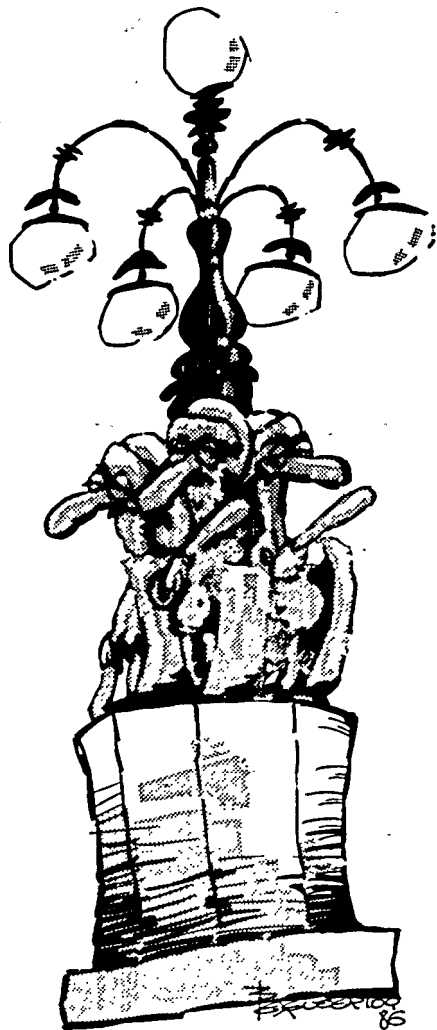
Θα ήθελα να συμπληρώσω κάποιες απόψεις που γράφτηκαν, αλλά λόγω περιορισμένου χώρου, δεν αποδόθηκαν ακριβώς στις συνεντεύξεις που δημοσιεύσατε.

Έτσι:

1. Θεωρώ ότι η περιοχή Εξαρχείων «ανήκει» τόσο στους κατοίκους της (πρωταρχικά) όσο και στους χρήστες της. Κατά συνέπεια η παρέμβαση - ανάπλαση της περιοχής αφορά και τους κατοίκους και τους χρήστες.

2. Δεν θα μπορούσα λόγω ιδεολογίας αλλά και προσόντων να ορίσω ποιοί είναι «περιθώριο» και ποιοί όχι. Άλλωστε για μένα ο χαρακτηρισμός περιθώριο δεν είναι «καταδικαστικός». Πολλές φορές η ζωή απέδειξε ότι το σημερινό «παράδοξο» είναι αυριανό κατεστημένο. Απλά, διαφοροποιώντας σαφώς τις πολιτικές ομάδες που δρουν στην περιοχή, διατύπωσα την άποψη ότι η δράση τους, όπως

Μάρμαρα, μάρμαρα, μάρμαρα παντού



νικότερους αλλά και τοπικούς λαϊκούς αγώνες και διεκδικήσεις και δεν είναι αφορμή για παραπλάνηση των μαζών από τα καυτά (και ταξικά) τους προβλήματα;

Επειδή στο ΥΠΕΧΩΔΕ μελετάται η παρέμβαση σ' όλο το ιστορικό κέντρο της Αθήνας (όχι μόνο η πολεοδομική αλλά και ο καθορισμός οικονομικών κινήτρων για τις δραστηριότητες των κατοίκων), πιστεύω ότι αυτός ο διάλογος πρέπει να συνεχιστεί και να εμπλουτισθεί και για τούτο σας προτείνω να καθιερωσετε μόνιμη σελίδα διαλόγου γι' αυτό το θέμα.

Με συναδελφική τιμή
Σπύρος Τσαγκαράτος
Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος

Η απάντηση του συνεργάτη μας

Θα θέλαμε κι εμείς με τη σειρά μας να ευχαριστήσουμε τον συνάδελφο Τσαγκαράτο για τη συμμετοχή του σ' αυτόν τον διάλογο. Δεν νομίζουμε όμως ότι υπήρξε κάποιο σημείο όπου οι απόψεις του δεν έχουν αποδοθεί επακριβώς. Το θέμα της συζήτησης αφορούσε το σύνολο της πολιτικής παρέμβασης στην περιοχή των Εξαρχείων κι όχι μόνο τη συγκεκριμένη μελέτη του ΥΠΕΧΩΔΕ για την πεζοδρόμηση-ανάπλαση των Εξαρχείων. Πιστεύουμε πως το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε δεν αφορά τη σωστή ή λάθος πεζοδρόμηση, κάτι στο οποίο και ο συνάδελφος Τσαγκαράτος θα συμφωνήσει. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως εκεί που έχουν φτάσει τα πράγματα, όπως σε κάθε ευρωπαϊκή μητρόπολη, η μόνη λύση είναι η μεγαλύτερη δυνατή πεζοδρόμηση του κέντρου και ο όσο γίνεται μεγαλύτερος αποκλεισμός των οχημάτων από αυτό. Η διευκόλυνση δηλαδή της πρόσβασης, αλλά ο αποκλεισμός της κυκλοφορίας με ιδιωτικά μέσα.

Η Αθήνα είναι σαν μια μηχανή που προσφέρει άμεσες υπηρεσίες σε τουλάχιστον 3.000.000 κατοίκους. Είναι ένας ρόλος από τον οποίο δε γίνεται να ξεφύγει. Όσο κι αν απομακρυνθούν οι χρήστες, το «ι-δεατό κέντρο» της Αθήνας θα 'ναι ο προορισμός των περισσότερων μετακινήσεων. Η «υποβάθμιση» λοιπόν – όρος εντελώς λάθος – αφορά το σύνολο του Λεκανοπεδίου.

Το κύριο πρόβλημα της πόλης – σ' αυτό συμφωνεί και το ΥΠΕΧΩΔΕ – είναι: Ποιες υπηρεσίες προσφέρονται και σε ποιους κατοίκους. Πρόκειται μάλλον για πρόβλημα αναδιοργάνωσης της πόλης και όχι αναβάθμισης.

Κάπου λοιπόν μεταξύ κοινωνικής διαστρωμάτωσης των επιμέρους περιοχών, κεντρικών ή της ευρύτερης Αθήνας, και υπηρεσιών που η πόλη προσφέρει, εμφανίζεται το «περιθώριο». Είναι σωστό πως δεν είμαστε ειδικοί για να ορίσουμε το περιθώριο. Από την άλλη μεριά όμως το περιθώριο παρεμβάλλεται στην καθημερινή δραστηριότητα του πολίτη που εξυπηρετείται στο κέντρο της πόλης. Θα λέγαμε

λοιπόν πως πρόκειται μάλλον για ένα λειτουργικό κενό στη γεωγραφία της πόλης, παρά για μια οντότητα στα άκρα του οργανισμού της, περιθωριακή. Αυτό το λειτουργικό κενό είναι που ο σημερινός πολεοδομικός σχεδιασμός επιχειρεί να εξαφανίσει, ακόμα και αν «... θα φέρει στο φως κάποιες λύσεις πιο συντηρητικές». Είναι σαφέστατο σε όλους πλέον.

Όταν λοιπόν ο συνάδελφος Τσαγκαράτος αναφέρεται στην εξισορρόπηση των χρήσεων, όλοι μα όλοι καταλαβαίνουμε πως επίκειται μια επέμβαση στη διάταξη των ισορροπιών, πως γίνεται δηλαδή μια προσπάθεια να δημιουργηθεί μια νέα γεωγραφία κατοίκων. Δεν νομίζουμε όμως πως αναδιοργάνωση της πόλης σημαίνει και την εξαφάνιση των «λειτουργικών κενών».

Είναι η ίδια η άποψη του πολεοδομικού σχεδιασμού που προσφέρεται για παρερμηνείες, όταν ο τρόπος που διατυπώνεται είναι αντιφατικός. Πρόκειται για την ευχή που το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει εκφράσει ως προς την τελική κτήση της περιοχής των Εξαρχείων.

Όταν έχουμε να κάνουμε με την ένταξη στον στρατηγικό σχεδιασμό της πόλης, μιας περιοχής κεντρικής, στην περίπτωση μας τα Εξάρχεια, τότε η περιοχή αυτή θα ανήκει στους κατοίκους της, όσο αυτό μας βολεύει. Κάπως όπως η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες κατά περίπτωση.

Είναι κάτι που συμβαίνει, φοβόμαστε, ανεξάρτητα από τις προθέσεις των μελετητών, είτε πρόκειται για ιδιώτες, είτε για οργανισμούς. Η περιοχή θα ανήκει ανάλογα με τον σχεδιασμό, σε ορισμένους κατοίκους.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση μάλιστα οι κάτοχοι της περιοχής είναι οι κάτοικοι που δεν κάνουν «τοπικούς λαϊκούς αγώνες», δεν ασκούν άμεσο κοινωνικό έλεγχο, δεν προβάλλουν στο μέλλον καμιά διεκδίκηση πέρα από την ησυχία τους. Ωστόσο μέχρι πρόσφατα, για μας τουλάχιστον, στην περιοχή υπήρχαν κάτοικοι που μπορούσαν να κοιμούνται, να εργάζονται, να κινούνται, να διαμαρτύρονται και να καταστέλλονται.

Η απόδοση μιας περιοχής στους «κατοίκους» της είναι έννοια σχετική, κι ας μην μας αρέσει. Στη φάση '74-'80 το αίτημα της «ελεύθερης έκφρασης» δεν είχε διατυπωθεί, είχε κατακτηθεί για την περιοχή των Εξαρχείων. Τη στιγμή αυτή όμως ανάλογο αίτημα δεν έχει διατυπωθεί από πουθενά. Δεν νομίζουμε δε πως σ' αυτό έλλειψε η θούληση. Συμβαίνει απλά τα αιτήματα αυτού του τύπου να μην διατυπώνονται, αλλά να διεκδικούνται.

Η εξέλιξη της φάσης 74-80 οδήγησε στις σημερινές συγκρούσεις, φαινόμενο ευρύτερο που αφορά όλη την πόλη κι όχι μόνο τα Εξάρχεια. Είναι μια υγιέστατη διεκδίκηση ζωτικού χώρου και όχι κάποιο νοσηρό φαινόμενο.

Η πολεοδομία όπως έχει αναφέρει και ο συνάδελφος Τσαγκαράτος μπορεί να συνεισφέρει στην ειρηνική συνύπαρξη των κατοίκων με το περιβάλλον τους κι αυτό είναι, νομίζουμε, ορθό. Τα προβλήματα όμως δημιουργούνται όταν στο περιβάλλον δεν συμπεριλαμβάνονται όλοι, αλλά ορισμένοι, είτε κάτοικοι είτε χρήστες. Γιατί σ' αυτή την περίπτωση η πολεοδομία πάει αντάμα με την αστυνομία και αυτή που σίγουρα χάνει είναι η πολεοδομία.

Χριστόφορος Σακελλαρόπουλος

φαίνεται και στην μελέτη, όχι μόνο δεν δημιουργεί πρόβλημα αλλά συντείνει στην διακίνηση των ιδεών. Γι' αυτό και προβλέπεται η διατήρηση και επέκταση της λειτουργίας των εκδόσεων των περιοδικών (που συσπειρώνουν αυτά τα πολιτικά κινήματα) και παράλληλα αυξάνονται και αναβαθμίζονται οι κοινόχρηστοι χώροι που μπορούν να αποδοθούν σε τέτοιες λειτουργίες.

Ακόμα, σαφώς διατύπωσα την άποψη πως οι μόνοι που έχουν ασκήσει «τοπικό κοινωνικό έλεγχο» στην περιοχή είναι οι Αναρχικοί όταν συγκρούστηκαν με τους έμπορους ναρκωτικών. Επομένως η πρόταση για την περιοχή καθόλου δεν στοχεύει στη μείωση της δραστηριότητάς τους. Στοχεύει στην αναβάθμιση της περιοχής και στην ισορροπία της ελεύθερης έκφρασης και διακίνησης κατοίκων και χρηστών.

Για τις άλλες κοινωνικές ομάδες θεωρούμε ότι οι μόνοι που υποβαθμίζουν την περιοχή είναι οι έμποροι και χρήστες ναρκωτικών και οι οπαδοί διαφόρων «μοδών». Άλλωστε πρόθεσή μας είναι η επαναφορά του χαρακτήρα της περιοχής που υπήρχε από το 74 μέχρι το 80.

3. Η όποια δράση της αστυνομίας δεν πρέπει να συνδέεται με πολεοδομικές παρεμβάσεις. Είναι ένα γενικότερο θέμα, που η ταύτισή του με την πολεοδομική αναβάθμιση μιας περιοχής πραγματικά δημιουργεί λάθος στόχους. Έτσι ακολουθώντας αυτή τη λογική θα φτάσουμε στην λάθος, κατά την άποψή μου, θέση «μέχρι να υπάρξει μια άλλη πρακτική στην εφαρμογή του κοινωνικού ελέγχου να διατηρηθούν οι γειτονιές του κέντρου υποβαθμισμένες». Μήπως αυτό πολιτικά δεν είναι σε σύγκρουση με τους γε-

Πριν 13 χρόνια στις 15 Ιουλίου του 1973, το Μικτό Κακούργοδικείο καταδίκασε το Γιάννη Πετρόπουλο σε ισόβια κάθειρξη για ανθρωποκτονία. Μαζί του καταδικάστηκε και ο φίλος του Νίκος Σπυρόπουλος σε είκοσι χρόνια. Όταν, τον περασμένο μήνα, συνελήφθη ο δραπετής Πετρόπουλος μαζί με τον Θ. Τεμπερεκίδη και ξαναστάλθηκε στις φυλακές της Κέρκυρας λίγοι είναι εκείνοι που στο πρόσωπο του «επικίνδυνου φονιά» αναγνώριζαν τον εικοσάχρονο νέο που πιεσμένος απ' τον κοινωνικό περίγυρο σκότωσε τον Τηλέμαχο Μιχαηλίδη επειδή «πείραζε» την μητέρα του. Δημοσιεύοντας ορισμένα χαρακτηριστικά αποσπάσματα από τα επίσημα πρακτικά της δίκης επιχειρούμε να ανασυνθέσουμε το κλίμα της. Είναι στην κρίση του αναγνώστη να κάνει συγκρίσεις και παραλληλισμούς μ' άλλα «εγκλήματα τιμής» και την αντιμετώπισή τους απ' τη δικαιοσύνη. Στην μεταφορά των αποσπασμάτων διατηρήσαμε τη διατύπωση και την ορθογραφία του πρωτότυπου.

Σ.

Η σύζυγος του θύματος Αγγελική Μιχαηλίδη:

«Με τον άνδρα μου ήμουν σε διάσταση αλλά είχαμε επαφές. Λόγος της διαστάσεως αυτής, ήτο το ότι αργούσε να έρθει το βράδυ στο σπίτι. Κατά τον χρόνον της διαστάσεώς μας, άλλοτε ήρχετο σπίτι και άλλοτε πήγαινε στο σπίτι του αδελφού του. Εκείνο που μπορεί να έχω σχέση με την δολοφονία του συζύγου μου είναι τα κατωτέρω δύο περιστατικά. Κάποιος αρκετές ημέρες πριν της δολοφονίας του συζύγου μου με πήρε τηλέφωνο και μου ζήτησε τον Μάκη δηλαδή τον άνδρα μου. Όταν εγώ του απήντησα ότι δεν είναι εδώ, αυτός μου είπε «πού θα μου πάει θα τον βρω» και μου έκλεισε το τηλέφωνο. Το ίδιο επανελήφθη και μετά από λίγες ημέρες, και όταν πάλι του είπα ποιος τον ζητάει μου είπε «πες του ότι τον ζητάει ο γνήσιος». Όταν είπα στον άνδρα μου για τα εν λόγω τηλέφωνα μου είπε εσύ μην ανακατεύεσαι θα το τακτοποιήσω το θέμα εγώ. Μετά από λίγες ημέρες όταν συνήντησα τον σύζυγόν μου τον είδα να έχει επιδέσμους στην κοιλιά του και όταν τον ρώτησα τι έπαθε μου απάντησε ότι έπεσε με την μηχανή και κτύπησε. Τούτο, ως έμαθα εκ των υστέρων, ήτο ψέμα, διότι δεν έπεσαν από την μηχανή, αλλά τον κτύπησαν οι κατηγορούμενοι. Επίσης εκ των υστέρων έμαθα ότι είχε δέχθει σχέσεις με την μητέρα του Πετρόπουλου πράγμα όμως που δεν πιστεύω. Σεξουαλικές επαφές μέχρι τότε που τον τραυμάτισαν είχαμε. Με το θύμα είμαστε παντρεμένοι από οκταετίας αλλά παιδιά δεν αποκτήσαμε. Ο άνδρας μου ήτο γυναικάς αλλά με αυτή την γυναίκα δεν πιστεύω ότι είχε σχέσεις. Έμαθα ότι πήγαινε σ' ένα κέντρο στην Γλυφάδα αλλά τι είδους κέντρο ήτο αυτό δεν ξέρω. Εκ των υστέρων επίσης έμαθα ότι όταν τον κτύπησαν για πρώτη φορά έβγαине από ένα σπίτι όπου ήτο με μια γυναίκα, όχι όμως με την μητέρα του πρώτου των κατηγορουμένων, αλλά με κάποια σερβιτόρα. Επίσης μετά τον θάνατον του συζύγου μου ότι το «γνήσιος» ήτο το παρατσούκλι του Πετρόπουλου, δηλαδή γνήσιος δολοφόνος. Πού πήγαινε τον τελευταίον καιρό και με ποιούς έκανε παρέα ο σύζυγός μου δεν ξέρω. Το ότι τον τραυμάτισαν οι κατηγορούμενοι, είκοσι ημέρες προ της δολοφονίας του, το άκουσα από πολλούς, συγκεκριμένο πρόσωπο δεν ενθυμούμαι...»

Ο αδελφός του θύματος Βασίλειος Μιχαηλίδης:

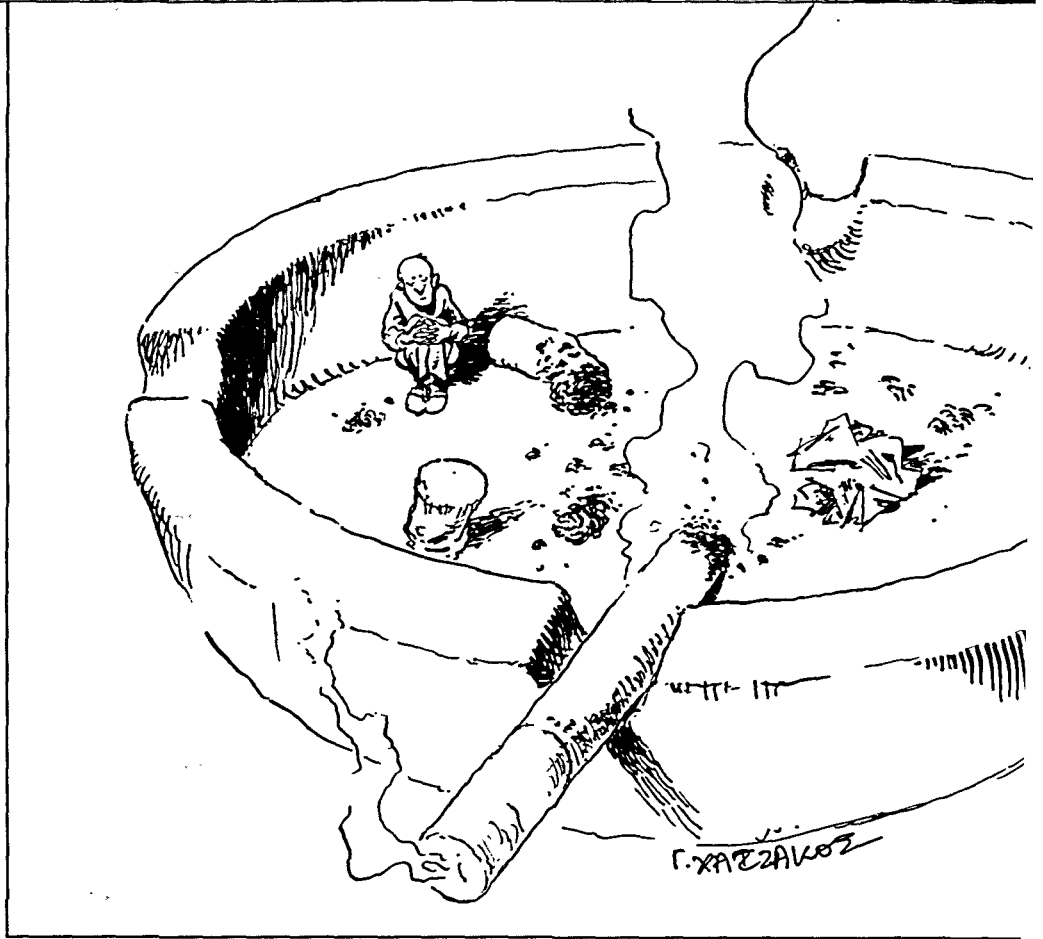
«Αυτά που λένε, ότι δηλαδή ο αδελφός μου ήθελε να πιάσει φιλενάδα την μητέρα του Πετρόπουλου, είναι όλα ψέματα. Ο αδελφός μου είχε σχέσεις με άλλη γυ-

ναίκα όχι όμως και με την μητέρα του Πετρόπουλου. Υποψιάζομαι ότι η γυναίκα που είχε σχέσεις ο αδελφός μου ήτο η Πρέκα. Οι κατηγορούμενοι είναι άνθρωποι που δεν τραυματίζουν απλώς, αλλά σκοτώνουν. Τον αδελφόν μου τον έφαγαν μπαμπέσικα, διότι ήτο ένας άνδρας δυο μέτρα και μπορούσε να τους διαλύσει και τους δύο. Εάν μου δύνатаι το δικαίωμα σε 3' της ώρας τους τακτοποιώ και τους δύο. Για τα τηλεφωνήματα που κατέθεσεν η σύζυγός του δεν γνωρίζω. Μετά τον πρώτον τραυματισμό του αδελφού μου η Πρέκα έφυγε από το σπίτι της, τούτο το γνωρίζω, διότι μετά την δολοφονία του αδελφού μου πήγα να βρω αυτή την γυναίκα και μια άλλη κυρία από δίπλα μου είπε ότι έφυγε. Η εν λόγω Πρέκα καθόταν πλησίον της οικίας του Πετρόπουλου. Ο αδελφός μου έλλειψε 3-4 βραδυές από το σπίτι του διότι ήρθε ένας φίλος του από την Αμερική και επειδή αργούσε να επιστρέψει έγινε η παρεξήγησις με την γυναίκα του. Ο πρώτος τραυματισμός έγινε τις πρωινές ώρες.

Ο φίλος του θύματος Ελευθέριος Ευδαιμιν:

«Συνόδευα μια κοπέλλα και στο δρόμο συναντήσαμε τον Μάκη (Σ.Σ. τον Μιχαηλίδη) και μας πρότεινε να πάμε στο κέντρον Μποράκη για να μας κεράσει ένα κρασί. Εδέχθημεν να τον κάνουμε παρέα και μπήκαμε στο κέντρο και εγώ με την κοπέλλα προχωρήσαμε στο επάνω καμαράκι όπου σε λίγο ήρθε και ο Μάκης μ' έναν φίλον του ονόματι Γεωργιάδη και κάθησαν στο τραπέζι μας. Τελικώς ο Γεωργιάδης μας κέρασε μια μερίδα αγλάδια και ένα μπουκάλι Βερμούτ. Μετά από λίγο στο τραπέζι μας ήρθε ο εκ των κατηγορουμένων Πετρόπουλος και ζήτησε από τον Μιχαηλίδη να βγουν έξω, πράγμα που έγινε. Επειδή όμως καθυστερούσαν ξεκίνησαν να πάω να δω τι συμβαίνει, αλλά τότε τους είδα να μπαίνουν πάλι στο κέντρο. Όταν ήρθαν στο τραπέζι είδα τον Μάκη να είναι πολύ χλωμός. Τότε άκουσα τον Πετρόπουλο να λήη στον Μάκη «αυτά που σου έκανα δεν είναι τίποτα μπροστά σ' αυτά που θα σου κάνω» και το θύμα του είπε «καλά καλά». Κατόπιν είδα να έρχεται προς το τραπέζι μας και ο Σπυρόπουλος όστις παρέμεινε όρθιος. Εγώ προσπάθησα να ησυχάσω τον Πετρόπουλο και ο Γεωργιάδης τους είπε παιδιά μην κάνετε φασαρίες. Τότε είδα τον Σπυρόπουλο να έχη ένα σουγιά κλειστό στα

χέρια του και να τον παίζει και λέει στον Γεωργιάδη εσύ να μην επεμβαίνεις. Κατόπιν τούτου ο Γεωργιάδης έφυγε. Κουθέντα στην κουθέντα ο Σπυρόπουλος όρμησε επάνω στον Μάκη, με τι όμως δεν ξέρω διότι ήτο πίσω μου και αμέσως πήρε θάρρος και ο Πετρόπουλος και εγώ προσπάθησα να τους χωρίσω. Τότε το θύμα βρήκε την ευκαιρία να φύγει, αλλά έπεσε στα σκαλιά και όταν τον σήκωσα είχε αίματα στο κούτελο. Επειδή αντελήφθη ότι οι κατηγορούμενοι καθυστερούσαν να βγουν είπα στον Μάκη να φύγει αλλά αυτός δεν έφευγε. Αμέσως έτρεξα απέναντι σ' άλλο μαγαζί να ειδοποιήσω την άμεσο επέμβασι, αλλά τότε βγήκαν οι κατηγορούμενοι έξω τον έπιασαν και τον έσυραν στο απέναντι πεζοδρόμιο όπου τον σκότωσαν. Με τον τρόπο που τον κτυπούσαν έδειχνε ότι και οι δυο είχαν μαχαίρια, εάν όμως είχαν πράγματι και οι δυο μαχαίρι δεν ξέρω διότι εκεί δεν είχε φως. Ζήτησα βοήθεια από τους περαστικούς αλλά δεν ήρθε κανένας. Όταν εγώ πήγα κοντά οι κατηγορούμενοι έφυγαν χωρίς να προσέξω εάν είχαν τίποτα στα χέρια των. Πήρα τον Μάκη μ' ένα αυτοκίνητο και τον πήγα στον Σταθμό Πρώτων Βοηθειών αλλά όταν φθάσαμε εκεί πέθανε. Στον δρόμο ο Μάκης δεν μου είπε τίποτα. Κατά την συζήτησιν που εγένετο πριν της δολοφονίας άκουσα τον Πετρόπουλο να λήη στο θύμα ότι πείραξες την αδελφή μου, για μάννα δεν άκουσα τίποτα. Δεν έχω καμιά αμφιβολία ότι και οι κατηγορούμενοι τον κτύπησαν. Εάν οι κατηγορούμενοι είχαν πάει ποιο μπροστά από εμάς στο κέντρο δεν ξέρω. Εμείς στο κέντρον πήγαμε στις 1.45'. Όπως είπα και ανωτέρω προσπάθησα να ηρεμήσω τον Πετρόπουλο αλλά όταν αυτός είδε ότι ο Σπυρόπουλος επετέθη στον Μάκη πήρε θάρρος. Εάν ο Πετρόπουλος έχει αδελφό δεν ξέρω, ούτε εάν εκείνος παντρεύτηκε κόρη της Πρέκα. Το θύμα σήκωσε μια καρέκλα και μ' αυτή προσπάθησε να προφυλαχθή. Εάν πριν βρούμε έξω από το κέντρον τον είχαν κτυπήσει και σ' άλλα σημεία του σώματός του δεν είδα, πάντως αίματα στο κεφάλι είδα. Όταν φώναξα τον Μποράκη να έρθει να με βοηθήσει, είδα τούτον να σκουπίζει κάτι πίσω από την πόρτα. Εμείς στο κέντρο δεν προλάβαμε να πιούμε κρασί. Εάν το θύμα είχε πάει σ' άλλο κέντρο προηγουμένως δεν ξέρω. Τον Μάκη γνώριζα από πολλά χρόνια. Τον Σπυρόπουλο δεν τον είδα ν' ανοίγει τον σουγιά. Ο Μάκης δεν μου έκανε ποτέ κουθέντα για τους κατηγορούμενους. Με τι τρόπο



ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ

Η δίκη του Γιάννη Πετρόπουλου



φοβέρηξε ο Πετρόπουλος στην αρχή τον Μάκη δεν ξέρω, πάντως όταν ήρθε μέσα ο Μάκης ήτο φοβισμένος».

Ο ιδιοκτήτης του κέντρου Πέτρος Μποράκης:

«Στο μαγαζί μου δεν εβρέθησαν αίματα, ούτε σκούπια εγώ τίποτα. Το θύμα στον Σταθμό πρώτων βοηθειών μετέφερε ο Ευδαίμων. Το παρατσούκλι του Σταυρόπουλου ήτο «Ψαρράς και ο Νίκος ο μαλλιός». Ο Πετρόπουλος δεν είχε παρατσούκλι. Εγώ μαχαίρι δεν είδα. Ενθυμούμαι ότι ο Γεωργιάδης κέρασε την παρέα του θύματος και κάθησε στην παρέα του. Δεν ήξερα ότι το θύμα το τραυμάτησαν και άλλη φορά προηγουμένως...

Εάν εγένετο χρήσις σουγιά μέσα στο κέντρο θα το έβλεπα».

Η μαρτυρία του Ευδόκιμου Χυτήρογλου:

«Είμαι εξώγαμον τέκνον του Ρουσσοπούλου και είχαμε πάει στο κέντρον του Μποράκη. Μετά από λίγο ήρθαν στο τραπέζι μας οι κατηγορούμενοι, οι οποίοι ήσαν γνωστοί του πατρός μου. Σε συζήτηση μεταξύ του πατρός μου και του Πετρόπουλου, άκουσα τον πατέρα μου να λή στον Πετρόπουλο «να μην κάνεις τίποτα» και ο Πετρόπουλος με την σειρά του λέει στον πατέρα μου «μπάρμπα Γιάννη σ' εκτιμώ και σε σέβομαι, αλλά αυτά είναι οικογενειακή υπόθεσις». Μετά από λίγο σηκώθηκε ο Πετρόπουλος και πήγε στο τραπέζι του θύματος και μετά από λίγο πήγε και ο Σπυρόπουλος. Σε λίγο αρπάχθηκαν στα χέρια και είδα τον Ευδαίμονα να σπρώχνει να κτυπή τους κατηγορούμενους. Μετά εμείς φύγαμε και σε λίγο ακούω έναν θόρυβο μοτοσυκλέττας και μου λέει ο πατέρας μου μην γυρίζεις. Την άλλη ημέρα μάθαμε για τον φόνο. Τι είπε ο Πετρόπουλος στον πατέρα μου και αυτός με την σειρά του του είπε να καθίση καλά δεν ξέρω. Επίσης τι είπε ο Πετρόπουλος στο θύμα δεν ξέρω. Εάν ο Πετρόπουλος βγήκε έξω με το θύμα και επέστρεψαν πάλι δεν ξέρω διότι από εκεί που ήμουν εγώ δεν έβλεπα τίποτα».

Η μαρτυρία της Άννας Πάλλη:

«Εγώ ειργαζόμην ως λατζέρισα στο κατάστημα του Μποράκη. Άκουσα ξαφνικά έναν καυγά και πήγα να δω τι συμβάνει. Τότε άκουσα τον έναν εκ των κατηγορουμένων να λή «άμα πηράξης ξανά την μάννα μου θα έχουμε φασαρίες». Το θύμα δεν το άκουσα ν' απαντίσει τίποτ σ' αυτό. Τότε το θύμα το είδα ν' αρπάξει μια καρέκλα και να πηδάει τα σκαλιά και να λή στους κατηγορουμένους θγέστε έξω να καθαρίσουμε. Βγήκανε πράγματι όλοι μαζί έξω και σε λίγο μπήκε μέσα ο Ευδαίμων και μας είπε να τηλεφωνήσουμε στην Αστυνομία γιατί έξω σκοτώνονται. Τι έγινε πριν αρχίσει ο καυγάς δεν ξέρω, πάντως εγώ μαχαίρι δεν είδα».

Η μητέρα του κατηγορουμένου Όλγα Πετροπούλου:

«Προ του εγκλήματος και μια ημέρα που είχα πάει στο μακαλικό με συνάντησε το θύμα και μου έκλεισε ραντεβού και μου είπε εάν δεν έλθης θάρω σπίτι σου και θα σπάσω τις πόρτες. Εγώ δεν πήγα στο ραντεβού και μετά 3 ημέρες ήρθε νύκτα σπίτι μου και κτυπούσε την πόρτα και επειδή δεν του άνοιξα έφυγε. Το πρωί έφυγα και πήγα στην δουλειά μου και όταν γύρισα μου είπε το παιδί μου ότι ξαναπήγε, μπήκε μέσα άνοιξε το φως και ευρέθη αντιμέτωπος με το παιδί και πιάστηκαν στα χέρια. Όταν πήγα εγώ μετά στο σπίτι κατόπιν πιέσεων του παιδιού ηναγκάστην να του αποκρύψω ότι ο Μιχαηλίδης μου ζητούσε σχέσεις αλλά εγώ δεν εδέχθην. Πριν αυτού ήρθε ένα βράδυ μαζί με άλλους κτύπησε την πόρτα και εγώ βγήκα για να πάω στην Αστυνομία, τότε με έπιασε και με κτύπησε. Μετά από αυτά, οι άλλοι της παρέας του τον πήραν και έφυγαν. Μετά από λίγες ημέρες ήρθε στην Τράπεζα όπου εργάζομαι ως καθαρίστρια και μου είπε αν δεν με ακολουθήσης θα σε σκοτώσω. Σκοπός του ήτο να με κάνει δική του και να μ' εκμεταλλευθή. Την βραδυά που έγινε το έγκλημα εγώ δεν ήξερα τίποτα και το έμαθα την άλλη ημέρα από την Ασφάλεια. Το ότι μ' ενοχλούσε το θύμα το έκανα γνωστόν και στον άνδρα μου ο οποίος ευρίσκετο άρρωστος στο Νοσοκομείον. Το παιδί μου είναι άρρωστο και γι' αυτό τον λόγο τον απέλυσαν και από τον Στρατό».

Η γειτόνισα

Γεωργία Δογαρά:

«Κάθομαι σε απόστασι δύο σπιτιών από το σπίτι του Πετρόπουλου. Το θύμα δεν το γνωρίζω. Επίσης δεν γνωρίζω εάν το θύμα ενοχλούσε την μητέρα του κατηγορουμένου. Γιατί με κάλεσαν ως μάρτυρα δεν ξέρω».

Η γειτόνισα

Χρυσούλα Γαβριλάκη:

«Εάν πήγε το θύμα στο σπίτι του κατηγορουμένου και πείραξε την μητέρα του δεν το ξέρω. Μ' έφεραν για μάρτυρα χωρίς να μ' ερωτήσουν».

Η γειτόνισα

Χριστίνα Προκοπίου:

«Το σπίτι μου είναι σε απόστασι 40 μ. περίπου από το σπίτι του Πετρόπουλου. Δεν άκουσα ποτέ τίποτα. Απορώ πώς μ' έφεραν για μάρτυρα».

Ο πατέρας του κατηγορουμένου

Βασίλειος Πετρόπουλος:

«Την εποχή που το θύμα ενοχλούσε την σύζυγόν μου ήμουν στην κλινική. Η σύζυγός μου κάθε φορά που ήρχετο να με δη πάντοτε μου έλεγε για το θύμα. Επίσης ξέρω ότι μια φορά που το θύμα νόμιζε ότι η σύζυγός μου ευρίσκετο σπίτι πήγε και ευρέθη αντιμέτωπος με το παιδί μου και πιάστηκαν στα χέρια. Η Προκοπίου μας είπε να την κλητεύσουμε για μάρτυρα όπως και αι άλλαι γυναίκες διότι άκουσαν τις φωνές της συζύγου μου, τώρα γιατί λένε ότι δεν ξέρουν τίποτα, δεν μπορώ να καταλάβω. Τα σπίτι αυτών των μαρτύρων είναι πολύ κοντά στο δικό μας και τα γνωρίζουν όλα».

Η απολογία

του Γιάννη Πετρόπουλου:

«Η μητέρα μου δούλευε ως καθαρίστρια. Εγώ δεν ήξερα τίποτα αλλά ούτε και αυτή μου έλεγε τίποτα, αλλά την έβλεπα στενοχωρημένη. Ένα βράδυ που κοιμώμασταν άκουσα χτυπήματα στην πόρτα και η μητέρα μου μου είπε μην δίνης σημασία κάποιος μεθυσμένος θα είναι. Μετά έβαλε το χέρι του μέσα από το παράθυρο και όταν έβαλε τις φωνές έφυγε. Ένα βράδυ, και ενώ η μητέρα μου ήτο στην εργασία της ήρθε ο μακαρίτης άνοιξε την πόρτα μπήκε μέσα και ήρθε στο κρεβάτι όπου εκοιμώμουν και μου επετέθη πιστεύοντας πιθανώς ότι είναι η μητέρα μου. Τό ξύπνησα και πιασθήκαμε στα χέρια και τον κτύπησα μ' ένα μαχαίρι που βρήκα επάνω στο τραπέζι. Μετά από αυτό έφυγε και τον άκουσα να λή εμένα θα μου περάση. Όταν μετά ήρθε η μητέρα μου και της είπα τι έγινε ηναγκάσθη να μου πη την αλήθεια. Εκείνο το βράδυ γυρίζαμε από ένα κέντρο με τον Σπυρόπουλο και πήγαμε στου Μποράκη να πιούμε ένα ποτό. Ενώ ετοιμαζόμαστε να φύγουμε είδα τον Μιχαηλίδη και εκνευρίσθηκα. Πήγα στο τραπέζι του, ζήτησα συγγνώμην από την παρέα του και του είπα να μην ξαναπηράξη την μητέρα μου. Τότε αυτός μου είπε να πάμε έξω και κάτσε καλά τσογλάνη γιατί θα σε σκοτώσω. Γυρίσαμε πάλι μέσα και έδωσε μια σπρωξιά στον Σπυρόπουλο και πήρε μια καρέκλα να τον κτυπήσει. Τότε εγώ με τον σουγιά που είχα πάνω μου και χωρίς να το καταλάβω τον κτύπησα. Λυπάμαι για ότι έγινε. Όταν είδα στην αρχή τον μακαρίτη είπα στον Ρουσσοπούλο ότι πρέπει να βρούμε μια άκρη σ' αυτά που κάνη στην μητέρα μου και αυτός μου είπε κάτσε κάτω και δώσε τόπο στην οργή. Δεν πήγα να τον καταγγείλω στην Αστυνομία διότι φοβόμουν μήπως με πιάσουν διότι χρωστούσα ένα ένταλμα. Με τον Σπυρόπουλο έκανα παρέα δυο μήνες περίπου. Δεν μου είπε ο Μποράκης ότι στο κατάστημά του είναι ο Μιχαηλίδης. Τον Σπυρόπουλο εγώ τον κτύπησα επάνω στον καυγά χωρίς να το θέλω. Μετάνιωσα για ότι έγινε και ζητώ συγγνώμην».



ΚΥΡΙΑΚΟ, ΤΙ ΘΑ ΕΛΕΓΕΙ
ΑΝ ΞΥΡΙΖΑ ΤΟ ΜΟΥΣΤΑΚΙ ΜΟΥ;

ΔΕΥ ΞΕΡΩ...
ΓΙΑΤΙ ΘΑ ΠΡΕΠΕ
ΝΑ ΠΟ ΚΑΤΙ;



ΣΚΕΠΤΟΜΑΙ ΝΑ ΤΟ ΞΥΡΙΣΩ, ΓΙΑ ΝΑ
ΒΟΥΛΩΣΩ ΤΑ ΣΤΟΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΛΕΝΕ
ΟΤΙ ΕΓΙΝΑ ΔΙΑΣΗΜΗ ΧΑΡΙΣ ΣΤΟ
ΜΟΥΣΤΑΚΙ ΜΟΥ...



ΠΟΙΟΙ ΤΟ ΛΕΝΕ
ΑΥΤΟ;

ΟΡΙΣΜΕΝΟΙ ΚΑΚΟΗΘΕΙΣ, ΙΣΧΥΡΙΖΟΝΤΑΙ
ΟΤΙ Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΜΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ Σ' ΑΥΤΗΝ
ΤΗΝ ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΑ ΠΟΥ ΕΧΩ ΣΑΝ
ΓΥΝΑΙΚΑ...



ΕΙΝΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙ ΚΑΚΟΗΘΕΙΣ!
ΤΟ ΜΟΥΣΤΑΚΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΙΟ ΑΣΗΜΑΝΤΗ
ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΑ ΠΟΥ ΕΧΕΤΕ
ΣΑΝ ΓΥΝΑΙΚΑ...

Αρκάς



ΘΕΛΩ ΝΑ ΡΩΤΗΣΩ ΚΑΤΙ,
ΜΕΧΡΙ ΤΩΡΑ ΓΡΑΦΑΜΕ ΣΤΙΣ ΑΦΙΣΣΕΣ,
"ΘΕΚΛΑ, ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΜΕ ΤΑ ΓΕΝΕΙΑ",
ΑΜΑ ΞΥΡΙΣΕΤΕ ΤΟ ΜΟΥΣΤΑΚΙ ΣΑΣ,
ΤΙ ΘΑ ΓΡΑΦΟΥΜΕ;..



ΤΟ ΕΧΩ ΣΚΕΦΘΕΙ ΓΑΒΡΙΛΗ.
ΘΑ ΓΡΑΦΟΥΜΕ, "ΘΕΚΛΑ, ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ
ΜΕ ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΜΑΜΙΑ",!..

Α, ΔΗΛΑΔΗ ΘΑ
ΒΑΨΕΤΕ ΤΑ ΜΑΜΙΑ
ΣΑΣ ΧΡΥΣΑ;



ΟΧΙ! ΘΑ ΒΑΨΩ ΤΗ ΜΟΥΡΗ ΣΟΥ
ΜΑΥΡΗ! ΗΛΙΘΙΕ!

ΝΑ ΤΟΤΕ ΘΑ ΠΡΕ-
ΠΕΙ ΝΑ ΓΡΑΦΟΥΜΕ,
"ΘΕΚΛΑ, ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ
ΜΕ ΤΗ ΜΑΥΡΗ
ΜΟΥΡΗ ΤΟΥ
ΓΑΒΡΙΛΗ"...



**ΠΑΡΤΕ ΤΟΝ
ΑΠΟ' ΔΟΥ!**

ΕΛΑ ΓΑΒΡΙΛΗ, ΕΧΕΙ
ΓΙΝΕΙ ΠΙΑ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟ
ΝΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ...

Αρκάς

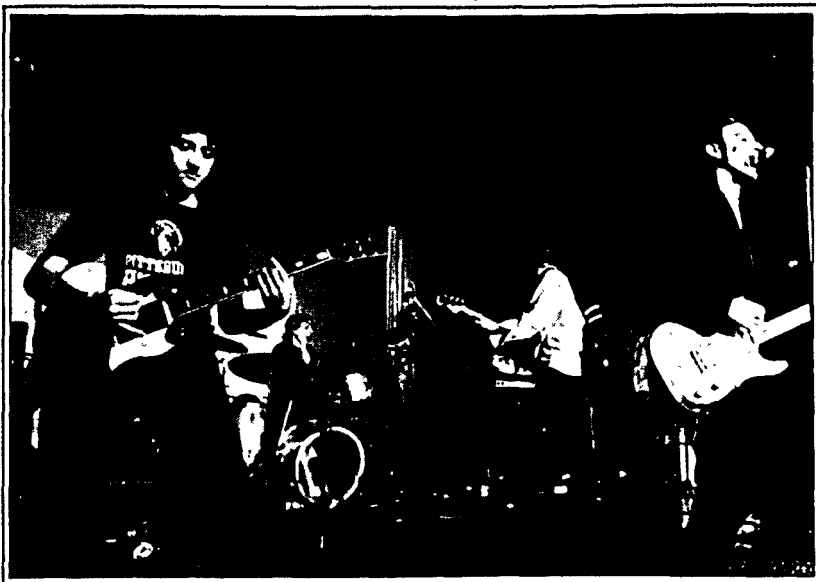


Αρκά



Αρκά

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ



Μιζέρια

Ήταν μικρή η ζημιά το περσινό τσίρκο στο Στάδιο. Η Nouvelle Frontière, το υπουργείο νέας γενιάς και ο Boy George, ό,τι τέλος πάντων είδαμε το περασμένο καλοκαίρι στο Στάδιο. Ήταν μικρή ζημιά, γιατί το πράγμα ήταν αναμενόμενο, εξώφθαλμο, σαφές. Εντοπίστηκαν εύκολα οι ένοχοι και οι δόλιες προθέσεις τους, οι άσχετοι, οι μεγαλοκαρχαρίες, ο πολιτικαντισμός.

Τώρα π γίνεται; Πώς μπορεί κανείς να χωνέψει την ξεφτίλα του Green Park;

Μετά τον Nick Cave, οι Dream Syndicate ήταν η πρώτη σημαντική ροκ παρουσία που έρχεται στην Ελλάδα στην ώρα της. Πρώτη φορά θα βλέπαμε ένα καλό, ίσως το καλύτερο, σύγχρονο γκρουπ και μάλιστα σε φάση πραγματικά παραγωγική γι' αυτούς, αφού είναι έτοιμος και ο τρίτος τους δίσκος. Και θα το βλέπαμε κάτω από ευνοϊκές συνθήκες, αφού ο χώρος ήταν καλός. Τα support στάθηκαν πολύ καλά, το κοινό ήταν συγκεκριμένο, τα εισιτήρια τουλάχιστον ικανοποιητικά.

Βγαίνουν οι D.S., αρχίζουν να ζεσταίνουν την ατμόσφαιρα και να για μια ακόμη φορά οι διοργανωτές. Χάλασαν, λέει, οι ενισχυτές. Η συναυλία μετατράπηκε σε παντομίμα μιας ώρας, ο κόσμος πάγωσε και βέβαια το γκρουπ χαιρέτησε έχοντας κάνει τα συμφωνημένα.

Τι θα γίνει με το 800άρι; Πόσες φορές θα φύγουμε με τη μούρη κάτω, πατώντας αμήχανα το τενεκάκι μας; Για πόσον καιρό ακόμη το κοινό της ροκ θα είναι συλλέκτες δίσκων;

Παιδιά, λίγη σοβαρότητα. Το πείραμα πέτυχε: το πράγμα δουλεύει. Ας μην την πατήσουμε μόνοι μας.

Σ. Παπασπύρος

Audio Arts Η Τέχνη των Ήχων

Ο όρος Audio Arts χρησιμοποιείται για να εκφράσει το συνδυασμό μουσικών και μη μουσικών ηχητικών δομών. Αφορά έργα στα οποία δεν τίθεται θέμα ρυθμού,

μελωδίας ή αρμονίας. Το θέμα είναι η ηχητική απόδοση κάποιας ιδέας, ή απεικόνισή με ήχους κάποιας σύλληψης. Πρόκειται δηλαδή για τη μη μουσική χρήση του ήχου, σε καλλιτεχνικό όμως πλαίσιο αναφοράς, ή μ' άλλη διατύπωση, η καλλιτεχνική χρήση του ήχου έξω από μουσικό πλαίσιο αναφοράς.

Κάποιοι από τους ασχολούμενους μ' αυτήν την εκφραστική τάση χρησιμοποιούν μουσικά όργανα. Πολλοί τα έχουν εγκαταλείψει χρησιμοποιούν ήχους ready made, έτοιμους δηλαδή, π.χ. από το ραδιόφωνο ή απ' τους χειρισμούς των μηχανημάτων ηχογράφησης.

Ιστορικό προηγούμενο για την Τέχνη των Ήχων αποτελεί η «συγκεκριμένη μουσική» (concrete), η οποία, παίρνοντας περιβαλλοντικούς ή άλλους έτοιμους ήχους, τους παρουσίαζε σε συνθήκες κονσέρτου. Επίσης ιστορικό προηγούμενο είναι η «Ηχητική ποίηση» όπου οι συγγραφείς σπάνια χρησιμοποιούν πραγματικές λέξεις, συνήθως παράγουν αφηρημένους ήχους με τη φωνή. Με την εξέλιξη της τεχνολογίας συνδυάζουν τους λαρυγγισμούς τους με επεμβάσεις στην ηχογράφηση.

Η δυνατότητα επεμβάσεων στην ηχογράφηση οδήγησε σε μια πολύ δημοφιλή μορφή αυτής της έκφρασης, το «ηχητικό κολλάζ», συγκόλληση άσχετων μεταξύ των ήχων, θορύβων, φωνών, που συνήθως ηχογραφούνται απ' το ραδιόφωνο ή την τηλεόραση. Άλλη βασική μέθοδος χειρισμού της μαγνητοταινίας είναι η λούπα, που δημιουργεί συμπαγή σώματα ήχων χωρίς τέλος. Είναι περισσότερο γνωστή ως «ηχητική πλαστική» καθώς υπάρχει η πεποίθηση ότι η ιδέα της Τέχνης των Ήχων είναι μάλλον μια επέκταση των εικαστικών τεχνών παρά επέκταση της μουσικής. Χωρίς αρχή και χωρίς τέλος την ακούς όσο θέλεις, όπως γίνεται και όταν παρατηρείς ένα άγαλμα. Αυτό που συμβαίνει συχνότερα φυσικά είναι να αναμειγνύονται όλες αυτές οι τεχνικές με κατάληξη πολύπλοκα έργα.

Και πώς διοχετεύεται η Τέχνη των Ήχων; Με δίσκους και κασέτες βέβαια κυρίως όμως μεταδίδεται από το ραδιόφωνο. Δεν μιλάμε βέβαια για ραδιοφωνικά προγράμματα όπου χρειάζεται να δωροδοκήσεις για να μεταδώσουν τη δουλειά σου. Το Ολλανδικό Radiola είναι ένα θαύμασμο παράδειγμα και θα μπορούσε να λειτουργήσει ως πρότυπο και για δικούς μας ερασιτεχνικούς σταθμούς: μεταδίδει όλες τις κασέτες που λαμβάνει,

χωρίς προηγούμενο έλεγχο και λογοκρισία. Να η διεύθυνσή τους: Radiola Salon: VPRO Radio - c/o Willem de Ridder-Postbox 11-Hilversum-The Netherlands (Αν τους στείλετε υλικό μην ξεχάσετε όνομα και διεύθυνση πάνω στο κουτί και την κασέτα). Άλλη μια καλή περίπτωση για να διοχετεύσετε το υλικό σας, αν αποφασίσετε ν' ασχοληθείτε με τους ήχους είναι το Radio Network, που οργάνωσε ο Guy Stuckens στο Βέλγιο. Το R.N. συγκεντρώνει ηχητικό υλικό από όλο τον κόσμο και το προωθεί προς μετάδοση σε ραδιοφωνικούς σταθμούς σ' όλο τον κόσμο. Η διεύθυνσή του είναι: Radio Network-Guy Stuckens-21, Av. De Tollenaere, 1070 BXL-Belgium.

Δήμητρα Σαούνη

Τάκης: Η Μελίνα είναι μια μ...

Ο γλύπτης Τάκης (βλ. Σχολιαστή τ. 9, Δεκ. 83) που ζει και εργάζεται στη Γαλλία έκανε πρόσφατα μια έκθεση στη Λυών. Με την ευκαιρία αυτή έδωσε συνέντευξη στο περιοδικό Lyon-Roche που μας την επισήμανε ο αναγνώστης μας στη Λυών Κώστας Νάσικας. Μεταφέρουμε ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα:

Ερώτηση: Γιατί εγκατασταθήκατε στη Γαλλία;

Τάκης: Γιατί η Γαλλία είναι ένα θαύμα: αυτό της δημοκρατίας. Ήδη στο δρόμο: όλος ο κόσμος, το στυλ, οι αγρότες, στα περίπτερα, παντού. Οι Γάλλοι είναι κομψοί, αξιοπρεπείς, δεν είναι δουλοπρεπείς. Νιώθουμε πολύ πιο έντονα την ατομική ελευθερία στο Παρίσι παρά οπουδήποτε αλλού. Κι αυτό είναι γνωστό στο εξωτερικό. Μετά με τον Μπερλάν, τον Λανγκ, τον Μ. Σερ, είχατε τη μόνη κυβέρνηση διανοούμενων σ' όλο τον κόσμο. Ξαν μια επιστροφή στο μοντέλο του Πλάτωνα. Το πνεύμα πρέπει να κυβερνά κι όχι οι γραφειοκράτες κι οι τεχνοκράτες. Αυτοί είναι φιλόσοφοι, και μάλιστα παθιασμένοι.

Ερώτηση: Και στην Ελλάδα, π γίνεται με την πολιτιστική πολιτική της Μελίνας Μερκούρη;

Τάκης: Δεν καταλαβαίνει τίποτα. Είναι μια γριά στάρλετ που σκέφτεται μόνο το πρόσωπό της. Εξάλλου το ξέρει. Της το 'χω πει. Παρόλα αυτά συνεχίζουμε να εκπαιδύμε ο ένας τον άλλο. Δεν παθιάζεται μ' όσα συμβαίνουν, και βέβαια ούτε το πάθος είναι αρκετό. Δεν θέλει να επιχειρήσει τη δημιουργία ενός Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης στην Αθήνα. Θα μπορούσε να καλέσει τους καλλιτέχνες για μια δημόσια πώληση των έργων τους και με τα κέρδη να προχωρήσει στην ίδρυση του Μουσείου. Να λοιπόν που δεν το κάνει. Θα αφήσει ίσως και να εγκατασταθεί ένα εργοστάσιο στους Δελφούς μ' όλη τη μόλυνση για τα μνημεία. Είναι μια μ...

Ερώτηση: Μπορώ να το γράψω αυτό; **Τάκης:** Ναι, βέβαια.

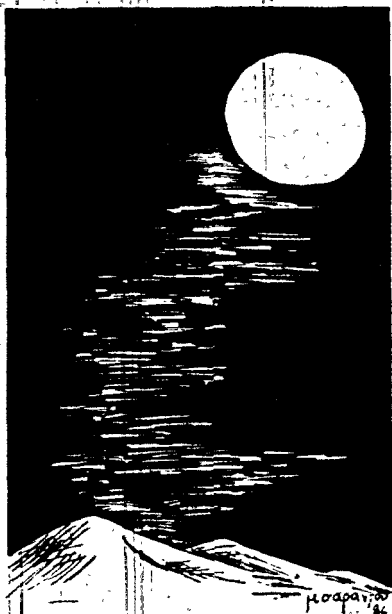
Προς άρση πάσης μεταφραστικής παρεξηγήσεως η λέξη που χρησιμοποιήσε ο Τάκης είναι «conne».

Σ.

Πανσέληνος στο Λυκαβηττό

10.000 WATT στο Λυκαβηττό είναι και πολλά και καλά. Και παρ' όλο που τα λεφτά πάνε για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των κρατουμένων κι έτσι το άλλοθι μιας όχι πολύ προσεγγισμένης συναυλίας υπήρξε, παρ' όλα αυτά η συναυλία ήταν σωστή! Πουλικάκος ψύχραιμος, κεφάτος και ροκάς, και γκρουπάκια εκπληξής για τους 7.000 (κι όχι 4.000) θεατές. Όλοι παρόντες, με το φεγγάρι σαν ταψί, χάρηκαν, χόρεψαν, άκουσαν και συμφώνησαν ότι οι συναυλίες του Μήτσου είναι παραπάνω από πετυχημένες.

Σ.



Πεζοδρόμιο ή «λαϊκή αγορά»;

ΝΑ τα ροζ... Έβαλε την παραρτημένη Κερκίδα τη φωτογραφία του πεζοδρομίου μπροστά από την είσοδο του Εθνικού Κλασικού, με τις κολόνες, τις πινελιές κ.λπ. και άλλα καλά και πέραν της όλης επόλης. Σας την παραρτημένη λοιπόν για λόγους δικαιοσύνης και ταξίωσης. Βλέπεται, λοιπόν, πως η διοίκηση κατάσχεση που είχε περι-

γράφει δεν σταμάτησε στο περσιότερο. Υπάρχει και η συνταγή, όπως εμφανίζεται στη δεύτερη αυτή φωτογραφία που δημοσιεύει σήμερα. Παγωτάκι, καλαμποκόβιλο, κοκτοροσώλης. Για να τελειώνουμε και με την ιστορία αυτή, το μόνο που θα έπρεπε να παραμηνίσει στη θέση του είναι βεβαίως το περίπτερο, το οποίο ανακατασκευάστηκε κατά και-

ροός έρρισκεται εκεί όρθιο, κάπου 60 χρόνια. Όλα τα άλλα περτινέουν και ως φύγουν εγκαίρως. Όσο για τις πολλές κολόνες, δεν είναι η μοναδική περιοχή που παρουσιάζει το θέαμα αυτό. Η Αθήνα είναι γεμάτη σέρρατα και κολόνες και ποιος θα τα ξεκαθαρίσει όλα αυτά;

Δεν είναι σκούπα δεν είναι μπουλντόζα, τι είναι;

Ανάμεσα στα παρά και τα περί των εφημερίδων με πολλά ανυπόγραφα «καρφιά» και «πληροφορίες» να και ο Περίοικος στο Βήμα που ασχολείται με ταξί άλλων και με το χάος της Αθήνας. Οι πληροφορίες του πηγάζουν και από τα διάφορα στιγμιότυπα των επαγγελματιών φωτογράφων που καλύπτουν το κέντρο της Αθήνας και που γνωρίζοντας την ψωνάρα του Περίοικου να καταγγείλει το χάος, τον προμηθεύουν με δείγματα αναρχοκρατούμενης Αθήνας. Δηλαδή παράνομα παρκάρια, περιεργές κατασκευές ή την αυθαιρεσία του μοιτσυκλειστή που καβαλάει το πεζοδρόμιο, ή διάφορα «περιπτά» αντίκειμενα στο δημόσιο χώρο. Την άλλη βδομάδα τα δημοσιεύει όλα αυτά στο Βήμα, συνοδευοντάς τα και με μεγάλες πικρόχολες λεζάντες σαν αυτήν που αναδημοσιεύουμε από την 13/7/86. Όπως βλέπετε ο Περίοικος διάλεξε ένα από τα πιο όμορφα σημεία επικοινωνίας για μικρούς και μεγάλους για να το «ξεκαθαρίσει». Δηλαδή δεν αντέχει να βλέπει μπροστά στην είσοδο του κήπου ούτε τον παγωτάκι ούτε τον καλαμποκόβη ούτε τα παιχνίδια.

Τη «χαρίζει» όμως μεγαλόψυχα στο περίπτερο. Κάμ ανάλογο από το ίδιο πεζοδρόμιο έδειχνε και την προηγούμενη Κυριακή με τίτλο «Δεν έχω δρόμο να διαβάω». Μα τι έχει ο άνθρωπος; Με τι μοιάζει άραγε; Πόσο φαρδύς είναι; Πάω στοιχήμα ότι υπήρξε διοικητής στρατοπέδου ή αρχηγός κατασκήνωσης. Εκτός αν έχει απώθημένα πολεοδόμου, τεχνοκρατικού ή δημαρχικού, ή υπουργικού δημοσιοταξίσκου... Η ακαταστασία του δρόμου του τη δίνει. Δε θέλει να βλέπει πολλά πράγματα γύρω του. Τα περιέργια των εκνευρίζουν. Θέλει να δαλεί τους φοιτητές, αντί να κάνουν γιορτές, να βάψουν τα πεναπιστήριά τους μέσα και έξω για να καταλάβουν τι σημαίνει μεροκάματο. Όλα τον ενοχλούν, κανείς δεν είναι στη θέση του, τον περιτριγυρίζουν ή ζώα ή απεικόνες. Δεν ξέρει τι θέλει... Υποφέρει για όλους μας... τι να πρωτοκαταγγείλει μέσα σε 4 σελίδες, τι και ποιόν να πρωτοβάλει σε τάξη... εκτός και αν... ο Περίοικος έχει βρει την άκρη να γεμίσει 4 σελίδες με κουτσομπολιό, κη ευκολόδομη γκρίνια για εκείνους τους αρτηριοσκληρωμένους αναγνώστες του Βήματος. Του δίνουν μια ιδέα για τις διακοπές. Αντί να φαντάζεται ότι ζει σε στρατόπεδο, να πάει με την «αδειά» του και σε κανένα αληθινό, όπου και το περιβάλλον θα τον πρημίσει, και θα γράψει και όμορφες εντυπώσεις τουλάχιστον όσο χρόνο τον αντέξουν και εκεί...

Άγης Κελπέκης

Υ.Γ.: Σήμερα 20 Ιουλίου τι νομίζετε ότι ενόχλησε τον Περίοικο; Οι σφυρίκτες των τροχονόμων!!!

Οδός Ηριδανού, Οδός Χάρητος

Σήμερα, ένα ορισμένο είδος νεολαίας, δεν μιλάει πια για κανένα από τα ζητήματα που θα άξιζε να μιλήσει αυτό εκλαμβάνεται, γενικά σαν μια μορφή ευγένειας ή αισιοδοξίας. Η ουδετερότητα είναι το ανακείμενο πνεύμα: ο ερχομός στο προσκήνιο οποιοδήποτε προβλήματος ή ζητήματος ουσιαστικής σημασίας απαγορεύεται ρητά με ποινή την καταστροφή της βραδιάς. Κάμ τέτοιο, παρ' όλ' αυτά, δεν αποθαρρύνει τους ανθρώπους ως προς το να συνυπάρχουν. Ο πανικός που επικρατεί όταν ο καθένας απ' αυτούς βρεθεί μοναχός του, γεγονός που συμβαίνει αμέσως μόλις τελειώσει το φιλμ στην τηλεόραση, αποκτά διαστάσεις μανίας για συνάντηση και ανταλλαγή πληροφοριών που δεν πληροφορούν κανένα για τίποτα. Έτσι, ο πανικός καταλήγει να γίνει, από μόνος του, ένας τρόπος διασκέδασης, μια παντομίμα που η ομοιομορφία και η ρηκότητά της μετά βίας τη σώζουν απ' την απειλή της ίδιας της σιάς: το περιεχόμενο των συναναστροφών, οι διαχύσεις στις οποίες επιδίδονται τα μέλη τούτης της καινούριας φυλής στα στέκια που έχουν δημιουργηθεί ειδικά στα μέτρα τους, οι ευχάριστα απλοϊκές παλινδρομήσεις στην παραζάλη των ζητημάτων που χαιρούν ακόμη εκτίμησης στους κύκλους της μεσαίας τάξης των καλλιτεχνών και των κοσμηκών, όλ' αυτά αποτελούν, κάθε μέρα και περισσότερο, μια φωτοαγνημένη πρόσωση δίχως όγκο, έναν ορμητικό ήλιο του τίποτα: οι συζητήσεις περιορίζονται σε κουτσομπολιό, παραλειπόμενα του κόσμου της μόδας και του θεάτρου, αναψηλάφηση του WHO IS WHO και ανέκδοτα. Το αντίθετο βλάπτει θανάσιμα: κανείς δεν θέλει να του θυμίζουν αυτό που του συμβαίνει: οι διαφημιζόμενοι απ' τα περιοδικά και τις εφημερίδες σαν ενδιαφέροντες άνθρωποι βρίσκουν τον ίδιο τον Άνθρωπο ολότελα αδιάφορο.

Σαν απόρροια τούτης της εκθρόνισης προς την επικοινωνία, το επείγισμα, η διαφωνία, ακόμα και ο καυγός, όλες οι εγκαταλελειμμένες μορφές συζήτησης απωθούνται με μελιστάλακτη επιπολαιότητα, με φτερουγίσματα του ενδιαφέροντος προς άλλες κατευθύνσεις, με μικρές αντεπιθέσεις κουφαμάρας και βουβαμάρας, με αστείακια σχετικά με το ζήτημα, σαν τίποτα να μην έχει πια σημασία. Η παραμικρή πιθανότητα να ωθήσει κανείς τη συζήτηση, ή το φάντασμα της, σε κάποιο βάθος, στους έλικες κάποιας ουσίας, στο χαμένο κύτταρο, τελωσπάντων, ενός σημαντικού και συστηματικού κάμ —οπδήποτε κι αν είναι αυτό—, ξορκίζεται αμέσως σαν εσχάτη προδοσία, ή δυσφημίζεται σαν μια αποκάλυψη προσπάθειας του ομιλούντος να παραστήσει τον έξυπνο.

Ωστόσο, με το να υποκρίνονται ότι δεν έχουν κανένα πρόβλημα, μέσω της σχεδόν ανεξάρτητης ευδιαθεσίας τους, που μόνον ο ονομασμός και το μαγαμένο ύφος των καλών τους τρόπων μπορούν ν' ανακατήσουν κάπως, όλοι αυτοί μπλέκονται ακόμα χειρότερα στην αντίφαση που μουδιάζει μέχρι παράλυσης την αληθινή τους ζωή. Και μήπως τούτη η αντίφαση δεν είναι ευδιάκριτη; Εξαιτίας μιας στάσης που την διατυπώνουν σαν έλλειψη εγωισμού, δεν παίρνουν τίποτα στα σοβαρά: ταυτόχρονα όμως, είναι αρκετά εγωιστές ώστε να μην καταφεύγουν ούτε λεπτό στη βαρβαρότητα του να ονομάζουν τη βαθιά και ανίατη κατάθλιψη που προδιαγράφεται στην ανάγκη τους να αστειώνονται διαρκώς. Κι επειδή ο καθένας έχει στο νου του κάμ πολύ κακό για τον άλλο, φιλιούνται με τακτ στο μάγουλο μόλις συναντηθούν, ακόμα κι αν έχουν χωρίσει πριν από μισή ώρα, για να συνομολογήσουν, τουλάχιστον, με τούτη την παρωδία αγάπης, την μεταξύ τους ομοιότητα, απ' την οποία απορρέει το κύρος των συναντήσεων, και την ανοχή που ο καθένας νιώθει υποχρεωμένος να δείξει προς τον διπλανό του για να προκόψουν μαζί στο σκαρφάλωμα των βαθμίδων της μονοτονίας. Συγκεντρώνονται γύρω απ' το ίδιο τραπέζι, ακόμα κι αν δεν κωράνε, ακριβώς από αδυναμία να συγκεντρωθούν γύρω απ' το ίδιο θέμα —κάμ που αποτελεί μόνιμο τον εφιάλτη τους. Είναι ομιλητικοί μόνο και μόνο από μια ασυγκράτητη διάθεση να σωπάσουν. Ο ναρκισσισμός τους, οι λεπτοί τους τρόποι αποτελούν μια διαρκή αντίδραση σ' εκείνο το αληθινό και υγιές κομμάτι του εαυτού τους που οι ίδιοι θεωρούν «κοντροκομμένο» απ' τη στιγμή που εγκατέλειψαν τη σκέψη ότι η ζωή μπορεί να είναι κάμ καλύτερο από το τίποτα. Φυσικά, παρατηρεί κανείς, με μια πρώτη ματιά, ότι συμβαίνουν ένα σωρό πράγματα σε τούτα τα ποθητά και εύθυμα μέρη όπου οι άνθρωποι αυτοί συγκεντρώνονται απλώς και μόνο για να συγκεντρώνονται —τέτοια γεγονότα, όμως, και καθώς η βραδιά αποδεικνύεται ίδια κι απαράλλακτη με την προηγούμενη, δεν είναι παρά επανάληψη και πειθαρχία. Το να διασκεδάσεις και να κοιμάσαι ταυτόχρονα αποτελεί το τελευταίο εν κινήσει γράναζι στον επιδιορθωμένο μηχανισμό της αρπαγής του ελεύθερου χρόνου από το Σύστημα.

Ευγένιος Αρανίτσας



Ελληνική λογοτεχνία

Κατερίνα Ζαρόκωστα:

ΤΟ ΛΕΚΑΝΤΩ.

Εκδόσεις Χατζηνηκολή.

Αθήνα 1986. Σελ. 76

Από τις νέες παρουσίες στον λογοτεχνικό μας χώρο, η Κατερίνα Ζαρόκωστα δείχνει να διαθέτει και ταλέντο και γνώση των εκφραστικών δυνατοτήτων της ελληνικής γλώσσας. Αυτό όμως δεν θα ήταν αρκετός λόγος για να κάνουμε ειδική μνεία του βιβλίου της «Το λεκαντώ», γιατί τα περισσότερα από τα διηγήματα που το απαρτίζουν αναφέρονται σε «κλειστά», υπερβολικά εξατομικευμένα βιώματα, που η σημασιοδότησή τους εξαρτάται αποκλειστικά από το εγώ της συγγραφέως και δεν εξηγείται, με λογοτεχνικά μέσα, στα μάτια του αναγνώστη. Αν παρ' όλα αυτά, αφιερώσουμε αυτό το ξεχωριστό σημείωμα στο βιβλίο της, το κάνουμε για ένα και μόνο διήγημα της συλλογής, «Τα άψυχα», που είναι ένα μικρό λογοτεχνικό διαμάντι και δείχνει ότι η συγγραφέας μπορεί να πετύχει πολλά στην πεζογραφία μας. Μέσα στις πέντε όλες κι όλες, σελίδες αυτού του πεζογραφήματος, η Κατερίνα Ζαρόκωστα καταφέρνει να μας μεταδώσει πολύ περισσότερα απ' όσα πασκίζει να εκφράσει στα υπόλοιπα διηγήματα της συλλογής. Στηρίζοντας το διήγημά της σ' ένα θαυμάσιο θέμα (την παράξενη φιλία ανάμεσα σε μια μοντέρνα αστή κι ένα κοριτσάκι που δουλεύει σ' ένα επαρχιακό βενζινάδικο) κι ένα πραγματικά ευρηματικό μοτίβο (ένα σμήνος από μικροσκοπικά διάφανα πετούμενα, τα «άψυχα» που τριγυρίζουν το κοριτσάκι σαν προάγγελοι ενός ήδη οικείου θανάτου), δεν μας δίνει μόνο τη μαγεία μιας ασυνήθιστης σχέσης ανάμεσα σε δυο διαφορετικούς ανθρώπους, αλλά μας μεταγγίζει και την αίσθηση της ανανεωμένης επαφής μ' ένα (παράξενα ελκυστικό, αλλά καθόλου εξωραϊσμένο) κόσμο που πεθαίνει μέσα στην απλή, χοϊκή σοφία του. Μ' ένα και μόνο διήγημά της η Κατερίνα Ζαρόκωστα καταφέρνει να μιλήσει πολυσήμαντα για τη νεοελληνική πραγματικότητα έτσι όπως λίγοι άλλοι αναγνωρισμένοι συγγραφείς έχουν μιλήσει. Δεν μένει παρά να τη συμβουλευόμαστε, όσο πιο ταπεινά μπορούμε, ν' αξιοποιήσουμε τα αφηγηματικά προσόντα που φανερώνει σ' αυτό το πεζογράφημα και ν' απομακρυνθεί από τους ενδοσκοπικούς, αυτιστικούς μονολόγους των άλλων διηγημάτων της.

Ξένη λογοτεχνία

Μίλαν Κούντερα:

Η ΑΒΑΣΤΑΧΤΗ ΕΛΑΦΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ

Μετάφραση από τα γαλλικά:

Κατερίνα Δασκαλάκη

Εκδόσεις Εστία, Αθήνα 1986. Σελ. 384

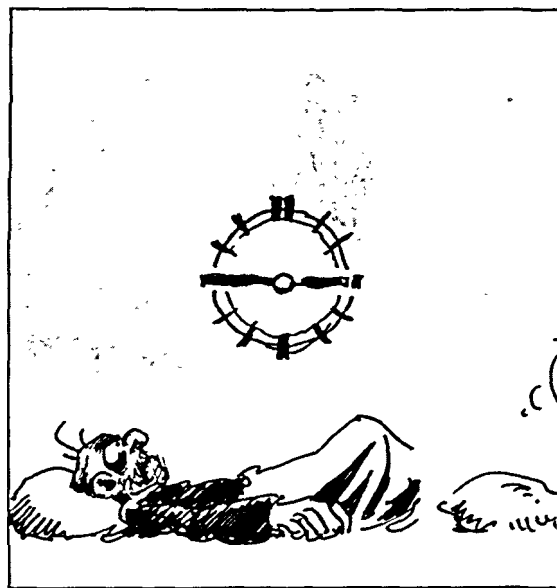
Το ελληνικό αναγνωστικό κοινό μπορεί να υπερηφανεύεται ότι γνώρισε και εκτίμησε τον Μίλαν Κούντερα, έναν από τους σημαντικότερους συγγραφείς της εποχής μας, πολύ πριν τον εναγκαλιστούν και τον καθιερώσουν οι δυτικοευρωπαϊκοί και αμερικανικοί εκδοτικοί οίκοι: μεσοσύνης της δικτατορίας οι εκδόσεις «Κάλβος» κυκλοφόρησαν το σπουδαίο μυθι-

στόρημά του «Το αστείο» (1967), που έγινε ένα από τα πιο δημοφιλή έργα της ξένης λογοτεχνίας στην Ελλάδα. Αργότερα, μετά τον αναγκαστικό εκπατρισμό του Κούντερα από την Τσεχοσλοβακία και την εγκατάστασή του στη Δύση (από το 1975 ζει στη Γαλλία), το δυτικό αναγνωστικό κοινό τον γνώρισε μέσα από δύο μυθιστορήματα που δεν στέκουν στο ύψος του πρώτου: «Η ζωή είναι αλλού» (1974) και «Το θαλς του αποχαιρετισμού» (1976). Το 1978 ο Κούντερα, με αφομοιωμένες πια τις εμπειρίες της εμικράτσιας, ξαναβρίσκει τον λογοτεχνικό σφυγμό του με το θαυμάσιο «Βιβλίο του γέλιου και της λήθης». Και το 1983, με την «Αβάσταχτη ελαφρότητα του είναι» (το τελευταίο μέχρι στιγμής βιβλίο του), δίνει ένα πραγματικά σπαραχτικό έργο, κάτι ανάμεσα σε αποχαιρετισμό στη ζωή και ύστατη προσπάθειά του να γαντζωθεί από αυτή -ένα έργο γεμάτο απ' τον πόνο και την πίκρα του φοβερού εικοστού αιώνα.

Τι είναι η αβάσταχτη ελαφρότητα του είναι; Είναι το αίσθημα που έχει ο άνθρωπος όταν, στο τέρμα των ιδεολογικών βεβαιότητων του, ανακαλύπτει ότι δεν έχει να δώσει λογαριασμό σε κανένα Θεό, σε καμιά Ιστορία, σε κανένα Κίνημα, και πρέπει να κρίνει μόνος του τι είναι καλό και τι κακό, τι σωστό και τι λάθος· αλλά αυτό είναι αδύνατο, γιατί ό,τι ζούμε το ζούμε μόνο μια φορά και δεν μπορούμε να ελέγξουμε μια απόφασή μας συγκρίνοντας δυο ολοίδιες εμπειρίες. Όπως λέει ο ίδιος ο Κούντερα: «Όλα τα ζούμε αμέσως για πρώτη φορά και χωρίς προετοιμασία» (σ. 15). Ήταν άραγε σωστό να επιστρέψει ο Τόμας για χάρη της γυναίκας του στη χώρα του, όπου τον περίμεναν διώξεις και εξευτελισμοί; Τι θα ήταν πιο σωστό, να υπογράψει ένα κείμενο διαμαρτυρίας για τους πολιτικούς κρατούμενους ή ν' αποφύγει να κάνει κάτι που θα μπορούσε να βλάψει τη γυναίκα του; Στα ερωτήματα αυτά δεν υπάρχει απάντηση με γενική ισχύ, από τη σκοπιά ενός ανθρώπου που έχει χάσει την ιδεολογική του ασφάλεια (και εξασφάλιση).

ΟΛ' αυτά θα μπορούσαν να φανούν αρκετά κοινότοπα ή ακόμα και ύποπτα, και εύκολα μπορούμε να φανταστούμε το ίδιο θέμα, στα χέρια ενός δυτικού συγγραφέα (οσοδήποτε ικανού), να καταλήγει σε αποθέωση της ομφαλοσκοπίας και σε κήρυγμα ανευθυνότητας και απάθειας. Όμως ο Κούντερα δεν είναι δυτικός συγγραφέας και δεν έχει αποδεχτεί τον ρόλο του δυτικού διανοούμενου. Ο Βολφ Μπίρμαν, στην τελευταία του επίσκεψη στην Αθήνα τον περασμένο Απρίλη, είπε ότι στις ανατολικές χώρες ο καλλιτέχνης και ο συγγραφέας είναι σαν το ψωμί, ενώ στις δυτικές είναι σαν το παντεσπάνι. Ο Κούντερα, παρά τον φαινομενικό κυνισμό του και την απογοήτευσή του απ' τον κομμουνισμό, πιστεύει, όντας γνήσιο δημιουργήμα των συνθηκών στις χώρες του «υπαρκτού σοσιαλισμού», ότι ο συγγραφέας έχει υποχρέωση να είναι το ψωμί του κόσμου του —έστω και πικρό ψωμί— την υποχρέωση να συμπονά για ό,τι συμβαίνει στον κόσμο, ή, όπως λέει ο ίδιος, να συναισθάνεται.

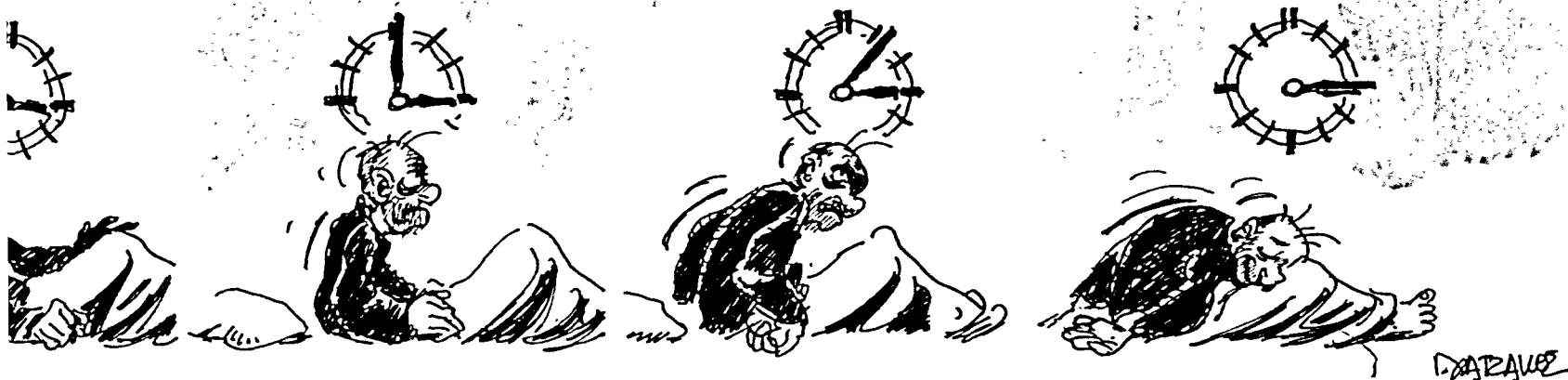
Αυτά που λέει ο Κούντερα για την αβάσταχτη ελαφρότητα του είναι δεν τα εξαγγέλλει μέσα από τον φιλντισένιο πύργο του ελιτίστα και του αναχωρητή. Έχει ζήσει στο πετσί του όχι μόνο τη φρίκη και τον παραλογισμό του «υπαρκτού σοσιαλισμού» (ο ήρωάς του λέει κάπου: «Μυστική αστυνομία υπάρχει σ' όλες τις χώρες του κόσμου. Αλλά μόνο σ' εμάς μεταδίδει τις μαγνητοφωνήσεις της απ' το ραδιόφωνο»), αλλά και την οδυνηρή παθητικοποίηση του τσέχικου λαού μετά την αντιστασιακή έξαρση που ακολούθησε τη σοβιετική εισβολή (η Τερέζα βλέπει τις ίδιες εκείνες γυναίκες, που τις μέρες της εισβολής γύριζαν στους δρόμους κραδαίνοντας τσέχι-



κες σημαίες, να κρατούν, με την ίδια έπαρση, τις ομπρέλες τους, προχωρώντας καταπάνω της εριστικής και χυδαίας). Έχει γνωρίσει από κοντά τον πανηγυριστικό και επίπλαστο χαρακτήρα της δυτικής «πολιτικοποίησης», αλλά και την τραγική διάλυση των ψευδαισθήσεων του δυτικού αριστερού διανοούμενου μπροστά σ' αυτό που λέγεται Καμπότζη. Ξέρει πολύ καλά ποια άβυσσος χωρίζει τους ανατολικούς αντικαθεστωτικούς από τους δυτικούς «συμπαθούντες» τους και πόσο αδύνατη είναι η συνεννόηση μεταξύ τους, αφού ακόμα και οι πιο απλές λέξεις (γυναίκα, πίστη, προδοσία, παρέλαση, αλήθεια) έχουν διαφορετική σημασία για τους μεν και τους δε. Ξέρει πόση ασυνεννοησία και πόση παρανόηση μπορεί να κρύβεται ακόμα και στο πιο έντονο ερωτικό σμίξιμο (που ο Φραντς το θεωρεί εκδήλωση της επιθυμίας της Σαμπίνας να ζήσει για πάντα μαζί του, δεν ξέρει όμως πως η Σαμπίνα είναι ήδη αλλού και τον αποχαιρετά μ' έναν τελευταίο άγριο σπασμό).

Ακόμα ο Κούντερα έχει διακρίνει ποιο είναι το σημείο επαφής ανάμεσα στον ανατολικό τρόπο και το δυτικό τσίρκο: το κιτς. Με μια σειρά παράτηρησεις που θα φανούν κυνικές μόνο σ' οσους είναι ήδη αθεράπευτοι προσβεβλημένοι από την αισθητική του κιτς, ο Κούντερα το εξηγεί αυτό καταλεπτώς. «Η αδελφούνη όλων των ανθρώπων ουδέποτε θα μπορέσει να βασισθεί πουθενά αλλού, παρά στο κιτς... Κανένας δεν το γνωρίζει καλύτερα απ' τους πολιτικούς. Μόλις υπάρχει δίπλα τους κάποια φωτογραφική μηχανή, σπεύδουν προς το πρώτο παιδάκι που βλέπουν, για να το πάρουν στην αγκαλιά τους και να το φιλήσουν στο μάγουλο. Το κιτς είναι το αισθητικό ιδεώδες όλων των πολιτικών, όλων των κομμάτων και όλων των πολιτικών κινήματων». (σ. 307, 308).

Υπάρχει και η συγκλονιστική συζήτηση ανάμεσα στον Τόμας και τους αντιστασιακούς Τσέχους, που προσπαθούν να τον πείσουν να υπογράψει ένα κείμενο διαμαρτυρίας: ο Κούντερα κατανοεί και νιώθει τα επιχειρήματα και των δύο πλευρών —όχι μόνον αυτά που επικαλούνται, αλλά και αυτά που θα μπορούσαν να επικαλεστούν (πόσο μεγάλος πρέπει να είναι ένας συγγραφέας για να κάνει κάτι τέτοιο!). Καταλαβαίνει ότι, ακόμα κι αν αυτή η διαμαρτυρία δεν έφερνε κανένα πολιτικό ή πρακτικό αποτέλεσμα, πάλι θα υπήρχαν λόγοι να τη συνοπογράψει κανείς. Το λέει αυτό μ' εκείνη την εκπληκτική φράση. «Υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο άνθρωπος είναι καταδικασμένος να δώσει μια παράσταση». (σ. 330). Αν τελικά ο ήρωάς του, ο Τόμας, διαλέγει την ιδιωτική



λύση, δεν το κάνει γιατί είναι βολικότερη και πιο ανώδυνη (μάλλον το αντίθετο συμβαίνει), αλλά γιατί δεν μπορεί να βρει άλλο δρόμο προς την ανθρωπιά. Το βλέμμα του Τόμας δεν μπορεί πια να πέσει στον ορίζοντα, παρά μόνο στον τοίχο του απέναντι κτιρίου (μια εικόνα πολύ εύγλωττη, που επανέρχεται ολοένα στα βιβλία του Κούντερα).

«Η αβάσταχτη ελαφρότητα του είναι» είναι, τόσο στη μορφή όσο και στο περιεχόμενο, κάτι ανάμεσα σε μυθιστόρημα και δοκίμιο, και ο Κούντερα αποδεικνύει ότι ο μεγάλος λογοτέχνης δεν περιορίζεται από τα στενά όρια του λογοτεχνικού είδους. «Το μυθιστόρημα», λέει: «δεν είναι μια εξομολόγηση του συγγραφέα, αλλά μια εξερεύνηση αυτού που είναι η ανθρώπινη ζωή μέσα στην παγίδα που έχει γίνει ο κόσμος» (σ. 271). Πόσο αληθινό! Αλλά και πόσο σαρκαστικός κάνει να φαίνεται ο τίτλος που μιλάει για «ελαφρότητα» του είναι! Πόσο βαριά πρέπει να είναι η ψυχή ενός ανθρώπου, απ' αυτά που έζησε σ' Ανατολή και Δύση, για ν' αναζητάει την τελευταία υπόσχεση ζωής στο χαρούμενο γρύλισμα ενός ετοιμοθάνατου σκυλιού! Αν ο Κούντερα, στο έσχατο σημείο της απόγνωσης του, αλλά και στο αποκορύφωμα της πικρής σοφίας του, φτάνει να πει ότι «Η νοσταλγία του Παραδείσου είναι η επιθυμία του ανθρώπου να μην είναι άνθρωπος» (σ. 364), θα πρέπει κανείς, πριν τον κρίνει, να έχει μπροστά στα μάτια του τι έκαναν οι άνθρωποι στους ανθρώπους σε τούτο τον αιώνα...

Πολύ καλή η μετάφραση του βιβλίου από την Κατερίνα Δασκαλάκη.

ΔΟΚΙΜΙΟ

Γκέοργκ Λούκατς:

Η ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ

Πρόλογος-μετάφραση-σημειώσεις:

Αντώνης Οικονόμου

Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1986. Σελ. 373

Πρόκειται για το πρώτο βιβλίο του Λούκατς, που κυκλοφόρησε το 1910 στα ουγγρικά και την επόμενη χρονιά στα γερμανικά. Έργο της προμαρξιστικής φάσης του μεγάλου Ούγγρου φιλόσοφου, το «Η ψυχή και οι μορφές» αποτελείται από μια σειρά δοκίμια (γραμμένα ανάμεσα στο 1907 και το 1911)

που έχουν για κοινό θέμα το νόημα της λογοτεχνικής δημιουργίας. Ο Λούκατς υποστηρίζει ότι ο λογοτέχνης προσπαθεί, σε κάθε του έργο, να ξεπεράσει το τυχαίο και το χάος της συνηθισμένης ζωής και να δώσει μορφή στην ουσιαστική ύπαρξη, στο αναγκαίο, στο απόλυτο· αλλά το υλικό του αντιστέκεται συνεχώς σ' αυτή του την προσπάθεια, κι απ' αυτό προκύπτει η τραγικότητα του καλλιτεχνικού δημιουργού. Ο Λούκατς, λοιπόν, απορρίπτει κάθε μορφή τέχνης που προσπαθεί ν' απεικονίσει και να καταγράψει το τυχαίο, το φευγαλέο –κι έτσι βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση τόσο με τα καλλιτεχνικά ρεύματα της εποχής εκείνης (νατουραλισμό, ιμπρεσιονισμό) όσο και με τις μεταγενέστερες εξελίξεις στην τέχνη και τη λογοτεχνία. Ωστόσο, παρά την ιδεαλιστική και ανιστορική του προσέγγιση στο θέμα της λογοτεχνικής δημιουργίας, δεν διακηρύσσει καμιά απόλυτη αυτονομία της μορφής απέναντι στις συνθήκες γένεσης του λογοτεχνικού έργου· απεναντίας, διακρίνει ήδη καθαρά ότι, μόλο που η μορφή δίνει ενότητα και συνοχή στον κόσμο, η μορφική τελειότητα δεν αρκεί για να εμψυχήσει ζωή σ' ένα έργο τέχνης θγαλμένο από ένα κόσμο όπου κυριαρχούν η πνευματική ένδεια και η σύγχυση.

Όπως είναι γνωστό, γύρω στο 1923 ο Λούκατς μεταστράφηκε οριστικά στον μαρξισμό. Σ' ολοκληρωτή τη μετέπειτα ζωή του απόφευγε κάθε αναφορά σ' αυτό το πρώιμο έργο του. Έτσι, το «Η ψυχή και οι μορφές» παρουσιάζει ενδιαφέρον κυρίως για τους μελετητές της πνευματικής εξέλιξης του Λούκατς και όχι τόσο για όσους θα ήθελαν να γνωρίσουν μια άλλη διάσταση της μαρξιστικής του σκέψης. Αλλά το μεγάλο δυστύχημα για τον Έλληνα αναγνώστη είναι ότι ο Λούκατς, σ' αυτά του τα δοκίμια, αναπτύσσει τη συλλογιστική του παίρνοντας για παραδείγματα συγγραφείς της γερμανικής (κυρίως) γραμματείας που δεν έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά: Κάσνερ, Γκεόργκε, Στορμ, Μπέερ-Χόφμαν κλπ. (ευτυχώς υπάρχουν και δοκίμια για πιο γνωστές φυσιογνωμίες, όπως ο Κίρκεγκωρ και ο Νοβάλις). Με αυτό το δεδομένο, ίσως τελικά το πιο ενδιαφέρον μέρος του βιβλίου είναι για τον Έλληνα αναγνώστη το εισαγωγικό δοκίμιο (επιστολή του Λούκατς στον Λήο Πόππερ), που αναφέρεται στην ουσία και τη μορφή του δοκίμιου.

Πρέπει να επισημάνουμε και να επαίνεσουμε τη θαυμάσια μεταφραστική δουλειά του Αντώνη Οικονόμου σ' ένα κείμενο που, οπωσδήποτε, δεν ήταν καθόλου εύκολο.

Δημοσθένης Κούρτοβικ

ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΣΕΙΣ

Στο τελευταίο βιβλίο του Μίλαν Κούντερα «Η αβάσταχτη ελαφρότητα του είναι» (για το οποίο γράφουμε αναλυτικά παραδίπλα) υπάρχουν τα παρακάτω λόγια ενός τσέχου αντικαθεστωτικού (σελ. 203): «Κανένας πια δεν ενδιαφέρεται να μας κατηγορήσει για συνωμοσία εναντίον του κράτους, γιατί αυτό θα είχε σαν αποτέλεσμα να τραθήξει πάνω μας καινούριες συνήθειες. Προτιμούν να βρίσκουν χάσις μέσα στις τσέπες μας ή ν' αποδείξουν ότι διάσαμε ένα κοριτσάκι δώδεκα χρόνων».

Αν πεταγόσουν κατά δω Μίλαν, θα έβλεπες πως τη Δύση και την Ανατολή δεν τις συνδέει μόνο το κιτς... Ελπίζουμε, πάντως, τα κοριτσάκια να είναι πιο δυσεύρετα για... πονηρούς σκοπούς απ' όσο τα ναρκωτικά.

★

Η μετάφραση του παραπάνω βιβλίου από την Κατερίνα Δασκαλάκη είναι θαυμάσια αλλά στη σελ. 142 όπου ο συγγραφέας εξηγεί γιατί η Σαμπίνα αντιπαθεί τους ανθρώπους που βιάζονται να εξομολογηθούν τα μυστικά τους, μεταφράζει: «Όποιος χάνει την οικειότητά του, τα χάνει όλα». Η φράση αυτή ξενίζει. Η οικειότητα είναι ιδιότητα της σχέσης ανάμεσα σε δύο ανθρώπους, όχι γνώρισμα του χαρακτήρα ή της προσωπικότητας. Υποθέτω ότι η μεταφράστρια απέδωσε έτσι τη λέξη *intimité*. Είναι αλήθεια πως η λέξη αυτή δύσκολα μεταφράζεται, γιατί δεν υπάρχει ακριβές αντίστοιχό της στα ελληνικά. Μπορεί να σημαίνει τη στενή, την πολύ προσωπική σχέση, που έχει και κάποια απόκρυψη χροιά, αλλά μπορεί ν' αναφέρεται και στον μύχιο, τον εώτερο χαρακτήρα ενός ανθρώπου ή μιας κατάστασης. Στην επίμαχη περίπτωση, είναι φανερό ότι έχουμε να κάνουμε μ' αυτή τη δεύτερη σημασία. Θα πρότεινα λοιπόν, για τη συγκεκριμένη αυτή περίπτωση, τη λέξη *εσωτερικότητα*, που και δοκίμιο είναι και χρησιμοποιείται και πολύ κοντά βρίσκεται στο πλήρες νόημα της *intimité*.

★

Στο διήγημα «Το λεκαντώ», από το ομώνυμο βιβλίο της Κατερίνας Ζαροκώστα, συναντήσαμε έναν ωραίο νεολογισμό, που δεν τον είχαμε ξανακούσει: *ορθοκάτουρη* (για τον τραβεστί). Είναι μια λέξη που δείχνει ότι η ελληνική γλώσσα, κι ας λένε ότι θέλουν οι γλωσσολόγοι, δεν έχει χάσει τίποτα από τη γλωσσολογική της ικανότητα –ιδίαιτερα στους κύκλους του κοινωνικού περιβάριου, που είναι *πραγματικοί δημιουργοί* γλωσσικού πλούτου.

Δ.Κ.

Max Frisch



Αν ο δυστυχής που μ' επισκέφτηκε χτες, ένας άντρας που η ερωμένη του βρίσκεται τώρα με κάποιον άλλον, αν μπορούσε να 'ναι απόλυτα σίγουρος πως οι κουβέντες ενός άλλου, τα φιλήματα ενός άλλου, η τρυφερή επιρροή ενός άλλου, οι αγκαλιές ενός άλλου δεν θα 'φταναν ποτέ τις δικές του, δε θα ήταν κάπως πιο ήρεμος;

Η ζήλεια σαν φόβος της σύγκρισης.

Τι θα μπορούσα να του πω; Το πένθος μπορείς να το συμμεριστείς, τη ζήλεια όχι. Τον ακούω προσεκτικά και σκέφτομαι: Τι ζητάς τελικά; Διεκδικείς μια νίκη χωρίς αναμέτρηση, απελπισμένος από το ίδιο το γεγονός πως αντιμετωπίζεις αναμέτρηση. Μιλάς για πίστη, αλλά ξέρεις καλά πως δε θέλεις την πίστη της αλλά την αγάπη της. Μιλάς για προδοσία ενώ αυτή το γράφει καθαρά και ξάστερα πως έφυγε μαζί του για ταξίδι—Τι θέλεις λοιπόν, φίλε μου, στ' αλήθεια;

Αυτό που θέλουμε είναι να μας αγαπάνε.

Μόνο όταν ζηλεύουμε ξεχνάμε καμιά φορά πως η αγάπη δεν απαιτείται, πως ακόμα κι η δική μας η αγάπη, ή αυτό που ονομάζουμε αγάπη, παύει να είναι ειλικρινής όταν έχουμε απ' αυτήν αξιώσεις...

Πώς είναι δυνατόν η ζήλεια, όπως συχνά συμβαίνει, να απευθύνεται και σε νεκρούς που δεν μπορούν να ξαναγυρίσουν, τουλάχιστον σα ζωντανές μορφές;

Μόνο από φόβο της σύγκρισης.

Ύστερα ξέρεi ο καθένας πως τη γυναίκα που την αντιμετωπίζει με ζήλεια είναι αδύνατο να την κερδίσει. Η ζήλεια του, ολοφάνερος φόβος της σύγκρισης, είναι συχνά γι' αυτήν η πρώτη ενθάρρυνση να κοιτάξει γύρω της, να επιχειρήσει συγκρίσεις. Οσφραίνεται ξαφνικά την αδυναμία του. Ανθίζει μάλιστα κάτω απ' τη ζήλεια του—δικαιολογημένα τη βρίσκει ομορφότερη από ποτέ!—ανθίζει με τη νέα αναπάντεχη ελπίδα πως η αγάπη της (γιατί, άλλωστε να 'χει εκείνος τέτοιο φόβο;) θα μπορούσε προφανώς να βρει κι αλλού ανταπόκριση.

Άντρες που είναι πολύ σίγουροι για τη δύναμη και την ομορφιά τους, πραγματικά σίγουροι, και γυναίκες που είναι σίγουρες για τη γοητεία τους, τόσο σίγουρες ώστε, για παράδειγμα, να μην είναι αναγκασμένες να ενδώσουν σε κάθε

επιτυχία της γοητείας τους, σπάνια βρίσκονται σε κατάσταση ζήλειας. Ωστόσο ούτε σ' αυτούς λείπουν οι αφορμές! Όμως δεν έχουν λόγους να φοβούνται αν και γνωρίζουν καλά την απώλεια, την ανοιχτή πληγή που δε λείπει από καμιά αγάπη, κι ωστόσο δεν αισθάνονται γι' αυτό γελοίοι, χλευασμένοι, ταπεινωμένοι. Το αντέχουν, δεν το εκλαμβάνουν σαν ήττα—όπως κι ο θάνατος δεν είναι ήττα—δεν θρηνούν για την απιστία, και τη γυναίκα που κάποια μέρα δεν της ακούσε πια, δεν την βρίζουν σαν πόρνη, λέξη που τις περισσότερες φορές είναι έτσι κι αλλιώς λαθεμένη και άταιρη.

Η αρπαγή των Σαβίνων—ποιος υγιής και κατά κάποιο τρόπο ειλικρινής άνθρωπος, άντρας ή γυναίκα, δεν είναι με την πλευρά των απαγωγέων; Μάταια αναλογίζομαι ένα έργο τέχνης που μας έδειξε τους δυστυχούς Σαβίνους για να μας συγκλονίσει.

Και η αρετή;

Οι Σαβίνοι που είναι υποχρεωμένοι να εμπιστευτούν την αρετή των γυναικών τους είναι για λύπηση, ακόμα κι αν η αρετή των γυναικών τους αντέχει. Είναι ιδιοκτήτες των γυναικών τους, νομικά κατοχυρωμένοι, υπό την προστασία κράτους και εκκλησίας έναντι πάσης συγκρίσεως, κι έτσι οφείλουν τώρα να ζουν ευτυχισμένοι, μέχρι να περάσουν οι άρπαγες τα βουνά, μέχρι ν' ακούσει ο κόσμος πως αλαλάζουν οι Σαβίνες όταν πλέον η αρετή τους δεν έχει την παραμικρή δύναμη να τις προστατέψει από την αγκαλιά των ισχυροτέρων.

Αυτός ο φόβος των αλαλαγμών!

Η ίδια η γλώσσα δεν τους έχει σ' εκτίμηση όταν μιλάει για κερατάδες, καλύτερη λέξη δεν διαθέτει και δεν είναι τυχαίο πως η ζήλεια, όσο πικρή γεύση κι αν έχει στην πραγματικότητα, έχει δώσει τροφή σε τόσες φάρσες. Πάντα την απειλεί το γελοίο. Ακόμα κι ο Κλάιστ, ο τρα-

γικός, αναγκάζεται να το γυρίσει σε κωμωδία όταν δείχνει τον Αμφιτρυόντα που, εν πάση περιπτώσει, απατάται από έναν Δία. Προφανώς, αν και η ζήλεια έχει τη δύναμη να προκαλέσει δεινά, δεν είναι στην πραγματικότητα ένα τραγικό πάθος, επειδή ακριβώς της λείπει κάπου το δικαίωμα, το έσχατο που θα της προσέδιδε το μεγαλείο.

Ο Οθέλλος;

Αυτό που μας συγκλονίζει στον Οθέλλο δεν είναι η ίδια η ζήλεια του, αλλά η πλάνη του: σκοτώνει μια γυναίκα που τον αγαπάει πάνω απ' όλα, κι αν δεν υπήρχε η πλάνη αυτή, αν ήταν βάσιμη η ζήλεια του και η γυναίκα του τα είχε στ' αλήθεια με τον βενετσιάνο αξιωματικό, όλη του η λύσσα θα γινόταν δίχως άλλο κωμική (χωρίς ν' αλλάξει ούτε λέξη): θα 'ταν ένας κερατάς, τίποτε παραπάνω, γελοίος κι αυτός, όσο κι ο φόβος του.

Γιατί, άλλωστε, ένας μαύρος;

Οθέλλος ή ο μαύρος της Βενετίας, είναι ο πλήρης τίτλος. Ο Οθέλλος δεν είναι καταρχήν ζηλιάρης, αλλά μαύρος, δηλαδή ένας άνθρωπος από καταφρονεμένη ράτσα. Η προσωπική του επιτυχία που μόλις έχει κατακτήσει, δεν αλλάζει τίποτα στην πληγωμένη του αυτοπεποίθηση. Τον σέβονται δέβαια: κι ας είναι μαύρος. Παραμένει αυτή η επιφύλαξη, που τη νιώθει, παραμένει το άλλο του δέρμα. Υποφέρει από τη διαφορετικότητα του: εδώ, νομίζω, έχει τις ρίζες της η τραγωδία: αλλά πίσω απ' όλα, σαν σκιά, βρίσκεται η αίσθηση εκείνη της κατωτερότητας και ο μαύρος είναι φιλόδοξος, όπως πρέπει να είμαστε όλοι μας, στο βαθμό που είμαστε μαύροι. Ο μόνος που είναι σε θέση να το νιώσει και να οσφρανθεί την πληγή είναι ο λαβωμένος Ιάγος, που τα πρώτα λόγια του, απ' όσο θυμάμαι είναι λόγια πληγωμένης φιλοδοξίας. Περισσότερο από κάθε άλλον ξέρεi πως μπορεί να εξοντώσει τον επιτυχημένο μαύρο: με

ΖΗΛΕΙΑ



(ημερολόγια
1946-1949)

τον ίδιο το φόβο του μαύρου για τον εαυτό του, το φόβο της κατωτερότητας. Μ' αυτήν την αίσθηση πρέπει να πορευτεί ο Ιάγος αν θέλει να εκδικηθεί, κι αυτό επιδιώκει. Η πιο κοινή αίσθηση κατωτερότητας που γνωρίζουμε όλοι είναι η ζήλεια, και ο Σαίξπηρ πετυχαίνει εδώ με δεξιοτεχνία έναν φοβερό συνδυασμό. Ερμηνεύει το ένα μέσω του άλλου. Μπορούμε να διώσουμε την ιδιαίτερη, φαινομενικά ξένη μοίρα ενός άντρα που έχει την αλλιώτικη επιδερμίδα ή μιαν αλλιώτικη μύτη μέσα από την κορύφωσή της σε ένα συγγενές πάθος που μας είναι γνωστό· η ζήλεια μετατρέπεται σε παράδειγμα για τον γενικότερο φόβο της κατωτερότητας, το φόβο της σύγκρισης, το φόβο πως είσαι το μαύρο πρόβατο.

Κι αν ο Οθέλλος δεν ήταν μαύρος;

Θα μπορούσε να το επιχειρήσει κανείς —για να διαπιστώσει πως το έργο καταρρέει, πως χάνει τη βασική του μεταφορά· για να καταλάβει πως ο ζηλιάρης είναι πάντα ένας μαύρος.

Έχσα κάποτε τη ζήλεια μέχρις εσχάτων, φρίκη, αγόρασα ένα όπλο και το δοκίμασα στο δάσος μετά από πορεία δέκα ωρών. Ως τότε γνώριζα μόνο βολές με τουφέκι και όλμο· σε αντίθεση μ' αυτά, το πιστόλι είχε κάτι το σθέλτο, γουστόζικο, προσωπικό, κάτι αθλητικό. Η κατάσταση μου πάντως, ήταν πολύ σοβαρή. Ήταν Νοέμβρης, πανσέληνος, ομίχλη πάνω απ' τα χωράφια. Τα μεσάνυχτα, προτού κλείσουν τα καπηλειά, μέθυστα ξανά σ' ένα χωριό, συνέχισα μετά την πορεία μου, ώσπου έκανα εμετό από την εξάντληση. Αυτό συνέβη το χάραμα. Ένιωθα ήδη κάπως ελαφρύτερος, ελαφρύτερος απ' όλες τις προηγούμενες εβδομάδες που τα βράδια τα περνούσα συνήθως φυλάγοντας σκοπιά. Πλύθηκα σ' ένα κρύο πηγάδι μέσα στα χωράφια, είχα πλήρη συνείδηση της γελοιότητας, κι όμως η όλη υπόθεση —που μετά από χρόνια δεν θ' άξιζε παρά ένα μάλλον φτηνό χαμόγελο, δεν ήταν καθόλου για γέλια. Νηφάλιος από κάθε ά-

ποψη, πολύ κουρασμένος για θεατρινισμούς, απασφάλισα ξανά το όπλο που είχα δοκιμάσει, συνέχισα στο δρόμο μέσα στο χάραμα, ώσπου διέκρινα κάτι ζωντανό, μια κίσσα που 'χε κουρνιαστεί σ' ένα στύλο του ηλεκτρικού. Πυροβόλησα. Η κίσσα φτερούγισε πάνω απ' τις ασφάλειες, μια από τις οποίες πέτυχα κρίνοντας απ' τον κρότο, διέγραψε μια μικρή καμπύλη —σα να μην την αφορούσε καθόλου η ιστορία— και προσγειώθηκε ατάραχα πάνω σε μια μικρή φαλακρή αγλαδιά, κοντύτερα από πριν. Πυροβόλησα. Η κίσσα, φτερουγίζοντας όπως και πριν, κλονίστηκε κι έπεσε στο χωράφι. Την είχα λοιπόν πετύχει. Όταν πλησίασα, χτυπώντας πάλι άγρια τα φτερά της, πέταξε σα να μην είχε συμβεί τίποτε πάνω από εκατό μέτρα, ώσπου κλονίστηκε ξανά κι έπεσε στο λιβάδι πλάι σ' ένα βάλτο. Τράβηξα κι εγώ κατά χει. Συρματοπλέγματα, ορύγματα, παρακάμψεις. Τα παπούτσια μου βουτηγμένα στη λάσπη, το παντελόνι μου μούσκεμα, έφτασα επιτέλους στο ζωντανό που ακόμα σπαρτάραγε στο έδαφος, πάτησα την βρωμισμένη φτερούγα του και του έριξα την τρίτη σφαίρα, την τελευταία που είχα. Στη δημοσιά φάνηκε ο πρώτος ποδηλάτης, ένας εργάτης με σακκίδιο. Έτσι η ιστορία είχε λήξει. Εγκαταλείποντας την ψόφια κίσσα στο βασίλειο των νεκρών —το άνοιγμα των φτερών της με εντυπωσίασε καθώς την κράτησα από τις άκρες— τράβηξα πάλι για το δρόμο, όταν ξαναθυμήθηκα την ιστορία, αλλά μου φάνηκε ήδη πολύ μακρινή, καθόλου τωρινή, μια ανάμνηση. Τον άντρα που εκείνη είχε ξαφνικά προτιμήσει δεν τον γνώριζα· ήξερα μόνο πως ήταν αρκετά μεγαλύτερος από μένα... Την επόμενη φορά, σκέφτηκα, θα είναι αρκετά νεότερος... Αλλά θα διαθέτει πάντα μια ιδιότητα που με κανένα απολύτως τρόπο δε θα μπορούμε να του αμφισβητήσουμε, κι όταν έρθει η ώρα, ο πόνος θα είναι πάντα σατανικός.

Όταν έρθει η ώρα: Όταν το βλέμμα δυο μα-

τιών, η λάμψη ενός οικείου πρόσωπου που για χρόνια νόμιζες πως ήταν για σένα, ξαφνικά απευθύνεται σε κάποιον άλλον· έτσι ακριβώς. Το χέρι της, που απλώνεται στα μαλλιά του άλλου, το γνωρίζεις. Είναι μόνο ένα αστείο, ένα παιγνίδι, αλλά το γνωρίζεις. Πράγματα κοινά και οικεία, πέρα από τα λόγια, βρίσκονται σ' αυτό το χέρι, και ξαφνικά το κοιτάς απ' έξω το παιγνίδι της, νιώθοντας πως για το χέρι της δεν έχει τόχα σημασία ποιανού τα μαλλιά ανακατεύει, και πως όλα όσα νόμιζες σαν τα πιο δικά σας γίνονται και χωρίς σένα· έτσι ακριβώς. Αν και γνωρίζεις εκ πείρας πόσο εναλλάξιμος είναι ο ερωτικός σύντροφος, το γεγονός σε συγκλονίζει. Όχι μόνο γιατί δεν υπάρχει μέλλον, αλλά και γιατί σε κατατρώει η υποψία που έχει σχέση με τα περασμένα, μια ειρωνική αίσθηση μοναξιάς, σα να μην ήτανε ποτέ πλάι σου εκείνη (τη σκέφτεσαι πια χωρίς όνομα) σα να ήτανε μόνο στα μαλλιά σου, στο φύλο σου, που ξαφνικά σε αηδιάζει, και σα να σε απατούσε κάθε φορά που έλεγε τ' όνομά σου...

Εξάλλου το ξέρεις πολύ καλά:

Ούτε αυτή είναι η μόνη που θα μπορούσε να μοιραστεί την αγάπη σου. Αν δεν υπήρχε, θα ζούσες την αγάπη σου με μια άλλη. Άλλωστε, ξέρεις αυτό που δεν αφορά κανέναν άλλον, παρά μόνο σένα: τα όνειρά σου, που εξωθούν το Εναλλάξιμο ως το εντελώς Απρόσωπο, κι αν είσαι λιγάκι ειλικρινής δεν μπορείς να αποκρύψεις ότι όσα ζήσατε μαζί και νιώσατε σαν τα πιο κοινά σας πράγματα θα συνέβαιναν και χωρίς αυτήν, έτσι ακριβώς. Δηλαδή έτσι όπως θα ήταν δυνατόν να συμβεί σε σένα και ίσως —για δεσ— δεν είναι καν εκείνο το εναλλάξιμο που σου δίνει τη σατανική σουβλιά όταν το χέρι της απλώνεται στα μαλλιά του άλλου —αντίθετα, είναι ο φόβος μήπως το χέρι της νιώθει κάποια διαφορά. Αναμρίβολα: δεν είσατε εναλλάξιμοι, εσύ κι αυτός. Το φύλο, το κοινό σε όλους, έχει πολλές επαρχίες κι εσύ είσαι μια απ' αυτές. Δε μπορείς να ξεπεράσεις τα σύνορά σου, εκείνη όμως μπορεί. Ούτε αυτή πάλι μπορεί να ξεπεράσει τα δικά της σύνορα, σφαλώς όμως μπορεί να ξεπεράσει τα δικά σου· όπως κι εσύ τα δικά της. Δεν το 'ξερες πως όλοι έχουμε όρια; Η επίγνωσή αυτού του γεγονότος είναι πικρή ήδη από μόνη της, σαν σιωπηλή παραδοχή. Τώρα πια έχεις την αίσθηση που έχει ο καθένας όταν παραδιάζονται τα σύνορά του, ώστε να αποκαλυφθούν, έχεις την αίσθηση πως σε διαπομπεύει. Γι' αυτό δεν υπάρχει μόνο το πένθος, προστίθεται και η οργή, η οργή της ντροπής, που κάνει συχνά το ζηλιάρη κακό, εκδικητικό και κουτό, οι φόβος της ταπεινώσης. Πράγματι, ξαφνικά, και συ ο ίδιος δεν μπορείς να πιστέψεις πως σ' αγάπησε αληθινά. Κι όμως, σε είχε αγαπήσει αληθινά. Εσένα! —αλλά εσύ, όπως είπαμε, δεν είσαι η μόνη δυνατή εκδοχή της αγάπης...

Ούτε κι αυτός!

Ούτε κι αυτή!

Κανέναν!

Μ' αυτή τη σκέψη, νομίζω, πρέπει να εξοικειωθούμε, για να μη γινόμαστε γελοίοι, να μη γινόμαστε ψεύτικοι, για να μη στραγγαλίσουμε την ίδια την αγάπη.

Μετάφραση: Γ.Κ.

scripta manent

ΤΑ ΡΕΠΟΡΤΑΖ των εφημερίδων έχουν ως αφηγηρία και στηρίζονται συνήθως σε πραγματικά γεγονότα. Το πραγματικό γεγονός όμως με την αναπαράστασή του στο κείμενο του ρεπορτάζ, με την ερμηνεία του, την περιγραφή του, με την προσθήκη ορισμένων λέξεων-κλειδιά, αποκτά μια άλλη διάσταση και καθίσταται πομπός παραγωγής διαφόρων νοημάτων, σημασιών και συνειρμών, ανάλογα με την οπτική γωνία θέασης του ρεπόρτερ ή της εφημερίδας γενικά. Από την πολλαπλότητα των ερμηνειών και των αναφορών που επιδέχεται ένα γεγονός, η εφημερίδα επιλέγει εκείνες τις ερμηνείες και αναφορές που ευθυγραμμίζονται με τις γενικότερες αντιλήψεις, στάσεις και ιδεολογίες της και έχουν τη δυνατότητα της εύκολης πρόσληψης και ανάγνωσης απ' το κοινό της. Το αναγνωστικό δε κοινό, κατάλληλα εθισμένο και εκπαιδευμένο κατέχει τους κώδικες αναγνώρισης, σε διάφορες περιγραφές και λέξεις, νοημάτων και σημασιών, που συγκροτούν το χώρο του σημαίνοντος στα διάφορα δημοσιογραφικά κείμενα και ρεπορτάζ.

Ένα παράδειγμα, που αποδεικνύει τα παραπάνω, αλλά και αποκαλύπτει τον τρόπο παρέμβασής του τύπου στη συγκρότηση μιας ορισμένης κοινωνικής συνείδησης είναι το ρεπορτάζ που διαβάζουμε στη «Βραδυνή» της 25ης Ιουνίου στην 3η σελίδα, σχετικά με τη σύλληψη μιας σπείρας νεαρών κακοποιών. Διαβάζουμε τον τίτλο «Ρωσάκι, αρχηγός σπείρας». Στο κείμενο όμως, το «Ρωσάκι» δεν είναι ρωσάκι αλλά ένας νεαρός Έλληνας πολιτικός πρόσφυγας. «Πρόσφυγόπουλο» με εισαγωγικά κατά την εφημερίδα. Βλέποντας τον τίτλο και το κείμενο, καταλαβαίνουμε ότι οι δημοσιογράφοι των κίτρινων φύλλων είναι οι καλύτεροι σημειολόγοι: γνωρίζουν άριστα τη

δυναμική των σημείων. Με την προσθήκη μιας λέξης, φορτισμένης όμως με διάφορα σημαίνοντα, έχουμε την παραγωγή πλήθους νοημάτων, συγκεκριμένη είδηση, η προσθήκη της λέξης «Ρωσάκι» στον νεαρό κακοποιό, δίνει μια άλλη διάσταση στο αστυνομικό ρεπορτάζ. Δεν έχουμε μόνο ένα γεγονός που καταγράφεται στις αστυνομικές στήλες, αλλά ταυτόχρονα και την αναπαραγωγή όλης της γνωστής αντιδραστικής εμφυλιοπολεμικής μυθολογίας. Πρώτα-πρώτα η γεμάτη κακία πολιτική νοηματοδότηση του τίτλου, ότι δηλαδή η εν λόγω εφημερίδα αρνείται ακόμα την απόδοση της ελληνικής ιθαγένειας στους πολιτικούς πρόσφυγες. Παράλληλα έχουμε την παραπομπή στις διάφορες μυθολογικές παραστάσεις για τον άρπαγα Σλαύο, για την αναμφισβήτητη εγκληματική ροπή και προδιάθεση που χαρακτηρίζει τα «Ρωσάκια» επειδή ακριβώς είναι ρωσάκια, για το μοιραίο της κατάληξης του νεαρού πρόσφυγα, ο οποίος όντας γόνος κατασπλιάδων και ληστοκομμουνιστοσυμμοριτών, δεν μπορούσε να γίνει τίποτα άλλο, παρά κατασπλιάς και ληστοσυμμορίτης –των πόλεων– μήπως οι παλιά λεγόμενοι εθνικόφρονες, –δεν έχουν καμιά σχέση με κλοπές και σπείρες κακοποιών.

Η προσθήκη δε των εισαγωγικών στη λέξη πρόσφυγόπουλο, υπονομεύει κυριολεκτικά το νόημα της ίδιας αυτής λέξης. Αναιρεί την έννοια του πρόσφυγα και υπονοεί τον ξένο. Μάλιστα τον ξένο –εισβολέα, ο οποίος λεηλατεί και κλέβει τους γηγενείς κατοίκους της χώρας και ασεβεί απέναντι στον τόπο που τον φιλοξενεί. Ανασύρεται, έτσι, το ένστιχτο της άμυνας και της απόκρουσης και καθίσταται πιο εύκολη ή μη αποδοχή του πρόσφυγα απ' την κοινωνία και η ένταξή του σ' αυτήν. Αποτέλεσμα: ο πρόσφυγας εξορίζεται ξανά –αυτή τη φορά στην κοινωνική συνείδηση.

Για το πώς και γιατί όμως, οδηγήθηκε ο νεαρός πρόσφυγας σ' αυτή την παραβατική συμπεριφορά, δεν γίνεται λόγος στο ρεπορτάζ. Ούτε ενδιαφέρει, άλλωστε την εφημερίδα. Απ' τις πολλές ερμηνείες αυτής της συμπεριφοράς, επιλέγει και προβάλλει μονοσήμαντα αυτή που αντιλαμβάνεται η ίδια και αναγνωρίζουν οι κατάλληλα προετοιμασμένοι αναγνώστες της. Πετυχαίνει έτσι, η «Βραδυνή», αφενός να ανασύρει όλες τις αποθηκευμένες ιστορικές φοβίες, αγωνίες και μυθολογίες του γνωστού αναγνωστικού της κοινού, δημιουργώντας μάλιστα και νέες, και αφετέρου να παράγει και να εμπεδώσει στο κοινωνικό σώμα έναν ιδιότυπο ρατσισμό απέναντι σ' αυτούς τους «Ξένους», να διευρύνει το ήδη υπάρχον χάσμα και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για τον εξοστρακισμό τους. Τον πραγματικό αλλά και ό,τι αυτοί συμβολίζουν.

Και τα υλικά αποτελέσματα της δημοσιογραφίας αυτού του είδους; Δεν πέρασε πολύς καιρός που μια συμμορία νέων, αλλαλάζοντας «Ρωσάκια θα πεθάνετε» δολοφόνησε με τον πιο θιαίο τρόπο, τον νεαρό πολιτικό πρόσφυγα Ευαγγελόπουλο. Άραγε ο τίτλος του ρεπορτάζ αυτού της «Βραδυνής» δεν αποτελεί ηθική δικαιώση των δολοφόνων του νεαρού πρόσφυγα;

Κώστας Καρακώτας

ΤΟ ΓΝΩΣΤΟ ιλουστρασιόν περιοδικό «Το Τέταρτο» θρίθει από κείνες τις μοδάτες φράσεις-κλισέ για τη γοητεία της γραφής, τη σαφήνεια του λόγου, την απόλαυση της ανάγνωσης. Φαίνεται όμως, ότι οι ίδιοι οι συντάκτες του περιοδικού ούτε τη σαφήνεια του λόγου διαθέτουν ούτε την απόλαυση της ανάγνωσης γνωρίζουν. Για την αλήθεια της

παραπάνω έγκλησης: Στο τελευταίο τεύχος του «Τέταρτου» (Ιούλιος 1986) στη σελίδα 8, διαβάζουμε σε κείμενο συντάκτριας για τον Χόρχε Σεμπρούν: «Ίσως οι επιλογές των ελληνικών εκδοτικών οίκων να μην μας έδωσαν πολλές ευκαιρίες να γνωρίσουμε τον ιδιότυπο αυτόν Ισπανογάλλο συγγραφέα. Με εξαίρεση το βιβλίο του «Ο Δεύτερος θάνατος» του Ραμόν Μερκαντέρ» (εκδόσεις Θεμέλιο 1983) και το «Όταν χάθηκαν οι αισθήσεις» (εκδόσεις Οδυσσέας), το κοινό δεν μπόρεσε να επικοινωνήσει με το υπόλοιπο συγγραφικό του έργο: «Το μεγάλο ταξίδι», για το οποίο τιμήθηκε και με βραβείο Φορμεντόρ, «Η λιποθυμία», η «Αυτοβιογραφία του Φεδερίκο Σάντσεθ» (βραβείο Πλανέτα), «Αλγκαραμπί» και «Ότι εξάισια Κυριακή». Ωστόσο ο Χόρχε Σεμπρούν είναι ιδιαίτερα γνωστός στην Ελλάδα ως σεναριογράφος».

Όμως απ' τον κατάλογο των βιβλίων που μας αραδιάζει ως ανέκδοτα στην Ελλάδα –με οίκο είναι αλήθεια για όλους εμάς, μια και αναφέρεται στο κοινό σε γ' πρόσωπο, θέτοντας εαυτόν προφανώς εκτός κοινού– το μεν «Μεγάλο Ταξίδι» έχει εκδοθεί στην Ελλάδα το 1974 (εκδόσεις Εξάντας, και μάλιστα όχι σε μια μόνο έκδοση) σε μετάφραση του Άρη Αλεξάνδρου, τον οποίο μάλιστα αναφέρει στον Σεμπρούν ως μεταφραστή του «Δεύτερου Θανάτου» του Ραμόν Μερκαντέρ» μόνο, η δε «Λιποθυμία», δεν είναι άλλο απ' το «Όταν χάθηκαν οι αισθήσεις» που αναφέρει μερικές σειρές παραπάνω ως εκδομένο. Αν καταλάβαινε την ταυτολογία του τίλου ή αν άνοιγε το μεταφρασμένο βιβλίο στην τέταρτη μόλις σελίδα θάβλεπε τον πρωτότυπο: «L' évanouissement». Και μεις δεν ξέρουμε πώς να φερθούμε: να λυπηθούμε για το γεμάτο έπαρση στυλ της συντάκτριας, που έχει προφανώς σχέση με την άγνοια, ή να παρηγορηθούμε με τη σκέψη ότι σ' ένα ιλουστρασιόν περιοδικό κουλτούρας, προέχει σαφώς το ιλουστρασιόν και όχι η κουλτούρα.

Κ.Κ.

Η «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» μας έχει από καιρό συνηθίσει σε δυσάρεστες «εκπλήξεις». Δεν ξεχνάμε το «αποκαλυπτικό ρεπορτάζ» για τη 17 Νοέμβρη, τη γλαφυρή πένα του κ. Σκούρα, ολόκληρα κομμάτια απ' την πολιτική αρθρογραφία που θα μπορούσαν αυτούσια να είχαν δημοσιευτεί σε κάποιες άλλες εφημερίδες... Αυτή τη φορά όμως η «Κ.Ε.» ξεπέρασε τον εαυτό της. Σε άρθρο του κ. Δ. Σεργίου αναλύεται «Η αναγκαιότητα της κρατικής καταστολής», σε δύο μάλιστα συνέχειες (13 και 20 Ιουλίου). Αφού αναλύει το αναρχικό κίνημα δια μέσου των αιώνων (!) ο αρθρογράφος καταλήγει ότι στην Ελλάδα όλα αυτά είναι εισαγόμενα και εκ του πονηρού. Και «κατανοεί την αυστηρότητα και τη συνέπεια με την οποία ο υπουργός Δ. Τάξης Α. Δροσογιάννης προσπαθεί να την ελέγξει». Στη συνέχεια μας διαβεβαιώνει ότι η τακτική Δροσογιάννη δεν «έχει στόχο τα «μοναχικά πουλιά» της πλατείας Εξαρχείων, αλλά μια βαθύτερη έρευνα του τι κρύβεται από πίσω τους». Και εδώ ο κ. Σεργίου αποκαλύπτει ότι πίσω απ' τον «αναρχισμό» κρύβεται το κίνημα των «Μαρτύρων του Ιεχωβά», επειδή κι αυτοί είναι αρνητές της στρατιωτικής θητείας. Από κει και πέρα τα πράγματα για τον κ. Σεργίου είναι εύκολα. Χτυπώντας τις απόψεις των Μαρτύρων του Ιεχωβά, πιστεύει ότι νομιμοποιεί την κατάληψη του κέντρου της Αθήνας. Και βέβαια ο αρθρογράφος μπορεί να πιστεύει ό,τι θέλει. Η διεύθυνση όμως της εφημερίδας τι επιδιώκει, με τη δημοσίευση παρόμοιων κειμένων; Φαίνεται ότι δε θρήκε κομψότερο τρόπο να «στηρίξει την ΑΛΛΑΓΗ» στην προκειμένη περίπτωση.

Δ.Ψ.

Άδειες κερκίδες γεμάτες παραλίες

- Τι κάνουν εδώ;
- Γυρνάνε ταινία.
- Πώς τη λένε;
- «Θεόφιλο». Τον ξέρετε;
- ... που ήταν βασιλιάς του Βυζαντίου.
- Ζωγράφος ήτανε.
- ... Αλήθεια;
- Κοιτάξτε κυρία μου, εγώ σας μιλάω σοβαρά, επειδή με ρωτήσατε ως όργανο της τάξεως.

Δυο μέρες πριν ξεκινήσει το ποδοσφαιρικό πρωτάθλημα στο Μεξικό, η μεσόκοπη κυρία σηκώνοντας ελαφρά τους ώμους, συνεχίζει την κάθοδο της Σταδίου. Έτσι κι αλλιώς, σ' ένα περίπου μήνα ο άντρας της θα την πήγαινε με τα παιδιά για διακοπές, ενώ το όργανο πίσω από το προστατευτικό σχοινάκι κινδύνευε να πάρει μετάθεση και μόνο ο Κολοκοτρώνης, με την πλάτη γυρισμένη στο συνεργείο του Λάκη Παπαστάθη, αγέρωχος και για το υπόλοιπο καλοκαίρι, θα κρατούσε σταθερή την κατεύθυνση του χεριού του.

Μια τέτοια φαίνεται προσπαθεί να βρει, χρόνια τώρα, και ο ελληνικός κινηματογράφος. Είναι φορές που κερδίζοντας βραβεία σε διεθνή φεστιβάλ, θαρρείς πως τα καταφέρνει. Κι άλλες, που τα κενά καθίσματα των αιθουσών, σ' υποχρεώνουν να συμφωνήσεις μ' όσους υποστηρίζουν το αντίθετο.

Όμως, άδειες συνελήφθησαν και οι κερκίδες του Ολυμπιακού σταδίου, από τις κάμερες της τηλεόρασης, στη διάρκεια των αγώνων στίβου εφήβων και νεανίδων, παρά τις προτροπές και τις εκκλήσεις πολλών εβδομάδων που προηγήθηκαν. Με τους σερβιτόρους να ανοίγουν μπουκάλια σα φόντο του πρωθυπουργού που κηρύσσει την έναρξη, το όραμα των Ολυμπιακών απομακρύνεται, με την ίδια ακριβώς ταχύτητα που πάνω από είκοσι χώρες μπορεί και να πέρασαν το βόμβο των δυο ελικοπτέρων για εθνικό ύμνο της Ελλάδας, αφού ο τελευταίος ήταν αδύνατο να ακουστεί. Όσο για τους Κενυάτες, που εκτός από ξυπόλυτους νικητές των δρόμων αντοχής διαθέτουν επίσης εθνικό ύμνο, όταν λίγο πριν την απονομή των 10 χιλιομέτρων διαπίστωσαν, μαζί με τους δικούς μας οργανωτές, ότι η απαραίτητη για την σχετική ανάκρουση κασέτα είχε μείνει στην Αφρική, ανάμεσα σ' αγγλικά και σουαχίλι, μαζεύτηκαν, τραγουδώντας τον ύμνο τους που μαγνητοφωνήθηκε επί τόπου και με κάποια καθυστέρηση, όλα ακολούθησαν τη σειρά τους.

Η προηγούμενη παρένθεση, όσες απορίες δημιουργεί, σ' άλλες τόσες δεν μπορεί ν' απαντήσει. Ούτε, δηλαδή, στο τι συνδέει διαφορετικές σκοπιμότητες όπως η διοργάνωση αγώνων και η παραγωγή ταινιών, ούτε γιατί σχεδόν όλα τα σπορ - ποδόσφαιρο, μπάσκετ, τέννις, κολύμβηση, στίβος - αποπειράθηκαν με τη βοήθεια της τηλεόρασης, αλλά χωρίς επιτυχία, να εξοντώσουν τα θερινά σινεμά.

Πολύ περισσότερο, όταν ακόμα και οι ασφυκτικά γεμάτες παραλίες δεν προσφέρουν παρά μόνο εποχιακή συμβολή στο τεράστιο θεωρητικό ζήτημα που αναφέρεται στη ραγδαία αναδιάρθρωση που παρατηρείται πρόσφατα στον κόσμο του θεάματος, με πιο ορατό συνακόλουθο, τη μαζική μετακίνηση πληθυσμών προς τα τοπία της ηλεκτρονικής.

Όταν τα παγωτατζήδικα των βορείων προαστίων προβάλλουν το τελευταίο φιλμ του Γούντου Άλλεν και ο ΕΟΤ απομυθοποιεί την Επίδαυρο μοιράζοντας αφειδώς προσκλήσεις, οι υπερασπιστές των φορολογουμένων δυναμώνουν τη φωνή τους. Ποσά που δείχνουν «φυσιολογικά», μόλις διατεθούν για τον κινηματογράφο, προκαλούν αλλεργία. Ωστόσο, σε πείσμα σχολίου που το «Αθηνόγραμμα» δημοσιεύει τον Ιούνιο και κάνει λόγο για το... κινηματογραφικό (όπως, ρομαντικό για παράδειγμα;) νομοσχέδιο, ο νόμος για την προστασία και ανάπτυξη του ελληνικού κινηματογράφου ίσχυε κιόλας από τον Μάιο, όταν και δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Μόνο που τρεις περίπου μήνες μετά, καιρός είναι και να ενεργοποιηθεί, με την απαραίτητη ψήφιση υπουργικών αποφάσεων και προεδρικών διαταγμάτων.

Στο μεταξύ, τα τριακόσια εκατομμύρια που «απορροφά» το ελληνικό σινεμά, αν εξασφαλίζουν μian αμφίβολη προστασία, σίγουρα δεν υπόσχονται καμιά ανάπτυξη, προς οποιαδήποτε κατεύθυνση κι αν επιχειρηθεί. Για να γυρίσει και τούτο το κείμενο στην αρχή του: τι κι αν ταξιδέψουν, απλά, ή θριαμβεύσουν ο Λευτέρης Ξανθόπουλος, ο Θόδωρος Αγγελόπουλος και η Φρίντα Λιάππα, στο Λοκάρνο, τη Βενετία και το Σαν Σεμπασιάν, αντίστοιχα; Ή, αν κάθε περίοδο θα υπάρχει η μοναδική, έστω, εγχώρια παραγωγή που θα πλησιάζει την εμπορική επιτυχία των ξένων;

Χωρίς να παραγνωρίζει κανείς την αληθινή σημασία ορισμένων συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, όλες οι αναβολές δεν θα καταφέρουν ν' απομακρύ-

νουν οριστικά τη στιγμή της αλήθειας. Με λίγα λόγια, είτε προκριθεί η στρατηγική της άλωσης κάποιων φεστιβάλ, ώστε να διευκολυνθεί η έξοδος προς τη διεθνή αγορά, είτε όχι, το αίτημα της διαμόρφωσης μιας εθνικής κινηματογραφικής φυσιογνωμίας, δεν θα πάψει να επανέρχεται, όλο και πιο επιτακτικό.

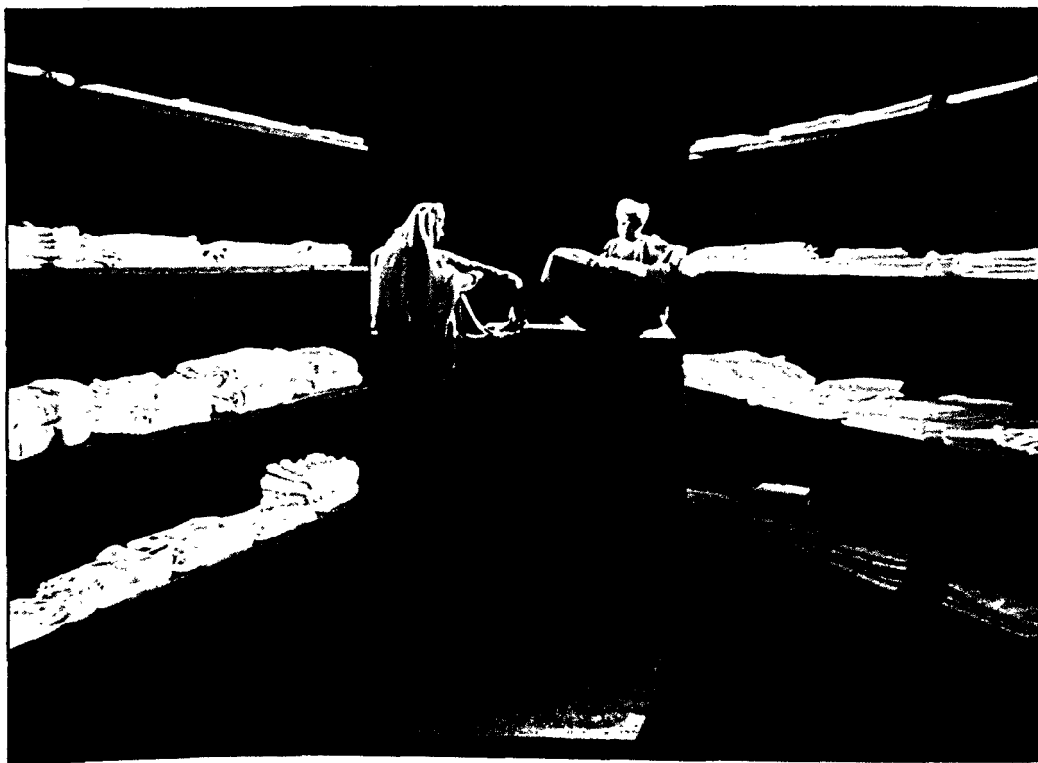
Ο δρόμος, βέβαια, δεν περνάει από το φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης που παραμένει, λίγες βδομάδες πριν από τη διεξαγωγή του, χωρίς διευθυντή. Αλλά, μάλλον, από το επίσης αέφαλο Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, που ανάμεσα στους τριάντα δύο λόγους για τους οποίους ως τώρα δεν χάραξε πολιτική, ο τριακοστός τρίτος παραμένει το γεγονός πως τίποτε δεν το αναγκάζει να κάνει κάτι τέτοιο.

Εκτός, ίσως, από την αδιέξοδη πραγματικότητα. Που, στο σημερινό καθεστώς πολλαπλής κρίσης, μ' αιχμή την οικονομική εκδοχή της, απαιτεί πια τη διατύπωση μιας φιλοσοφίας, όταν ακριβώς ως τώρα η απουσία της έμοιαζε να την αναπληρώνει. Με τις δοσμένες χρηματοδοτικές δυνατότητες, το ελληνικό σινεμά οδηγείται μαθηματικά στη διεκδίκηση μιας εξωτερικής μεν, αντίφασης πάντως: να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο, απ' τη μια, αλλά και να προσανατολιστεί στην παραγωγή «φτηνών φιλμ», απ' την άλλη.

Τούτη τη φορά, οι όροι της αντίφασης είναι, ταυτόχρονα, όροι επιβίωσης όπως και αισθητικοί. Δίπλα στην εκφραστική πολυμορφία, γνώριμο όσο και σταθερό άλλοθι της κινηματογραφίας μας, οι θεματικές αναζητήσεις, της αμεσότητας και του σύγχρονου προβληματισμού, πρέπει επιτέλους να δικαιώνουν τον ανθρωποκενρικό τους χαρακτήρα. Αντί να συντηρούμε τεχνητές αντιθέσεις σωμάτων, φιλόδοξων και θοροβοποιών, ας αντιληφθούμε πως η πρόκληση του χαμηλού προϋπολογισμού προϋποθέτει την ειλικρίνεια, την πρωτοτυπία και την τεχνική πληρότητα.

Δεν παύω να επαναλαμβάνω πως όσο πιο προσωπικός είναι ο χαρακτήρας του ελληνικού σινεμά, τόσο μεγαλύτερη απήχηση θα έχει. Διαφορετικά, δύσκολα θα διακρίνεις τους αυτοκράτορες από τους αυτοδιδάκτους καλλιτέχνες και την αποτελεσματικότητα των δημόσιων σχέσεων από τα αυθεντικά ταλέντα.

Ανδρέας Τύρος



«Τόπος» και γεωμετρική ισορροπία από την Αντουανέτα Αγγελίδη. Από το περασμένο φεστιβάλ, τον ερχόμενο μήνα θα φτάσει στο ραντεβού με τους θεατές.



ΜΑΝΙΑ με ντυμένα αθλητικά κλωσσόπουλα έ-
χουν οι αφίσες των υπουργείων που ασχο-
λούνται με τους νέους. Έχουν πάρει τόσο σο-
βαρά το ρόλο της κότας; Ή ο διαφημιστής
τους είναι πραγματική κότα;

Μια πρόσφατη ενέργεια του ίδιου Υπουργείου ή-
ταν να προσφέρει στους νέους καλλιτέχνες μερικά
διαφημιστικά πανώ για να εκφραστούν και γενικότε-
ρα να φέρουν σ' επαφή την τέχνη με το ευρύ κοινό.
Το ότι εκτονώθηκαν και βγάλαν τα εσωστροφά τους
πολλοί νέοι καλλιτέχνες ζωγραφίζοντας μεγάλες
επιφάνειες χαρτιού έξω στο δρόμο, αντί να κάθονται
μέσα και να δηλητηριάζονται με τη σκέψη πώς θα
εκθέσουν σε γκαλερί... είναι ήδη φινό και ωραίο.

Το ότι κάμποσοι που τα είδαν είπαν το γνωστό:
ποιος τα πληρώνει;.. Είναι ήδη ένα πρόβλημα. Το ότι
κάποιοι άλλοι είπαν: Να επιτέλους κάτι να ξυπνή-
σουν οι κάφροι που θλέπουν μόνο διαφημίσεις, είναι
κι αυτό ένα πρόβλημα. Το ότι κάποιοι άλλοι άρχισαν

την γκρίνια για τους θανδαλισμούς πάνω στα έργα
είναι ηλίθιο.

Η ομάδα «εικαστική δράση» έδειξε τα έργα της
πάνω στις ίδιες θέσεις των διαφημιστικών αφισών,
στα μόνιμα πανώ τους. Όμορφα χρώματα και θέμα-
τα, τα πιο πολλά ελεύθερα και δυναμικά, μοιάζαν με
γκράφιτι γιατί έγιναν και επί τόπου. Πρώτο ερώτημα
είναι γιατί αυτή η ομάδα μια που είναι και ομάδα
περίμενε από τη Γραμ. Ν. Γενιάς να της δώσει το
ελεύθερο και δεν έκανε τέτοιου είδους δράση και
πριν. Φοβήθηκαν μήπως παρανομήσουν; Μήπως
τους ξηλώσουν οι υπάλληλοι του δήμου ή μήπως
τους σκεπάσουν άλλες αφίσες; Μα αφού η μοίρα των
αφισών είναι να σκίζονται, να γράφονται, να σκεπά-
ζονται, αφού το αλληλοσκέπασμα δίνει το ρυθμό και
τη «ζωντάνια»...

Έτσι οι καλλιτέχνες αντί να χαρούν με αυτήν την
ιδέα για τη δημιουργία ενός ζωντανού κλίματος
δράσης αντίδρασης μέσω των αφισών, κάτι που έτσι

κι αλλιώς συμβαίνει με τις σκανδαλιστικές αφίσες ή
τα δυναμικά γκράφιτι. Αντί να παίξουν με δικές τους
παρεμβάσεις, σκισίματα, γραψίματα, πάνω σε δια-
φημιστικές αφίσες... Αντί με λίγα λόγια να πάρουν το
πινέλλο ή το σπρέϊ τους και να το «κάνουν» όταν
θέλουν και όπως θέλουν, μπήκαν στη γραμμή της
ομάδας και πλασαρίστηκαν για ένα σώου μιας Γραμ-
ματείας.

Εκεί όμως που τα πράγματα γίνονται φαιδρά είναι
όταν την άλλη μέρα του στησίματος ορισμένοι καλ-
λιτέχνες καταγγέλλουν τους θανδαλισμούς πάνω
στα έργα τους στη δουλειά τους. Καταγγελία μέσω
εφημερίδων που ξύπνησαν το κατινιάρικο πνεύμα
μερικών δημοσιογράφων που με τη σειρά τους τα
βάζουν με όλους τους έλληνες κάφρους που δεν
σέβονται την τέχνη και που φτάνει ο εφημεριδοπώ-
λης να στήσει μπροστά στο έργο τον πάγκο του και
να κρεμάει και πορνό περιοδικά!..

Σημ. 1: Ο πάγκος του εφημεριδοπώλη ήταν πάντα
εκεί.

Σημ. 2: Και καλά κάνει που είναι εκεί.

Ακόμα μια φορά οι δημοσιογράφοι στις επάλξεις
θα φορέσουν την περικεφαλαία της κουλτούρας και
αρχίζουν να χτυπούν ελληνάδες, κιτς, θάνδαλους,
και έτσι. Μαζί τους θα συμφωνήσουν και οι ορθώς
σκεπτόμενοι προοδευτικοί.

Έτσι είναι ο ολοκληρωτισμός... Να θεωρείς πάντα
αυτονόητη την εκ των άνω οργάνωση και να προσπα-
θείς να κρίνεις, να αναλύσεις, να ισοπεδώσεις, να
καλουπώσεις τις πολύμορφες αντιφάσεις, αντιδρά-
σεις.

Εδώ κάνουμε δυο υποθέσεις και δυο προτάσεις.

Αν η «εικαστική δράση» πειράχτηκε για την ασέ-
βεια στα έργα, γιατί δεν πρόβλεψε να τα δείξει μέσα
σε προστατευμένα τελάρα διαφημίσεων που κλεί-
νουν με πλέγμα ή να τα κολλήσει σε μέρη απροσπέ-
λαστα.

Ιδού η πραγματικότητα ιδού και η λύση.

Το «εκ των άνω» μήνυμα χρειάζεται προστασία για
να επιβληθεί. Από κει και μετά ο «νοών νοείτο».

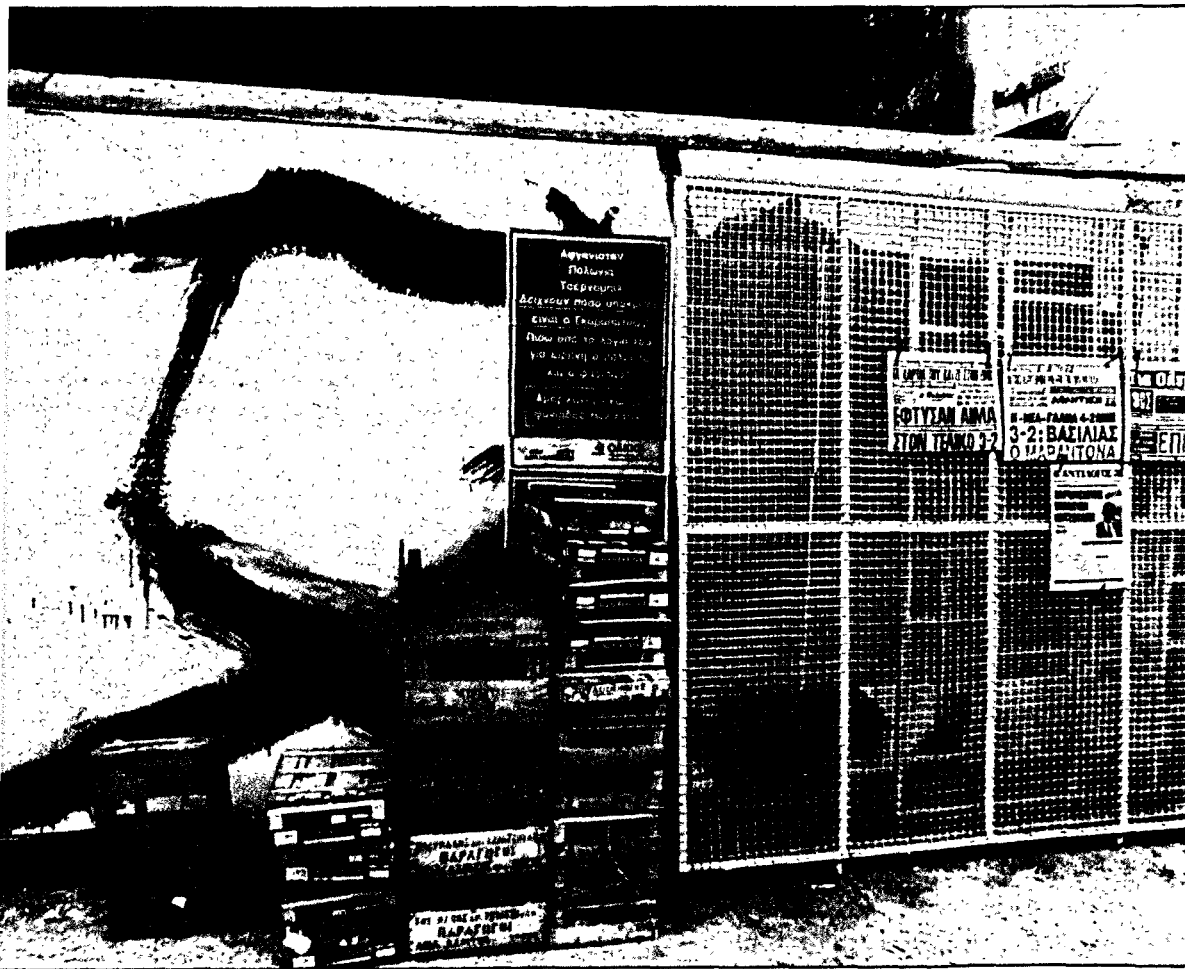
Αν υποθέσουμε ότι το Υπουργείο Πολιτισμού εν-
διαφέρεται και για κάτι άλλο και πρωτοποριακό του
προτείνουμε πρώτο: Να κόψει τον τσαμπουκά στο
Υπ. Δημ. Τάξης που κυνηγά όλους τους υπαίθριους
καλλιτέχνες. Δεύτερο: Να «δοκιμάσει» να αφήσει
ελεύθερους μερικούς τοίχους ή τα καθαρά μπλε
λεωφορεία να τα ζωγραφίσουν όσοι θέλουν (ένα τα-
ξιδάκι μερικών υπαλλήλων του στην Ευρώπη για να
δουν παραδείγματα δεν θα 'ταν κακό...) χωρίς θέ-
βαια να περιμένει να δηλώσουν συμμετοχή οι διάφο-
ροι νέοι καλλιτέχνες ή μόνο μέλη του επιμελη-
τηρίου. -Προσοχή! Δεν είπαμε όλα ελεύθερα... Το
καλό γκράφιτι γίνεται εκεί που απαγορεύεται.

Και για να τελειώνουμε και με όσους καλλιτέχνες
ή δημοσιογράφους ή φορείς γκρίνιαξαν για τους
θανδαλισμούς.

Μ' αυτούς δηλαδή που έχουν καθαλλήσει το μπαμ-
πού. Τους λέμε ότι όπως κι αυτοί κατάλαβαν ο δρό-
μος δεν αστειεύεται. Δεν πολυχωράει πατερναλιστι-
κες, μαζικές, προγραμματισμένες «παρεμβάσεις». Ο
δρόμος δεν φέρει την τέχνη αλλά την παράγει. Δεν
είναι παρθένο τελάρο για να το θιάσουν οι έχοντες
τα μέσα, αλλά πουτάνα που τα πέρνει και στη φέρνει.
Ο δρόμος είναι ήδη τέχνη, είναι όλες οι τέχνες μαζί
και... όρεξη να 'χεις να τον παρακολουθείς... Στο
δρόμο υπάρχουν και μεγάλοι καλλιτέχνες.

Είναι αυτοί που ξέρουν και συμμετέχουν με φαν-
τασία στα μέρη και τις στιγμές της πόλης, που ξέ-
ρουν να εκμεταλλεύονται τα γεγονότα και να δη-
μιουργούν και καινούργια με τρόπους πάντα προσω-
πικούς και ξύπνιους. Οι πιο πολλοί αδιαφορούν αν
είναι ή όχι καλλιτέχνες... εκτός αν τους κοντράρεις.

Άγης Κελπέκης
(φωτ. Γιώργος Νικολαΐδης)



Κανάλια και κύματα

ΑΘΗΝΑ ΚΑΤΑΚΑΛΟΚΑΙΡΟ. Ο καιρός, όλο και περισσότερο, μας οδηγεί στις παραλίες απομακρύνοντας μας από την τηλεόραση και τα περί αυτήν. Τρανζιστοράκια μπορεί να κουβαλάμε, κέφι όμως για ραδιοτηλεοπτικές κουβεντούλες δεν βρίσκεται. Και δικαίως.

Είκοσι μέρες από την εκπομπή του «Καναλιού 15» και τη δίωξη που ασκήθηκε στους πρωτεργάτες του, αυτή τη φορά χωρίς τη διαδικασία του αυτόφωρου, από τις απαραίτητες δηλώσεις του κυβερνητικού εκπρόσωπου, από τα συνεχή δημοσιεύματα των εφημερίδων και το θέμα μοιάζει να λησμονήθηκε κιόλας. Φυσική συνέπεια της ανόδου της θερμοκρασίας, ή, σιωπή —επακόλουθο των πυροτεχνημάτων;

Κάπου στη μέση. Την ίδια ώρα στην Ελλάδα η αντικειμενικότητα των ειδήσεων, «στοιχείο άρρηκτα δεμένο με την ιδεολογία του ΠΑΣΟΚ» κατά τον κ. Παπαϊωάννου, μετριέται με τους ξυλοδαρμούς των ναυτεργατών που απεργούν χωρίς να είναι «είδηση» για τα κρατικά μας μέσα. Ο πλουραλισμός των μέσων μαζικής ενημέρωσης, η πεμπτουσία του υπό κατάθεση (πάντα!) νομοσχεδίου για τη ραδιοτηλεόραση, υπολογίζεται με τις συνεχείς αναφορές στην «δραστηριότητα» των κυβερνητικών δημάρχων, ενώ η ανεξαρτησία τους με τον έλεγχο του Υπουργείου Εσωτερικών (φάνεται ότι ο υφυπουργός Τύπου θεωρήθηκε λίγος...) σε ό,τι μεταδίδεται.

Βέβαια, αν υπήρχαν μόνο οι παρεμβάσεις του απερίγραπτου κ. Παπαϊωάννου δεν θα μιλούσαμε, ίσως απλά να σημειώναμε ότι κατανοούμε τη δυσχερή του θέση. Αλλά δεν υπάρχουν μόνο αυτές. Υπάρχει ο υιός Παπανδρέου που επισκεπτόμενος την ΕΡΤ-2 βρίσκει την ευκαιρία να ξεκαθαρίσει, αντίθετα από όσα κατά καιρούς δηλώνει ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, ότι το πρόβλημα είναι οι όροι με τους οποίους θα αποδεχτούμε την δορυφορική τηλεόραση. Υπάρχει η «Ελληνογαλλική αντιπαράθεση» ειδικών επιστημόνων που γίνεται αυτές τις μέρες στην Κρήτη, για να συζητήσει αυτά ακριβώς τα θέματα (ελεύθερη ραδιοφωνία, ιδιωτικά κανάλια, δορυφορική και καλωδιακή τηλεόραση). Υπάρχει τέλος η προσφυγή στο Συμβούλιο Επικρατείας του κ. Φιλιππόπουλου, εκ των στελεχών του «Καναλιού 15», που η συζήτησή της αναβλήθηκε για τον Νοέμβριο, εποχή δηλαδή που, όπως σημειώναμε και στο προηγούμενο τεύχος του Σχολιαστή, η κυβέρνηση εκτιμά ότι θα έχει οριστικοποιήσει τις θέσεις της.

Εμείς πάντως, θεατές και ακροατές των διαδραματιζόμενων, παρ' όλα αυτά, δηλώσεις, πολεμική, εκπομπή του «Καναλιού 15», κυβερνητικές επιθέσεις, συνεντεύξεις τύπου και πρωτοσέλιδα, δεν γίναμε σοφότεροι. Ίσως γιατί η ασάφεια στα γιατί και τα πώς, ήταν κοινή επιδίωξη και των δύο πλευρών.

Αυτή καθ' εαυτή η εκπομπή του «Καναλιού 15» όσο και από όσους ακούστηκε (σε τέτοιες περιπτώσεις που η δίωξη σαν δρόμος για τη δημοσιότητα είναι το κύριο ή εμβέλεια του πομπού ουσιαστικά δεν απασχολεί κανένα), είχε δύο θετικά στοιχεία. Πρώτα πρώτα ήταν ανοιχτή. Χώρεσε κάθε λογής διατυπώσεις, από το «είναι χαρακτηριστικό ότι η Σιμόν Ντε Μπωβουάρ έχει δηλώσει πως ψήφισε σοσιαλιστές ακριβώς γι' αυτό το δικαίωμα της ελεύθερης ραδιοφωνίας», του κ. Παπασηπλιόπουλου μέχρι το «για μένα που αντιστάθηκα στη χούντα θα ήταν παράλειψη να μην είμαι εδώ» του κ. Ταχισή.

Έπειτα ήταν ζωντανή, κύρια χάρις στον παρουσιαστή της. Οι συνεχείς ερωτήσεις του προς τον παρευρισκόμενο εισαγγελέα και η λεπτομερής παρουσίαση των ενεργειών του έδωσαν ένα τόνο άγνωστο στο ελληνικό ραδιόφωνο που αρχίζει και τελειώνει με απαγγελίες ειδήσεων.

Από και πέρα τίποτε δεν ξεκαθαρίστηκε. Μπορεί ο κ. Κοσώνας π.χ. να λέει ότι «οι αρχές του καναλιού δεν επηρεάζονται από τις πολιτικές πεποιθή-

Μια στο καρφί και μια στο πέταλο



σεις των μελών της πρωτοβουλίας» αλλά κανείς τους δεν μπήκε στον κόπο να μας κάνει... πενηνταράκια αυτές τις αρχές. Γιατί θέβαια άλλο είναι να λες, όπως ο κ. Φιλιππόπουλος «επειδή γίνεται μια σκόπιμη σύγχυση εκ μέρους των πολεμίων μας ανάμεσα στην ελεύθερη ραδιοφωνία και στην ιδιωτική πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι λέγοντας ελεύθερη εννοούμε ραδιοφωνία: Πολυκομματική (κάθε κόμμα έχει τον ραδιοσταθμό του), Αποκεντρωμένη και κλαδική (πομποί στην Τοπική Αυτοδιοίκηση) και άλλο το «αν ο κ. Λαμπράκης θέλει ιδιωτικό κανάλι δεν έχουμε λόγους να τον εμποδίσουμε. Ευχαρίστως και να τον βοηθήσουμε» που δήλωσε ο προεξάρχων της υπόθεσης κ. Ρούσος Κούνδουρος.

Όπως επίσης διαφορετικό είναι να λες από το μικρόφωνο ότι «καλό είναι να έρθει εδώ ο ίδιος ο υπουργός Δημόσιας Τάξης στρατηγός Δροσογιάννης να του πάρω ζωντανά μια συνέντευξη για την υπόθεση Ιατροπούλου», όπως είπε ο κ. Γιώτης, από το να δηλώνεις, χρησιμοποιώντας τη γλώσσα που ο στρατηγός μιλά καλύτερα από κάθε άλλον, «είμαι κατά της ασυδοσίας (!) αλλά η άποψή μου είναι μέσα στους νόμους του κράτους» του κ. Καθθαρά.

Αν στα παραπάνω προσθέσουμε τον τρόπο κάλυψης αυτού του θέματος αλλά και όλων των σχετικών, από τις εφημερίδες τα πράγματα γίνονται χειρότερα. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα η «Πρώτη»: Ξεκινά με επίθεση στο «Κανάλι 15» λίγο πριν την εκπομπή του, περνά στη «δημοσιογραφική» κάλυψη για να καταλήξει στην υποστήριξη της πρωτοβουλίας. Αφού δηλ. προετοίμασε τους αναγνώστες να ακούσουν το «ανελεύθερο κανάλι» τα «μάτια σας δεκατέσσερα» ειρωνευόμενη τα περί Συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος, έδωσε το λόγο στον διευθυντή της Λυκούργου Κομίνη που δήλωσε «άλλοι λένε ότι είναι αντισυνταγματικό εγώ όμως λέω ότι δεν είναι», για να φθάσει σε ανυπόγραφο κείμενο «γραμμής» σύμφωνα με το οποίο το «Κανάλι 15» έδωσε το στίγμα των κρατικών μέσων και της αφερεγγυότητάς του... Οι έστω και με καθυστέρηση, υπολογισμοί για τα οφέλη που θα είχε ο χώρος που καλύπτει η «Πρώτη» από το όποιο άνοιγμα των ερτζιανών μπορεί να μην ομολογούνται αλλά είναι προφανείς!

Άλλωστε και ο «ΡΙζοσπάστης» που στις 26/6 αποκαλούσε την όλη πρωτοβουλία «ντε φάκτο προσπάθεια επιβολής ιδιωτικού ραδιοφωνικού σταθμού» και διαπίστωνε ότι «αν η κυβέρνηση ανεχτεί τη λειτουργία του δίνει πράσινο φως για να ανοίξουν ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί» την Τρίτη 1/7 ξεχνά τα όσα έλεγε και στέκεται μόνο στο ότι «βία» η αστυνομία διέκοψε την εκπομπή...

Με άλλα λόγια οι πάντες μπήκαν στο χορό και χορεύουν. Και το φθινόπωρο που θα μας δείξει πόσα πιάνουν οι φιγούρες του καθένα δεν είναι μακριά. Φοβάμαι μόνο ότι πίσω από τις παρεμβάσεις όλων αυτών που έτσι κι αλλιώς είχαν πάντα πρόσβαση στα μικρόφωνα κρύφτηκε, άλλη μια φορά, παρά τις αντίθετες εντυπώσεις, το πρόβλημα της ελεύθερης ραδιοφωνίας...

Πέτρος Δελής

Μήνας Αύγουστος, αρκετά μακριά πια απ' το Μουντιάλ, και μαζί μας ο Ταχυδακτυλουργός και κάτοχος του Παγκοσμίου κυπέλλου Σπύρος Καίσαρης.

Γιώργος Μακρής
(Φωτ.: Δημήτρης Βάκης)

• Γεννήθηκα το 1917, στην όμορφη Κέρκυρα. Αγάπησα την ταχυδακτυλουργία από πολύ μικρός, από 9 χρονών. Θυμάμαι είχε έρθει στην Κέρκυρα ένα Τσίρκο Ιταλικό, και μας είχε πάρει ο πατέρας μου οικογενειακώς για να δούμε το τσίρκο. Εγώ τότε, σαν μικρός που ήμουν, αντίς να με εντυπωσιάσουν τα λιοντάρια, οι πίθηκοι, τα άλογα, τα ακροβατικά, οι κλόουν και ό,τι άλλο θέαμα είχε το Τσίρκο, με εντυπωσίασε ο ταχυδακτυλουργός.

– Και πώς αρχίσατε να ασχολείστε και σεις;

• Ε! Από τότες αγόραζα βιβλία ταχυδακτυλουργικά και διάβαζα. Θυμάμαι το πρώτο μου βιβλίο που είχα αγοράσει, ήταν του μεγάλου ταχυδακτυλουργού Μπόσκου!... Αυτός ήταν φοβερός! Να σας πω τι έκανε... Έμπαινε στο κουρείο να ξυριστεί. Κάποια στιγμή σηκωνόταν από την καρέκλα του κουρείου, αφήνοντας το κεφάλι του εκεί κι ο ίδιος έβγαине έξω χωρίς κεφάλι. Τους έκανε όλους στο κουρείο να βλέπουν πως είχε αφήσει το κεφάλι του εκεί! Φανταστείτε! Λοιπόν... Σύμφωνα με κάτι σχέδια που είχε το βιβλίο μέσα άρχισα και γω να τα φτιάχνω. Είχα ένα φίλο μαραγκό που του έλεγα και μου έφτιαχνε κουτιά με κρυφούς πάτους. Μετά άρχισα να παίζω με τσιγάρα, εξαφανίζεις νομισμάτων, παιχνίδια με τραπουλόχαρτα και άλλα πολλά. Μου άρεσε τόσο πολύ το επάγγελμα αυτό που μπήκε μέσα στην ψυχή μου... Σκεφτήτε που με έκανε η πολλή αγάπη να τελειώσω μόνον το Δημοτικό σχολείο... Μέχρι που πήγα στρατιώτης. Εκεί λόγω της ταχυδακτυλουργίας την πέρασα πολύ ωραία... Απολύθηκα από στρατιώτης. Ακόμα δεν είχα γίνει επαγγελματίας, ήμουν ερασιτέχνης. Ό,τι χαρές, πάρτυ, διασκεδάσεις γίνονταν με φίλους ήμουν ο πρώτος, λόγω που το διασκεδάσαμε με τα ταχυδακτυλουργικά.

– Επαγγελματίας πώς γίνετε;

• Μετά από μερικά χρόνια βρίσκομαι οικογενειακώς στη Βραζιλία –στο Ρίο, σα μετανάστης. Αυτό γύρω στο '45-'46. Εκεί γνωρίζω έναν Έλληνα ονομαζόμενο Πήτερ. Αυτός εργαζόταν σ' ένα βραζιλιάνιο Τσίρκο σαν ταχυδακτυλουργός και έκανε και ακροβατικά μαζί με τη γυναίκα του. Γίναμε πολύ φίλοι. Αφού κατάλαθε που αγαπώ τόσο πολύ τη δουλειά αυτή με βοήθησε ν' αγοράσω διάφορα επαγγελματικά εργαλεία για επαγγελματίες ταχυδακτυλουργούς, καθώς και το πρώτο μου φράκο.

• Το ντεμπούτο μου, όπως το λέμε στην καλλιτεχνία ήταν που με κάλεσαν εκεί οι Έλληνες να δώσω 2 παραστάσεις για την ενίσχυση μιας ελληνικής εκκλησία

που γινόταν και που θα λεγόταν Σαν Πάολο (Άγιος Παύλος). Πήγα με μεγάλη χαρά και έπαιξα δωρεάν και γι' αυτό –δόξα τω Θεώ– όσα χρόνια καθίσαμε στη Βραζιλία πήγαν καλά και από υγεία και από δουλειά. Κατόπιν εργάστηκα σε πολλά κοσμικά κέντρα, σε μεγάλα ξενοδοχεία. Πάρα πολύ εργάστηκα στη Λουτρόπολη του Ρίο, στην Κάπα Καμπάνα. Εργαζόμουν σε κάθε κέντρο ένα και ενάμιση χρόνο. Επίσης σε φεστιβάλ Ταχυδακτυλουργών που είχε γίνει στο Σαν Πάολο δεύτερος. Πρώτος βγήκε βέβαια βραζιλιάνος. Εκεί μου έκαναν πρόταση να μπω σα δάσκαλος σε μία σχολή ταχυδακτυλουργίας να διδάσκω. Πήγα και έμεινα περίπου επτά χρόνια στη σχολή. Ότι καινούργιο εργαλείο για νούμερα έβγαζε το εργοστάσιο ήμουν από τους πρώτους που το αγόραζα.

– Στη Βραζιλία γνωρίσατε και τον Πελέ, όπως μου είπατε πριν...

• Όταν οι ομάδες στη Βραζιλία κερδίζανε, κάναν μετά γλέντι σε κάποιο κέντρο. Έτσι γνωριστήκαμε με όλους τους μεγάλους ποδοσφαιριστές τότε. Τον Πελέ τον Γκαρίντσα... Ε, γίναμε φίλοι και του έδειχνα διάφορα μικρά τρυκ... Γνώρισα τον Πελέ από τον καιρό που έμενε στο βουνό σε Pavela-παράγκαδη-λαδή. Αλλά ακόμα και όταν έγινε ένας επαγγελματίας μεγάλος, πάλι δε χωρίσαμε. Μετά από πολλά χρόνια –έμεινα στη Βραζιλία 17 χρόνια– όταν ετοιμαζόμουν να επιστρέψω στην Ελλάδα, αυτό το κύπελλο που βλέπετε το είχαν στη θιτρίνα για να μη κλέψουν το πραγματικό χρυσό κύπελλο, οι γκάγκστερ. Είναι χρυσό φύλλο απ' έξω και ακριβώς ίδιο όπως ήταν το παγκόσμιο κύπελλο τότε. Λοιπόν... το παίρνουν ο Πελέ με τον Γκαρίντσα και μου λένε... Senior Spyridon, θα σου δώσουμε αυτό για να μας θυμάσαι στην Ελλάδα.

– Εκτός από τη Βραζιλία, έχετε ταξιδέψει σε άλλα μέρη;

• Έχω πάει, φίλοι μου σε πάρα πολλά. Σε πολλές χώρες της Λατινικής Αμερικής στη Γερμανία, στη Γαλλία, Καναρίους Νήσους... σε πολλά.

– Μετά την επιστροφή σας από τη Βραζιλία στην Ελλάδα...

• Πήγαμε στην πατρίδα μας, την όμορφη Κέρκυρα. Εκεί εργάστηκα σε διάφορα ξενοδοχεία. Στην Κέρκυρα υπάρχει πολύς τουρισμός και άρεσε πολύ η ταχυδακτυλουργία. Έτσι περνούσε ο καιρός ευχάριστα. Τότε ήρθε ένας μουσικός θίασος στην Κέρκυρα, του Μιχάλη Βροντάκη. Πήγα σα θεατής. Στο τέλος της παράστασης πήγα στο καμαρίνι του και του πρότεινα να εργαστώ στο θιάσό του. Αυτός εδέχτηκε να πάω τις δυο μέρες που θάπαιζε ακόμα ο θίασος για να με δει. Εγώ δέχτηκα. Έβγαλε αμέσως φέιγ-βολάν και

γέμισε την Κέρκυρα πως απόψε ο Κερκυραίος Ταχυδακτυλουργός Καίσαρ, θα σας καταπλήξει. Το θέατρο ήταν ασφυκτικά γεμάτο και τις δύο βραδιές, είχαμε μεγάλη επιτυχία και μου επρότεινε να φύγω μαζί τους για την Αθήνα. Πράγματι μετά από δυο μήνες πάω στην Αθήνα και αρχίσαμε μια τουρνέ με τον Μ. Βροντάκη. Συνεργαστήκαμε περίπου για είκοσι χρόνια, με διακοπές βέβαια. Ακόμα έχω εργαστεί σε διάφορα κοσμικά κέντρα. Με τον Γιώργο Οικονομίδη θυμάμαι που είχαμε πάει ενάμιση μήνα στην Ευρώπη για ψυχαγωγία των εκεί Ελλήνων. Στο Παρίσι που είχα πάει για ένα μήνα έκανα και 10 σόου για την τηλεόραση. Μετά πήγα και στο Μόντε Κάρλο...

– Νομίζω πως έχετε παίξει και στον κινηματογράφο...

• Ναι, έχω συμμετάσχει σε πολλές ταινίες. Στην πρώτη μου ταινία, θυμάμαι, ήμουν με τη Βούγιουκλάκη στο «Ένα αστειό κορίτσι». Να σας πω και μερικές άλλες να θυμηθώ... Στο «Θαυματοποιό» με το Βέγγο, το «Δικτάτωρ καλεί Θανάση» πάλι με το Βέγγο... Στη «Σκιάχτρα» του Μανουσάκη...

– Εγώ σας θυμάμαι και στην ταινία του Βαφέα...

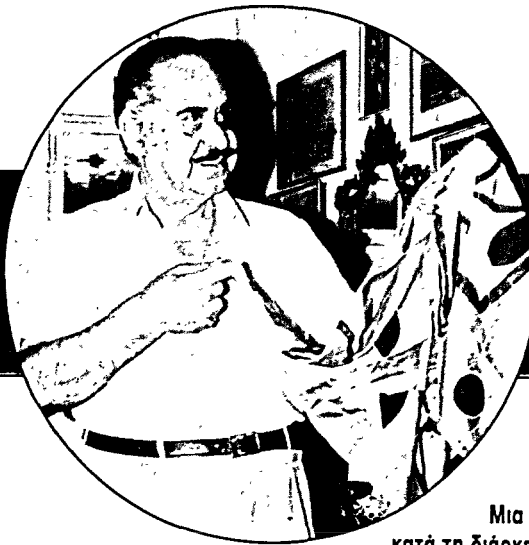
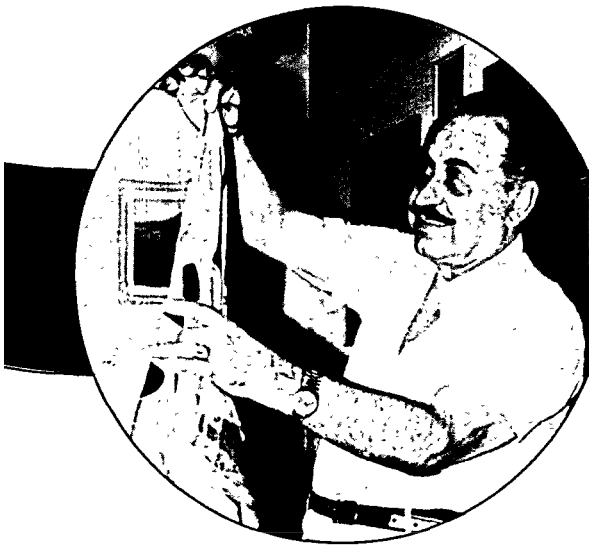
• Α, ναι! Στον «Έρωτα του Οδυσσέα» με το Βουτσά. Είναι κι άλλες πολλές... Μάλιστα πρόσφατα ήμουν στην ταινία του Τάσου Ψαρά –μόλις προχτές τελειώσαμε τα γυρίσματα «Καραβάν Σαράι». Θα πάει πρώτα στο Φεστιβάλ και μετά θα βγει στους κινηματογράφους.

– Θέλω να σας ρωτήσω κάτι άλλο. Τι είναι πιο σημαντικό για έναν Ταχυδακτυλουργό... Έχετε κάποια μυστικά στα οποία στηρίζεστε και που βέβαια δεν γνωρίζει το κοινό...

• Κοιτάξτε κάτι... Εμείς δεν γεννηθήκαμε Θεοί. Είναι και η ταχυδακτυλουργία μια τέχνη όπως όλες οι τέχνες. Καταλάβατε; Θα μου πείτε τώρα... πώς βγάξετε περισσότερα και δεν το καταλαβαίνουμε. Είναι όλα μια δεξιότητα. Μια ταχύτητα, γι' αυτό λέγεται και ταχυδακτυλουργία. Η ταχύτης φέρνει την οφθαλμαπάτη.

– Πώς αποσπάτε την προσοχή του κοινού, δηλαδή...

• Αποσπώ την προσοχή του κόσμου, με το βγάλσιμο στη σκηνή. Ένας ταχυδακτυλουργός όταν όχι δεν είναι γεννημένος αλλά όταν δεν τόχει μέσα του, δεν μπορεί... Παθαίνει τρακ. Όλοι βέβαια παθαίνουμε τρακ, αλλά...πριν βγούμε... Όλοι οι καλλιτέχνες. Είτε στη σκηνή είτε στην πίστα ή στο κέντρο. Εβγήκες στη σκηνή; Ξεχάστηκαν όλα! Έχεις στο νου σου πώς να φέρεις τον κόσμο κοντά σου. Βέβαια είναι και ψυχολογικό στον κόσμο. Σκέφτεται ο κόσμος: «Βγαίνει ο ταχυδακτυλουργός. Τι θα μας κάνει;» Άλ-



Μια επίδειξη
κατά τη διάρκεια της συνέντευξης

λος κοιτάζει το καπέλλο, άλλος τα παπούτσια που γυαλίζουν κι έτσι κανείς δεν καταλαβαίνει το πώς κάνει τα κόλπα του. Αφού κι εγώ καμιά φορά που βλέπω στην τηλεόραση ταχυδακτυλουργούς δεν τους καταλαβαίνω.

– Έχοντας σα μόνο επάγγελμα αυτό του Ταχυδακτυλουργού, οικονομικά καλύπτεσθε;

• Να σας πω. Έλειψα τόσα χρόνια στο εξωτερικό. Είμαστε άνθρωποι που κοιτάζαμε πάντα το αύριο. Δόξα το Θεό αποκτήσαμε ένα σπίτι στην Κέρκυρα, κι αυτό εδώ δικό μας είναι... Και θα σας πω κι ένα άλλο πράγμα. Όταν δουλεύω τις γιορτές τον χειμώνα καλύπτω όλο τον χρόνο. Από τις 12 Δεκεμβρίου, για να σου δώσω να καταλάβεις, μέχρι το Καρναβάλι. Ε, μ' αυτήν την μικρή περίοδο καλύπτουμε όλο το χρόνο. Και κάτι άλλο. Ποτέ μου δεν πάω σε καλλιτεχνικό γραφείο. Ποτέ! Με ξέρουνε, μου τηλεφωνάνε... πηγαίνω. Αλλά να πάω να τους παρακαλέσω όπως πάνε άλλοι δικοί μας... Ποτέ! Ποτέ! Ποτέ!

– Έχετε επιτυχία δηλαδή...

• Δόξα τω Θεώ τα βολεύουμε. Και να μη δουλέψω τώρα δε μ' ενδιαφέρει. Που λέμε ελληνικά «δέσαμε το γαϊδάρό μας». Τώρα εμείς θέλουμε υγεία και τίποτε άλλο. Και θέλω και δουλειά βέβαια για το χόμπυ.

– Έχετε ασχοληθεί με κάτι άλλο εκτός από την ταχυδακτυλουργία;

• Βέβαια. Μικρός στην Κέρκυρα έπαιζα κορνέττα. Ήμουν στο «Μάντζαρο». Αλλά αγαπούσα πολύ το ποδόσφαιρο κι επειδή έπαιζα, δεν μπόρεσα να συνεχίσω τη μουσική. Μέχρι 35 χρονών έπαιζα. Μάλιστα με είχαν πάρει και τα Γιάννινα. Αλλά τι λεφτά τότε! Ψίχουλα. Παίρναμε τότε τα παντελονάκια και τις φανέλες και τα πλέναμε σπίτι μας. Άλλες εποχές τότε.

Α! Έχω παίξει και στη Λυρική Σκηνή πριν μερικά χρόνια. Στο «Φάουστ».

– Υπάρχει κάτι που θέλετε να κάνετε και δεν έχετε καταφέρει μέχρι τώρα;

• Απέκτησα την αγάπη του κόσμου από μικρούς και μεγάλους, που αυτό με ικανοποιεί πάρα πολύ!... Τώρα το όνειρό μου είναι να ανοίξω μια σχολή ταχυδακτυλουργών που δυστυχώς εδώ στην Ελλάδα δεν έχουμε. Είναι κρίμα να μη θγάζουμε έλληνες ταχυδακτυλουργούς. Εδώ είμαστε μετρημένοι. Είναι ο αγαπητός φίλος και συνάδελφος Λάμπρος Λαμάρ, ο Χρίστοφιλ, ο Χουντίνης και εγώ ο Καίσαρ. Επίσης είναι και 3-4 ερασιτέχνες, που τους εύχομαι ν' ακολουθήσουν τα χνάρια μας και ν' αγαπήσουν τη δουλειά, γιά ν' αποκτήσουν την αγάπη και την εκτίμηση του κόσμου.



Με τον Ντίνο Ηλιόπουλο και τον Τάκη Μηλιάδη

Δυο γυναίκες

Ποτέ άλλοτε, μέχρι σήμερα, δεν ένιωσαν τέτοιο φόβο οι Νοτιοαφρικάνοι όλων των φυλών, όσο κατά τις παραμονές της 16ης Ιουνίου 1986. Ήταν η επέτειος της εξέγερσης πριν από δέκα χρόνια, όταν εκατοντάδες μαύροι συμπεριλαμβανομένων πολλών μαθητών, σκοτώθηκαν απ' την αστυνομία.

Οι λευκοί γονείς καταλήφθηκαν από έναν τρομακτικό φόβο, ότι αυτή τη φορά στόχος του απελευθερωτικού μετώπου, του Αφρικανικού Εθνικού Κονγκρέσου, θα ήταν τα παιδιά τους.

Πολλά σχολεία, ιδιωτικά και δημόσια, ανακοίνωσαν ότι στις 16 Ιουνίου έλειπαν πολλοί μαθητές. Σε μερικές τάξεις οι πατεράδες φρουρούσαν τα παιδιά τους με βαρύ οπλισμό.

Και στις περιοχές των μαύρων, ομάδες περιφρούρησης συγκρούστηκαν με νεαρούς αγωνιστές. Πολλοί δολοφονήθηκαν με φρικτό τρόπο, με τη θάρραρη μέθοδο του «περιδέραιου», όπου το θύμα σιγοψήνεται μέχρι να πεθάνει, με ένα φλεγόμενο λάστιχο αυτοκινήτου γύρω στο λαιμό του. Παρά τους φόβους της λευκής κοινότητας η 16η Ιουνίου πέρασε χωρίς επεισόδια γι' αυτούς.

Στη μαύρη κοινότητα, ο λαός ανταποκρίθηκε στις εκκλήσεις να μείνει μακριά απ' τη δουλειά του και να θεωρήσει την επέτειο σα μια μέρα ανάμνησης. Πολλές επιχειρήσεις ανακοίνωσαν ότι απήργησαν το 95 έως 100% των εργατών.

Πόσοι όμως μαύροι σκοτώθηκαν αυτή τη μέρα και κάθε μέρα από τότε, αυτό είναι αδύνατο να το πει κανείς, γιατί η νοτιοαφρικανική κυβέρνηση, λίγες μέρες πριν την 16η Ιουνίου κήρυξε καθεστώς έκτακτης ανάγκης σ' όλη τη χώρα.

Χιλιάδες λαού, απ' όλες τις φυλές ρίχτηκαν στις φυλακές χωρίς δίκη -συνδικαλιστές, αγωνιστές, κληρικοί, δάσκαλοι, δικηγόροι και δημοσιογράφοι. Σημαντικές απαγορεύσεις επιβλήθηκαν στον τύπο, και είναι ακόμα σε ισχύ την ώρα που γράφεται αυτό το κείμενο. Οι έκτακτοι νόμοι είναι εκτεταμένοι και η παράθασή τους υποχρεώνει είτε σε καταβολή 20.000 ραντ, ή σε δέκα χρόνια φυλακή.

Δεν φημώθηκε μ' αυτό τον τρόπο μόνο ο τοπικός τύπος. Ξένοι ανταποκριτές και ντόπιοι δημοσιογράφοι που αρθρογραφούν σε ξένα έντυπα, προειδοποιήθηκαν ότι οι περιορισμοί αναφέρονται και σ' αυτούς, εξίσου.

Δεν επιτρέπεται η φωτογράφιση των «ανήσυχων περιοχών», ούτε καν το σκιτσάρισμά τους. Καμιά αναφορά δεν επιτρέπεται αν δεν έχει ελεγχθεί απ' την αστυνομία. Απαγορεύεται η δημοσίευση των ονομάτων των κρατουμένων. Η παρουσία δημοσιογράφων απαγορεύεται σε πολλές περιοχές των μαύρων.

Οι κηδείες των θυμάτων της βίας περιορίζονται αυστηρά, τόσο ως προς τον αριθμό των συμμετεχόντων και το χρόνο της τελετής, όσο και ως προς το δρομολόγιο της πομπής, ώστε να μη δίνεται η δυνατότητα για πολιτικές συγκεντρώσεις.

Δεν ήταν επομένως έκπληξη για πολλούς, ότι ανάμεσα σ' αυτούς που υποχρεώθηκαν να σωπάσουν ήταν η Γουίνι Μαντέλα, σύζυγος του φυλακισμένου ηγέτη του ANC, Νέλσον Μαντέλα. Εκδόθηκε διαταγή για τον περιορισμό της στο σπίτι, και απαγορεύτηκε να μιλά στον τύπο.

Σας παρουσιάζουμε την ιστορία δυο εξαιρετικών νοτιοαφρικανίδων που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του αγώνα για μια δίκαιη και ανθρώπινη κοινωνία στη Νότιο Αφρική: της Γουίνι Μαντέλα και της Αλμπερίνα Σιζούλου.

Marika Sboros

Γουίνι Μαντέλα



ΟΙ ΜΑΥΡΟΙ της Ν. Αφρικής λένε πως «όταν χτυπήσεις μια μαύρη γυναίκα, χτυπάς ένα θράσος». Ζωντανή απόδειξη είναι η Γουίνι Μαντέλα, μια γυναίκα που δεν κατάφεραν να τη λυγίσουν οι αρχές με 25 χρόνια διώξεις, κρατήσεις χωρίς δίκη και εκτοπίσεις.

Η Γ. Μαντέλα είναι σύζυγος του Νέλσον Μαντέλα, ηγετικής φυσιογνωμίας του Αφρικανικού Εθνικού Κονγκρέσου (ANC), που έχει περάσει πάνω από 22 χρόνια στη φυλακή, εξαιτίας της ενεργητικής του αντίστασης στο καθεστώς.

Όταν τη ρωτήσαμε αν νιώθει πικρία που είναι χωρισμένη απ' τον άντρα της και που έχει γίνει αποδέκτης αδιάκοπων πιέσεων απ' την αστυνομία η Γ. Μαντέλα είπε:

«Δεν έχω επηρεασθεί καθόλου απ' τους περιορισμούς, γιατί το να υποφέρουμε στα χέρια της εθνικιστικής κυβέρνησης είναι αδιάσπαστο κομμάτι του αγώνα του λαού μας».

Νιώθει όμως πικρία. «Εμείς οι μαύροι νιώθουμε πικρία γιατί δεν έχουμε άλλη επιλογή. Μας εξαναγκάζουν να μισούμε».

Κάποτε ήταν γνωστή μόνο ως «σύζυγος του Νέλσον Μαντέλα». Σήμερα, ο τίτλος «Μητέρα του Έθνους» της ανήκει δικαιοματικά.

Είναι τέτοιος ο χαρακτήρας της ώστε όταν τα περιοριστικά μέτρα είχαν αρθεί τον περασμένο Απρίλιο η Γ. Μαντέλα συμπεριφέρθηκε σαν τίποτα να μην είχε αλλάξει. Και πραγματικά, πολύ λίγα πράγματα άλλαξαν.

Ο τύπος των λευκών αντέδρασε με βδελυγμία σε μια ομιλία της, όταν η Γ. Μαντέλα εμφανίστηκε να λέει: «όλοι μαζί, χέρι με χέρι, μ' αυτό το κουτί σπέρτα και με το περιδέραιό μας, θα λευτερώσουμε αυτή τη χώρα». Το «περιδέραιο» ήταν αναφορά σε μια εξαιρετικά άγρια μορφή θιαγής εκτέλεσης που επινοήθηκε στις πρόσφατες πολιτικές ταραχές και όπου ένα λάστιχο αυτοκινήτου βουτηγμένο στο πετρέλαιο τοποθετείται στο λαιμό του θύματος και το ανάβουν.

Και η Γ. Μαντέλα έθιξε μια ευαίσθητη χορδή στα μυαλά πολλών λευκών γονέων όταν είπε: «Εμείς δουλεύουμε στην κουζίνα του λευκού. Εμείς μεγαλώνουμε τα παιδιά του λευκού. Θα μπορούσαμε να τα σκοτώσουμε όποτε το θελήσουμε».

στη Νότιο Αφρική



Στην ανταπόκρισή της απ' το Γιοχάνεσμπουργκ, η νοτιοαφρικανίδα δημοσιογράφος Marika Sboros περιγράφει για τους αναγνώστες του «Σχολιαστή» τη ζωή και τον αγώνα δυο σημαντικών γυναικών της πατρίδας της, μετά από συζήτηση με τις ίδιες.

Τα περισσότερα νοικοκυριά των λευκών στη Νότια Αφρική χρησιμοποιούν μαύρες γυναίκες ως οικιακές βοηθούς και νταντάδες για τα παιδιά τους. Αυτές οι εργάτριες δεν έχουν νομική προστασία και συνήθως πληρώνονται πολύ λίγο και τους παρέχουν μόνο φαί και στέγη.

Η Γ. Μαντέλα απέρριψε την ντόπια και διεθνή κατακραυγή που ακολούθησε τις παρατηρήσεις της.

Η χώρα αντιμετώπισε ένα λουτρό αίματος και κανείς «δεν έγινε υστερικός μ' αυτό». Ούτε υπήρξε καμιά κατακραυγή, πρόσθεσε η Γ. Μαντέλα, όταν μέλη της κυβέρνησης έκαναν εμπρηστικές δηλώσεις για τους μαύρους.

Εδώ και 20 χρόνια υποχρεώθηκε να αντιμετωπίσει το μακρύ, μοναχικό και δύσκολο μέλλον χωρίς τον σύζυγό της. Άντλησε δύναμη απ' τον συγκινητικό και δυνατό λόγο που εκφώνησε ο Μαντέλα στην αποβάθρα, όταν καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη το 1962. Έτσι κατόρθωσε να αντιμετωπίσει ένα σκοτεινό κόσμο όπου βρέθηκε περικυκλωμένη από πληροφοριοδότες, περιορισμούς, συλλήψεις, βομβιστικές απόπειρες κατά της ζωής της και των παιδιών της, και μια σειρά επιθέσεις το 1972.

Έτσι μπόρεσε να αντιμετωπίσει και τη νέα περιπέτεια που άρχισε ένα πρωινό με πολύ κρύο, στις 2 π.μ., όταν η αστυνομία χτύπησε την πόρτα της το 1977 και της ανακοίνωσε την εκτόπισή της απ' το σπίτι της στο Σοβέτο, σε ένα μακρινό μέρος που ονομάζεται Μπράντφορτ.

Το σπίτι που αναγκάστηκε να θεωρεί δικό της για μια δεκαετία, δεν είχε ηλεκτρικό, μπάνιο και νερό. Ήταν τόσο παγωμένο ώστε κοιμόταν στο ίδιο κρεβάτι με την κόρη της Ζίνζι για να ζεσταίνονται.

Θα τη δικαιολογούσε κανείς αν την κυριεύε η απο-

γοήτευση και η απελπισία που ένιωθε καθώς έβλεπε αυτή την έρημη και θλιβερή σκηνή που έπρεπε να γίνει το σπίτι της.

Αντίθετα, η Γ. Μαντέλα έπιασε φίλιες με τους ντόπιους. Έκανε το άγονο χώμα γύρω απ' το σπίτι να καρπίσει, μ' έναν μικρό κήπο λαχανικών και λουλουδιών. Δημιούργησε μια κινητή κλινική που λειτουργεί ακόμα και σήμερα για να περιβάλει πολύ κόσμο που έμενε αβοήθητος. Και όταν το σπίτι της κι η κλινική καταστράφηκαν πέρισυ από εμπρησμό ενώ βρισκόταν σε επίσκεψη στον άντρα της στη φυλακή, αρνήθηκε μια προσφορά οικονομικής βοήθειας απ' το εξωτερικό για να το ξαναχτίσει.

«Η κυβέρνηση κατέστρεψε το σπίτι μου» δήλωσε. «Αυτή πρέπει να το ξαναχτίσει».

Εγκατέλειψε το Μπράντφορτ και επέστρεψε στο σπίτι της στο Σοβέτο σε πείσμα των κυβερνητικών εντολών.

Αν η κυβέρνηση της Νότιας Αφρικής έλπιζε ότι η εκτόπιση σε μια περιοχή όπου οι ξένοι αντιμετωπίζονται με καχυποψία και εχθρότητα θα έσβηνε τη φωτιά που καίει στα σωθικά αυτής της θαυμάσιας γυναίκας, έκανε τεράστιο σφάλμα.

Η ερωτική ιστορία του Νέλσον και της Γουίνι Μαντέλα ήταν απ' τις μεγαλύτερες του αιώνα μας. Τα αφρικάνικα ονόματά τους ήταν προφητικά: εκείνη ονομάζεται Νομζάμο —«αυτή που αγωνίζεται». Κι εκείνος Ροχιχλάχα —«αυτός που προκαλεί φασαρίες».

Από παιδί η Μαντέλα διαποτίστηκε με ακλόνητες ηθικές πεποιθήσεις και μ' έναν χαρακτήρα που την έκανε να απορρίψει την αδικία και να ενδιαφέρεται με πάθος για την ευημερία του λαού της. Οι αναφορές στη φυσική της ομορφιά και χάρη είναι πια

θρύλος. Στα 20 χρόνια της τράβηξε την προσοχή του 38-χρονου Νέλσον Μαντέλα, ενός διακεκριμένου δικηγόρου, ενός ανθρώπου που τον λάτρευαν εκατομμύρια.

Την κατέκτησε αυτός και το όνειρό του για μια ελεύθερη και δημοκρατική Νότια Αφρική. Η ευκαιρία να τον βοηθήσει να κάνει αυτό το όνειρο πραγματικότητα, ήταν η ευκαιρία που περίμενε απ' τα παιδικά της χρόνια στο Πόντολαντ, όπου με τρόμο και αγανάκτηση άκουγε τις διηγήσεις για την εκμετάλλευση, τον πόνο και τη δυστυχία που δοκίμαζαν οι μαύροι της Νότιας Αφρικής από γενιά σε γενιά.

Παρέμεινε απόλυτα αφοσιωμένη σ' αυτό το όνειρο με αποφασιστικότητα, και δεν απομακρύνθηκε ούτε στιγμή απ' τους στόχους της τα τελευταία 25 χρόνια.

Η συζυγική ζωή του ζευγαριού που άρχισε στην πόλη της το 1968, ήταν σύντομη και σηματοδεύτηκε από αστυνομικές επιδρομές και ενοχλήσεις απ' τις αρχές.

Για την Γ. Μαντέλα, η πρώτη αστυνομική επίθεση ήταν η πιο τραυματική εμπειρία. Από τότε εξοικειώθηκε με το χτύπημα των γκλομπ στην πόρτα της που αναγγέλλουν μια νέα ανεπιθύμητη εισβολή.

Η πρώτη της φυλάκιση, όταν ήταν έγκυος στο πρώτο της παιδί, ήταν επίσης η χειρότερη, και το σοκ της σύλληψης και της εγκυμοσύνης στη φυλακή σχεδόν την οδήγησε στην αποβολή. Μόνο η παρέμβαση της συγκρατούμενης της Αλμπερτίνα Σιζούλου που ήταν μαμμή έσωσε το παιδί. Αργότερα, όταν έγινε ένας συχνός και προκαθορισμένος στόχος συλλήψεων, είχε μια μικρή θαλίτσα έτοιμη δίπλα στην πόρτα, σαν μια έγκυος που περιμένει να πάει στο μαιευτήριο.

Ο Νέλσον και η Γουίνι Μαντέλα δεν είχαν ποτέ την

Ανταπόκριση από το Γιοχάνεσμπουργκ



ευκαιρία να κόψουν τη γαμήλια τούρτα που η παράδοση ορίζει να κόβεται στο σπίτι των νεονύμφων μπροστά στους προεστούς. Έτσι, η Γ. Μαντέλα έχει φυλάξει τη γαμήλια τούρτα της, ακόμα άθικτη, περιμένοντας τη μέρα που ο άντρας της θα αφεθεί ελεύθερος.

Αλμπερτίνα Σιζούλου

Η ΑΛΜΠΕΡΤΙΝΑ ΣΙΖΟΥΛΟΥ θυμάται με υπερηφάνεια τον τρόπο που αντέδρασαν τα παιδιά της όταν η Ασφάλεια ήρθε να τη συλλάβει το 1963. Μόλις είχαν επιστρέψει απ' το σχολείο τα πέντε παιδιά και στάθηκαν με υψωμένες τις γροθιές φωνάζοντας «Αμάντλα» (δύναμη).

Και όταν ο αγαπημένος της σύζυγος Γουόλτερ Σιζούλου, γενικός γραμματέας του Αφρικανικού Εθνικού Κονγκρέσου, καταδικάστηκε σε ισόβια δεσμά για προδοσία, το 1964, τότε το πεπρωμένο του ζευγαριού είχε πια οριστικά γραφεί. Έγιναν σύμβολα της αντίστασης, αμειλικτοι και ισχυροί πολέμιοι του μισητού συστήματος του απαρτχάιντ, του φυλετικού διαχωρισμού.

Τα παιδικά της χρόνια καθόλου δεν υποδήλωναν την τροχιά που θάπαιρνε αργότερα η ζωή της Αλ-



μπερτίνα Νοντσικελέλο (το όνομά της στη γλώσσα των Ξόζα σημαίνει τύχη). Γεννήθηκε στο Τρασνκέι— μια έντονα διαφιλονικούμενη περιοχή της νότιας Αφρικής που έγινε το «ανεξάρτητο κρατίδιο (homeland) για το λαό των Ξόζα»— και ήταν η μεγαλύτερη σε μια ορφανεμένη οικογένεια πέντε παιδιών που μεγάλωναν με την οικογένεια της μητέρας τους. Αρχικά προοριζόταν να γίνει καλόγρια.

Εγκατέλειψε αυτή την ιδέα όταν διαπίστωσε ότι έπρεπε να πάψει να έρχεται σε επαφή με τ' αδέρφια της με τα οποία ήθελε να ζήσουν μαζί, αφού μεγάλωσαν σε άλλα τοπικά κρατίδια. Έγινε νοσοκόμα, κι εκείνο τον καιρό δεν είχε καμιά πολιτική φιλοδοξία.

Όλα αυτά άλλαξαν όταν γνώρισε τον Γουόλτερ Σιζούλου, αδερφό μιας συναδέλφου της, και τον παν-

τρεύτηκε το 1944. Ο Σιζούλου είχε ήδη έντονη πολιτική δράση, αφοσιωμένος στον αγώνα για μια δίκαιη και δημοκρατική Νότια Αφρική. Μαζί με τον Νέλσον Μαντέλα που εκτίει επίσης ισόβιο κάθειρξη και τον Όλιβερ Τάμπο, που τώρα ηγείται της οργάνωσης στο εξωτερικό από τότε που βγήκε εκτός νόμου, ο Σιζούλου έπαιρνε τη σύζυγό του σε πολιτικές συγκεντρώσεις.

Η Α. Σιζούλου ευγνωμονεί την τύχη της που κατόρθωσε αυτή κι ο άντρας της να ζήσουν τουλάχιστον εννιά χρόνια μια σχετικά κανονική ζωή, πριν αυτό γίνει αδύνατο λόγω της πολιτικής δράσης του Γ. Σιζούλου.

Η Α. Σιζούλου διηγείται: «Προσχώρησα στην Ένωση Γυναικών του ANC και συμμετείχα στη δημιουργία της Ομοσπονδίας Γυναικών Ν.Α. το 1954». Η δεκαετία του '50 ήταν ταραγμένα χρόνια στην πολιτική ιστορία της Ν. Αφρικής και σηματοδεύτηκε από διαδηλώσεις, μπούκοτάζ και απεργίες.

Η Α. Σιζούλου ήταν εκεί, όταν 20.000 γυναίκες βάδιζαν προς τα κτίρια της Ένωσης το 1956 για να διαμαρτυρηθούν για τους νόμους που περνούσαν. Είχε μεγάλη ανάμιξη στην εκστρατεία ενάντια στην εισαγωγή της εκπαίδευσης Μπαντού—ένα εκπαιδευτικό σύστημα σχεδιασμένο για τους μαύρους, εντελώς διαχωρισμένο απ' την εκπαίδευση των λευκών. Το σπίτι της χρησίμευε ως τάξη σχολείου, όταν δημιουργήθηκαν κοινοτικά σχολεία σαν απάντηση στην εκπαίδευση Μπαντού, αλλά αυτό σταμάτησε όταν πέρασε ένας νόμος που απαγόρευσε τη λειτουργία ανεπίσημων σχολείων.

Για την Α. Σιζούλου, η εκπαίδευση είναι ένα βασικό και ισχυρό όπλο στον αγώνα για ελευθερία και είναι

Kentucky Fried Chicken



επίσης «το κλειδί για να ανακαλύπτουμε τις απάτες τις προπαγάνδας».

«Με την εκπαίδευση είσαι οπλισμένος. Ακόμα και μέσα στον αγώνα, αν ο κόσμος δεν ξέρει γιατί παλεύει, είναι ανώφελο».

Το 1960 κηρύχθηκε η κατάσταση έκτακτης ανάγκης και βγήκε εκτός νόμου η Συμμαχία του Κονγκρέσου. Ο άντρας της βγήκε για ένα διάστημα στην παρανομία, και μετά συνελήφθη και φυλακίστηκε.

Το 1963 η Α. Σιζούλου φυλακίστηκε χωρίς δίκη για 90 μέρες.

Το 1974, τον ίδιο χρόνο που ο άντρας της άρχισε να εκτίει την ποινή της ισόβιας κάθειρξης, η Α. Σιζούλου άρχισε μια ζωή με περιορισμούς, που δεν ήταν βέβαια μέσα σε μια κανονική φυλακή, αλλά ήταν εξίσου θάνατος.

Για 19 χρόνια η βαθιά θραχνή φωνή της υποχρεώθηκε να σιγήσει, με «περιορισμούς» και κρατήσεις χωρίς δίκη.

Ο περιορισμός είναι ένα ιδιότυπο νοτιοαφρικανικό σύστημα για να εξαναγκάζουν σε σιωπή εκείνους τους αντιπάλους του καθεστώτος της λευκής μειοψηφίας που δεν μπορούν να τους καταδικάσουν στο δικαστήριο. Οι όροι του περιορισμού ποικίλουν σε αυστηρότητα, αλλά συνήθως αποκλείουν συναντήσεις με περισσότερα από ένα πρόσωπα κάθε φορά. Αυτός που υφίσταται τον περιορισμό κλείνεται σε μια διοικητική περιοχή, και δεν μπορεί να αναφέρεται στον τύπο. Ο «κατ' οίκον» περιορισμός προστίθεται μερικές φορές, κι αυτό συνέβη στην περίπτωση της Α. Σιζούλου.

Αυτή περιγράφει τον περιορισμό σαν μια «τρομακτική και μοναχική εμπειρία».

«Τα πρώτα πέντε χρόνια δεν ήταν τόσο άσχημα. Ενώ βέβαια δεν μπορούσα να παρακολουθώ συγκεντρώσεις, κατόρθωνα να επικοινωνώ με συνεργάτες και δεν είχα αποκοπεί εντελώς. Αλλά μετά το 1969, ήμουν πια εντελώς φυλακισμένη μέσα στο σπίτι μου, και είχα απομονωθεί από όλους, εκτός από την οικογένειά μου».

Νιώθει πικρία που δεν είχε μια κανονική οικογενειακή ζωή, και που έμεινε μόνη της και μέσα σε δυσκολίες οικονομικές να αναθρέψει τα πέντε παιδιά της και τα δυο ξαδέρφια τους που ορφάνεψαν όταν πέθανε η αδελφή της.

Δεν μπορούσε να συναντιέται με την άντρα της πιο συχνά από τρεις ή τέσσερις φορές το χρόνο, εξαιτίας του υψηλού κόστους του ταξιδιού απ' το Γιοχάνεσμπουργκ στο Κέιπ Τάουν. Και μόνο το 1984 της επιτράπηκε για πρώτη φορά σε είκοσι χρόνια να τον αγγίξει και να τον αγκαλιάσει, όταν επιτέλους επιτράπηκε η επαφή κατά τη διάρκεια της επίσκεψης.

Όταν άρθηκαν οι περιορισμοί το 1983, η Α. Σιζούλου αμέσως πήρε ενεργό μέρος στην αντιπολίτευση κατά της κυβερνητικής πολιτικής. Οι αρχές την εκδικήθηκαν με ποινική δίωξη επειδή οργάνωσε την τελετή της κηδείας ενός φίλου.

Ενώ περίμενε τη δίκη με την κατηγορία ότι προώθησε τους στόχους του ANC τραγουδώντας τραγούδια, σκεπάζοντας το φέρετρό με μια σημαία του ANC και μοιράζοντας προκηρύξεις, η Α. Σιζούλου εκλέχθηκε πρόεδρος του Ενωμένου Δημοκρατικού Μετώπου (UDF), ενός ισχυρού, μη φυλετικού αντικυβερνητικού μετώπου.

Το δικαστήριο την έκρινε ένοχη και την καταδίκασε

σε σε δυο χρόνια φυλάκιση. Αποφυλακίστηκε με εγγύηση και εκκρεμεί η έφεσή της που η τύχη της δεν έχει ακόμα αποφασισθεί.

Στις αρχές του 1985 συνελήφθη σε ένα μαζικό χτύπημα σ' όλη τη χώρα του UDF, όπου είχε εκλεγεί πρόεδρος, και των άλλων συμμαχικών οργανώσεων. Ενώ βρισκόταν στη φυλακή περιμένοντας δίκη για προδοσία, ξαναεκλέχτηκε ομόφωνα στην προεδρία του UDF, θέση που διατηρεί μέχρι σήμερα.

Τον περασμένο Δεκέμβρη, οι κατηγορίες για προδοσία της Α. Σιζούλου και 13 άλλων μαύρων ηγετών κατέρρευσαν.

Η Α. Σιζούλου είπε: «Ο αγώνας συνεχίζεται. Δεν πρόκειται να σταματήσουμε μέχρι να κερδίσουμε την ελευθερία. Αυτή είναι η αρχή του τέλους, και ώσπου να μας δοθεί πίσω η χώρα μας δεν πρόκειται να ησυχάσουμε».

Σήμερα συνεχίζει την έντονη αντιπαράθεσή της σ' ένα σύστημα διακυβέρνησης που προκαλεί τον παγκόσμιο αποτροπιασμό.

Τα χρόνια των συλλήψεων, των ερευνών στο σπίτι, των παρακολουθήσεων, των ενοχλήσεων, έφεραν αποτέλεσμα. Τέσσερα απ' τα πέντε παιδιά της έγιναν αγωνιστές.

Ο μεγαλύτερος γιος της ο Μαξ, φυλακίστηκε το 1963 και μετά διέφυγε στο εξωτερικό και σήμερα ζει εξόριστος. Η κόρη της Λίντιθε διέφυγε το 1973. Ο τρίτος της γιος Ζελάκε είναι δημοσιογράφος και ήταν σε «περιορισμό» πριν δυο χρόνια.

Η Αλμπερτίνα Σιζούλου στέκεται όρθια, γιατί ελπίζει ότι μια μέρα ο άντρας της θα βγει απ' τη φυλακή και θα επιστρέψει στο σπίτι τους και σ' αυτήν.